

نظام آموزشی جمهوری خلق چین

۷	چشم انداز سیاسی - جغرافیایی
۱۷	چشم انداز علمی
۱۷	فاصله چین با جهان در زمینه آموزش و پرورش
۲۰	سیاست‌های آموزشی
۲۰	سیاست‌های آموزشی چین طی قرن بیست و یکم
۲۱	سیاست درهای باز در نظام آموزشی
۲۴	ساختار نظام آموزشی
۲۸	آموزش پیش‌دبستانی
۳۱	اولویت‌های آموزشی
۳۴	معضلات آموزشی
۳۵	آموزش پایه

۳۷	فانون آموزش پایه
۳۸	آموزش همگانی
۴۰	راهکار افزایش دانش همگانی شهروندان چینی
۴۴	آموزش پیش دانشگاهی
۴۴	تاریخچه
۴۵	نهادهای مرکزی
۴۶	مقطع آموزش ابتدایی
۴۸	مقطع آموزش متوسطه
۴۹	آموزش کامپیوتر در مدارس ابتدایی و متوسطه
۵۰	آموزش عالی
۵۰	ساختار آموزشی
۵۱	سال تحصیلی دانشگاهی
۵۱	مقاطع آموزشی
۵۱	مقطع آموزش کردانی
۵۱	مقطع آموزش کارشناسی
۵۱	مقطع آموزشی کارشناسی ارشد
۵۲	مقطع آموزشی دکتری
۵۲	مقطع آموزشی فوق دکتری
۵۴	آموزش عالی کوتاه مدت
۵۵	آموزش عالی فنی و حرفه ای
۵۶	تحقیقات علمی و آموزشی
۵۶	نظام اداری - آموزشی
۵۷	نهادهای مرکزی
۵۷	سیاستهای آموزشی
۵۸	فرهنگ دانشگاهی
۵۸	شرایط ورود به دانشگاه‌های دولتی
۵۹	پذیرش تحصیلی
۶۰	پذیرش دانشجویان خارجی
۶۱	نظام ارزیابی تحصیلی
۶۱	معیار نمره دهی
۶۲	تغییرات و اصلاحات آموزشی
۷۱	کادر آموزشی

۷۲	دستاوردهای آموزشی
۷۶	آمار تحصیلی
۷۷	نرخ ثبت نام ناخالص آموزش و پرورش سطوح مختلف آموزش (طی سال ۱۹۹۶)
۸۱	هزینه‌های دانشجویی
۸۱	تسهیلات و امکانات دانشجویی
۸۱	مؤسسات پایه
۸۳	آموزش بزرگسالان
۸۳	تاریخچه
۸۴	اصول و اهداف آموزشی
۸۴	نهادهای مرکزی
۸۶	موفقیت‌ها و دستاوردها
۸۷	آموزش غیر رسمی
۸۷	آموزش از راه دور
۸۷	تاریخچه
۹۵	آموزش از راه دور پیشرفته
۹۶	سیاستهای آموزشی
۹۹	ضرورت آموزشی
۱۰۱	دانشگاه رادیویی - تلویزیونی مرکزی چین
۱۰۱	تاریخچه
۱۰۴	ساختار و عملکرد
۱۰۶	برنامه‌های آموزشی
۱۰۹	آموزش خصوصی
۱۱۰	آموزش فنی و حرفه ای
۱۱۰	تاریخچه
۱۱۲	ساختار آموزشی
۱۱۳	موفقیت‌ها و دستاوردها
۱۱۵	تبادلات آموزشی
۱۱۷	آموزش اقلیت‌های قومی
۱۱۷	تاریخچه
۱۱۸	زبان آموزشی
۱۲۰	حمایت آموزشی

۱۲۱	توسعه آموزشی
۱۲۳	کادر آموزشی
۱۲۴	آموزش معلمان
۱۲۴	ساختار آموزشی
۱۲۵	سیاستهای آموزشی
۱۲۵	لزوم حضور معلمان در دوره‌های آموزشی
۱۲۶	اصلاحات و توسعه
۱۲۸	تبادلات بین المللی آموزشی
۱۲۸	آموزش پیش از خدمت معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه
۱۲۹	وضعیت آموزش معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه
۱۳۱	آموزش معلمان مقطع ابتدایی
۱۳۱	آموزش معلمان مقطع متوسطه
۱۳۴	آموزش اساتید دانشگاهی
۱۳۴	آموزش معلمان اقلیت‌های قومی
۱۳۵	آمار آموزشی
۱۳۶	آموزش زنان
۱۳۶	مدارس ویژه دختران
۱۳۸	آموزش اخلاق
۱۴۰	تکنولوژی آموزشی
۱۴۰	تاریخچه
۱۴۱	تکنولوژی آموزشی در مراکز آموزش عالی
۱۴۲	مدیریت تکنولوژی آموزشی
۱۴۴	اصول و اهداف آموزشی
۱۴۵	اولویتهای آموزشی
۱۵۷	برنامه ریزیهای آموزشی
۱۵۹	طرح‌های آموزشی
۱۵۹	طرح آموزشی بهبود زمینه‌های آموزشی مناطق محروم (طرح امید)
۱۶۰	طرح ویژه مبارزه با بیسوادی
۱۶۰	طرح آموزش پایه کودکان و نوجوانان معلول
۱۶۱	طرح آموزش کادر فنی و حرفه ای
۱۶۱	طرح اعطای جایزه افتخاری بین المللی مبارزه با بیسوادی

- ۱۶۱ طرح انتفاعی سازی مدارس غیر دولتی در کنگره چین
- ۱۶۲ طرح احداث مدارس ویژه فرزندان کارگران و مهاجرین
- ۱۶۳ طرح قانونی سازی احداث مدارس در چین
- ۱۶۵ طرح توسعه احداث مدارس مشترک چینی و خارجی
- ۱۶۶ طرح ساختار اخلاقی کودکان چینی
- ۱۶۷ طرح دوره‌های آموزشی ویژه مقامات حزب کمونیست
- ۱۶۹ طرح ریشه کن سازی بی سوادی
- ۱۷۰ طرح توسعه برنامه‌های آموزشی و پرورشی غرب چین
- ۱۷۱ طرح ارائه برنامه‌های کمک آموزشی به دانش آموزان بی بضاعت
- ۱۷۱ طرح تجهیز مدارس به شبکه اطلاع رسانی
- ۱۷۲ طرح آموزش معلمان روستایی
- ۱۷۲ طرح اختصاص کمک‌های مالی به دانشجویان
- ۱۷۲ **توسعه آموزشی**
- ۱۷۴ **کتابخانه‌ها و خدمات اطلاع رسانی**
- ۱۷۴ سابقه تاریخی
- ۱۸۳ ساختار نظام کتابخانه‌ها
- ۱۹۰ **پارک‌های علمی**
- ۱۹۲ پارک‌های علمی - تحقیقاتی شرق آسیا
- ۱۹۳ پارک‌های علمی چین
- ۱۹۵ پارک علمی شن یانگ
- ۱۹۶ مرکز رشد فناوری پیشرفته شن یانگ
- ۱۹۷ پارک علمی هایدن یکن
- ۲۰۰ **معضلات آموزشی**
- ۲۰۶ **اصلاحات سیاسی - اقتصادی**
- ۲۰۹ **اصلاحات آموزشی**
- ۲۱۵ اصلاحات آموزشی ۱۰ سال اخیر
- ۲۲۱ اصلاح سیستم آزمون ورودی دانشگاه‌ها
- ۲۲۱ اصلاحات آموزشی در هنگ کنگ
- ۲۲۳ **قوانین آموزشی**
- ۲۲۳ **همکاریها و تبادلات بین المللی آموزشی**
- ۲۳۰ **مدیریت آموزشی**

۲۳۰

نهادهای مدیریتی

۲۳۱

هزینه‌های آموزشی

۲۳۳

افزایش هزینه‌های سرانه آموزشی

۲۳۵

کمک‌های مالی دولت به اساتید دانشگاهی

۲۳۵

سرمایه گذاری کلان چین در بخش آموزش

چشم انداز سیاسی - جغرافیایی

جمهوری خلق چین با ۶/۹ میلیون کیلومتر مربع وسعت پس از روسیه و کانادا سومین کشور پهناور جهان بوده و با ۱/۲۵ میلیارد نفر سکنه پر جمعیت ترین کشور جهان است. این کشور از ۲۰ هزار کیلومتر مرز دریایی و ۱۴ هزار کیلومتر مرز زمینی برخوردار می باشد. در ارزیابی های به عمل آمده طی سال ۱۹۹۳، ۷ درصد از کل جمعیت رده سنی ۱۵ سال باسواد می باشند که نسبت به سال ۱۹۹۰، از رشد ۹/۳ درصدی برخوردار می باشد. از جمله همسایگان کشور چین می توان به کشورهای مغولستان، روسیه، قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان، کره شمالی، ویتنام، لائوس، برمه، بوتان، نپال، هند، پاکستان و افغانستان اشاره نمود. بالغ بر ۹۲ درصد جمعیت به نژادهان و ۸ درصد باقیمانده به اقلیتهای قومی نظیر زوانک، سانکو، طویی، مایو، یوگور، زچی، توجیا، مغول و تبتی تعلق دارد. زبان رسمی کشور زبان ماندارین و بجز در برخی موارد زبان آموزشی مدارس نیز می باشد. این کشور سالانه از ۹ درصد رشد جمعیتی برخوردار می باشد. ۷۲ درصد از مردم در مناطق روستایی زندگی می کنند. کشور چین با ۲۲ استان و ۵ منطقه خود مختار کشوری در حال توسعه است. در سال ۱۹۹۹ تولید ناخالص ملی این کشور معادل ۷۸۰ میلیارد دلار معادل با تولید کشور آمریکا بود. در سال ۱۹۹۴ کشور چین تنها ۳/۲۵ درصد از تولید ناخالص ملی را صرف هزینه های آموزشی کرد که کمتر از ۴ درصد میانگین هزینه ای است که کشورهای پیشرفته جهان صرف این حوزه می نمایند. کشور چین بزرگترین کشور در حال توسعه جهان است که از بزرگترین نظام آموزشی نیز برخوردار می باشد. از آنجاییکه کشور چین از سواحل طولانی در کرانه های غربی اقیانوس آرام برخوردار می باشد، از این روی آب و هوای نواحی ساحلی آن تحت تأثیر تغییرات جوی اقیانوس آرام قرار دارد. نواحی جنوبی کشور گرم مرطوب، نواحی شمال غربی خنک و نواحی نزدیک به سیبری سرد است. در کشور چین متجاوز از ۵ هزار رودخانه وجود دارد که بزرگترین آنها رودخانه یانگ تسه سومین

رودخانه بزرگ جهان با طول ۶۳۰۰ کیلومتر می‌باشد. این رودخانه بیش از ۱/۸۰۰ کیلو متر مربع را تحت پوشش آبیاری خود داشته و نزدیک به ۲۵۰ میلیون نفر در اطراف آن مستقر می‌باشند. دومین رودخانه بزرگ چین (رود زرد) نام دارد که خاستگاه تمدن و فرهنگ این کشور محسوب می‌گردد.

تقسیمات کشوری

جمهوری خلق چین به ۲۲ استان (به استثنای تایوان) و ۵ منطقه خود مختار تقسیم می‌گردد که دو منطقه آن مسلمان نشین است. چهار منطقه کشور نیز از شهرداری مستقل برخوردار است که تحت نظارت دولت مرکزی اداره می‌گردند. گفتنی است بیش از دو هزار شهرستان نیز در کشور چین وجود دارد. از جمله مهمترین استانهای کشور میتوان به سی چوان، شاندونگ، خونان، جیانگ سوخه بی، واندونگ، آنخوی، خه جیانگ، لیایونینگ، یونان، شانسی، چیانسی، جیانگشی، شانسی، هیلونجیانگ، ریجو، فوجیان، چینگ خای، جی لین، گانسو، خان و خاینان اشاره نمود. از جمله مناطق خود مختار کشور نیز می‌توان به مغولستان داخلی، گوانشی، چوانگ، سین کیانگونین و شیا خویی (۲ منطقه مسلمان نشین) اشاره نمود. مناطق ویژه شهرداری چین نیز از پکن، شانگهای، تیان جین و چونگ چن متشکل می‌گردد. از جمله مناطق متعلق به کشور چین که بعدها استقلال یافته و تحت عنوان مناطق خود مختار شناخته شدند می‌توان به مناطق ذیل اشاره نمود:

الف) تایوان : طی سال ۱۹۴۹ پس از آن که نیروهای کمونیست به رهبری ((مائو تسه دونگ)) به سرزمین اصلی چین تسلط یافتند، نیروهای ملی گرا به رهبری ((چیانگ کامی چینگ)) به جزیره تایوان گریخته و تحت حمایت آمریکا حکومت چین ملی را بنیان نهادند. شعار رئالیستها در آن اثناء، رهایی سرزمین چین از سیطره کمونیستها بود. پس از برقراری مناسبات رسمی سیاسی میان چین و آمریکا طی ژانویه ۱۹۷۹ موقعیت تایوان تضعیف و حمایتهای علنی آمریکا از تایوان کاهش یافت. با این حال بسیاری از

سرمایه داران منتفذ آمریکایی همچنان از تایوان حمایت می‌نمایند. جزیره تایوان از لحاظ استراتژیک و بازرگانی جزیره مهمی به شمار می‌رود و به این دلیل کشور چین از این جزیره همچنان به عنوان جزئی از سرزمین اصلی خود یاد نموده و با موجودیت کشور مستقلی تحت نام تایوان مخالفت می‌نماید. از این روی کشور چین اعلام نموده که تایوان با حفظ اجتماعی و اقتصادی خود به صورت یک منطقه خود مختار باید به سرزمین اصلی ملحق گردد. طی سالهای اخیر با رفع پاره ای از موانع، روابط اقتصادی، تجاری و ارتباط مردمی و رسمی دو طرف تنگه رو به افزایش گذارده است. از نوامبر ۲۰۰۱ منطقه خود مختار تایوان همزمان با کشور چین به عضویت سازمان تجارت جهانی پذیرفته شد.

ب - هنگ کنگ: منطقه هنگ کنگ از ۳۰ جزیره بزرگ و کوچک متشکل گردیده و سومین مرکز مهم مالی دنیا به شمار می‌رود. این منطقه از ۱۰۹۲ کیلو متر مربع وسعت و ۶۷۸۰۰۰۰ نفر جمعیت برخوردار می‌باشد که ۹۵ درصد آن چینی می‌باشند. تولید ناخالص داخلی این منطقه طی سال ۲۰۰۰ بالغ بر ۱۲ میلیون دلار هنگ کنگ برآورد شده است. سالانه حدود ۱۳ میلیون نفر از این جزیره دیدن می‌کنند. لازم به ذکر است که سهم عهده سرمایه گذاری‌های صورت گرفته در کشور چین متعلق به سرمایه داران هنگ کنگی و تایوانی است. طی سال ۱۸۳۹ به دنبال جنگهای تریاک، این بخش از خاک چین به اشغال انگلیسی‌ها در آمده و در سال ۱۸۹۸ این جزیره و تعدادی از جزایر اطراف آن به مدت ۹۹ سال تا سال ۱۹۹۷ به اجاره انگلستان در آمد. پس از برقراری مذاکرات مفصل و طولانی میان چین و انگلستان نهایتاً دو کشور طی سال ۱۹۸۴ به امضای موافقتنامه‌هایی مبنی بر حاکمیت مجدد چین بر این جزیره مبادرت نمودند. طبق این قرار داد دولت چین متعهد به حفظ نظام سرمایه داری، سیستم قضایی و آزادی‌های فردی و اجتماعی هنگ کنگ به مدت ۵۰ سال گردیده است.

ج - ماکائو: جزیره کوچکی در نزدیکی شهر ((جوخای)) واقع در جنوب چین و در مجاورت ((هنگ کنگ)) است که از ۶ مایل مربع مساحت و ۴۵۰ هزار نفر جمعیت برخوردار می‌باشد. تا سال ۱۹۹۹ این

منطقه، مستعمره دولت پرتغال محسوب گردیده و از سیستم اقتصاد آزاد برخوردار بود. این در حالیست که براساس موافقتنامه ای که طی مارس ۱۹۸۷ میان ۲ کشور چین و پرتغال به امضاء رسید، از سال ۱۹۹۹ حاکمیت سرزمین ماکائو به دولت چین باز گردانده شد.

پایتخت چین

مرکز اداری، سیاسی و فرهنگی کشور چین، شهر تاریخی پکن است که به احتساب حومه از وسعتی معادل ۱۶/۰۰۸ کیلومتر مربع و جمعیتی بالغ بر ۱۰/۹۱۵/۱۴۰۰۰ میلیون نفر برخوردار می باشد. به استثنای دوره زمانی کوتاه پیش از پیروی انقلاب کمونیستی چین که شهر ((نانجینگ)) به عنوان پایتخت این کشور مطرح بود، در سایر دوره های زمانی شهر پکن برای مدت بیش از ۸۰۰ سال پایتخت سلسله های مختلف امپراطوری چین بوده است.

نرخ جمعیت

براساس آخرین آمار رسمی بدست آمده طی سال ۲۰۰۰ جمعیت کشور چین بر ۱/۲۵۹ میلیارد نفر (معادل ۲۲/۵ درصد جمعیت جهان) بالغ می گردد. ۹۲ درصد مردم این کشور به نژاد (هان) و باقیمانده آن به ۱۵۶ اقلیت مختلف نژادی تعلق دارند. جمعیت روستایی کشور چین نیز بر ۷۴ درصد کل جمعیت و پراکندگی جمعیت بر ۱۱۴ نفر در کیلو متر مربع بالغ می گردد. نرخ رشد جمعیت در این کشور معادل ۱۷/۷ در هزار (رشد سالیانه ۱۷ میلیون نفری) می باشد. به منظور کنترل جمعیت کشور اقدامات وسیعی آغاز گردیده و سیاست تک فرزندی در کشور اعمال می گردد. گفتنی است که سیاست مذکور در شهرها به شدت اجرا می گردد و این در حالیست که در روستاها که اکثریت جمعیت کشور را در خود جای داده اند از موفقیت چندانی برخوردار نبوده است. ترکیب جمعیت از نظر جنسیت از ۵۱/۵ در صد مرد و ۴۸/۵ در صد زن

متشکل می‌گردد. امید به زندگی در میان مردان ۶۱/۶۸ سال و برای زنان ۷۱/۵ سال است. طبق آمار دولتی بدست آمده، نرخ بیسوادی در اوائل پیروزی انقلاب چین معادل ۸۰ درصد و در حال حاضر به کمتر از ۱۰ درصد بالغ می‌گردد.

سیستم حکومتی

سیستم حکومتی چین جمهوری خلق و مبتنی بر حاکمیت مطلق حزب کمونیست است. بر اساس قانون اساسی کشور، حزب کمونیست بر عملکرد ۷ ارگان مندرج در قانون اساسی نظارت کامل داشته و قانون اساسی این کشور، از زمان تاسیس جمهوری خلق چین تاکنون به مدت ۵ بار اصلاح شده و متن نهایی آن طی سال ۱۹۹۲ به تصویب رسیده است. از جمله مهمترین ارگان‌های حکومتی کشور چین می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. کنگره ملی خلق (مجلس نمایندگان)

۲. ریاست جمهوری

۳. شورای دولتی

۴. حکومت‌های محلی (استانها)

۵. دادگاه عالی خلق

۶. دادستانی عالی خلق

۷. کنفرانس مشورتی - سیاسی خلق

گفتنی است که در کشور چین تفکیک کامل قوا وجود نداشته و تعدادی از مقامات دولتی و حزبی

عضو مجلس نیز می‌باشند.

حزب کمونیست چین

حزب کمونیست چین از کمیته مرکزی، دفتر سیاسی کمیته مرکزی و کمیته دائم متشکل می‌گردد. کمیته دائم بالاترین نهاد تصمیم‌گیرنده کشور است که خود از ۷ عضو تحت عناوین ذیل متشکل می‌گردد:

۱. دبیرکل و رئیس کمیسیون مرکزی نظامی حزب کمونیست (رئیس جمهور)

۲. نخست وزیر

۳. رئیس کنگره خلق

۴. رئیس مجلس سیاسی - مشورتی خلق

۵. معاون رئیس جمهور

۶. عضو کمیته دائم دفتر سیاسی حزب کمونیست

کنگره ملی خلق چین (مجلس نمایندگان)

کنگره ملی خلق چین بالاترین ارگان قانونگذاری کشور محسوب می‌گردد. کنگره خلق از ۲۹۷۸ نفر عضو برخوردار می‌باشد که برای مدت ۵ سال توسط کنگره‌های محلی انتخاب می‌گردند کنگره ملی، به برپایی اجلاس عمومی سالیانه مبادرت نموده و کمیته دائمی آن نیز که متشکل از معاونین کنگره و تعدادی از نمایندگان برگزیده است، تشکیل جلسه می‌دهد. تعداد اعضا کمیته دائم ۱۳۵ نفر و تعداد معاونین کنگره ۱۹ نفر است. از جمله اهم وظایف کنگره می‌توان به تدوین یا اصلاح قانون اساسی، وضع قوانین جدید، تصویب طرحها و لوایح و تصمیم‌گیری در خصوص سیاستهای جنگ و صلح و انتخاب و عزل رئیس جمهور، رئیس کمیسیون نظامی، رئیس دیوان عالی کشور، نخست وزیر و اعضاء کابینه اشاره نمود. علاوه بر این واحدهای کوچکی از کنگره محلی خلق در سطح ایالتها، شهرستانها و شهرکها فعالیت

دارند که اعضاء آن توسط مردم انتخاب می گردند. گفتنی است که وظیفه کنگره های محلی نظارت بر اجرای صحیح قانون اساسی و سایر قوانین کشور در سطوح مختلف جامعه است.

ریاست جمهوری

مقام ریاست جمهوری از نظر سلسله مراتب پس از دبیرکل حزب قرار دارد. از جمله اهم وظایف وی می توان به ابلاغ قوانین مصوب کنگره به دستگاه های اجرایی، معرفی نخست وزیر و معاونین به کنگره، اعطای نشان های دولتی، اعلام جنگ، حکومت نظامی و بسیج عمومی و دریافت استوارنامه کارداران خارجی، عزل و نصب کارداران چینی مستقر در خارج از کشور و تأیید قراردادهای منعقد شده با دول خارجی، اشاره نمود. طی سال ۱۹۹۳، کنگره ملی خلق چین، به انتخاب دبیرکل حزب (چیانگ زمین) به عنوان رئیس مبادرت نمود. گفتنی است که وی در حال حاضر نیز عهده دار این پست می باشد.

شورای دولتی

شورای دولتی، ارکان اجرایی و یا در واقع همان هیئت دولت است که بر نخست وزیر، معاونین نخست وزیر (۴ نفر)، مشاورین عالی دولت و روسای کمیسیون ها (۹ نفر)، دبیرکل شورای دولتی و وزرا مشتمل می گردد. در حال حاضر نخست وزیر عهده دار سمت ریاست شورای دولتی چین می باشد.

دادگاه عالی خلق چین

دادگاه ها و دادستانی های خلق با همکاری نهادها و سازمان های امنیتی عهده دار مسوولیت نظارت بر اجرای عدالت و رعایت قوانین کشور می باشند. ارگانهای امنیتی نیز عهده دار مسوولیت تحقیق و پی گیری موارد جرم و جمع آوری و ارائه مدارک مستند به دادگاه ها می باشند. دادگاه ها در ۴ سطح مختلف طبقه

بندی شده اند که از آن جمله می توان به دادگاه عالی خلق، دادگاه های استانی، دادگاه های شهرستانی و دادگاه های بخشی اشاره نمود. دادگاه عالی خلق بالاترین مرجع قضائی کشور است که تحت نظارت مستقیم کنگره ملی خلق قرار دارد. دادستانی های خلق نیز تحت نظارت دولت فعالیت داشته و عهده دار مسئولیت نظارت بر اجرای عدالت می باشند. گفتنی است که نهادهای مذکور خود از دادستانی عالی خلق، دادستانی های محلی و دادستانی های ویژه متشکل می گردد.

کنفرانس مشورتی - سیاسی خلق چین

کنفرانس مشورتی - سیاسی خلق چین نهادی است که با نظارت بر اوضاع جاری کشور پیشنهادهای در خصوص برطرف نمودن مشکلات و مسائل سیاسی و اجتماعی جاری کشور به دولت ارائه می نماید. گفتنی است که سازمان مذکور در دوران اولیه فعالیت خود که به سالهای آغازین انقلاب کمونیستی چین باز می گردد، نقش ارگان قانون گذار کشور را بر عهده داشته و به جای کنگره ملی فعالیت می نموده است. بعدها با تشکیل کنگره ملی خلق، نقش سازمان فوق کاهش یافته و به مجلس مشورتی تغییر وضعیت داد. در حال حاضر نقش این سازمان، ضمن نظارت و ارائه مشاوره در خصوص سیاستها و برنامه های عمده حزب کمونیست، در صدد برقراری تماس و وحدت میان گروه های اجتماعی، احزاب سیاسی (۸ حزب) و شهروندان چینی تبار مقیم خارج می باشد.

تاریخچه معاصر چین

نظام امپراتوری چین با سابقه چندین هزار ساله، طی انقلاب سال ۱۹۱۱ به رهبری دکتر سون یات سن سرنگون شد. این انقلاب نیز به تدریج در اثر پراکندگی و انشقاق نیروهای موثر آن، رو به افول گذاشت. تا اینکه طی سال ۱۹۴۹ با پیروزی نیروهای کمونیست، جای خود را به رژیم جمهوری خلق چین

داد. رژیم مذکور طی نخستین سال‌های تشکیل خود به کمک‌های اقتصادی و نظامی اتحاد جماهیر شوروی سابق متکی بود، اما مائو که در صدد تعقیب خط مشی سوسیالیستی براساس افکار خود و الزامات جامعه چین بود به تدریج با شوروی سابق که خود را رهبر و پیشرو کشورهای سوسیالیستی جهان می‌دانست اختلاف نظر پیدا کرده و این اختلاف منجر به تیرگی روابط دو کشور طی سال ۱۹۶۰ و بروز درگیری‌های مرزی در اواخر دهه ۶۰ گردید. در پی این رویداد، کشور چین در صدد تقویت مناسبات خود با ژاپن و کشورهای غربی برآمد. در اوایل دهه ۱۹۷۰ اغلب کشورهای صنعتی غرب، دولت جمهوری خلق چین را به رسمیت شناخته و طی سال ۱۹۷۱ این کشور به عوض تایوان کرسی چین در سازمان ملل متحد را در اختیار گرفت. مقارن با تیرگی روابط چین و اتحاد جماهیر شوروی و خروج کارشناسان روسی از چین، مائو به اجرای برنامه‌هایی جهت خود کفایی اقتصادی مبادرت نمود که از جمله مهم‌ترین این برنامه‌ها می‌توان به (برنامه جهش بزرگ به پیش) اشاره نمود که با توفیق چندانی همراه نبود. طی سال ۱۹۶۶ مائو به منظور مبارزه با اندیشه‌های بورژوا لیبرالی و مقابله با مخالفین خود که از گرایشات سرمایه داری برخوردار بودند، به اعلان انقلاب فرهنگی مبادرت نمود. در این اثنا، گاردهای سرخ متشکل از دانشجویان و کارگران طرفدار مائو به اقداماتی افراطی مبادرت نموده و بسیاری از روشن فکران، اساتید دانشگاه‌ها و مقامات بلند پایه جهت انجام بی‌گاری به روستاها و اردوگاه‌های کار اجباری فرستاده شدند. رهبران فعلی چین از دوران ۱۰ ساله انقلاب فرهنگی کشور تحت عنوان دوره هرج و مرج و رکورد فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی جامعه یاد می‌کنند. در این اثنا بود که (لیوشائوچی) رئیس جمهور (دنگ شیائو پینگ) دبیر کل وقت حزب ار مناصب خود خلع گردیدند. طی سال ۱۹۷۶ خواکوفنگ قدرت را به دست گرفته و همسر مائو و یارانش که از عناصر افراطی انقلاب فرهنگی به شمار می‌آمدند، بازداشت شدند.

به این ترتیب برای بار دیگر، دنگ شیائوپینگ در صحنه سیاسی کشور ظاهر شد. در مارس ۱۹۸۲ تشکیلات حکومتی دستخوش تغییرات زیادی شده و پست دبیر کل حزب که در زمان انقلاب فرهنگی

حذف شده بود، مجدداً ایجاد و خویابانگ عهده دار آن گردید. طی سال ۱۹۸۳، پست ریاست جمهوری نیز که از زمان انقلاب فرهنگی حذف شده بود مجدداً برقرار شده و شیان نیان به این سمت برگزیده شد. بدین ترتیب پایه‌های قدرت دنگ شیائوپینگ که طرفدار سیاست معتدل و پراگماتیک بود، مستحکم گردید. به دنبال آغاز جنبش دانشجویی طی سال ۱۹۸۷ خویابانگ از سمت خود برکنار و جائوزیانگ نخست وزیر وقت به دبیر کلی حزب برگزیده شد. مرگ خویابانگ زمینه گسترش حرکت‌های دانشجویی را فراهم آورد. این تظاهرات در شهرهای بزرگ چین گسترش یافت. در پکن تظاهرات به شدت سرکوب شده و جائوزیانگ، چیانگ زمین شهردار سابق و دبیرکل وقت حزب کمونیست شانگهای به سمت دبیر کلی حزب کمونیست چین برگزیده شد.

سیاست خارجی

سیاست خارجی کشور چین برگسترش رابطه با کلیه کشورها جدا از گرایشات ایدئولوژیک و پرهیز از هرگونه درگیری استوار می‌باشد. از جمله مهمترین پایه‌ها و اصول سیاست خارجی کشور چین می‌توان به ۵ اصل ذیل اشاره نمود:

- ۱- احترام متقابل به حاکمیت و تمامیت ارضی کشورها
 - ۲- عدم تجاوز به حقوق سایر کشورها
 - ۳- عدم مداخله در امور سایر کشورها
 - ۴- نیل به اتخاذ سیاست کسب منافع متقابل در برقراری رابطه با سایر کشورها
 - ۵- برقراری هم زیستی مسالمت آمیز با سایر کشورها
- از آنجاییکه کشور چین به عنوان یک کشور جهان سوم و در حال توسعه، جهت پیشرفت و نیل به توسعه ملی خود نیازمند ثبات و آرامش در همسایگی خود و برخورداری از محیط امن بین المللی

است، لذا به تلاش در جهت پرهیز از هرگونه برخورد نظامی و حتی مناقشات سیاسی با سایر کشورها مبادرت می‌نماید. این کشور هم‌زمان با توسعه مناسبات خود با کشورهای جهان سوم به عنوان یکی از اولویت‌های سیاست خارجی خود در راستای کسب اعتبار بین‌المللی بیشتر و به ویژه کشورهای آسیایی و آفریقایی، جهت تحکیم روابط خود با کشورهای توسعه یافته صنعتی نظیر ژاپن، آمریکا و اروپا غربی نیز اهمیت ویژه‌ای قائل است، چراکه کشورهای مذکور به عنوان منابع اصلی تامین سرمایه و تکنولوژی مورد نیاز کشور چین جهت اجرای برنامه اصلاحات اقتصادی به شمار می‌آیند. این درحالیست که کشور چین در روند برقراری روابط خود با کشورهای غربی با مشکلاتی نیز مواجه است که عمدتاً ناشی از اختلاف نوع نظام‌های سیاسی می‌باشد. کشور چین هم‌چنین مایل است، جایگاه مطلوب تری در نظم نوین جهانی به خود اختصاص داده و از سهم بیشتری در مشارکت و اداره امور جهانی برخوردار باشد.

چشم انداز علمی

طبق آمار به دست آمده طی سال ۱۹۹۶، جمعیت بی‌سواد رده‌های سنی ۱۵ سال و بالاتر کشور چین بر ۱۷/۸ درصد بالغ می‌گردد.

فاصله چین با جهان در زمینه آموزش و پرورش

طبق آمار به دست آمده طی سال ۲۰۰۰ جمعیت چین بر ۱/۲۷ میلیارد نفر بالغ می‌گردد که در مقام اول جهان قرار دارد. این در حالی است که متوسط سرانه آموزشی این کشور تنها ۸ سال آموزشی است در حالی که متوسط سرانه آموزشی در کشورهای پیشرفته نظیر آمریکا ۱۳/۴ سال، انگلستان ۱۴ سال، کانادا ۱۱/۶ سال، ژاپن ۱۱/۱ سال، فرانسه ۱۳/۱ سال و استرالیا ۱۴/۴ سال می‌باشد. تا سال ۲۰۲۱ جمعیت چین

بر ۱/۵ میلیارد نفر بالغ گردیده و کاهش فاصله چین از نظر آموزشی با این کشورها امری بسیار مشکل به نظر می‌رسد. ظرف ۲۰ سال آینده حدود ۴۰۰ میلیون جوان وارد بازار نیروی کار می‌شوند که ترقی و یا تنزل کشور و آینده ملی ارتباط مستقیم با سطح دانش و توانایی آنها دارد. در حال حاضر ۳۲۰ میلیون شهروند چینی به تحصیل در آموزشگاه‌های مختلف مبادرت می‌نمایند. در این میان ۲۴۰ میلیون نفر در آموزشگاه‌های عمومی و مدارس پیش‌دبستانی و ۷۸/۸ میلیون نفر در آموزشگاه‌های بزرگسالان تحصیل می‌نمایند اما بعزت ضعف اقتصادی کشور نیروی کار چین در مقام پائینتری قرار دارد. طبق آمار به دست آمده طی سال ۲۰۰۰، از میان شاغلین چینی تنها ۱۸ درصد از سابقه تحصیلی بالاتر از سیکل و ۵ درصد از تحصیلات کارشناسی برخوردار می‌باشند. و این در حالی است که نسبت‌های مذکور در خصوص شاغلین رده‌های سنی ۲۵-۶۴ سال کشورهای OECD به ترتیب بر ۸۰ درصد و ۲۶ درصد بالغ می‌گردد. بدنبال ورود چین به سازمان تجارت جهانی WTO رقابت افراد مستعد روز به روز افزایش می‌یابد و نیاز به افراد متخصص در زمینه‌های کامپیوتری، تکنولوژی، بیولوژی، مخابرات الکترونیکی، پزشکی و داروسازی، مالی، تجاری، اطلاعات، قانون، حسابداری بیشتر از گذشته مشهود می‌باشد. از سوی دیگر تفاوت سطح و امکانات آموزش و پرورش میان شهرها و روستاها و مناطق مختلف نیز بسیار زیاد است. بگونه‌ای که تا اواخر سال ۲۰۰۱ در سراسر چین در تعداد ۴۹۰ شهرستان برنامه‌های آموزش پایه نه ساله ارائه نگردیده و در مناطق میانه غرب کشور نیز ۱۳ استان از دانشگاه مهم و معتبر بی‌بهره بوده‌اند. تفاوت سطح آموزش میان جوانان و نوجوانان شهری و روستایی حدود ۳ تا ۵ سال است. طبق آمار بدست آمده طی سپتامبر ۲۰۰۱ مدارس و مراکز آموزش متوسطه چین از ۳/۹۴ میلیون دستگاه کامپیوتر برخوردار بوده و بطور متوسط برای هر ۶۷ دانش‌آموز یک دستگاه کامپیوتر اختصاص یافته است. علاوه بر این تنها ۱۰/۳۳ درصد از مدارس مستقل به ارائه آموزش دروس کامپیوتر مبادرت می‌نمایند که انتظار می‌رود ظرف ۱۰ سال آینده به سراسر کشور تعمیم یابد. درمقایسه با آمریکا چین فاصله زیادی دارد. در آمریکا طی سال ۲۰۰۰ شبکه کامپیوتری

خاص مدارس احداث شده و ۹۷ درصد از مدارس و مراکز آموزش متوسطه و ۷۲ درصد از کلاسها به واسطه شبکه کامپیوتری به یکدیگر وصل شده و بطور متوسط هر ۵ دانش آموز از یک دستگاه کامپیوتر برخوردار بوده است. تا سال ۲۰۰۳، دولت چین قصد احداث مدارس متوسطه سیکل دوم عمومی در سراسر چین و مدارس متوسطه سیکل یکم در شهرهای بزرگ و متوسط دارد. طی سال ۲۰۰۳، در مدارس متوسطه سیکل یکم مناطق پیشرفته دروس کامپیوتری ارائه می گردد. در مدت ۵ الی ۱۰ سال آینده ۹۰ درصد از مدارس کشور به ویژه مدارس متوسطه به شبکه کامپیوتری آموزش و پرورش متصل می گردند. در حال حاضر تعداد دانشجویان چینی که در خارج از کشور تحصیل کرده و می کنند بر ۴۶۰ هزار نفر بالغ می گردد که ۱۱۰ هزار نفر از آنها پس از پایان دوره تحصیلی خود به میهن خود بازگشته و نقش مهمی در زمینه های مختلف ایفا می نمایند. طبق آمار به دست آمده طی سال ۱۹۹۹، ۹۸۸۱۳ دانشجوی چینی در ۲۹ کشور پیشرفته عضو سازمان اقتصادی (OECD) تحصیل می نمایند. در حال حاضر ۵۲۱۵۰ دانشجوی خارجی از ۱۶۶ کشور جهان در ۳۴۶ مرکز آموزش عالی چین واقع در ۳۱ استان (نواحی خود مختار و شهرهای مستقل) تحصیل می نمایند. طبق آمار همچنین، ۶۵۷ قرارداد همکاری میان کشور چین با کشورهای خارجی در زمینه آموزش و پرورش در ۲۸ استان (نواحی خود مختار و شهرها) منعقد گردیده است. الحاق چین به سازمان تجارت جهانی WTO فرصت و رقابت جدیدی جهت پیشرفت آموزش و پرورش کشور به بار آورده است. مشارکت سازمانهای عمومی و آموزش خارجی در امر آموزش و پرورش نیز به تسریع تربیت افراد مستعد و توانای چینی خواهد انجامید. به دنبال ورود منابع آموزش و پرورش خارجی به چین رقابت در آموزشگاه های عالی و بازار آموزشی پرورش چین شدیدتر می شود. با این حال کشور چین از لحاظ ایده های آموزشی، نظم اداری، موضوعات درسی و روش تدریس عقب افتاده است. از این روی اتخاذ روشها و منابع مرغوب آموزشی نظیر دروس مدرن، معلمین کارآمد و روش تدریس

منسجم در جهت هر چه عمیق تر شدن روند اصلاحات در آموزش و پرورش کشور الزامی است. علاوه بر این ارتقاء سطح مبادلات و همکاری‌های بین‌الملل خارجی در زمینه آموزش و پرورش چین نیز حیاتی است.

سیاست‌های آموزشی

طی سالهای اخیر دولت چین توسعه آموزش را در اولویت برنامه‌های خود قرار داده و در جهت توسعه کشور به سرمایه‌گذاری در نظام آموزشی مبادرت نموده است. به عنوان مثال طرح آموزش پایه به مدت ۹ سال، سرمایه‌گذاری وسیعی در نظام آموزشی می‌باشد که به واسطه آن شهروندان چینی به آموزش و ادامه تحصیلات خود تشویق می‌گردند. به اعتقاد دنگ زیائوپینگ سیاست‌های آموزشی کشور می‌باید به برآورده سازی نیازهای آتی جامعه منتهی گردد که این مسئله خود مستلزم اصلاح ساختار نظام آموزشی است.

سیاست‌های آموزشی چین طی قرن بیست و یکم

در حال حاضر، اغلب خانواده‌های چینی در پی فرستادن کودکان خود به کودکانستانها، مدارس ابتدایی و متوسطه معتبر با برنامه‌های درسی و آموزشی مطلوب می‌باشند. هدف خانواده‌ها از فرستادن کودکان به مهدهای کودک، بهره‌گیری از برنامه‌های آموزشی مناسب، پرورش توانایی‌های کودکان به طور طبیعی و تقویت مهارت‌های ذهنی کودکان می‌باشد. از سوی دیگر دولت چین در صدد اجرای طرح‌هایی در جهت توسعه آموزش در مناطق روستایی چین تا پایان سال ۲۰۰۱ به منظور راهیابی هر چه بیشتر و افزایش تعداد دانشجویان مناطق فوق در نهادهای آموزشی عالی تا نرخ ۱۵ درصد می‌باشد. طی سالهای اخیر کشور چین تلاش‌های مستمری در جهت تقویت و افزایش تعداد دانشجویان در دانشگاهها به عمل آورده است. به نحوی که این تعداد با یک افزایش جهشی از ۱/۰۸ میلیون طی سال ۹۹ بر ۲ میلیون و ۶۰۰ هزار

نفر طی سال ۲۰۰۱ بالغ گردید. طی سال ۲۰۰۱ کشور چین همچنین به لغو محدودیت‌های مربوط به عدم ازدواج دانشجویان و شرط سنی آنان مبادرت نموده از این روی حتی افراد رده سنی ۷۳ سال نیز از حضور در آزمون ورودی دانشگاه‌ها برخوردار گردیده و آموزشگاه‌های عالی اعم از دانشگاه‌ها و دانشکده‌های سراسر چین به گشایش درهای خود به روی عموم بدون ملاحظات سنی مبادرت نمودند. تعلیم و تربیت کماکان در سراسر چین در حال توسعه بوده و اقشار مختلف مناطق فقیرنشین و محروم و دور افتاده را نیز در برمی‌گیرد. ضمن آنکه آموزش‌های غیر دولتی نیز طی سال‌های اخیر تقویت شده و با تصویب وزارت آموزش بالغ بر ۱۰۰ مرکز دانشگاهی خصوصی در کشور تأسیس گردیده است. از سوی دیگر، شورای مشورتی سیاسی خلق چین به درخواست سرمایه لازم جهت توسعه و تقویت آموزش و پرورش در نقاط توسعه نیافته غربی و مرکزی کشور از دولت مبادرت نموده است. شورای مشورتی سیاسی خلق چین که بلند پایه ترین نهاد مشورتی کشور است، در صدد توسعه آموزش و پرورش با کمک‌های دولتی در سطح جامعه است. طبق اساسنامه این شورا، آموزش و پرورش در نواحی روستایی باید توسط دولت حمایت و سرمایه گذاری شده و این وظیفه نباید بر دوش کشاورزان قرار گیرد. محوریت اساسنامه فوق، بر ایجاد یک ساختار مؤثر و با ثبات جهت تضمین پیشبرد آموزش و پرورش با استفاده از سرمایه‌های دولتی و تعمیم نظام آموزش پایه در مناطقی است که از وضعیت اقتصادی نابسامانی برخوردار می باشند. در واقع هدف اصلی این شورا، حمایت از کشاورزان و تامین بودجه لازم جهت توسعه آموزش در مناطق فقیرنشین و محروم کشور است.

سیاست درهای باز در نظام آموزشی

بخش آموزش و پرورش کشور چین همچون بخش‌های اقتصادی و عملی پس از عضویت کشور در سازمان تجارت جهانی بازتر شده و توسعه یافته است. به عبارت دیگر، آموزش و پرورش، آموزش عالی و

مؤسسات آموزش فنی به گسترش تبادلات خود با شرکا و همتایان خارجی تمایل دارند. کمک به نهادها و مؤسسات خارجی در جهت آشنایی هر چه بیشتر سایر کشورها با سیاست‌های آموزشی و پرورشی چین از جمله اهدافی است که دولت مرکزی قصد دارد با افزایش تبادلات میان چین و کشورهای خارجی به آن دست یابد. سیاست‌های مرتبط با سرمایه‌گذاری خارجی در مدارس چینی نیز از جمله دیگر اقداماتی است که آموزش و پرورش به دنبال آن است. به علاوه تلاش جهت گسترش روابط دوجانبه و چندجانبه در زمینه تعلیم و تربیت و تسریع همکاری میان نهادهای آموزشی و تأیید اسناد و مدارک علمی دانشکده‌ها و دانشگاه‌های چین و سایر کشورها افزایش یافته است. هدف دیگر جلب و جذب استعدادهای برجسته جهت تقویت صنایع با فنون پیشرفته کشور است. گفتنی است که استعدادهای فوق از سوی دولت تامین مالی، قانونی و حقوقی می‌گردد، تا بتواند نیازهای اقتصادی کشور به ویژه پس از الحاق به سازمان تجارت جهانی برآورده کند. دولت مرکزی چین قصد دارد کارکنان دولتی و مدیران و مسئولان اجرایی مؤسسات را با قوانین و مقررات تجارت جهانی آشنایی داده و آنها را آموزش دهد تا در جهت کاهش فاصله کشور با استانداردهای بین‌المللی سازمان مساعدت نموده باشد. کشور چین امیدوار است که در این راستا محققین چینی تبار مستقر در سایر کشورها بتوانند در کنار اساتید دانشگاه‌های داخلی همکاری نموده و بسیاری از انتظارات دولت در زمینه توسعه نظام آموزش و پرورش کشور را برآورده نمایند.

متعاقب عضویت کشور چین در سازمان تجارت جهانی، زمینه‌های رقابتی تشدیدتر شده و کشور با چالش‌ها و فرصت‌های گوناگونی روبرو گردیده است. در این راستا، پس از عضویت کشور در سازمان مذکور، جوانان چینی مستقر در شهرهای مختلف کشور به این امید که تعلیم و تربیت بیشتر به افزایش فرصت آنان جهت احراز مشاغل بیشتر و آینده بهتر منجر گردد، در کلاسهای آموزشی و دوره‌های تربیتی شبانه حضور می‌یابند. در حال حاضر اغلب جوانان چینی غیر از گذراندن دوره‌های تحصیلی دانشگاهی، در کلاس‌های فوق‌العاده رشته‌های مختلفی شرکت نموده و روزهای تعطیل و آخر هفته خود را نیز در کلا

سهای درسی سپری می‌نمایند. این پدیده به ویژه در شهرهای بزرگی چون پکن و شانگهای که دوره‌های آموزشی و آکادمیک فراوانی دارند به چشم می‌خورد. در اواخر هفته اغلب کلاسهای دانشگاه‌ها و دانشکده‌های شهرهای بزرگ مملو از دانشجویان پاره وقت است که در جهت ارتقاء سطح تحصیلی و افزایش سطح توانایی رقابتی خود و کسب شغل و برخورداری از آینده بهتر در این دوره‌ها شرکت می‌نمایند. شهریه تحصیلی این گونه کلاسها، متفاوت بوده و بین ۹۶۰ دلار تا ۲۴۰۰ دلار در سال متغیر می‌باشد که مبلغ بسیار زیادی است و با توجه به درآمد خانواده‌ها، فشار زیادی بر آنان وارد می‌سازد. این در حالیست که دانشکده‌ها و دانشگاه‌های خارجی شهریه‌های بیشتری بین ۲۰ هزار تا ۳۰ هزار دلار در سال از دانشجویان دریافت می‌دارند. با این حال دانشجویان و علاقه‌مندان همچنان در این کلاسها حضور می‌یابند.

از جمله رشته‌های تحصیلی که دانشکده‌ها و دانشگاهها به این گونه افراد ارائه می‌نمایند می‌توان به رشته‌های اقتصاد، تجارت، مدیریت مالی، تجارت خارجی و سیاست بین الملل اشاره نمود. اگر چه تعلیم و تربیت در کشور چین از تاریخ دیرینه‌ای برخوردار بوده و توجه مردم این کشور به آموزش و پرورش نشاط گرفته از حقایق تاریخی و تعالیم شخصیت‌هایی چون کنفو سیوس است و این بخشی از میراث وایدئولوژی کنفوسیوس است که از فرهنگ و ذهنیت فرهنگی ملت چین جدایی‌ناپذیر است. با این حال وضعیت جوانان کنونی کاملاً با ذهنیت ملی و سنتی گذشته تفاوت داشته و نمی‌توان حضور جوانان در این دوره‌های آموزشی را با آن دوران سازگار و براساس آن طرز تفکر دانست. نسل جوان امروز چین با پدر و مادرهای خود تفاوت زیادی دارند و حضورشان در کلاس‌های درس نیز با اهدافی مغایر با خانواده‌هایشان صورت می‌گیرد. اغلب این جوانان متولد سالهای دهه ۱۹۷۰ می‌باشند (زمانی که چین برنامه اصلاحات و سیاست درهای باز را به مورد اجرا گذارد).

ساختار نظام آموزشی

نظام آموزشی جمهوری خلق چین بر مقاطع آموزش ابتدایی، مقدماتی و تکمیلی متوسطه و آموزش عالی مشتمل می‌گردد. آموزش مقاطع ابتدایی و مقدماتی و تکمیلی متوسطه اجباریست. کودکان رده سنی ۶ سال بدون در نظر گرفتن جنسیت، ملیت و نژاد از برنامه‌های آموزش رایگان بهره مند می‌گردند. در صورت شرایط خاص، با ضمانت خانواده سن آموزش کودک به ۷ سالگی بالغ می‌گردد. در این کشور، گذراندن آموزش پایه ۹ ساله اجباری است. به عبارت دیگر هر دانش آموز می‌باید حداقل مدت زمان ۹ سال به مدرسه برود. دانش آموزان ملزم به گذراندن دوره ابتدایی و مقدماتی متوسطه بوده و پس از قبولی در آزمون‌های کلیه مقاطع از حق ورود به دانشگاه برخوردار می‌گردند. جهت ورود به مراکز آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای نیز قبولی در آزمون ورودی الزامی است. در کشور چین، توسعه نظام آموزشی در اولویت قرار دارد. سیاست مربوط به پیشرفت کشور بر مبنای آموزش پایه و رایگان به دانش آموزان به مدت ۹ سال به اصلاح نظام آموزشی کشور منجر گردیده است. مدرنیزه شدن جهان در آینده عامل اصلی این توسعه می‌باشد. نظام آموزشی چین به مراحل ذیل تقسیم می‌گردد:

مقطع آموزش پیش دبستانی ویژه کودکان رده‌های سنی ۵-۳ سال

مقطع آموزش ابتدایی ویژه دانش آموزان رده‌های سنی ۱۱-۶ سال

عمده مراکز آموزش ابتدایی کشور توسط مقامات آموزشی محلی اداره می‌شوند. گفتنی است که مدارس خصوصی ابتدایی نیز فعالیت داشته و شهریه دریافت می‌دارند. مدارس مقدماتی و تکمیلی متوسطه نیز ویژه دانش آموزان رده‌های سنی ۱۷-۱۲ سال می‌باشد. این مدارس توسط مقامات و مسئولان محلی اداره می‌گردد. دوره مقدماتی متوسطه اجباری نبوده و شهریه‌ای نیز دریافت نمی‌گردد این در حالی است که شهریه دریافت می‌گردد. اغلب مدارس متوسطه خصوصی آموزش فنی و حرفه‌ای ارائه می‌دهند اما کیفیت آموزش ارائه شده توسط این مدارس با مدارس دولتی یکسان است با این وجود فارغ‌التحصیلان

مدارس متوسطه خصوصی جهت ورود به دانشگاه‌ها از آمادگی بیشتری برخوردار می‌باشند. دانش‌آموزانی که مقطع مقدماتی متوسطه را به پایان رسانده‌اند می‌توانند به مدت ۳ تا ۵ سال در مدارس متوسطه فنی و حرفه‌ای ادامه تحصیل دهند. جهت ورود به دانشگاه‌ها، دانش‌آموزان ملزم به حضور در آزمون ورودی که هر ساله در ماه جولای برگزار می‌گردد، می‌باشند. گفتنی است که در این دوره شرایط سنی خاصی برای داوطلبان وجود نداشته و گزینش دانشجو بر مبنای نمرات او در آزمون مذکور صورت می‌گیرد. آندسته از دانش‌آموزانی که پذیرفته نشده‌اند جهت ادامه تحصیل باید به دانشکده‌های خصوصی بروند. شهریه چنین مؤسساتی بیشتر از شهریه دانشگاه‌ها دولتی است. از سال ۱۹۵۰ کشور چین مبادرت به پذیرش دانشجوی خارجی نموده است، در حال حاضر تعداد دانشجویان خارجی بیش از ۴۱۰۰۰ نفر است که به ۱۲۵ کشور جهان تعلق داشته و در کلیه رشته‌ها و مقاطع تحصیلی به تحصیل مبادرت می‌نمایند. دانشجویان خارجی از نیازهای آموزشی متفاوتی برخوردار می‌باشند. معمولاً در دانشگاه‌های چین آموزش متفاوتی برای این دسته از دانش‌جویان ارائه می‌شود. نظام آموزشی چین بر مبنای هماهنگی با موازین حکومت کمونیستی سازمان یافته و وزارت آموزش به تعیین اکثریت قوانین مربوطه مبادرت می‌نماید. این وزارت خانه مهمترین نهادی است که مسئولیت تدوین قوانین حاکم بر تشکیلات آموزشی کشور را بر عهده داشته و در جهت نظارت و حمایت مالی دولت از برنامه‌های آموزشی سیاست‌گذاری می‌نماید. وزارت خانه فوق به هماهنگی فعالیت‌های مختلف دولت با اهداف نظام آموزشی (هماهنگی میان برنامه‌های آموزشی دوره‌های ابتدایی و آموزش عالی) مبادرت می‌نماید. دولت، اشخاص و گروه‌های مختلف از آموزش عالی حمایت و مقامات محلی نیز نقش مهمی در آموزش پایه ابتدایی ایفا می‌نمایند. علاوه بر نقش مدیریتی طی سه سال آموزش پایه نقش مقامات استانی در مدیریت آموزش عالی نیز در حال افزایش است. مقامات محلی، به اداره مدارس ابتدایی از محل بودجه محلی مبادرت نموده و دولت نیز به اداره دانشگاه‌ها از محل درآمد ملی مبادرت می‌نماید. این در حالی است که نمایندگی‌هایی در سطح استانی به فراهم‌آوری تسهیلاتی برای

مقطع ابتدایی با مشارکت مقامات محلی در جهت تامین هزینه‌ها مبادرت می‌نماید. بررسی و پیشبرد فعالیتهای آموزشی جزئی از نظام آموزش محلی قلمداد شده و حمایت مردمی در خصوص تامین هزینه‌های آموزشی گسترش یافته است. با وجود حمایت‌های مختلف از سال ۱۹۷۸ دولت به اختصاص بودجه بیشتری به نظام آموزشی کشور مبادرت نموده است. در سال ۱۹۸۶ قانون آموزش پایه تصویب شده و طی چند سال این قانون مرحله به مرحله به اجرا درآمد. جهت بر آوردن نیازهای آموزش پایه هر کودک چینی ملزم به گذراندن برنامه‌های آموزشی پنج ساله در مدارس ابتدایی و چهار ساله در مراکز مقدماتی متوسطه و یا شش سال در مدارس ابتدایی و سه سال در مراکز مقدماتی متوسطه می‌باشد. در برخی مناطق کشور اجرای کامل این قانون امکان پذیر نبوده است از این روی در قوانین جدید کشور چین به سه منطقه شهرها و نواحی که از لحاظ اقتصادی پیشرفت کرده‌اند، شهرهای کوچک و روستاها و مناطق محروم تقسیم می‌گردد. در هر یک از این مناطق شرایط گوناگونی جهت اجرای برنامه‌های آموزش پایه حاکم است. در مناطق پیشرفته این آموزش کاملاً اجرا می‌گردد. آمارها نشان می‌دهد آموزش ابتدایی در این مناطق که ۹۱ درصد از جمعیت را در خود جای داده فراگیر است. در مناطق روستایی که ۱۰ تا ۲۰ درصد جمعیت را شامل می‌گردد. اجرای آموزش پایه بر مبنای عدم رشد اقتصادی صورت گرفته و اجرای آن یک هدف و نه واقعیت است. غیر از آموزش پایه، تحصیلات بر مبنای شایستگی‌ها و با هزینه تامین شده از سوی دولت و منابع خصوصی صورت می‌گیرد. نظام آموزشی چین برگرفته از نظام آموزشی روسیه است و از زمان تشکیل جمهوری خلق چین در سال ۱۹۴۹ به اجرا درآمد. برای حمایت از حقوق نژادها و اقوام مختلف برنامه‌های آموزشی پیچیده‌ای طی پنجاه سال گذشته شکل گرفته است. در حال حاضر نظام آموزشی کشور چین از چهار بخش اصلی تشکیل آموزش پایه، آموزش پلی تکنیکی و حرفه‌ای، آموزش عالی و آموزش بزرگسالان متشکل می‌گردد.

آموزش پایه شامل مقاطع پیش دبستانی، دوره آموزشی شش ساله دوره ابتدایی، آموزش ۳ ساله دوره مقدماتی متوسطه و سه سال دوره تکمیلی متوسطه مشتمل می‌گردد. در حال حاضر آموزش پایه از آموزش اجباری فراتر رفته و دوره تکمیلی متوسطه را نیز در بر می‌گیرد. پس از به اجرا درآمدن برنامه‌های آموزش اجباری طی سال ۱۹۸۶ اهمیت این مسئله در مناطق شهری و روستایی متفاوت بوده است. در شهرها دوره تکمیلی متوسطه نیز به آموزش اجباری افزوده شد اما در مناطقی که از رشد اقتصادی کمی برخوردار بوده از تحصیلات پایه به نه سال آموزش پایه محدود شده است. طبق آمار به دست آمده طی سال ۱۹۹۹ تعداد مدارس ابتدایی کشور بر ۵۸۲ هزار مدرسه و تعداد دانش آموزان بر ۱۳۵/۵ میلیون دانش آموز بالغ می‌گردد. این در حالی است که در حال حاضر نرخ ثبت نام کودکان در مدارس ابتدایی تا ۹۹٪ تخمین زده شده است. طبق آمار به دست آمده طی سال ۱۹۹۹ هم چنین تعداد مدارس مقدماتی متوسطه نیز بر ۶۴۴۰۰ مدرسه بالغ می‌گردد. آموزش حرفه‌ای عمدتاً شامل آموزش‌های تخصصی، تکنیکی، حرفه‌ای - تکنیکی کوتاه مدت می‌باشد. طی ۲۰ سال اخیر به علت رشد سریع اقتصادی، این بخش‌ها سریعاً توسعه یافتند. طبق آمار به دست آمده طی سال ۱۹۹۷ تعداد مدارس حرفه‌ای /پلی تکنیکی کشور بر ۳۳۴۶۴ مدرسه با ۱۸ میلیون دانش آموز بالغ می‌گردد. علاوه بر این در تعداد ۲۱۰۰ مرکز مهارت‌های فنی و تکنیکی در قالب دوره‌های کوتاه مدت آموزشی ارائه می‌گردد که هر ساله بالغ بر ۱ میلیون دانش آموز در این مراکز آموزش می‌بینند. آموزش عالی در سیاست‌های آتی کشور چین از اهمیت بسزایی برخوردار است. طی سال ۱۹۹۵ حدود ۳۰ درصد از فارغ‌التحصیلان مدارس متوسطه به دانشگاه‌ها راه یافته و باقی در مراکز فنی و حرفه‌ای به تحصیلات خود ادامه داده‌اند. آن دسته از دانش‌آموزانی که قصد ورود به دانشگاه را دارند ملزم به حضور در آزمون ورودی با دیگران می‌باشند. تا در یکی از دانشگاه‌ها پذیرفته شوند. طی سال‌های گذشته تقریباً کلیه دانشجویان از بورس تحصیلی بهره‌مند شده و از حق انتخاب جهت ادامه تحصیل برخوردار بوده‌اند. طی سال‌های اخیر بدون افزایش کمک‌های مالی دولت از برنامه‌های دراز مدت برای

توسعه آموزش عالی استفاده شده است. در حال حاضر اکثر دانشجویان به پرداخت بخشی از هزینه‌های آموزشی مبادرت می‌نمایند. که این مسئله خود به افزایش تعداد دانشجویان دوره‌های آموزش از راه دور با هزینه کمتر تحصیلی منجر گردیده است. هر دانشجو قبل از ورود به دانشگاه و طی دوره آموزشی ۱ ساله به گذراندن دروس مربوط به علوم سیاسی در جهت آشنایی با سیاست‌های کشور می‌پردازد. همان‌گونه که قبلاً نیز بدان اشاره شد قبل از سال ۱۹۸۵ دولت چین به کلیه دانشجویان کمک هزینه تحصیلی اعطا می‌نمود و این در حالی است که پرداخت شهریه توسط دانشجویان در زمره برنامه‌های جدید آموزشی کشور است. از سال ۱۹۸۵ قانونی مبنی بر اعطای انحصاری بورس تحصیلی به دانشجویان ممتاز به تصویب رسید. بنا براین قانون آن دسته از دانشجویانی که ملزم به ارائه خدمت پس از اتمام تحصیلات به مدت شش سال می‌باشند. اعطای بورس براساس شایستگی دانشجو (سلامت جسمانی و اخلاقی اوست. در حال حاضر تقریباً یک دانشجویان کشور به پرداخت شهریه مبادرت می‌نمایند. دولت نیز جهت کاهش تعداد متقاضیان رشته‌های پرطرفدار و مهم شهریه بالایی برای این‌گونه رشته‌ها در نظر گرفته و با کنترل میزان شهریه در انتخاب رشته‌های مورد نظر دانشجویان دخالت می‌نماید. با وجودی که وام دانشجویی نیز اعطا می‌گردد اما اکثر دانشجویان به اخذ وام از خانواده و یا اقوام خود به عوض موسسات آموزش عالی متمایل می‌باشند. در نظام آموزشی جدید دولت حمایت کمتری از ثبت نام داوطلبان نموده است به نحوی که سال‌های ۱۹۸۷-۱۹۷۸ بیش از دو میلیون دانشجو در دانشگاه‌های آموزش از راه دور ثبت نام نموده‌اند. طی این سال‌ها تعداد دانشجویان رشته‌های علمی و کاربردی نیز افزایش یافته است.

آموزش پیش‌دبستانی

آموزش پیش‌دبستانی همواره به عنوان یکی از مقاطع آموزشی کشور چین مدنظر قرار داشته است. در نواحی شهری، آموزش پیش‌دبستانی عمدتاً در کودکانستان ارائه گردیده و مدت زمان سه، دو یا یک

سال به طول می‌انجامد گفتنی است که مراکز فوق بصورت تمام‌وقت، پاره‌وقت و یا پانسیون فعالیت می‌نمایند. در نواحی روستایی آموزشی پیش‌دبستانی عمدتاً بصورت کلاس‌های نگهداری اطفال و کودکان استان‌های فصلی است. در مناطق باستانی، قومی، دور افتاده و فقیرنشین کشور علاوه بر آموزش پیش‌دبستانی طبیعی و معمول، آموزش غیر معمول با اشکال مختلف از قبیل مراکز فعالیتی کودکان، مراکز تفریحی و مراکز آموزشی متحرک «کاروان» فعالیت دارند. در این مقطع، کودکان رده سنی ۳ تا ۶ سال به کودکان نزدیک خانه خود رفته و در آنجا به تعلیم موضوعات اصلی و زبان بومی خود مبادرت می‌نمایند. آن‌ها بازی می‌کنند، می‌رقصند و آواز می‌خوانند. در این مقطع به کودکان ارزش حقیقت، مهربانی و زیبایی آموخته می‌شود در کشور چین آموزش کودکان جدی گرفته می‌شود زیرا شخصیت هر فرد طی سال‌های اولیه شکل می‌گیرد. طی سالهای اخیر، سیاست آموزشی پیش‌دبستانی با توسعه چشمگیری روبرو بوده است. به نحوی که مطابق آمار بدست آمده طی سال ۱۹۹۸، کشور چین از بیش از ۱۸۰۰۰۰۰ کودکان با ۲۴۰۰۰۰۰۰ دانش‌آموز برخوردار می‌باشد. طبق این آمار نرخ افرادی که در دوره یکساله آموزش پیش‌دبستانی شرکت دارند به ۷۰٪ بالغ می‌گردد. طی سالهای اخیر برنامه‌های آموزش پیش‌دبستانی در شهرهای بزرگ و متوسط کشور گسترش یافته است. این در حالی است که برنامه‌های آموزش پیش‌دبستانی در نواحی روستایی، دورافتاده و فقیرنشین نیز از رشد چشمگیری برخوردار بوده است به نحوی که طی سال ۱۹۹۸، از میان ۱۱ استان جنوب غربی و شمال غربی کشور بالغ بر ۳۹/۹ درصد از کودکان نواحی فقیرنشین از برنامه‌های آموزش پیش‌دبستانی سه ساله دولتی و ۶۶/۷ درصد نیز از برنامه‌های یکساله آموزش پیش‌دبستانی بهره‌مند گردیده‌اند. از جمله مهم‌ترین مزایای کودکان استان‌ها و مراکز پیش‌دبستانی کشور چین به ترکیب امور مراقبتی و آموزشی کودکان در جهت رشد بدنی، اخلاقی، فکری و زیبایی‌شناسی کودکان در اجزاء موزون و آمادگی آنان جهت بهره‌برداری از آموزش مدرسه‌ای ضابطه‌مند اشاره نمود. فعالیتهای آموزشی مراکز پیش‌دبستانی در ساختاری متشکل، هدفمند و چند جانبه

از آموزش هدایت کننده به سوی تقویت و توانمندسازی و رشد ذهنی کودکان سازمان یافته است. علاوه بر پرداختن به فعالیتهای تفریحی کودکان که بخش اصلی فعالیتهای مراکز پیش دبستانی است، فراهم سازی محیط مناسب جهت ایجاد شرایط و فرصتهایی جهت مواجهه واقعی کودک با مسائل و مشکلات زندگی و تقویت درک معانی از اهم اهداف اینگونه مراکز محسوب می گردد. در جهت ارتقاء کیفیت مدیریت مراکز پیش دبستانی، دولت به اتخاذ سری قواعد دسته بندی شده مشتمل بر «نظام مدیریتی و نظام کاری کودکانها» بر پایه اصول علمی مدیریتی مبادرت نموده است. دولت چین همچنین به طراحی نظامها و قوانینی در جهت ارزیابی کیفیت کاری معلمان و برآورد توانایی های آنان اقدام نموده است.

ساختار آموزش پیش دبستانی

سال تحصیلی	تعداد مدارس	تعداد کل دانش آموزان ثبت نامی	تعداد دانش آموزان دختران ثبت نامی	تعداد کل معلمان
۱۹۹۰	۱۷۲۳۲۲	۱۹۷۲۲۳۰۰	۹۳۶۹۲۰۰	۷۴۹۶۰۰
۱۹۹۱	۱۶۴۴۶۵	۲۲۰۹۲۹۰۰	۱۰۳۸۳۶۰۰	۷۶۸۹۰۰
۱۹۹۲	۱۷۲۵۰۶	۲۴۲۸۲۱۰۰	۱۱۴۰۸۷۰۰	۸۱۵۰۰۰
۱۹۹۳	۱۶۵۱۹۷	۲۵۵۲۵۴۰۰	۱۱۹۷۵۹۰۰	۸۳۶۰۰۰
۱۹۹۴	۱۷۴۶۵۷	۲۶۳۰۲۷۰۰	۱۲۳۰۱۰۰۰	۸۶۱۷۵۶
۱۹۹۵	۱۸۰۴۳۸	۲۷۱۱۲۳۲۸	۱۲۶۷۶۰۳۴	۸۷۵۰۶۳
۱۹۹۶	۱۸۷۳۲۴	۲۶۶۶۳۲۷۰	۱۲۴۱۳۰۱۷	۸۸۸۵۹۶

هدف مقطع آموزش پیش دبستانی ایجاد آمادگی کودکان جهت ورود به مراکز آموزش ابتدایی است.

طول دوره آموزش بر ۱ سال مشتمل می گردد که از سن ۵ سالگی آغاز می گردد. هر کلاس درسی

۳۰ دقیقه به طول انجامده و بر ۱۲ ساعت کلاسی هفتگی مشتمل می گردد.

اولویتهای آموزشی

از جمله مهمترین اولویتهای آموزشی مقطع آموزش پیش دبستانی در کشور چین می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- توسعه سرمایه گذاریهای خارجی در حوزه آموزش پیش دبستانی

بخش آموزش پیش دبستانی (ویژه کودکان رده‌های سنی ۶-۱ سال) با آینده درخشانی روبرو است. طبق آمار بدست آمده تاکنون بیش از ۲۰ مؤسسه زنجیره ای پیش دبستانی در پکن تأسیس گردیده که هر یک از مراکز متعددی در سطح شهر برخوردار می‌باشند. مراکزی از قبیل مرکز مراقبتی کودکان شرق، مرکز مراقبتی کودکان *Body Care* وابسته به آمریکا و مرکز مراقبتی *Fun Dazzel* هر یک از روش مدیریتی آموزشی خاص خود استفاده می‌نمایند. مرکز مراقبتی کودکان شرق که در سال ۱۹۹۸ به عنوان تنها مرکز تخصصی خصوصی در زمینه آموزش کودکان در پکن دایر گردید هم اکنون از ۵ شعبه در سطح شهر پکن برخوردار می‌باشد که ۴ مرکز به نگهداری و آموزش کودکان رده‌های سنی ۶-۱ سال و ۱ مرکز به آموزش زنان باردار اختصاص دارد. لازم به ذکر است که تاکنون مبلغی بالغ بر ۱۰ میلیون یوان (معادل ۱/۲ میلیون دلار) جهت راه اندازی و فعالیت این مراکز سرمایه گذاری گردیده است. در این مرکز سیستم بهره گیری از والدین جهت ارائه برنامه‌های آموزشی (*Parents as Teachers*) که در کشورهای غربی مورد استفاده بوده به کار گرفته شده و به تدریج به روش چینی تغییر وضعیت داده است.

طبق آمار بدست آمده طی سال ۱۹۹۹، تعداد ۳۰ مرکز مراقبتی کودکان در ۲۶ شهر مختلف چین دایر گردیده است. مؤسسه چند ملیتی *Body Care* که مرکزیت آن در کشور آمریکا قرار دارد، از سال ۱۹۹۸ به فعالیت خود به صورت رایگان جهت برگزاری دوره‌های آموزش تغذیه و بهداشت کودک در پکن مبادرت نموده است. در سال ۱۹۹۹ مؤسسه فوق به منظور توسعه فعالیت‌های مراقبتی کودکان به تاسیس نخستین

مرکز مشاوره در خصوص تغذیه و بهداشت کودکان مبادرت نمود. مؤسسه فوق همچنین به تاسیس دو مرکز جهت آموزش والدین در زمینه تغذیه، هوش و روانشناسی کودک در پکن مبادرت نموده است. گفتنی است که کلیه معلمان این مراکز از زنان برخوردار از مدارک تحصیلی بهداشت و آموزش کودکان متشکل می‌گردد. مؤسسه فوق همچنین مرکز دیگری در شهر دالیان دایر نموده است. طبق آمار بدست آمده، از سال ۱۹۹۹ تاکنون مبلغی بالغ بر ۱۳ میلیون دلار با مشارکت بانک آمریکایی *DDB* و شرکت *Body Care* در این زمینه سرمایه گذاری شده است. در سال ۱۹۹۴، مؤسسه آموزش کودکان *Fun Dazzel* با هدف آموزش کودکان از طریق سرگرمی و تفریح در چین آغاز به فعالیت نمود. این مؤسسه به ارائه خدمات مختلفی از قبیل سرگرمی، آموزش و تغذیه به کودکان مبادرت می‌نماید.

استفاده از سرگرمیهای آموزنده برای کودکان به منظور تقویت نیروی آموزشی آنان بخش اعظمی از روش تدریس این مؤسسه را تشکیل می‌دهد. در مرحله نخست، این مؤسسه ۱۲ میلیون یوان (معادل ۱/۴۵ میلیون دلار) جهت دایر نمودن ۱ مرکز در شهر پکن و ۱ مرکز در شانگهای سرمایه گذاری نموده است.

این مؤسسه امیدوار است بتواند ۸۰ مرکز در شهرهای مختلف چین دایر نماید. این در حالیست که در حال حاضر کلیه این مؤسسات به دلیل بالا بودن هزینه‌های مختلف و پایین بودن درآمد والدین از درآمد ناچیزی برخوردار بوده و امیدوارند با افزایش نرخ درآمد مردم و افزایش آگاهی آنان نسبت به اهمیت آموزش پیش دبستانی در آینده از بازار کار خوبی برخوردار گردند. در حال حاضر در کشور چین ۲۰ میلیون خانواده برخوردار از کودکان رده‌های سنی ۳-۱ سال وجود دارند که تا سال ۲۰۰۵ هفت در صد به این رقم افزوده خواهد شد. بنا به اعتقاد کارشناسان، در کشوری که هر خانواده از حق برخورداری از ۱ فرزند بهره مند می‌باشد، ۳۰ درصد هزینه‌های خانواده متعلق به کودک خانواده می‌باشد که این رقم خود به جذب سرمایه‌های فراوانی در بخش آموزش پیش دبستانی منتهی می‌گردد. به واسطه توسعه مراکز فوق طی سالهای اخیر دولت چین به اتخاذ تدابیری در جهت ساماندهی این مراکز مبادرت نموده است.

علی رغم قوانین ومقررات تبیین شده توسط شهرداری پکن برای این گونه ، مقررات سرمایه گذاری در این خصوص همچنان با مشکلات زیادی مواجه می باشد که باید مد نظر قرار گیرد. چراکه اغلب روشهای آموزشی بکار گرفته شده در این مراکز از کشورهای غربی اتخاذ گردیده وتغییر آن بر اساس فرهنگ چینی چالش بزرگی برای این مراکز فراهم آورده است.

۲- تأمین سلامت و بهداشت کودکان

از سال ۲۰۰۲، آموزش چگونگی تأمین سلامت کودکان در کلیه مهدهای کودک و مدارس پیش دبستانی شهر شانگهای بعنوان برنامه درسی ویژه گنجانده شده است. گفتنی است که در صورت موفقیت آمیز بودن ، برنامه فوق در سایر مراکز آموزشی کودکان کشور نیز به مورد اجرا گذارده خواهد شد.

لازم به ذکر است که طرح مذکور با همکاری سازمان جهانی KidsSafe برای نخستین بار در کشور چین به مورد اجرا گذارده شده است. طبق آمار بدست آمده، ۲۶/۱ درصد مرگ و میر کودکان در چین بر اثر جراحات وارده از طریق سوانح مختلف بوده است که جان کودکان را تهدید می کند. بر اساس آمار ، در شهر شانگهای ۳/۴۵ نفر از هر یکصد هزار کودک در اثر غرق شدن و ۱/۹۳ نفر در اثر تصادف رانندگی جان خود را از دست می دهند. طبق این آمار ۵۲ درصد از جراحات آنها هنگامی رخ می دهد که کودکان همراه خانواده خود می باشند. این آمار و ارقام سبب گردیده تا توجه والدین به تضمین سلامت وامنیت کودکان جلب شده و اجرای برنامه آموزشی فوق نیز در این راستا می باشد.

۳- اجباری سازی درس انگلیسی در دوره های آموزش پیش دبستانی

باتوجه به روند رو به افزایش علاقه والدین به آماده سازی فرزندان خود برای آینده ، درس انگلیسی در مهدهای کودک شهرهای بزرگ کشور چین به ویژه شهر پکن به صورت اجباری در آمده و در بسیاری از

مهدهای کودک، از معلمین انگلیسی و کانادایی جهت تدریس دروس انگلیسی بهره برداری می‌گردد. بنابر آمار منتشره، بیش از ۳ هزار موسسه آموزش زبان خارجی، در کشور چین فعالیت دارند که در آمد آنها بر ۱۰ میلیارد یوان (معادل ۱/۲ میلیارد دلار آمریکا) بالغ می‌گردد.

معضلات آموزشی

از جمله مهمترین مشکلات پیش روی آموزش مقطع پیش دبستانی می‌توان به افت راندمان نظام آموزش پیش دبستانی اشاره نمود. در قانون آموزش و پرورش چین بطور واضح آمده است که آموزش و پرورش کودکان پیش دبستانی نخستین مرحله آموزش و پرورش و بخش مهمی از برنامه‌های آموزشی دولت است. این نوع آموزش در "برنامه اجرایی ارتقا آموزش و پرورش چین طی قرن ۲۱" پیش بینی شده و در آن آمده است که آموزش و پرورش کیفی و توانمند باید از مقطع آموزش پیش دبستانی آغاز گردد. این در حالیست که از سال ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۱ تعداد مراکز آموزش پیش دبستانی و شمار کودکان تحت تعلیم این مراکز با سیر نزولی مواجه بوده است. تعداد مراکز آموزش پیش دبستانی سراسر چین از ۱۸۰ هزار باب به ۱۱۰ هزار باب و شمار کودکان حاضر در این مراکز نیز از ۱۱۲ / ۲۷ میلیون نفر به ۲۱۸ / ۲۰ میلیون نفر و نسبت کودکان رده‌های سنی ۳ تا ۶ سال از ۴۱ درصد به ۳۴ درصد کاهش یافته است. علت اصلی این مسئله آنست که برخی از دولت‌های محلی به آموزش و پرورش پیش دبستانی اهمیت نداده و بر این عقیده اند که آموزش و پرورش پیش دبستانی بخشی از آموزش اجباری محسوب نمی‌گردد. در زمان اجرای کوچک سازی ساختار اداری دولت، برخی از سازمانهای اداری مرتبط با آموزش پیش دبستانی حذف شده و آموزش کودکان تحت نظارت دولت قرار نگرفته است، برخی از دولت‌های محلی نیز، مقطع آموزش پیش دبستانی را وارد عرصه بازار خصوصی نموده و مبادرت به قطع بودجه مدارس پیش دبستانی نمودند. بدین ترتیب حقوق معلمین مدارس پیش دبستانی و هزینه آنان تامین نگردیده است.

بلکه آنان جهت تامین بودجه مورد نیاز خود به کارهای دیگر روی آوردند. به علت کمبود بودجه حتی تعدادی از مدارس پیش دبستانی به بخش خصوصی فروخته شده و یا به انبار تبدیل گردیده اند. با توجه به وضعیت پیش آمده و جهت جلوگیری از بروز لطمات بیشتر به بخش آموزش پیش دبستانی، ادارات مربوطه دولتی در حال تدوین مقرراتی جهت "اصلاح ساختار و توسعه آموزش پیش دبستانی" می‌باشند.

آموزش پایه

از زمان اعلام «قانون آموزش پایه جمهوری خلق چین» طی سال ۱۹۸۶، برنامه‌های آموزش پایه ۹ ساله، بوسیله دولتها، در سطوح مختلف به اجرا درآمده است. با توجه به آمار سال ۱۹۹۸، نرخ ثبت‌نام مدارس ابتدایی بر ۹۸/۹٪ و نسبت فارغ‌التحصیلان مدارس ابتدایی که به ادامه تحصیلات خود در مقطع متوسطه (شامل فنی، حرفه‌ای) مبادرت می‌نمایند بر ۹۴/۳٪ بالغ می‌گردد. برنامه‌های آموزش پایه، ۹۰٪ از جمعیت ملی و مقطع مقدماتی متوسطه ۷۳٪ از این جمعیت را تحت پوشش قرار داده است. در نواحی شهری و شهرهای بزرگ و نواحی ساحلی که از نظر اقتصادی پیشرفته‌اند، گسترش جامع آموزش مقطع تکمیلی متوسطه (Senior) نیز به وقوع پیوسته است. علاوه بر این دولت چین اهمیت زیادی به گسترش همگانی آموزش پایه در نواحی روستایی و فقیرنشین و اقلیت‌نشین کشور قائل است. طی سال ۱۹۸۷، وزارت اقتصاد به صدور مصوبه «اعمال تغییراتی در نحوه اداره آموزش پیش‌دانشگاهی در نواحی روستایی» مبادرت نمود. در حال حاضر، برای بخش‌ها، شهرها و روستاهایی که توانایی اداری آنها توسط مسئولان شهر یا بخش مورد تایید قرار گرفته است، امکانات آموزش پیش‌دانشگاهی دولتی فراهم آمده است. تلاش‌هایی در جهت یکپارچگی، توسعه آموزش و ارتقاء کیفیت نیروی کار به عمل آمده است. گفتنی است که تلاش‌های مذکور به واسطه توسعه اقتصاد محلی و پیشبرد فرهنگ، اخلاق و ارتقاء سطح زندگی شهروندان چینی به سطح استاندارد صورت می‌گیرد. از این روی آموزش روستاییان و اقتصاد محلی از

پیشرفت چشمگیری برخوردار بوده است. در حال حاضر بالغ بر ۹۵/۲٪ از مدارس ابتدایی، ۸۷/۶٪ از مدارس مقدماتی متوسطه (Junior) و ۷۱/۵٪ مدارس تکمیلی متوسطه (Senior) در شهرهای کوچک و روستاها واقع گردیده‌اند. از سوی دیگر وزارت آموزش و وزارت اقتصاد مبادرت به اجرای « طرح ایالتی آموزش پایه درنواحی فقیرنشین» نموده‌اند که از سال ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۰ به طول می‌انجامد. دولت مرکزی نیز به تخصیص بودجه‌ای ویژه بالغ بر ۳/۹ میلیارد RMB علاوه ۱۰ میلیارد RMB تامین شده توسط دولت‌های محلی جهت توسعه شرایط مدارس در نواحی فقیرنشین مبادرت نموده است.

سال تحصیلی در مقاطع آموزش ابتدایی و متوسطه به دو ترم تحصیلی تقسیم می‌گردد. سال تحصیلی در مقطع ابتدایی بر ۳۸ هفته آموزش ترمیک با یک هفته اضافی به عنوان رزرو و ۱۳ هفته تعطیلات مشتمل می‌گردد. سال تحصیلی در مقطع مقدماتی متوسطه (Junior) نیز بر ۳۹ هفته آموزشی و یک هفته اضافی به عنوان رزرو و ۱۲ هفته تعطیلات مشتمل می‌گردد. سال تحصیلی در مقطع تکمیلی متوسطه (Senior) نیز بر ۴۰ هفته آموزشی با یک یا دو هفته رزرو و ۱۰ تا ۱۱ هفته تعطیلات مشتمل می‌گردد. ایام آموزشی در مقاطع ابتدایی و متوسطه، برپنج روز از هفت روز هفته مشتمل می‌گردد. در پاییز ۱۹۹۳، مدارس ابتدایی و متوسطه به اجرای « برنامه تحصیلی تمام وقت مدارس ابتدایی و متوسطه به صورت آزمایشی» مبادرت می‌نمودند. در این برنامه آموزشی، موضوعات درسی خود به دو دسته دروس دولتی و دروس محلی تقسیم شده و عناوین محلی توسط دولت‌های استانی مطابق با نیازهای محلی ارائه می‌گردد. برنامه درسی مقطع تکمیلی متوسطه (Senior) نیز خود شامل دو بخش دروس تئوریک و علمی است که عناوین درسی تئوریک نیز خود به دو دسته عناوین اجباری و عناوین اختیاری تقسیم می‌گردد. طی سال ۱۹۹۹، وزارت آموزش چین به طراحی سیستم برنامه تحصیلی پیش‌دانشگاهی جدید برای قرن بیست و یکم مبادرت نمود. مطابق سیستم مذکور کلیه کودکان رده سنی ۶ سال مناطق شهری و کلیه کودکان رده سنی ۷ سال مناطق روستایی و فقیرنشین ملزم به حضور در مدارس ابتدایی می‌باشند.

مطابق سیستم مذکور همچنین در مناطق برخوردار از مدارس مقدماتی متوسطه (Junior) کلیه فارغ التحصیلان مقطع ابتدایی می‌باید بدون شرکت در هیچ آزمون ورودی در کلاس‌های درسی حضور یابند. این در حالی است که فارغ التحصیلان مقطع مقدماتی متوسطه (Junior) در صورت تمایل به ادامه تحصیل در مقطع تکمیلی متوسطه (Senior) ملزم به شرکت در آزمون ورودی محلی، قبل از ورود به این مقطع می‌باشند، علاوه بر این طی دوره آموزش پایه، حضور در آزمون‌های پایان ترم، انتهای سال تحصیلی و پیش از فارغ التحصیلی الزامی است. زبان چینی و ریاضیات از جمله عناوین درسی اجباری جهت فارغ التحصیلی دانش آموزان می‌باشند و این در حالی است که سایر عناوین درسی منحصر در جهت سنجش دانش آموزان ارائه می‌گردد.

فانون آموزش پایه

قانون آموزش پایه از اول جولای ۱۹۸۶ به اجرا در آمده است. در این قانون باید هر دانش آموز از ۹ سال آموزش رسمی برخوردار گردد. جهت برآوردن این نیاز، کودکان ملزم به گذراندن آموزش پنج سال دوره ابتدایی و آموزش چهار ساله دوره مقدماتی متوسطه و یا آموزش شش سال ابتدایی و آموزش سه ساله مقدماتی متوسطه می‌باشند. امروزه در کشور چین، نظام ۶ و ۳ سال متداول تر است (مورد دوم). اما برخی مسائل و مشکلات مانع تحقق فوری این دوره نه ساله می‌گردد. از این روی در قانون آموزش و پرورش پیش بینی‌هایی در نظر گرفته شده است که بر طبق آن مناطق کشور به سه قسمت شهرها و نواحی که از لحاظ اقتصادی پیشرفت کرده‌اند، شهرهای کوچک و روستاهایی که پیشرفت نسبی داشته‌اند و مناطقی که از لحاظ اقتصادی عقب مانده‌اند تقسیم می‌گردد. در نواحی اول و دوم دوره نه ساله آموزشی در اغلب موارد متداول است. آمارها نشان می‌دهد در مناطقی که ۹۱ درصد جمعیت را در خود جای داده‌اند آموزش پایه متداول است. طبق آمارهای به دست آمده طی سال ۸، ۴۴/۱۹۹۴ درصد از کودکانی که به سن

مدرسه رسیده‌اند و وارد مقطع آموزش ابتدایی شده و هر ساله ۲ درصد از دانش آموزان مبادرت به ترک تحصیل می‌نمایند. ۸۰ درصد از دانش آموزان مقطع ابتدایی نیز به مدارس مقدماتی متوسطه راه می‌یابند که این رقم نشان دهنده ۷۵ درصد از جمعیت این گروه سنی در کل کشور است. در مناطق عقب مانده که ۲۵ درصد از جمعیت را در خود جای داده است برای اجرای برنامه‌های آموزش پایه زمان بندی‌های مختلفی وجود دارد. بطور خلاصه آموزش نه ساله (اجباری) در حال همگانی شدن بوده و به عنوان قانون باقی نخواهد ماند. در پایان اشاره بدین نکته الزامی است که مهمترین عامل افزایش هزینه‌های آموزشی در کشور چین ترک تحصیل دانش آموزان است. مدارس کمک هزینه‌هایی از مقامات محلی دریافت داشته و به دانش آموزان اهدا می‌نمایند. بررسی هزینه مدارس ابتدایی و مقدماتی متوسطه در یکی از شهرهای بزرگ کشور نشان می‌دهد که طی سال ۱۹۹۴ میانگین هزینه دانش آموزان ابتدایی ۹۵/۴ یوان و دانش آموزان مقاطع مقدماتی و تکمیلی متوسطه بر ۱۵۵/۵ یوان و ۲۵۷/۳ یوان بالغ می‌گردد.

آموزش همگانی

با اجرای نظام آموزش فراگیر در کشور چین مردم این کشور به تدریج به این نتیجه رسیده‌اند که دانشجویان تنها در صورت احراز امتیازات بالا و آموزش‌های گسترده تر در قلمروهای مختلف قادر به ارتقای توانایی‌های خود در جامعه رقابتی امروز می‌باشند. در نظام جدید به کلیه توانایی‌های ذهنی، جسمانی و فیزیکی فرد اهمیت داده شده و به شکلی برابر نگریسته می‌شود که کاملاً با روش یادگیری و آموزش در گذشته متفاوت است. در حال حاضر، در مدارس ابتدایی و متوسطه متون آموزشی و برگه‌های آزمون به منبع کلیدی تعلیم و تربیت افراد مبدل گردیده و خلاقیت، نوآوری و قابلیت انطباق دانش آموزان و ارتقای توانایی‌های رقابتی آنان به عنوان راهگشای ورودی آنان به دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها مطرح گردیده است. به دستور کمیته مرکزی حزب کمونیست و شورای دولتی چین از ۳ سال پیش نظام

جدیدی به مورد اجرا در آمده است. در این نظام بر این نکته تأکید گردیده است که دانش آموزان باید علاوه بر پیشبرد قابلیت‌های ذهنی و انجام تکالیف درسی، به سلامت جسمانی، فیزیکی و تربیت بدنی نیز اهمیت قائل گردند. آنچه مهم می‌نماید این است که کشور چین با توجه به گشودن درهای خود به روی دنیای خارج، در حال حاضر، نیازمند نیروهای کارآموده با توانایی‌های همه جانبه جهت حضور در صحنه جهانی است. اعمال اصلاحات و سیاست درهای باز، تغییرات اساسی در نظام‌های ارزشی چین ایجاد نموده، شیوه زندگی را تغییر داده و تحولی جدی در کشور به وجود آورده است. به عنوان مثال در دانشگاه پکن که از جمله معتبرترین موسسات آموزش عالی کشور چین محسوب می‌گردد، یک سوم از دانشجویان به طور تمام وقت تحصیل نموده و یک سوم دیگر نیز غیر از کسب تحصیل به کسب تجربه و فعالیت در بازار کار نیز مبادرت می‌نمایند. به اعتقاد این دسته از دانشجویان، جهت ورود به بازار اشتغال و دستیابی به موقعیت و جایگاه شغلی بهتر، کسب مهارت در آموزش زبان خارجی و رایانه ضروری است. از این روی، طی سالهای اخیر، برنامه‌های آموزشی مختلفی در زمینه‌های گوناگون برای کارکنان و دانشجویان در نظر گرفته شده است تا از این طریق به ارتقاء مهارت‌های خود در کلیه جنبه‌ها نائل آیند. آمار نشان می‌دهد که سالانه از هر ۱۳ شهروند چینی، ۱ نفر به گذراندن دوره‌های آموزش مهارت‌های شغلی نائل می‌آید و این در حالی است که این افراد علاوه بر گذراندن دوره‌های حرفه‌ای شغلی و کارآموزی به ورزش‌های گوناگون و فعالیت‌های تفریحی چون کوهنوردی و تور گروهی نیز می‌پردازند. علاوه بر این، دانشجویان دانشگاه‌های چین در کنار فعالیت‌های متوازن ذهنی و فیزیکی با برخورداری از میلیون‌ها یوان از دستاوردهای علمی و فنی به نوآوری و خلاقیت تشویق شده و به تقویت توانایی‌های خود در زمینه‌های علمی و فنی مبادرت می‌نمایند. لذا حضور دانشجویان در سطح جامعه و در مقاطع مختلف تحصیلی و شغلی مانند ادارات اجرایی و تجاری، بخش بیمه، خبرنگاری و گزارشگری مشهود است. با وجود چرخش اقتصاد متمرکز و برنامه ریزی کشور چین به سمت اقتصاد باز، شهروندان چینی به فعالیت در بازار کار و

پرداختن به امور تجاری می‌پردازند. ثمره نظام آموزش و پرورش جامع امروزی، حضور مستمر نیروهای مستعد جوان در بازار کار و تحصیل چین و ارتقای قابلیت رقابتی آنان با جامعه جهانی است.

راهکار افزایش دانش همگانی شهروندان چینی

اغلب شهروندان چینی در یافتن کتب مناسب علمی برای فرزندان خود با مشکل مواجه بوده و از این بابت ابراز نگرانی می‌نمایند. به اعتقاد برخی از آنان، با مراجعه به کتابخانه‌های بزرگ، سری کتابهایی در زمینه‌های گوناگون علمی در قفسه‌ها وجود دارد که برخی از آنها یا برای فهم عامه مشکل بوده و یا از اشتباهات زیادی برخوردار بوده و خشونت را ترویج می‌نمایند. طی سال ۲۰۰۱، انجمن علوم و فنون چین و سایر سازمان‌های کشور، مبادرت به تلاش گسترده‌ای در جهت همگانی نمودن علوم در میان شهروندان چینی نمودند که از سال ۱۹۴۹، گسترده‌ترین کوشش دولت در این راستا به حساب می‌آمد. طی ۵۰ سال اخیر و از زمانی که نرخ بیسوادی در این کشور (طی سال ۱۹۴۹) بر ۹۰ درصد بالغ می‌گردید، انجمن علوم و فنون چین به تلاش در زمینه ایجاد جاذبه و تعمیم علوم یا دانش علمی Scientific Knowledge مبادرت نموده است. علی‌رغم آنکه در این زمینه اقدامات عمده‌ای صورت گرفته، تعمیم دانش در شهرها و روستاهای کشور با موفقیت چندانی توأم نبوده است، چراکه بسیاری از زمینه‌های علمی از عمومیت مطلوب در میان عامه مردم برخوردار نگردیده است. از سوی دیگر درک رشته‌های علمی برای عموم مردم کار دشواری بوده و به سختی می‌توان آنها را تعمیم داد. این درحالیست که از یک دهه پیش، انجمن علوم و فنون چین با هدف بهره‌گیری از استانداردهای تحقیقاتی بین‌المللی و تلاش در جهت دستیابی شمار بیشتری از مردم به دانش و علوم و آشنایی با آن بررسی‌های گسترده‌ای را انجام داده است. گفتنی است که در این گونه بررسیها، نظرات شهروندان عامه چینی در خصوص موضوعات علمی نظیر اینترنت، دانش مولکولی، رادیواکتیو و فرایند تحقیقات علمی یا "دی ان ای" DNA مد نظر قرار داشت.

در میان پاسخ‌دهندگان ۸۰ درصد به آگاهی از فرایند تحقیقاتی و بیش از نیمی از آنان نیز به آشنایی مختصر با رادیو اکتیو و علوم مولکولی اذعان داشتند. در حدود ۲۰ درصد از آنان نیز از اطلاعاتی در خصوص اینترنت و دی ان ای برخوردار بودند. در این قبیل بررسی‌ها محققین دریافتند که مردم بتدریج برمسائلی چون محیط زیست و آلودگی محیط اطراف خود، مواد غذایی و استفاده بهینه از منابع طبیعی توجه نموده و ۶۸/۲ درصد از آنان از بیابانی شدن تحت عنوان مساله جدی محیط زیست یاد می‌کنند. این در حالیست که اغلب آنان از اطلاعاتی در خصوص موضوعات پزشکی و علمی پیشرفته مانند فناوری " شبیه سازی انسان " بی بهره بودند. بنا به نتایج بررسی‌های فوق، تنها ۱/۴ درصد از پاسخ‌دهندگان از دانش کافی طبقه بندی شده و منسجم در خصوص علوم برخوردار بوده و این میزان در مناطق روستایی از نواحی شهری نیز پایین تر بوده است. از جمله مهمترین دلایل فقدان آگاهی و دانش مردمی در خصوص علوم می‌توان به عدم وجود نهاد یا سازمان ویژه در جهت تعمیم علوم و تعلیم و تربیت در میان عامه مردم اشاره نمود. به گفته کارشناسان چینی آموزش علوم و تعمیم آن در کشور باید بر اساس مقررات مشخص و توسط موسسات و نهادهای پژوهشی و نه توسط سازمان‌های خاص و مختلف صورت گیرد و این در حالی که بر عهده گرفتن چنین مسئولیتی از سوی چنین نهادها و موسساتی کاری دشوار است، چراکه محققین این کشور مبالغ زیادی جهت انجام کارهای علمی وسیع از دولت دریافت نموده و از زمان کافی جهت تعمیم علوم در کشور برخوردار نمی‌باشند. از این روی، تعمیم و تداول دانش در میان شهروندان چینی در سطح بسیار پایینی قرار داشته و عامه مردم نیز خود از فرصت محدودی در جهت دستیابی به علوم و مقوله‌های علمی برخوردار می‌باشند. در واقع باید اذعان داشت که روح علمی در میان شهروندان چینی چندان ریشه دار نیست. به علاوه کارشناسان از فشارهای وارده بر دانشجویان و دانش آموزان مدارس تحت عنوان نقطه و عامل منفی و محدود کننده در تعمیم و تداول علوم مختلف در کشور یاد می‌کنند. در دانشگاه‌ها و مدارس کشور نیز، تب مدرک گرایی شدیدی وجود داشته و از سوی دیگر کودکان جهت

اخذ مدارک دانشگاهی تحت فشار خانواده‌ها قرار دادند. از این روی طی سال ۲۰۰۱ تحت چنین فشارهایی بالغ بر ۲ میلیون دانشجوی به دانشگاه‌ها راه یافتند. رقابت در این زمینه همچنان بالا است. با وجودیکه دانشجویان ملزم به برخورداری از آمادگی لازم در جهت گذراندن مواد امتحانی و آزمون‌های مشکل می‌باشند، با این حال از زمان کمتری جهت پرداختن به فراگیری علوم به طور علمی و گسترده و طبقه بندی شده بهره مند می‌باشند. ظرف ۵ سال اخیر، وزارت آموزش و پرورش چین اقدام به فعالیت گسترده‌ای در جهت تقویت بنیه علمی دانشجویان آغاز نموده و به غیر از شرایط مورد نیاز جهت حضور در آزمون‌های علمی، مهارت‌های علمی آنان را نیز مد نظر قرار داده است. با این حال دانشمندان و متخصصان اذعان دارند که در اصل و زیر بنای آزمون دانشگاهی تغییری اعمال نگردیده و لذا اجرای برنامه آموزشی یاد شده از نتایج محدودی برخوردار بوده است. بنا به اظهارات برخی از دانشجویان، در دوران تحصیل در دانشگاه حتی از فرصت مطالعه یک رمان (رمانی با بار علمی ستگین) برخوردار نبوده‌اند. دلیل این اظهار نظر ساده است. زیرا آنان از فرصت یادگیری بیشتر برخوردار نبوده و تمامی محور توجه آنان بر آمادگی جهت شرکت در آزمون ورودی دانشگاه و یا آزمونهای دانشگاهی بوده است. دانشجویان صرفاً به کتابهایی که در اختیار آنان قرار داده می‌شود، بسنده کرده و خود فاقد خلاقیت و اندیشه مستقل، خلاق، مبتکر و مبدع هستند. این در حالی است که همگانی و متداول نمودن علوم در کشور نیازمند اندیشه و طرز تفکر مستقل و کسب دانش فراتر از آن چیزی است که در کتب درسی لحاظ گردیده است. بسط و توسعه علوم در کشور، نیازمند اندیشه مستقل و خلاق دانشجویان و معلمان است و بدون آن مردم تنها به درک و فهم مطالبی روی می‌آورند که بیشتر جنبه کلیشه‌ای و غیر علمی داشته و یا از طریق رسانه‌ها به آنان دیکته شده است. ضمن آنکه فاصله علمی بین مناطق روستایی و شهری در کشور چین نیز خود معلول سطح پایین آموزش و پرورش در مناطق حاشیه‌ای و روستایی کشور است. گزارشات واصله خود حاکی از آن است که میلیونها کودک چینی در اتمام دوره‌های آموزشی ۹ ساله ناتوان بوده و معلمین

مدارس در جهت ارتقاء سطح علمی دانش آموزان حتی از کتاب و لوازم کافی بی بهره می‌باشند. علاوه بر این رسانه‌های همگانی چین نیز جهت منداول و مرسوم نمودن دانش در کشور کار چندانی انجام نداده‌اند. زیرا گزارشگران و سردبیران بسیاری از مجلات و مطبوعات چین خود از دانش چندانی برخوردار نبوده و فاقد نوآوری و ابتکار و خلاقیت جهت بسط و توسعه علوم در کشور می‌باشند. آنان یا از وحدت نظر در نگارش مقالات علمی برخوردار نبوده و یا به نگارش مضامین و موضوعات علمی همگانی توجهی نشان نمی‌دهند. به هر صورت به رغم چنین وصفی و وجود این گونه موانع در کشور، بسیاری از دانشمندان و محققان اعتقاد دارند که شهروندان چینی قادر به ارتقاء سطح علمی و دانش خود در زمینه‌های مختلف از طریق اصلاح نظام آموزش و تعلیم و تربیت می‌باشند.

برخی از کارشناسان نیز بر ادامه روند اصلاحات در نظام آموزش و پرورش تاکید دارند. آنان بر تعمیم و بسط و توسعه برنامه‌های علمی همگانی از طریق تلویزیون تاکید می‌ورزیده و اعتقاد دارند که پخش برنامه‌های علمی خارجی مانند "دیسکاوری" به تداول علمی در کشور کمک میکند.

از سوی دیگر پیشنهادهاتی در جهت پرورش نویسندگان و گروه‌های علمی و تربیت افراد زبده در این زمینه مطرح گردیده است. پیوستن کشور چین به سازمان تجارت جهانی به توسعه اصلاحات در موسسات علمی و تحقیقاتی کشور منجر شده و موجب می‌گردد تا ارتباط اینگونه موسسات و نهادها با عموم مردم گسترش یابد. بنا به اعتقاد کارشناسان، همگام با رشد اقتصادی کشور، اعمال تغییرات اساسی و ایجاد تحولات گسترده در نظام علمی کشور الزامی است. چراکه اتخاذ چنین سیاستی به تدریج به بسط و توسعه علوم در میان عامه مردم و بازتر شدن اذهان آنان منجر گردد. در این میان نقش رسانه‌های گروهی و مطبوعات در جهت بهبود و ارتقاء کیفیت علمی شهروندان چینی از اهمیت زیادی برخوردار گردیده است، چراکه ایستگاه‌های تلویزیونی با پخش برنامه‌های علمی به روند بسط و توسعه دانش در چین مساعدت نموده و نشریات با نگارش مطالبی از این دست به هرچه سریعتر شدن روند آن کمک می‌کنند.

آموزش پیش‌دانشگاهی

تاریخچه

تا قبل از پایه‌گذاری جمهوری خلق چین در سال ۱۹۴۹، آموزش پیش‌دانشگاهی در چین بسیار عقب افتاده بود. طی سال ۱۹۴۶ که سال اوج توسعه آموزشی محسوب می‌گردد؛ کشور چین تنها از ۱۳۰۰ مدرسه پیش‌دبستانی، ۲۸۹ هزار مدرسه ابتدایی و ۴۲۶۶ هزار مدرسه متوسطه برخوردار بود. پس از سال ۱۹۴۹ دولتهای محلی و مرکزی کشور توجه عمده‌ای به آموزش پیش‌دانشگاهی معطوف داشته و به تخصیص منابع مالی، انسانی و مادی زیادی به حوزه آموزش مبادرت نمودند. در سال ۱۹۷۸، با پذیرش سیاست اصلاح و گشایش درهای کشور به دنیای بیرون، آموزش پیش‌دانشگاهی وارد عصر نوینی از پیشرفت گردید. طی سال ۱۹۸۵، کمیته مرکزی حزب کمونیست چین به صدور بیانیه‌ای با عنوان «تصمیماتی در خصوص تغییرات ساختار آموزشی» مبادرت نمود که بر اصل پاسخگوی حکومت‌های محلی در خصوص ارائه برنامه‌های آموزش پیش‌دانشگاهی استوار بود. سیاست‌گذاری جدید، به عنوان انگیزه‌ای برای حکومت‌های محلی به ویژه بخش‌ها و شهرستان‌ها مطرح بود. طی سال ۱۹۸۶، کنگره خلق چین مبادرت به اعلان قانون آموزش پایه در جمهوری خلق چین نمود. بر این اساس، آموزش پیش‌دانشگاهی بر پایه قانونی محکم بنا گردید. طی سال ۱۹۹۳، کمیته مرکزی حزب کمونیست چین و مجلس ایالتی متفقاً به صدور اعلامیه «راهنمایی‌هایی در خصوص تغییرات و پیشرفت آموزشی کشور چین» مبادرت نمودند. اعلامیه مذکور در جهت روشن شدن جهت‌ها و سیاست‌های اساسی ویژه آموزش پیش‌دانشگاهی طی قرن بیست و یکم صادر گردید. در اوایل سال ۱۹۹۹، مجلس ایالتی همچنین به تصویب راهکار عملی جهت احیاء آموزش طی قرن بیست و یکم» مبادرت نمود. راهکار فوق که توسط وزارت آموزش طراحی و قاعده‌بندی یافته بود بر استراتژی تقویت چین در حوزه علوم، فن‌آوری و آموزش استوار بود. هدف اصلی ارائه راهکار فوق طراحی برنامه کار تغییرات و توسعه آموزش بین دو قرن بر اساس «قانون آموزش

جمهوری خلق چین» و اعلامیه «راهنمایی‌هایی در خصوص تغییرات و پیشرفت آموزش در چین» بود. در ژوئن سال ۱۹۹۹، کمیته مرکزی حزب کمونیست چین و مجلس ایالتی متفقاً به اعلان مصوبه تعمیق تغییرات آموزشی و پیشبرد کامل کیفیت آموزش مبادرت نمودند. لازم به ذکر است که مصوبه مذکور در جهت بنا نهادن آموزش اساسی سوسیالیستی با خصوصیات چینی طی قرن بیست و یکم صادر گردید. طی ۵۰ سال اخیر، از زمان پایه‌گذاری جمهوری خلق چین، آموزش پیش‌دانشگاهی در چین به موفقیت‌های فراوانی نائل آمده است به نحوی که مطابق آمار بدست آمده در پایان سال ۱۹۹۸، کشور چین از ۱۸۱۴۰۰ مدرسه پیش‌دبستانی با ۲۴۰۳۰۳۰۰ دانش‌آموز، ۶۰۹۶۲۶ مدرسه ابتدایی با ۱۳۹۵۳۸۰۰۰ دانش‌آموز، ۶۳۹۴۰ مدرسه مقدماتی متوسطه (Junior) با ۵۳۶۳۰۳۰۰ دانش‌آموز و ۱۳۹۰۰ مدرسه تکمیلی متوسطه (Senior) (سه سال آخر متوسطه) با ۹۳۸۰۰۰۰ دانش‌آموز و ۱۵۳۵ مدرسه استثنایی با ۳۵۸۴۰۰ دانش‌آموز برخوردار می‌باشد.

نهادهای مرکزی

دولت مرکزی به تعیین خط‌مشی آموزش پیش‌دانشگاهی مبادرت می‌نماید و این در حالی است که مسوولیت مدیریت مراکز سطوح مختلف آموزشی بر عهده دولت‌های محلی می‌باشد. وزارت آموزش نیز به طبقه‌بندی قوانین، سیاست‌ها و برنامه‌ریزی کلی و اجزاء اساسی سیستم آموزشی کشور مبادرت می‌نماید. گفتنی است که نظارت مستقیم وزارت آموزش در جهت پایه‌ریزی اصول ویژه آموزش معلمان، آموزش در مناطق فقیر و اقلیت‌نشین و نظارت کلی بر عملکرد ادارات آموزش محلی صورت می‌گیرد.

دولت‌های ایالتی نیز عهده‌دار مسوولیت اجرای کامل برنامه‌های آموزش پیش‌دانشگاهی در حوزه حکومتی خود می‌باشد. که از آن جمله می‌توان به طراحی و گسترش سیاست‌ها و برنامه‌ریزی آموزشی در مدارس محلی ابتدایی و متوسطه، سازماندهی، ارزیابی و اجرای سیاست‌های ویژه آموزش پایه، ارائه

برنامه های آموزشی ویژه مناطق فقیر و اقلیت نشین و تامین کمک های مالی مناطقی از کشور که هزینه های آموزشی کافی برخوردار نمی باشند، اشاره نمود. دولت های محلی نیز عهده دار مسؤولیت اصلی آموزش پایه مشتمل بر مدیریت مسائل مالی آموزشی، انتصاب و مدیریت معلمان و رؤسای مدارس و تعیین خط مشی های آموزشی مراکز آموزش ابتدایی و متوسطه می باشند. حکومت مرکزی نیز به تشویق مشارکت فعال شهروندان چینی جهت احداث و اداره مراکز آموزش ابتدایی و متوسطه (مشتمل بر مراکز آموزش پیش دبستانی) مبادرت می نماید. دولت چین عهده دار مسؤولیت جذب مشارکت کلیه اقشار و بخش های جامعه در جهت ارتقاء سطح کیفی و کمی برنامه های آموزشی می باشد. مراکز پیش دبستانی، مدارس ابتدایی و متوسطه به واسطه برقراری اتحاد و همکاری میان مؤسسات و کمیته های محلی یا روستایی مورد حمایت واقع شده، شوراهای آموزشی شکل گرفته و مبادرت به جلب حمایت بخش های گوناگون اجتماعی برای مدارس می نمایند.

مقطع آموزش ابتدایی

این مقطع شامل مقطع آموزش پیش دبستانی و ابتدایی است. مهد کودک ویژه کودکان زیر رده سنی سه سال و پیش دبستانی ویژه کودکانی است که وارد سه سالگی شده و در شش سالگی وارد مدارس ابتدایی می گردند. مقطع آموزش ابتدایی از کلاس اول شروع و بسته به نظام آموزشی تا کلاس پنجم یا ششم ادامه می یابد. سال تحصیلی به دو ترم تقسیم می شود که هر ترم شامل ۱۹ هفته و در مجموع مدت دو ترم ۳۸ هفته آموزشی در طول سال است. همچنین یک هفته اضافی (مثلا برای روزهای برفی در چین) هم در نظر گرفته اند و ۱۳ هفته باقیمانده ویژه تعطیلات است. طی مقطع ابتدایی، دانش آموزان ملزم به گذراندن دروس متنوعی نظیر زبان چینی، ریاضیات و مطالب اخلاقی و همچنین ورزش و فعالیتهای

فوق العاده می‌باشند. گفتنی است که یادگیری زبان خارجی (انگلیسی) طی سال‌های آخر این دوره در زمره دروس اختیاری است.

ساختار آموزش ابتدایی

سال تحصیلی	تعداد مدارس	تعداد کل دانش آموزان ثبت نامی	تعداد دانش آموزان دختر ثبت نامی	تعداد کل معلمان	تعداد معلمان زن
۱۹۹۰	۷۶۶۰۷۲	۱۲۲۴۱۳۸۰۰	۵۶۵۵۵۲۰۰	۵۵۸۱۸۱۰	۲۴۰۸۸۰۰
۱۹۹۱	۷۲۹۱۵۸	۱۲۱۶۴۱۵۰۰	۵۶۵۴۶۴۰۰	۵۵۳۲۳۰۰	۲۴۲۲۷۰۰
۱۹۹۲	۷۱۲۹۷۳	۱۲۲۰۱۲۸۰۰	۵۶۸۵۶۰۰۰	۵۵۲۶۵۰۰	۲۴۵۸۵۰۰
۱۹۹۳	۶۹۶۶۸۱	۱۲۴۲۱۲۴۰۰	۵۸۱۵۹۰۰۰	۵۵۵۱۶۰۰	۲۵۰۶۹۰۰
۱۹۹۴	۶۸۵۵۸۸	۱۲۸۲۲۶۲۳۳	۶۰۳۵۳۰۰۱	۵۶۱۱۳۲۴	۲۵۶۹۸۲۷
۱۹۹۵	۶۶۸۶۸۵	۱۳۱۹۵۱۴۷۷	۶۲۴۱۰۷۷۱	۵۶۶۴۰۵۷	۲۶۴۰۰۴۰
۱۹۹۶	۶۴۵۹۸۳	۱۳۶۱۵۰۰۴۲	۶۴۶۷۰۱۳۴	۵۷۳۵۷۹۰	۲۷۱۸۸۴۲

تعداد ساعات درسی اختصاص یافته به دروس دوره ابتدایی

تعداد ساعات درسی در مناطق که دوره ابتدایی ۵ سال است	تعداد ساعات درسی در مناطق که دوره ابتدایی ۶ سال است	مواد درسی
۱۷۰	۲۰۴	اخلاق
۱۵۹۸	۱۶۶۶	زبان چینی
۹۵۲	۹۸۶	ریاضیات
۱۷۰	۲۰۴	علوم اجتماعی
۲۳۸	۲۷۲	علوم طبیعی
۳۴۰	۵۴۴	ورزش
۳۴۰	۴۰۸	موسیقی
۳۴۰	۴۰۸	هنر
۱۰۲	۱۳۶	کار

مقطع آموزش متوسطه

دوره آموزشی این مقطع ۶ سال به طول انجامیده و به دو مقطع آموزش متوسطه و آموزش تکنیکی و حرفه‌ای تقسیم می‌گردد. هر یک از این دوره‌ها خود شامل دو مرحله آموزشی دوره سه ساله مقطع مقدماتی متوسطه و دوره سه ساله مقطع تکمیلی متوسطه می‌باشد که گاهی اوقات در قالب دوره‌های ۴ساله و ۳ ساله بطول می‌انجامد. شرط ورود به آموزش عالی قبولی در آزمون مقطع تکمیلی متوسطه و آزمون ورودی دانشگاه‌های کشور می‌باشد. در نظام پذیرش دولتی رقابتی فشرده جهت قبولی در دانشگاه‌های معتبر وجود دارد. مقطع مقدماتی متوسطه تا سه یا چهار سال ادامه یافته و در اکثر موارد مقطع تکمیلی متوسطه نیز شامل یک دوره سه ساله است. سال تحصیلی مقطع مقدماتی متوسطه بر ۳۹ هفته و یک هفته اضافی مشتمل می‌گردد. در دوره مقدماتی متوسطه دروس متنوعی نظیر شیمی، فیزیک، زیست‌شناسی، تاریخ، جغرافیا و زبان‌های خارجی ارائه می‌گردد. هم‌چنین دروس تربیت بدنی مورد

تشویق قرار می‌گیرد. مقطع تکمیلی متوسطه نیز بر ۴۰ هفته و یک یا دو هفته اضافی مشتمل می‌گردد. طی مقطع تکمیلی متوسطه دانش آموزان دروس تخصصی علمی و علوم انسانی را می‌آموزند. دانش آموزانی که از مدارس مقدماتی متوسطه فارغ‌التحصیل می‌گردند از مجوز ورود به مراکز متوسطه فنی و حرفه‌ای برخوردار می‌گردند. در این مراکز آموزشی برنامه‌های آموزشی دو تا چهار سال ادامه می‌یابد گفتنی است که اغلب کشاورزان، کادر مدیریتی و تکنیکی و کارگرانی که از مهارت کافی برخوردار نمی‌باشند در مدارس متوسطه فنی و حرفه‌ای آموزش می‌بینند. گروه سوم کارگران ماهری می‌باشند که جهت کسب مهارت‌های عملی و تولیدی در این مدارس ثبت نام می‌نمایند.

آموزش کامپیوتر در مدارس ابتدایی و متوسطه

وزارت آموزش چین مصمم است که از سال ۲۰۰۱ ظرف ۵ تا ۱۰ سال به تعمیم آموزش از راه دور از مدارس ابتدایی و متوسطه سراسر چین مبادرت نماید. در این راستا، تا انتهای سال ۱۹۹۹، بالغ بر ۶۰ هزار مدرسه آموزش ابتدایی و متوسطه به ارائه برنامه‌های آموزشی کامپیوتر مبادرت نمودند. در حال حاضر، در بیش از ۲۰ هزار مدرسه ابتدایی و متوسطه کشور دروس کامپیوتری تدریس می‌گردد. تعداد کل ۳۰۰۰ مدرسه ابتدایی و متوسطه نیز به ایجاد شبکه کامپیوتری خود مبادرت نموده‌اند. در کشور چین بطور متوسط به ازای هر ۱۲۱ دانش آموز یک دستگاه کامپیوتر وجود داشته و از کل ۲۰۰ میلیون دانش آموز کشور ۳۰ میلیون نفر به گذراندن دوره‌های آموزش کامپیوتر نائل می‌آیند. از جمله مهمترین اهداف دراز مدت آموزش کامپیوتر در مدارس ابتدایی و متوسطه می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود،

۱- دستیابی کلیه مدارس تکمیلی متوسطه سراسر کشور و مدارس مقدماتی متوسطه مناطق شهری،

به امکانات کامپیوتری تا قبل از سال ۲۰۰۱

۲- ارائه دروس کامپیوتری در کلیه مدارس متوسطه کشور تا قبل از سال ۲۰۰۵

۳- راه اندازی ۲ شبکه کامپیوتری بین مدرسه ای و اتصال ۹۰ درصد از مدارس ابتدایی و متوسطه به

این شبکه کامپیوتری ظرف ۵ تا ۱۰ سال آتی

آموزش عالی

در کشور چین، هدف اصلی آموزش عالی تربیت متخصصان جهت توسعه بخش های مختلف کشور است. دانشگاه ها و دانشکده ها و مؤسسات آموزش عالی به ارائه برنامه های چهار یا پنج ساله و همچنین دوره های تخصصی دو تا سه سال مبادرت می نمایند. آندسته از دانش جویانی که اولین به اتمام نخستین دوره نائل آیند از مجوز حضور در دوره های بعدی برخوردار می گردند.

ساختار آموزشی

از جمله مؤسساتی که به اهداف آموزش عالی تحقق می بخشد می توان به دانشگاه ها، دانشکده ها و مؤسسات فنی و حرفه ای اشاره نمود. دانشگاه ها عهده دار آموزش، تحقیقات علمی و خدمات اجتماعی می باشند. دانشگاه های چین به چند دسته تقسیم می گردند. برخی از دانشگاه ها مستقیماً تحت نظارت وزارت آموزش عالی قرار داشته و تعدادی از آنها نیز توسط شهرداریها و استانداریها اداره می گردند. علاوه بر این تعدادی دیگر نیز توسط مراکز محلی شهرها مورد نظارت واقع می گردند. قوانین ثبت نام در دانشگاه های چین بسیار دشوار است تا بدین وسیله نظارت بر کیفیت روند ثبت نام دانشجویان حاصل گردد. آن دسته از دانش آموزانی که از مراکز آموزش متوسطه فارغ التحصیل شده اند می توانند پس از قبولی در آزمون ورودی به دانشگاه بروند. سال تحصیلی در مؤسسات آموزش عالی تمام وقت به دو ترم تقسیم می شود گفتنی است که برخی از دانشگاه ها نیز از سه ترم تحصیلی برخوردار می باشند. ترم اول از اوایل سپتامبر و ترم دوم از اواسط فوریه آغاز می گردد. هر ترم شامل بیست هفته آموزش بوده و دانشجویان پنج روز در هر هفته به کلاس می روند. علاوه بر تعطیلات تابستانی و زمستانی، دانشجویان روز

اول سال نو و سه روز نیز در روز جهانی کار و روز ملی تعطیل می‌باشند. در طول ترم تعطیلات دیگری وجود ندارد.

سال تحصیلی دانشگاهی

شروع کلاسها از ماه سپتامبر تا ماه ژوئن می‌باشد. تعطیلات آموزشی از اول جولای تا ۳۱ آگوست به طول می‌انجامد. زبان آموزشی دانشگاه‌های کشور چینی، انگلیسی و پرتغالی است.

مقاطع آموزشی

مقطع آموزش کاردانی

حداقل زمان لازم جهت اتمام این دوره سه سال می‌باشد. دانش آموزانی که به اتمام مقطع تکمیلی متوسطه ظرف مدت زمان ۲ سال مائل آیند می‌توانند پس از قبولی در آزمون ورودی به این مقطع وارد شوند که توسط مؤسسات تخصصی و پلی تکنیک برگزار می‌گردد.

مقطع آموزش کارشناسی

مقطع کارشناسی مشتمل بر یک دوره ۴ ساله آموزشی برای دانشجویان در دانشگاه‌ها یا دانشکده‌ها می‌باشد و این در حالی است که مدت زمان تحصیل در دانشکده‌های پزشکی و برخی از مؤسسات پلی تکنیک ۵ ساله می‌باشد. آندسته از دانش آموزانی که به اتمام مقطع تکمیلی متوسطه طی ۳ سال نائل آیند می‌توانند پس از قبولی در آزمون ورودی در این دوره ادامه تحصیل دهند. دانشگاه‌ها، مؤسسات تخصصی و پلی تکنیک‌ها ارائه دهنده برنامه‌های آموزشی این مقطع می‌باشند.

مقطع آموزشی کارشناسی ارشد

تحصیلات این مقطع از سال ۱۹۷۸ آغاز شده و از سال ۱۹۸۱ به بعد دانشجویان میتوانند پس از گذراندن از دو ونیم تا سه سال تحصیلی مدرک کارشناسی ارشد دریافت دارند. دوره کارشناسی ارشد شامل

کار عملی، نوشتن و دفاع از پایان نامه / تز می‌باشد. عمده دانشجویانی که از مدرک کارشناسی برخوردار می‌باشند در این مقطع پذیرفته می‌شوند. طبق آمار بدست آمده، طی سال ۱۹۹۹، از بالغ بر ۸۵ هزار دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد و دکتری گزینش و ثبت نام به عمل آمده است. در این میان، شمار دانشجویان در حال تحصیل مقطع کارشناسی ارشد بر ۶۵ هزار نفر بالغ می‌گردد که در مقایسه با سال قبل نشانگر ۱۹/۴ درصد افزایش است. طبق آمار بدست آمده طی سال ۲۰۰۱، شمار داوطلبان ورود به مقطع کارشناسی ارشد بر ۳۱۹ هزار نفر بالغ می‌گردد که در مقایسه با سال ۲۰۰۰، ۴۵ هزار نفر معادل ۱۶/۴۵ درصد افزایش داشته و بالاترین رکورد در تاریخ کشور چین به شمار می‌آید. گفتنی است که از میان این داوطلبان بالغ بر ۸۴/۸ درصد از مدرک علمی کارشناسی برخوردار بوده و ۶۵/۹ درصد نیز به رده‌های سنی کمتر از ۲۵ سال تعلق دارند. دانشجویان پسر ۶۵/۲ درصد از داوطلبان را تشکیل داده و تعداد کادر آموزشی نیز بر ۱۸۵ هزار نفر بالغ می‌گردد.

مقطع آموزشی دکتری

دانشنامه دکتری حداقل ظرف مدت زمان سه سال تکمیل می‌گردد. دانشجویان این مقطع ملزم به ارائه رساله آموزشی در جهت اثبات برخورداری توانایی انجام تحقیقات مستقل و تلاش خلاق و چشمگیری در رشته تحصیلی مربوطه می‌باشند. گفتنی است، تنها دانشجویانی که از مدرک کارشناسی ارشد یا مدرک معادل آن برخوردار می‌باشند، در این مقطع پذیرفته می‌شوند.

مقطع آموزشی فوق دکتری

در خلال اجلاس ۲۰ آوریل ۲۰۰۲ پکن، موفقیتها و تجارب بدست آمده در زمینه پیشرفت نظام فوق دکتری ظرف ۱۶ سال اخیر، مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته و برنامه ۵ سال آینده فوق دکتری چین طی "دهمین برنامه ۵ ساله" (۲۰۰۱ - ۲۰۰۵) تدوین گردید. از سال ۱۹۸۵، کشور چین به طراحی و تبیین نظام فوق دکتری مبادرت نموده و ظرف ۱۶ سال اخیر به موفقیت‌های چشمگیری دست یافته است.

تاکنون تعداد ۹۴۷ مرکز پژوهش‌های علمی فوق دکتری در ۳۱۰ دانشگاه و انستیتو تاسیس گردیده است. لازم به ذکر است که بالغ بر ۷ هزار پژوهشگر در این مراکز فعالیت می‌نمایند. در حال حاضر، اغلب فارغ التحصیلان دوره‌های فوق، به عنوان پروفسور و پژوهشگر استخدام شده و برخی از آنان نیز ریاست شعبه‌ای از علوم را برعهده دارند. در حال حاضر، تعداد مراکز پژوهش‌های علمی فوق دکتری در موسسات بزرگ دولتی بر ۲۵۶ ایستگاه بالغ گردیده و بیش از ۴۰۰ پژوهشگر فوق دکتری به فعالیت در مراکز فوق مبادرت می‌نمایند. در راستای اجرای دهمین برنامه ۵ ساله، کشورچین به تدوین برنامه ذیل در جهت پیشرفت نظام فوق دکتری مبادرت نمود:

۱- افزایش تعداد دانشجویان فوق دکتری جدید و تعداد پژوهشگران مراکز پژوهش‌های علمی به دو

برابر تعداد فعلی تا سال ۲۰۰۵

۲- افزایش تعداد پژوهشگران فوق دکتری به ۱۲ تا ۱۵ هزار نفر تا سال ۲۰۰۵

۳- گسترش تعداد مراکز پژوهش‌های علمی به ۱۰۰۰ مرکز

۴- افزایش تعداد مقالات علمی دانشجویان فوق دکتری مراکز پژوهش‌های علمی سالیانه به ۳۰ هزار

مقاله در سال تا اواخر دهمین برنامه ۵ ساله

۵- افزایش تعداد دست‌آوردهای مهم تحقیقات علمی بر بیش از ۵۰۰۰ مورد

افزایش نسبت تبدیل دستاوردهای علمی فوق دکتری به تولید به میزان ۳۰ درصد

مدارک علمی

مدرک کارشناسی به آندسته از فارغ‌التحصیلانی اعطا می‌گردد که واحدهای درسی من جمله پایان

نامه تحصیلی خود را به پایان رسانده باشند.

مدرک کارشناسی ارشد نیز به آندسته از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها و مؤسسات تحقیقاتی اعطا می‌گردد که به گذراندن واحدهای درسی و دفاعیه پایان نامه خود نائل آمده باشند.

مدرک دکتری به دانشجویان مقطع دکتری دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها و مؤسسات تحقیقاتی در صورتی اعطا می‌گردد که آنان در کلیه آزمون‌های کتبی و شفاهی مورد پذیرش قرار گیرند.

آموزش عالی آزاد

در سپتامبر ۱۹۹۲ نخستین دانشگاه آزاد کشور چین در شانگ‌های افتتاح گردید. از جمله مهمترین رشته‌های ارائه شده در این دانشگاه می‌توان به علوم کاربردی، کامپیوتر، تجارت بین‌الملل و حسابداری اشاره نمود.

آموزش عالی کوتاه مدت

دانشکده‌های آموزشی ویژه کشاورزان و کارگران و مدارس مکاتبه‌ای توسط کارخانه‌ها، استانداریها، شهرداریها و مقامات محلی اداره می‌شوند. علاوه بر این بخش‌های صنعتی نیز نقش مهمی در آموزش تکنسین‌ها ایفا می‌نمایند. دانشکده‌های مذکور از نقش بسزایی در ارتقاء سطح علمی کارگران و کشاورزان برخوردار می‌باشند. در حال حاضر دوره‌های آموزش کوتاه مدت در بسیاری از رشته‌ها نظیر ادبیات چینی، خوشنویسی، اقتصاد، معماری، داروسازی، هنر و ورزش‌های چینی در طول ترم و نیز هنگام تعطیلات ارائه می‌گردد. دانشجویان خارجی مورد تشویق قرار می‌گیرند تا در دانشگاه‌های چین ادامه تحصیل داده و به اخذ مدارک کارشناسی ارشد و دکتری نایل آیند. و از دانشجویان فارغ‌التحصیل نیز درخواست می‌گردد تا به کشور بازگشته و تحصیلات خود را ادامه دهند. در برخی مؤسسات آموزش عالی زبان‌های خارجی نیز تدریس می‌گردد. در کشور چین مؤسسات آموزش عالی نقش مهمی در تحقیقات علمی ایفا می‌نمایند. تا پایان سال ۱۹۹۷، بالغ بر ۱۷۶۴۰۰ نفر به دریافت مدرک کارشناسی و ۳۱۷۲۷۰۰ نفر به دریافت مدرک

کارشناسی ارشد نائل آمده اند. کلیه مؤسسات آموزش عالی کشور مجهز به آزمایشگاه‌های علمی می‌باشند. در کشور چین ۳۴۰۹ موسسه تحقیقاتی و ۱۵۳ مرکز علمی فعالیت دارد که ۴۱۶ موسسه به موضوعات مهم می‌پردازند. دانشگاه‌های چین مستقیماً تحت نظارت کمیسیون آموزشی کشور، وزارتخانه‌ها، کمیسیون‌های استانی و شهری اداره می‌گردند. علاوه بر این جهت نظارت بر سطح کیفی آموزش‌های ارائه شده در دانشگاه‌ها آزمون ورودی مشکلی برگزار می‌گردد. شرط اصلی راه یابی فارغ‌التحصیلان مراکز آموزش متوسطه به مؤسسات آموزش عالی پذیرش در آزمون سراسری ماه جولای است. سال تحصیلی دانشگاه‌ها عموماً به دو ترم تحصیلی و در برخی دانشگاه‌ها به سه ترم که در اول ماه سپتامبر آغاز می‌گردد قابل تقسیم است. دانشجویان برای جشن بهار مدت یک ماه تعطیل بوده و کلاسهای درس در اواسط ماه فوریه آغاز می‌گردد. هر ترم تحصیلی نیز حدوداً ۲۰ هفته بطول می‌انجامد. در اکثر دانشگاه‌های کشور دوره‌های آموزش کوتاه مدت به خارجیان ارائه می‌گردد. با افزایش تبادل فرهنگی چین با کشورهای دیگر، بسیاری از افراد مایل به ادامه تحصیل در این کشور می‌باشند. این دوره‌ها خود به توسعه زبان چینی در بسیاری از موضوعات درسی نظیر: ادبیات، خوشنویسی، اقتصاد، معماری حقوق، داروسازی، طب سوزنی، هنر و انواع ورزش‌های چینی می‌گردد. دوره‌های مذکور طی سال تحصیلی و در زمان تعطیلات ارائه شده و تا مدت ۴ تا ۲۰ هفته ادامه می‌یابد. شهریه تحصیلی دوره‌های آموزش فوق بر حسب مدت زمان دوره و نوع موسسه متغیر است.

آموزش عالی فنی و حرفه ای

پس از پایان مقطع آموزش متوسطه، مدارس فنی در سطوح غیر دانشگاهی آموزش‌هایی را در ۴۰۰ رشته تخصصی ارائه میدهند که بر صنایع سبک و نساجی، الکترونیک، موتور سازی و بازرگانی مشتمل می‌گردد. دوره آموزش عالی حرفه ای مدت زمان ۲ سال به طول انجامیده که در نهایت به فارغ‌التحصیلان

دیپلم اعطا می‌گردد. در واقع آن دسته از افرادی که پس از مراکز آموزش متوسطه به آموزش فنی-حرفه‌ای می‌پردازند جهت کسب مشاغل خاص آماده می‌شوند.

تحقیقات علمی و آموزشی

آموزش‌های ارائه شده در دانشگاه‌های چین کاملاً مطابق برنامه‌های آموزشی است که بر کنفرانس، مباحثه آزاد کلاسی، کلاسهای آموزشی و مشاوره‌ای مشتمل می‌گردد. همزمان با آغاز کلاسهای درسی آموزش‌های دیگر من جمله تدریس تئوریک، بازدید علمی، تدریس عملی و تحقیقات اجتماعی نیز ارائه می‌گردد. جهت ارتقاء سطح علمی دانشجویان، کتابخانه‌های دانشگاه فعال می‌باشند تا دانشجویان اهل تحقیق و مطالعه پرورش یابند. کلیه مراکز آموزش عالی با تجهیزات پیشرفته مجهز شده‌اند تا برنامه‌های آموزشی قابل اجرا باشند. اجرای تحقیقات علمی در مراکز دانشگاهی چین نقش موثری در توسعه تکنولوژی و شکوفایی ساختار اقتصادی کشور به همراه داشته و دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها نیز نقش مهمی در انجام تحقیقات علمی ایفا می‌نمایند. به طور کلی می‌توان گفت که در دانشگاه‌های کشور چین برنامه‌های آموزشی طبق برنامه‌ها و سر فصل‌های آموزشی ارائه شده و به سخنرانی‌ها، بحث‌های کلاسی، دروس آزمایشگاهی، تمرین و مشاوره مشتمل می‌گردد. تحقیقات علمی دانشگاه‌ها اهمیت بسزایی در توسعه علم و تکنولوژی کشور دارد. تعداد ۳۴۰۲ موسسه تحقیقاتی در دانشگاه‌های کشور فعالیت دارند تا نیازهای مختلف کشور را مرتفع سازند. از سال ۱۹۸۴ دولت ۱۰۴ آزمایشگاه و ۵۸ مرکز تحقیقاتی در دانشگاه‌های کشور تاسیس نموده و هزینه هنگفتی جهت اجرای طرح‌های تحقیقاتی در نظر گرفته است.

نظام اداری - آموزشی

کمیسیون آموزشی کشور از جمله مهم‌ترین نهادهای دست‌اندرکار رسیدگی به امور دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور است که عهده دار مسوولیت نظارت بر مؤسسات آموزشی بجز مدارس نظامی و نظارت بر برنامه‌های آموزشی، انتشار کتب درسی و تدوین قوانین ویژه به دانشگاه‌ها می‌باشد.

نهادهای مرکزی آموزش عالی

دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری که در دانشکده‌ها، دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی برگزار می‌گردد تحت نظارت، مدیریت و سازماندهی وزارت علوم قرار دارد. علاوه بر این وزارت کشور و وزارت علوم عهده دار مسئولیت توسعه سیاست گذاری، اصلاح و مدیریت آموزش عالی کشور می‌باشند. دانشگاه‌های خصوصی نیز بسرعت در حال گسترش می‌باشند.

سیاستهای آموزشی

پس از پایه‌گذاری جمهوری خلق چین طی سال ۱۹۴۹، دولتها و حزب کمونیست چین به تاکید بر اجرای سیاست‌هایی در جهت توسعه آموزش عالی مبادرت نمودند. به نحوی که پس از جلسه یازدهم کمیته مرکزی حزب کمونیست چین، ساختار آموزش عالی کشور با تغییرات ساختاری و توسعه مشهودی مواجه گردید. طبق آمار بدست آمده طی سال ۱۹۹۸، ۱۹۸۴ مؤسسه آموزش عالی فعالیت دارد که بر ۱۰۲۲ مؤسسه آموزش عالی عمومی و ۹۶۲ مؤسسه آموزش عالی بزرگسالان مشتمل می‌گردد. تعداد کل دانشجویان ورودی طی این سال بر ۱۰۸۳۶۰۰ نفر، تعداد دانشجویان مراکز آموزش عالی رسمی بر ۳۴۰۸۸۰۰ نفر، تعداد ورودی‌های جدید مؤسسات آموزش عالی بزرگسالان بر ۱۰۰۱۴۰۰ و کل دانشجویان مؤسسات آموزش عالی بزرگسالان بر ۲۸۲۲۲۰۰ نفر بالغ می‌گردد. از تعداد کل مؤسسات آموزش عالی بالاتر از کارشناسی بالغ بر ۷۲۵۰۰ موسسه (۱۵۰۰۰) به مقطع PHD و ۵۷۳۰۰ موسسه به مقطع کارشناسی ارشد تعلق دارد. تعداد کل ثبت‌نامی دانشجویان مقطع بالاتر از کارشناسی بر ۱۹۸۹۰۰ نفر طی سال ۱۹۹۸ بالغ می‌گردد. طی سالهای ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۸، تعداد دانشجویان کالج‌ها و دانشگاه‌های کشور از رشد ۶۷ درصدی برخوردار بوده است به نحوی که تعداد دانشجویان و از ۳۷۲۹۰۰۰ نفر بر ۶۲۳۱۰۰۰ بالغ گردیده است. تعداد دانشجویان بالاتر از کارشناسی ارشد نیز ۱۱۴٪ رشد داشته و از ۹۳۰۰۰ نفر بر

۱۹۸۹۰۰ نفر بالغ گردیده است. در پایان سال ۱۹۹۷، نرخ ثبت‌نامی مؤسسات آموزش عالی بر ۹/۰۷٪ بالغ گردید.

فرهنگ دانشگاهی

با بررسی مستقیم فرهنگ دانشگاهی بر دانشجویان، توسعه و آموزش، دانشگاه‌های چین تاکید عمده ای پرورش فرهنگ سالم دانشجویی دارند چرا که نقش مهمی در شخصیت آن‌ها دارد. اغلب دانشگاه‌های چین به سازماندهی فعالیتهای گسترده اجتماعی در جهت بهبود فرهنگ دانشجویی مبادرت می‌نمایند. از جمله این فعالیتهای می‌توان به انجام آزمایشات علمی، برقراری تبادلات دانشجویی، برگزاری مسابقات ورزشی و انجام فعالیتهای رفاهی و اجتماعی اشاره نمود. علاوه بر این دانشگاه‌های کشور امکان پرداختن به هنرهای نمایشی، رقابتهای ورزشی و بازدید از آثار تاریخی را برای دانشجویان خارجی فراهم می‌سازند. با مشارکت در این گونه فعالیتهای دانشجویان خارجی با فرهنگ چینی آشنایی یافته و نرخ تبادل اساتید و دانشجویان چینی افزایش می‌یابد.

شرایط ورود به دانشگاه‌های دولتی

احراز حداقل نمره ۲۸۰-۳۸۰ و بالاتر (برای برخی از دانشگاه‌ها) جهت پذیرش در دانشگاه‌های دولتی کشور چین الزامی است. به پنج دسته از دانشجویان خارجی اجازه ورود داده می‌شود، دانشجویان دوره کارشناسی زیر رده سنی ۲۵ سال با تحصیلات کامل متوسطه، دانشجویان زیر رده سنی ۳۵ سال که حداقل دو سال از دوره کارشناسی را گذرانده باشند، دانشجویان زیر رده سنی ۴۵ سال برخوردار از مدرک کارشناسی ارشد، داوطلبان زیر رده سنی ۳۵ سال برای مقطع کارشناسی ارشد، داوطلبان مقطع دکتری زیر رده سنی ۴۰ سال که از مدرک کارشناسی ارشد برخوردار می‌باشند. گفتنی است که جهت پذیرش دانشجویان خارجی در رشته‌های علوم، مهندسی، کشاورزی و داروسازی برگزاری آزمون مربوطه در سفارت

خانه متبوع الزامی است. علاوه بر این دانشجویان ملزم به ارائه گواهی نامه معاینه بدنی می‌باشند که توسط مسئولان قرنطینه جمهوری خلق چین برای دانشجویان خارجی صادر می‌گردد.

از جمله مهم ترین سازمان‌هایی که به ارزیابی مدارک دانشگاهی مبادرت می‌نمایند، می‌توان به موارد

ذیل اشاره نمود:

- کمیته ارزیابی مدارک دانشگاهی کشور

- انجمن آموزش چینی برای مبادلات دانش‌جو در سطح بین‌المللی

پذیرش تحصیلی

ورود به دانشگاه از طریق ثبت نام صورت می‌گیرد و کمیته پذیرش استان‌ها تحت نظارت وزارت آموزش عهده دار این مسئولیت می‌باشد. بورس تحصیلی نیز براساس شرایط جسمانی و اخلاقی دانشجویان اعطا می‌گردد. کمک هزینه‌های ویژه‌ای نیز به اقلیتها و داوطلبان خارجی دانشگاه‌های چین اعطا می‌گردد. آزمون‌های سراسری دانشگاهی به مدت ده روز در اوایل ماه جولای برگزار شده که داوطلبان می‌توانند در یک یا دو گروه آموزشی انسانی/ فنی / مهندسی شرکت نموده و از مؤسسات و دانشگاه‌های مورد نظر خود به ترتیب اولیت تقاضای پذیرش نمایند. نتایج آزمون جهت ثبت نام از افراد تعیین کننده است علاوه براین قبل از پذیرش در خصوص رفتار اجتماعی و اخلاقی دانشجویان تحقیقاتی صورت می‌گیرد. دربرخی از مؤسسات آموزش عالی دانشجویان ملزم به برخورداری از شرایط جسمانی خاصی می‌باشند. اخیراً کشور چین آموزش عالی را به صورت آزاد ارائه می‌دهد. دانش‌جویان شهریه‌ای نمی‌پردازند و می‌توانند از خوابگاه‌های دانشجویی استفاده نمایند. هم‌چنین به دانشجویانی که بامشکل مالی مواجه می‌باشند دارند بورس تحصیلی یا یارانه اختصاص می‌یابد. خوابگاه مهم ترین بخش زندگی دانشجویی است که توسط دانشجویان و از طریق اتحادیه دانشجویی نظارت می‌گردد. گفتنی است که این اتحادیه تحت نظارت فدراسیون دانشجویان چین فعالیت می‌نماید. نظام آموزش عالی کشور در حال

اصلاح بوده و طی سال‌های اخیر دانشجویان بیشتری از بورس تحصیلی برخوردار گردیده‌اند. طبق سیاست‌های آتی کشور این روند ادامه یافته و نهایتاً نظام اعطای کمک هزینه تحصیلی به تصویب رسید. آندسته از دانشجویانی که به تسلط بر زبان چینی نائل نیامده و یا سطح زبانی آن‌ها بسیار پایین است ملزم به یادگیری زبان چینی ظرف مدت یک تا دو سال در حد ابتدایی و دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و بالاتر نیز ملزم به گذراندن دوره ۲ ساله تکمیلی آموزش زبان چینی می‌باشند.

پذیرش دانشجویان خارجی

شرایط پذیرش دانشجویان خارجی در جدول ذیل درج گردیده است:

مدت تحصیل	شرایط	رده سنی	مقطع تحصیلی
۴-۵ سال	دانشجویان خارجی ملزم به برخورداری از مدرکی معادل فارغ‌التحصیلان مراکز آموزش متوسطه چین بوده و جهت ورود به دانشگاه ملزم به پذیرش در آزمون ورودی آن می‌باشند	زیر رده سنی ۲۵ سال	مقطع کارشناسی
۳-۲ سال	اگر چنانچه داوطلب طی همان سال از یکی از دانشگاه‌های چین فارغ‌التحصیلان گردیده و دانشجوی موفق باشد اساتید دانشگاه او را معرفی نموده و شرکت در آزمون ورودی برای وی ضروری نیست	زیر رده سنی ۳۵ سال	مقطع کارشناسی ارشد
۳ سال	برخورداری از مدرک کارشناسی ارشد یا معادل آن و معرفی نامه از سوی چند تن از اساتید	زیر رده سنی ۴۰ سال	مقطع دکتری
۲-۱ سال	برخورداری از مدرک معادل فارغ‌التحصیلان مراکز آموزش متوسطه چین	زیر رده سنی ۵۵ سال	دوره آموزش زبان چینی
۲-۱ سال	برخورداری از سطوح آموزشی بالاتر از دانش‌جوی سال دوم	زیر رده سنی ۳۵ سال	آموزش همگانی
کمتر از یک سال	برخورداری از مدرک کارشناسی ارشد یا دانشجوی مقطع دکتری	زیر رده سنی ۴۵ سال	آموزش پیشرفته
کمتر از ۱ سال	برخورداری از درجه استاد یاری	زیر رده سنی ۵۵ سال	تحقیقات
۴ تا ۲۰ هفته	برخورداری از مدرک معادل فارغ‌التحصیل مراکز آموزش متوسطه چین	زیر رده سنی ۶۰ سال	آموزش کوتاه مدت

در آغاز سال تحصیلی ۲۰۰۳، دانشگاهها و کالجهای مختلف چین، به پذیرش مجموع ۲/۶ میلیون دانشجوی جدید مبادرت نمودند که این رقم نسبت به سال گذشته ۸۰۰/۰۰۰ نفر افزایش نشان می‌دهد. اکثر دانشجویان جدید در رشته‌های فنی، مهندسی، مدیریت، هنر و پزشکی پذیرش گردیده‌اند. کشور چین در نظر دارد، طی برنامه ۵ساله دهم (در فاصله سالهای ۲۰۰۵-۲۰۰۱) تعداد کل دانشجویان شاغل به تحصیل را به ۱۶ میلیون نفر افزایش دهد که در این صورت پذیرش بیش از ۱۱ میلیون دانشجوی جدید در مراکز دانشگاهی الزامی است. طبق پیش بینی‌های به عمل آمده در برنامه فوق، پیش بینی گردیده ۱۵ درصد کل دانش آموزان مدارس متوسطه به دانشگاه راه خواهند یافت، که در آن صورت، سالانه بیش از ۶۰۰ هزار دانشجو از دانشگاهها فارغ التحصیل خواهند شد.

نظام ارزیابی تحصیلی

نمرات آزمون ورودی دانشگاه‌های کشور چین بر مبنای درصد ارزیابی می‌گردد که حداکثر نمره ۵۰۰ است. حداقل نمره لازم جهت ورود به دانشگاه و یا دانشکده تربیت معلم بین ۲۸۰ تا ۳۷۰ نمره متغیر می‌باشد. این در حالی است که نظام اصلی نمره دهی که عمدتاً توسط مؤسسات آموزش عالی مورد استفاده قرار می‌گیرد از سال ۱۹۷۶ به شرح ذیل بوده است:

بالترین نمره: ۱۰۰-۹۰

نمره قبولی: ۶۰

پایین ترین نمره: ۵۹-۰

برخی از مؤسسات آموزش عالی نیز از معیار نمره بندی ۵ برای عالی، ۴ برای خوب، ۳ برای متوسط، ۲ برای ضعیف و ۱ برای بد استفاده می‌نمایند.

معیار نمره دهی

معیار نمره دهی در نظام آموزش عالی کشور چین بر تقسیم بندی ذیل استوار می‌باشد:

نظام چهار تایی

A ← عالی

B ← خوب

C ← ضعیف

D ← مردود

نظام پنج تایی

A ← عالی

B ← خوب

C ← متوسط

D ← ضعیف

F ← مردود

لازم به ذکر است که در اکثر موارد جهت اعطای نمره از حروف لاتین (A, B, C, D) در عوض معادل آن‌ها در زبان چینی استفاده می‌شود. اغلب نمرات عددی از ۱۰۰-۰ تعیین و برخی از دروس نیز بر مبنای قبول یا ردی ارزیابی می‌گردند.

تغییرات و اصلاحات آموزشی

کانون توجه به نظام آموزش عالی چین اصلاح نگرش‌های روشنفکرانه در کشور و ایجاد حس رقابت میان دانش‌جویان در کلیه زمینه‌هایی است که منجر به پیشرفت کشور می‌گردد. مطابق چنین سیاستی آینده کشور متکی به نسل جوان است تا در قرن جدید آن را رهبری نماید. از آنجاییکه سیستم اقتصادی چین کاملاً متمرکز است از این روی سیستم آموزشی کشور نیز با آن هماهنگ شده و به صورت متمرکز با ادارات و دولتهای محلی و مرکزی ویژه آموزشی درآمده است. از جمله عمده‌ترین نقیصه‌های این سیستم می‌توان بر تمرکز عمده مسؤولیت بر عهده حکومت مرکزی و عدم برخورداری مدارس از، اختیارات و انعطاف‌پذیری لازم جهت ارائه برنامه‌های آموزشی متناسب با نیازهای اجتماعی اشاره نمود. از سوی دیگر از آنجاییکه برنامه‌های آموزشی بصورت جداگانه توسط گروه‌های آموزشی مرکزی و ادارات محلی برنامه‌ریزی می‌گردید از این روی ساختار آموزشی کشور غیرمنطقی و از هم گسسته بوده و تعداد زیادی روش‌های منفرد آموزش عالی وجود داشت که با یکدیگر تداخل داشته و برخی از مؤسسات آموزش عالی

نیز از کیفیت آموزشی بسیار پایینی برخوردار بودند. از این روی، تغییر ساختار آموزشی مؤسسات آموزش عالی سیاست کلیدی به شمار می‌آمد. از جمله مهم‌ترین تغییرات اعمال شده در ساختار آموزش کشور می‌توان به اعمال تغییراتی در سیاست‌های برنامه‌ریزی آموزشی، مدیریت، سرمایه‌گذاری، استخدام و موقعیت شغلی معلمان اشاره نمود. از جمله دیگر تغییرات کلی اعمال شده بر ساختار آموزش عالی کشور می‌توان به تسهیل رابطه میان دولت، جامعه و آموزش عالی که به شکل‌گیری سیستم جدید آموزشی منجر گردید اشاره نمود. در ساختار جدید آموزشی حکومت مرکزی عهده‌دار مسؤلیت برنامه‌ریزی کلی و مدیریت کلان آموزشی است و این در حالی است که مؤسسات آموزش عالی پیرو قانون بوده و در عین حال از اختیارات کافی جهت برنامه‌ریزی آموزشی مطابق با نیازهای جامعه بهره‌مند می‌باشند. با اعمال تغییرات در سیاست‌های برنامه‌ریزی آموزشی، سیستم قدیمی که بر اتخاذ تصمیمات حیاتی توسط حکومت مرکزی استوار بود، نقض گردیده و سیستم جدیدی با مرکزیت دولت به وجود آمد. با اعمال چنین اصلاحاتی، سیاست توسعه آموزش عالی با مشارکت نیروهای اجتماعی تشویق و مورد حمایت واقع گردید. با اعمال تغییراتی در سیستم مدیریت آموزشی روند، ارتباطی میان دانشگاهها، دولت و جامعه به تدریج تسهیل شد. لازم به ذکر است که ارتباطات مذکور به واسطه تعدیل، مشارکت و ادغام صورت پذیرفت. در این اثنا، سیستم آموزشی در دو سطح مختلف طرح‌ریزی گردید. به عبارت دیگر دولت‌های محلی و مرکزی از مسؤلیت‌های متفاوتی در حوزه برنامه‌ریزی آموزشی و طرح‌ریزی کلی و مدیریتی برخوردار گردیدند. نتیجتاً، سیاست تداخل آموزشی لغو شده و در عین نظارت کامل دولت، قدرت بیشتری به مؤسسات آموزش عالی محول گردید. علاوه بر این اختیار بیشتری جهت برنامه‌ریزی آموزشی با توجه به قوانین جامعه و قانون‌ها به مؤسسات واگذار گردید. از سال ۱۹۹۲، تعداد ۲۵۱ مؤسسه آموزش عالی در هم ادغام شده و به ۱۳۵ مؤسسه کاهش یافته است. تعداد ۸۷ مؤسسه آموزش عالی بزرگسالان نیز ادغام گردیده است. علاوه بر این از تعداد ۱۷۷ مؤسسه آموزش عالی ۴۳ موسسه به وزارت آموزش، ۴۴ موسسه به ادارات

مرکزی آموزش و ۹۰ موسسه به دولتهای محلی تعلق گرفت. همچنین ۱۶۸ مؤسسه آموزش عالی که مستقیماً تحت نظارت اداره مرکزی آموزش قرار داشته تحت نظارت دولت محلی قرار گرفت. ۸ مؤسسه آموزش عالی نیز که توسط ادارات تخصصی ایالتی نظارت می‌گردید، تحت نظارت کمیته‌های آموزشی ایالتی قرار گرفت. ۳۱۷ مؤسسه آموزش عالی توسعه یافته و برنامه‌ریزی آموزشی بصورت بین موسسه‌ای خصوصی در آنها به مورد اجرا گذارده شده است ۲۴۱ مؤسسه آموزش عالی نیز در قالب ۵۲۱۸ پروژه سرمایه‌گذاری به فراهم‌سازی امکانات آموزشی مناسب در سطوح مختلف مبادرت نموده‌اند. علاوه بر این فرآیند ارتباطی میان مؤسسات آموزش عالی و جامعه تقویت گردیده و ظرفیت دانشجویان مؤسسات آموزش عالی افزایش یافت. سیستم مالی نظام قدیم آموزشی نیز که بر اساس وابستگی کامل به دولت پایه‌ریزی گردیده بود، به سیستم جدید تغییر یافته و سیستم جدید با قابلیت جذب سرمایه از محل کانالهای گوناگون با مسؤولیت عمده دولت به تدریج پایه‌ریزی و تکمیل گردید. با تغییر سیستم جذب، حقوق و موقعیت شغلی افراد نیز تغییر یافت. به عبارت دیگر با اعمال سیاست‌های جدید جذب دانشجویان، کلیه شهروندان چینی بدون توجه به وضعیت اقتصادی از امکانات آموزشی عالی بهره‌مند شده و سیستم جدید خودپرداز هزینه تحصیلات آموزش عالی دایر گردید. به موجب چنین سیاستی هزینه تحصیلی دانشجویان موفق بصورت کمک هزینه‌های دانشگاهی، اخلاقی و وام تحصیلی، ارائه فرصت‌های شغلی پاره‌وقت به دانشجویان مواجه با فقر اقتصادی تامین گردیده علاوه بر این، پایه‌گذاری آموزشی بر استعدادهای خلاق استوار گردید. با اعمال تغییراتی در ساختار نظام اداری داخلی، تغییراتی در نظام کارکنان و نحوه تقسیم نیروی کار به وقوع پیوست. در ابتدا بر اساس دلایل منطقی، حدود ساختار سازمان مشخص شده، کادر آموزشی تنها به فکر انجام وظیفه و رفع مسؤولیت نبوده، انتصابات و دستیابی به فرصت‌های شغلی با موفقیت‌های شخصی فرد تعیین شده و اجرای مکانیسم تقویت و تشویق به ایجاد

شوق و جدیت در آموزش منجر گردید. از جمله دیگر تغییراتی که در ساختار آموزش عالی کشور چین اعمال گردیده می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. تشکیل هسته ثابت آموزشی در مؤسسات آموزش عالی

در مؤسسات آموزش عالی، این عقیده به صورت غالب درآمده است که پرورش استعدادها به عنوان رسالت اصلی نظام آموزشی کشور مطرح بوده، توجه به برنامه‌های آموزشی آهنگ اصلی توسعه کشور را پر طنین تر ساخته و تغییر در ساختار نظام آموزشی پایه مقدم بر هر تغییر دیگری است. طی سالهای پایان دهه ۱۹۸۰ تا ابتدای دهه ۱۹۹۰، بودجه کافی ویژه حوزه آموزش و تقویت بنیه علمی دانشجویان و اساتید وجود نداشت. از این روی بحران افت تحصیلی به صورت ناگهانی نمایان شد. به منظور توقف این روند، کمیته آموزش ملی سابق، به اجرای برنامه‌های فعال و ارائه نظریات و راهنمایی‌های خود در خصوص ارزیابی ابعاد مشکلات و ارائه راهکارهایی جهت بر طرف نمودن مشکلات مبادرت نمود. بنابر مفاد برنامه یکپارچه کمیته آموزش ملی، ادارات آموزش اجرایی نیز عهده‌دار سیاست‌گذاری‌ها و فعالیت‌هایی در جهت توقف سیر افت تحصیلی در منطقه تحت حکومت خود می‌باشند.

۲. تکمیل و بازنگری فهرست عناوین رشته‌های دانشگاهی و اصلاح ساختار کلی سیاست برنامه‌ریزی

آموزشی

طی سال ۱۹۹۷ کمیته آموزش ملی سابق، اقدام به اجرای دور جدید بازنگری فهرست عناوین دوره‌های کارشناسی مبادرت نمود. روند مذکور در جهت پیگیری سیاست علمی و استانداردسازی رشته‌ها و تطابق آنها با یکدیگر، به مورد اجراء درآمد. بازنگری فوق در جولای سال ۱۹۹۸ و پس از تحقیقات ۱ ساله به پایان رسید. متعاقب این بازنگری تعداد کلی رشته‌های تحصیلی از ۵۰۴ رشته به ۲۴۹ رشته کاهش یافت. بعدها، وزارت آموزش، به توسعه ایده اصلی بازنگری طرح آموزشی رشته‌های کارشناسی در مؤسسات آموزش عالی مبادرت نموده و روند بهبود و اصلاح طرح آموزشی در سطح کارشناسی مؤسسات

آموزش عالی به صورت موفقیت آمیزی شکل گرفت. در حال حاضر، با توجه به برنامه‌ریزی وزارت آموزش، کلیه مؤسسات آموزش عالی تحت پوشش دور جدید طرح بازنگری آموزشی قرار گرفته‌اند لازم به ذکر است که آخرین طرح بازنگری آموزشی در پاییز سال ۱۹۹۹ به مورد اجراء گذارده شد.

۳. ورود به مرحله کلیدی تغییرات آموزشی

طی سال ۱۹۹۴، طرح آموزشی کمیته آموزش ملی سابق با عنوان « طرح تغییرات برنامه‌ها و محتوای آموزشی مؤسسات آموزش عالی » به مورد اجرا درآمد. گفتنی است که طرح مذکور بر پایه‌گذاری ۲۱۱ پروژه بزرگ و نزدیک به ۱۰۰۰ پروژه کوچک آموزشی تاکید دارد. طرح فوق بر کلیه حوزه‌های آموزشی از قبیل ایدئولوژی آموزشی، محتوای آموزشی، ساختار برنامه آموزشی و متدولوژی آموزشی مشتمل می‌گردد. جهت هر چه بهتر صورت گرفتن طرح فوق گروه مشورتی با هدف اعمال تغییرات محتوایی برنامه‌های آموزشی مشتمل بر اساتید با تجربه محلی کلیه رشته‌های تحصیلی تشکیل شد. در حال حاضر طرح مذکور از بیست میلیون عضو در برنامه کاری خود برخوردار بوده که به اجرای یکصد برنامه جدید پرورش استعدادها و احداث ۱۰۰۰ مرکز آموزشی مبادرت می‌نمایند. طی سال ۱۹۹۷، کمیته ملی جایزه‌های آموزشی تشکیل گردید که با مشارکت کمیته آموزش ملی سابق به اعطای ۴۲۲ جایزه ملی مبادرت نموده‌اند. علاوه بر این پژوهش ملی در جهت مقایسه نرم‌افزارهای آموزشی طی سالهای ۱۹۹۵ و ۱۹۹۷ صورت گرفته و بانک نرم‌افزار آموزشی با کیفیت بالا ایجاد گردید.

۴. پرورش استعداد های رشته‌های آموزشی پایه

در اواخر دهه ۱۹۸۰، رشته‌های پایه مؤسسات آموزش عالی با مشکلات عدیده‌ای از قبیل بودجه بسیار کم، گروه اساتید بسیار متغیر و کاهش آشکار توانایی دانشجویان مواجه بود در نتیجه، توسعه درازمدت فن‌آوری و کیفیت آموزش استعداد های مراکز آموزش عالی با مخاطره مواجه گردید. در آن اثنا بود که کمیته آموزش ملی سابق به راه‌اندازی مبانی آموزش رشته‌های پایه مبادرت نمود. تا پایان سال

۱۹۹۸، ۸۴ اصل آموزشی ویژه دانشجویان با استعداد رشته‌های علوم پایه، ۵۱ اصل ویژه رشته‌های پایه هنری، ۴۵ اصل ویژه رشته‌های مهندسی و ۱۳ اصل ویژه علوم اقتصادی با موفقیت تنظیم گردید. متعاقب اصول فوق بسیاری از فارغ‌التحصیلان برجسته مدارس متوسطه و دانشگاه‌ها جذب بازار کار شده و توانایی دانشجویان و میزان ابتکار اساتید بر خلاف گذشته افزایش یافت.

۵. طرح ارتقاء آموزش فرهنگی دانشجویان و کشف روشهای جدید پرورش استعدادهای درخشان طی سال ۱۹۹۵ کمیته آموزش ملی سابق تصمیم به ارتقاء سطح آموزش فرهنگی دانشجویان گرفت. در راستای اجرای این طرح، ارتقاء سطح فرهنگی دانشجویان، ارتقاء سطح ایدئولوژیک و اخلاق و کیفیت فرهنگی، بهبود کیفیت کار و وضعیت جسمانی و روحی بصورت منظم با یکدیگر تلفیق گردید. طی این طرح، دانش نظری، کار عملی و ارتقاء سطح توانایی دانشجویان مدنظر قرار گرفته و کیفیت آموزشی در سطح بالایی تقویت گردید. گفتنی است که ۵۲ مؤسسه آموزش عالی بصورت آزمایشی در این طرح مشارکت داشتند. گفتنی است که مؤسسات فوق به مشخص نمودن برنامه مطالعه اجباری، تقویت آموزش کلاسی، ارائه سخنرانی‌ها و سازماندهی انواع فعالیتهای فرهنگی در جهت پیشبرد برنامه توسعه مبادرت می‌نمایند. تعدادی از مؤسسات آموزش عالی تنها به بررسی نیازهای اساسی و ارزیابی استاندارد برنامه توسعه مبادرت نمودند و این در حالی است که سایر مؤسسات اقدام به تطابق پرورش استعدادها و برنامه‌های آموزشی در سایه نیازهای جدید نمودند. پس از ۳ سال بررسی آزمایشی، وزارت آموزش به تصویب لایحه «بررسی نظرات مختلف در خصوص ارتقاء فرهنگی دانشجویان»، تشکیل مبادرت نمود. کمیته جهت دهنده آموزش فرهنگی و تصویب ۳۲ اصل از «اصول ارتقاء آموزش فرهنگی دانشجویان» اجرای چنین اقداماتی خود حاکی از این بود که ارتقاء آموزش فرهنگی دانشجویان به طور کامل در سراسر کشور به مورد اجرا درآمده است.

۶. احیاء برنامه‌های آموزش عالی کوتاه‌مدت ۲-۳ ساله در قالب طرح تغییرات آموزشی

کمیته آموزش ملی سابق به طراحی ۲۱۶ برنامه آزمایشی در جهت اعمال تغییراتی در ساختار نظام آموزش و تقویت دوره‌های کوتاه‌مدت ۲-۳ ساله آموزش عالی در سطح ملی مبادرت نموده، احداث کالج‌های آزمایشی به شکل موفقیت‌آمیزی افزایش یافته و تعدادی از رشته‌ها و کالج‌ها با هدف ارائه برنامه‌های آموزشی کوتاه‌مدت تشکیل یافته است. در حال حاضر شرایط و تجهیزات آموزشی کالج‌ها از رشد عمده‌ای برخوردار گردیده و روند تغییرات آموزشی سرعت یافته است. از سوی دیگر توانایی کلی در زمینه فراهم‌سازی تجهیزات آموزشی، به طور قابل ملاحظه‌ای تقویت شده و موفقیت‌های مهمی در این زمینه کسب شده است. طی تغییرات آموزش عالی کوتاه‌مدت ۲-۳ ساله تجربیات و موفقیت‌های بزرگی بدست آمده که در روند توسعه آموزش عالی فنی حرفه‌ای مفید می‌باشد. طی سالهای اخیر سیاست کلی کشور فعالانه به توسعه آموزش عالی فنی حرفه‌ای و فراهم‌سازی موقعیتهای جدید جهت توسعه دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت ۲-۳ ساله تاکید می‌نماید.

۷. پایه‌گذاری سیستم مدیریت کلان جهت ارتقاء کیفیت آموزش عالی و ایجاد پیشرفت پایدار

در سال ۱۹۹۳، اداره آموزش عالی کمیته آموزش ملی به بررسی طرح سنجش آموزشی مبادرت نمود. این طرح با هدف کمک به مؤسسات آموزش عالی و در جهت شناسایی ایدئولوژی جهت دهنده دانشگاهی، ارتقاء شرایط دانشگاهی و نوسامانی زیر بنای ساختار آموزشی تعمیق‌بخشی روند اصلاحات آموزشی، ارتقاء سطح مدیریت و راه‌اندازی سیستم اجرایی خود محور به مورد اجرا درآمد. از این روی با اجرای طرح مذکور کیفیت آموزشی کشور به طور مداومی پیشرفت نموده و اثر بخشی دانشگاهی افزایش می‌یابد. سنجش آموزش در مقطع کارشناسی بر اصل پیشبرد اصلاحات و احداث دانشگاه همزمان با سنجش آن استوار می‌باشد. سه فرم سنجش آموزشی وجود دارد که از آن جمله می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

نخستین فرم سنجش آموزشی ویژه آندسته از دانشگاه‌هایی است که از پایه آموزشی نسبتاً ضعیف و سابقه کوتاه آموزشی در مقطع کارشناسی برخوردار می‌باشند. دومین فرم سنجش آموزش عالی ویژه سنجش آندسته از دانشگاه‌هایی است که از پایه سطح آموزشی و سابقه نسبتاً بالای آموزشی در مقطع کارشناسی برخوردار می‌باشند. آخرین فرم سنجش آموزشی ویژه آندسته از دانشگاه‌هایی است که از لحاظ سطح کیفی بین دو سطح عالی و ضعیف قرار دارند. از سال ۱۹۹۴، تعداد ۱۴۶ مؤسسه آموزش عالی با پایه ضعیف و سابقه کوتاه مدت آموزشی در مقطع کارشناسی به گذراندن سطح پایین سنجش به صورت گام به گام مبادرت نموده و تعداد ۱۰ دانشگاه کلیدی نیز به سنجش در سطح عالی مبادرت نموده‌اند. پیشرفت طرح سنجش آموزشی به علت بازتاب مؤثر گروه‌های آموزشی اداره کننده مؤسسات آموزش عالی و اجرای قانون «توسعه کیفیت آموزش عالی» چشمگیر بوده است.

۸. تاکید بر اهمیت تحقیقات تئوریک آموزش عالی و اصلاح جهت‌گیری آموزش تئوریک با آموزش

علمی

در ابتدای سال ۱۹۹۳، هم گام با سه دپارتمان دیگر، دپارتمان آموزش عالی کمیته آموزش ملی متفقاً به تشکیل تیم تحقیقاتی جهت اجرای «تحقیقات تئوریک آموزش عالی سوسیالیستی» مبادرت نمودند. طرح مذکور با تأکید بر ارائه برنامه‌های آموزش عالی با حروف چینی و پایه‌گذاری چنین نظام آموزشی به مورد اجرا درآمد. تیم مذکور به انجام تحقیقات تئوری خود با حمایت دپارتمان‌های اداری، در سطوح مختلف مبادرت نمود. پس از ۴ سال تلاش، چندین موفقیت تحقیقاتی من جمله طراحی «کلیدهای آموزش عالی تئوریک با حروف چینی» حاصل گردیده و در سیستم آموزش عالی نفوذ عمده‌ای پیدا کرد. پس از تحقیقات، در سایه گسترش ساختار مدرنیته سوسیالیستی و اصلاحات آموزش عالی و ورود به هزاره جدید، وزارت آموزش نیز به تشکیل تیم تحقیقاتی جهت اجرای طرح «آموزش عالی چین

در قرن بیست و یکم» مبادرت نمود. گفتنی است که تیم تحقیقاتی فوق به انجام تحقیقات تئوریک آموزش عالی سوسیالیستی با حروف چینی مبادرت می‌نماید.

۹. تصویب قوانین ویژه مدیریت آموزش عالی

در ۲۹ آگوست سال ۱۹۹۸، طی چهارمین کنفرانس و نهمین نشست کمیته مجلس ملی «قانون آموزش عالی جمهوری خلق چین» به تصویب رسید. گفتنی است این قانون از اول ژانویه سال ۱۹۹۹ به مورد اجراء درآمده است. قانون آموزش عالی نخستین مدرک قانونی آموزش عالی در قوه مقننه کشور است. تصویب قانون فوق به استانداردسازی ارتباط اجتماعی پیچیده خارجی و داخلی برنامه‌های آموزش عالی و فعالیتهای آن منجر گردیده است.

۱۰. تضمین تعمیق بیشتر اصلاحات از طریق توسعه شرایط آموزشی

طی سالهای اخیر راه‌حل‌هایی جهت افزایش بودجه و بهبود شرایط آموزشی ابداع گردیده است. در حال حاضر، تخصیص طرح وام بانک جهانی، با بودجه کل ۷۰ میلیون دلاری جهت ارتقاء وضعیت امکانات آزمایشگاهی رشته‌های پایه مؤسسات آموزش عالی از جمله این راه‌حل‌ها می‌باشد. دولتهای محلی در سطوح مختلف، به اقدامات جدی در جهت افزایش بودجه مؤسسات آموزش عالی محلی مبادرت نموده‌اند گفتنی است که این اقدامات عمدتاً در جهت ارتقاء ساختار رشته‌ها، پایه‌ها، برنامه‌های آموزشی، آزمایشگاه‌ها و کتابخانه‌های مؤسسات آموزش عالی و در جهت توسعه شرایط مادی این مؤسسات صورت می‌پذیرد.

۱۱. ارتقاء تکنولوژی، آموزش و تحقیقات در مؤسسات آموزش عالی

طی سالهای اخیر، پیشرفت‌های چشمگیری در خصوص پرورش استعدادها، دانش، علوم و تکنولوژی کشور صورت گرفته و مؤسسات آموزش عالی به اجرای تحقیقات عملی و توسعه در سایه بنای اقتصادی کشور مبادرت می‌نمایند. در این اثنا همچنین تلاشهای عمده‌ای در جهت تقویت ساختار اقتصادی و

اجرای تحقیقات پایه صورت گرفته است. علاوه بر این، مؤسسات آموزش عالی به احداث پارک‌های علمی و اجرای پروژه‌های تکنولوژی بالا به صورت مشترک با حوزه صنایع مبادرت می‌نمایند.

کادر آموزشی

طی سالهای پایانی دهه ۱۹۸۰ تا ابتدای دهه ۱۹۹۰، مشکلات عمده‌ای نظیر سن بالای اساتید، کمبود اساتید جوان و توانایی پایین کادر آموزشی، به طور مشهود، در ساختار کادر آموزشی مؤسسات آموزش عالی کشور نمایان گردیده است. جهت تغییر شرایط، گروه‌های آموزشی اداری به اجرای سیاست‌های متفاوتی در سطوح مختلف و مؤسسات آموزش عالی مبادرت نموده و انواع اقدامات را به عمل آوردند. پس از گذشت ۱۰ سال، طی تلاشهای مداومی، کلیه این قبیل مشکلات بصورت اولیه برطرف گردیدند. جمله مهم‌ترین اصلاحات به عمل آمده در ساختار کادر آموزش عالی کشور می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- با تعداد فراوان اساتید جوان که به عرصه آموزش عالی کشور وارد شدند، ساختار سنی اساتید تنظیم شده و تیم‌های پشتیبانی آموزشی و تحقیقاتی به واسطه ارتقاء سطح علمی اساتید جوان تشکیل گردید. بدین ترتیب تعداد اساتید بالای رده سنی ۴۵ سال در کادر آموزشی تمام‌وقت از ۶۳/۲۷٪ طی سال ۱۹۹۱ به ۷۵/۵۶٪ طی سال ۱۹۹۸ افزایش یافت.

۲- سیاست‌های مربوط به پیشبرد شرایط اتخاذ گردیده و ساختار کادر آموزشی تنظیم گردید. تعداد اساتید تمام وقت با مهارت کاری بالا از ۹۹۵۰۰ نفر طی سال ۱۹۹۱ به ۱۵۲۶۰۰ طی سال ۱۹۹۸ افزایش یافت.

۳- نسبت اساتید برخوردار از مدارک علمی PHD و کارشناسی ارشد مؤسسات آموزش عالی افزایش یافته و ساختار درجه مدرک تحصیلی اساتید تنظیم گردید. به نحوی که تعداد اساتید تمام وقت

برخوردار از مدرک علمی دکتری و کارشناسی ارشد از ۱۸/۰۴٪ طی سال ۱۹۹۱ به ۲۷/۷۵٪ طی سال ۱۹۹۸ افزایش یافت.

۴- در نهایت ساختار جذب اساتید تربیت شده از طریق آموزش ضمن خدمت تنظیم گردید. بر این اساس طرح آموزش با مدرک ضمن خدمت، انتخاب اساتید جهت حضور در مراکز علمی خارج و انجام مطالعات پیشرفته و تحقیقات مشترک پیشنهاد گردید. علاوه بر این با به کارگیری دانشجویان فارغ التحصیل مراکز آموزش عالی خارج از کشور، ساختار کادر آموزشی کشور تقویت شده و توسعه یافت.

دستاوردهای آموزشی

از جمله مهمترین دستاوردهای مقطع آموزش عالی کشور چین می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- احداث مراکز آموزش عالی خارجی وابسته به دانشگاههای چین

با توسعه مراکز آموزش عالی در کشور چین و ارتقاء کیفیت علمی و آموزشی دانشگاهها و استقبال بی سابقه دانشجویان خارجی از تحصیل در دانشگاههای کشور، طی سالهای اخیر، تعدادی از دانشگاههای معتبر این کشور از طریق مشارکت با کشورهای خارجی به افتتاح مدارس و مراکز آموزش دانشگاهی چینی در خارج از کشور مبادرت نموده و برخی نیز به صورت مستقل و انحصاری، توسط دانشگاههای چین راه اندازی گردیده و به فعالیت آموزشی می پردازند. طبق آمار منتشره از سوی وزارت آموزش عالی چین، تاکنون بیش از ۲۰ دانشگاه چینی مبادرت به راه اندازی مؤسسات آموزشی وابسته در خارج از کشور نموده اند که طی سالهای آتی بر تعداد آن افزوده خواهد شد. ورود مراکز علمی - آموزشی چین به صحنه رقابت بین المللی پس از عضویت این کشور در سازمان تجارت جهانی، و افزایش روز افزون راه اندازی اینگونه مراکز آموزشی در خارج از کشور، وزارت آموزش چین را بر آن داشت که به وضع قوانین و مقررات ویژه دانشگاهی مبادرت نماید. مطابق چنین قوانینی، دانشگاههای چینی مستقر در خارج از کشور ملزم به

دریافت مجوز فعالیت از وزارت آموزش چین و مراعات قوانین و مقررات کشوری در کلیه مراحل آموزشی می‌باشند. علاوه بر این، دانشگاه‌های فوق هم چنین ملزم به تدریس دروس آموزشی مطابق سیستم آموزشی کشور و احراز حمایت‌های قانونی لازم از کشور خارجی مربوطه می‌باشند. در غیر این صورت، مدارک صادره از سوی اینگونه مراکز از نظر وزارت آموزش عالی چین فاقد اعتبار می‌باشند.

۲- افزایش تعداد دانشجویان جدید

از سال ۲۰۰۱، با اجرای مصوبه شورای دولتی، مبنی بر افزایش تعداد دانشجویان ثبت نامی، دانشگاه‌های کشور، پذیرای تعداد بیشتری از دانشجویان بوده‌اند. گفتنی است که برنامه فوق به منظور پرورش افراد توانا و مستعد در جهت مدرنیزه سازی چین پیش بینی شده است. طبق آمار بدست آمده، طی سال ۲۰۰۰، از بالغ بر ۴/۶ میلیون نفر دانشجوی جدید، در دانشگاه‌های سراسر چین ثبت نام بعمل آمده و در این میان دانشگاه‌های عادی از ۲/۲ میلیون، دانشگاه‌های بزرگسالان از ۱/۴۷ میلیون و سایر آموزشگاه‌های عالی از ۹۰۰ هزار دانشجوی جدید ثبت نام به عمل آورده‌اند. در این اثنا، آموزش عالی حرفه ای نیز با سرعت زیادی به پیش می‌رود، به نحویکه بالغ بر ۱/۰۷ میلیون دانشجوی جدید به آموزشگاه‌های عالی حرفه ای راه یافته اند و این درحالیست که این رقم نسبت به سال گذشته، ۴۰۰ هزار نفر افزایش نداشته است.

۳- افزایش پذیرش دانشجو

مطابق آمار بدست آمده، پیش بینی می‌گردد طی سال ۲۰۰۳، بالغ بر ۳/۳۵ میلیون دانشجوی جدید از سوی دانشگاه‌های مختلف کشور چین پذیرش گردند که این تعداد نسبت به سال ۲۰۰۲، ۱۵۰ هزار نفر افزایش خواهد داشت. به عبارت دیگر، در سال ۲۰۰۲ از مجموع ۵/۲۷ میلیون نفر شرکت کننده کنکور سراسری، تعداد ۳/۲ میلیون نفر به دانشگاه‌ها راه یافتند که از این تعداد، ۱/۶۴ میلیون دانشجو در مقطع کارشناسی و باقی درمقاطع کارشناسی ارشد و دکتری پذیرش شدند. طی اقدامات به عمل آمده، دولت چین در تلاش

جهت افزایش نرخ سالیانه داوطلبین ورود به دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، از ۱۵ در صد فعلی به ۲۳ درصد طی سال ۲۰۱۰ می‌باشد.

۴- استقبال از دانشجویان خارجی

کشور چین به منظور مساعدت به تقویت تبادلات آموزشی دو جانبه و چند جانبه همچنان از تحصیل دانشجویان خارجی در این کشور استقبال می‌نماید. به گفته وزارت آموزش چین همزمان با این روند، تلاش در جهت آموزش زبان چینی به عنوان یک زبان خارجی به خارجیان افزایش یافته و با پیوستن کشور به سازمان تجارت جهانی، این کشور به توسعه سیاستهای آموزش و پرورش چین در صحنه جهانی مبادرت نموده است. بنا بر تحقیقات به عمل آمده توسط اداره مبادلات و همکاری‌های بین المللی وزارت آموزش و پرورش، سیاست فوق مورد استقبال خارجیان قرار گرفته و نهادها و موسسات آموزش عالی به گشایش هر چه بیشتر درهای خود به روی خارجیان و افزایش خدمات آموزشی مبادرت نموده اند. طی چند سال اخیر، همچنین شمار دانشجویان خارجی که جهت تحصیل و یادگیری دوره‌های آموزشی کوتاه مدت، دراز مدت و کسب مدارک دانشگاهی به کشور چین مهاجرت نموده اند، افزایش یافته است. به نحویکه طی سال ۲۰۰۲ میلادی، از تعداد ۵۲ هزار دانشجوی خارجی در مراکز آموزش عالی کشور چین ثبت نام به عمل آمد. این در حالیست که طی سال ۱۹۵۰، نخستین گروه دانشجویان خارجی مشتمل بر ۳۳ نفر از اروپای شرقی به کشور چین سفر کردند. از سال ۱۹۵۰ تا ۲۰۰۰، این کشور از مجموعاً ۴۰۷ هزار دانشجوی خارجی متعلق به ۱۶۰ کشور ثبت نام به عمل آورده است.

با اعمال سیاست اصلاحات و دره‌های باز، شمار دانشجویان خارجی مستقر در کشور چین، افزایش چشمگیری داشته است. طی سال ۱۹۷۸، کمتر از ۱۰ هزار دانشجوی خارجی در چین به تحصیل مبادرت نموده اند که این رقم طی سال ۱۹۹۲ بر ۱۴ هزار، طی سال ۱۹۹۶ بر ۴۱ هزار و طی سال ۲۰۰۱ بر ۵۲ هزار بالغ می‌گردید. بنا بر تحقیقات به عمل آمده، دلیل اصلی افزایش شمار دانشجویان خارجی، ثبات اجتماعی

و توسعه اقتصادی کشور چین می‌باشد. کسب مدارک علمی کارشناسی ارشد و دکتری از جمله مهمترین اهداف دانشجویان خارجی در چین است.

۵- تقویت و توسعه دانشگاه‌ها

طی سالهای اخیر، کشور چین درصدد توسعه دانشگاه‌های این کشور و تطبیق این مراکز با دانشگاه‌های برتر جهان و ارتقاء فرایند آموزش عالی در کشور است. اخیراً در مراسمی در پکن، " جیانگ زمین " رئیس جمهوری خلق چین اظهار داشت که توسعه دانشگاه‌های کشور، نمایانگر تقویت نظام آموزشی چین است. وی که در مراسم نودمین سالگرد دانشگاه " چینگ هوا " (Tsinghua) پکن سخن می‌گفت، از نهادهای علمی کشور خواست که درصدد دستیابی به آخرین و جدیدترین دستاوردهای علمی و فنی بوده و همچنان به پژوهش‌های علمی و فنی بپردازند. " جیانگ زمین " همچنین اظهار داشت که حزب کمونیست خود تاکنون هزاران فارغ التحصیل از این دانشگاه داشته و به تقویت نظام آموزش عالی در کشور بسیار اهمیت می‌دهد. کارشناسان آموزشی خارجی و چینی نیز در موافقت با رئیس جمهور، اظهار داشته اند که نهادهای علمی عالی رتبه کشور، از نقش حیاتی در پیشرفت ابداعات فنی و تقویت رقابت میان نهادهای علمی کشور با سایر نهادهای جهانی برخوردار می‌باشند. به عقیده کارشناسان کشور، دانشگاه‌های پیشرو، ملزم به تقویت نهادهای تحقیقاتی خود، کسب آخرین مفاهیم آموزشی جامعه جهانی و تقویت نقش خود در فرایند جهانی شدن اقتصاد می‌باشند. بنا به اعتقاد آنان، دانشگاه‌های کشور، ملزم به توسعه صنعت فن آوری پیشرفته و هدایت روند ابداعات و نوآوری، ایفای نقش کلیدی در زمینه فن آوری پیشرفته و تقویت نیروهای کلیدی قدرت چین در بازار رقابت جهانی می‌باشند.

" پان یون خه " (pan yunhe) رئیس دانشگاه " جه جیانگ " در شرق چین، اظهار داشت که دانشگاه‌های برتر کشور نیازمند سرمایه گذاری در جهت ارتقاء قدرت رقابت با بهترین مراکز پژوهشی جهان می‌باشند. علاوه بر این، پان افزود که کشور چین از روند تقویتی چندین دانشگاه برتر کشور حمایت خواهد

نمود. کشور چین در صدد اختصاص مقادیر قابل توجهی در جهت پیشبرد، توسعه و تقویت ۱۰۰ دانشگاه برتر کشور است که از آن جمله میتوان به دانشگاه‌های چینگ هوا، پکن، جه جیانگ و دانشگاه فودان شانگهای اشاره نمود. از سوی دیگر، فرآیند اصلاحات نظام آموزشی که از سال ۱۹۹۵ در این کشور آغاز گردیده، نتایج پربراری برای کشور در زمینه‌های مختلف به بار خواهد آورد. با توجه به اصلاحات فوق، شمار دانشجویان مراکز آموزش عالی کشور بر ۶/۴ میلیون تن بالغ می‌گردد. این در حالیست که میزان فوق، طبق آمار رسمی کشور طی سال ۱۹۹۹ میلادی، تنها بر ۲ میلیون و ۸۰۰ هزار نفر بالغ می‌گردید.

طی سال ۲۰۰۲ میلادی، مقامات آموزشی کشور اظهار داشتند که از تعداد بیشتری از دانشجویان ثبت نام به عمل خواهد آمد، چراکه تجربیات ۵ سال اخیر، اهمیت دانشگاه‌ها به عنوان مراکز مهم رشد اقتصادی کشور را به اثبات رسانده است.

آمار تحصیلی

طبق آمار بدست آمده طی سال ۲۰۰۳، تعداد دانشجویان متقاضی ادامه تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد به بالاترین رقم (۷۹۷ هزار نفر) بالغ می‌گردد که نسبت به سال ۲۰۰۲ از رشد ۲۷/۷ درصدی برخوردار بوده است. طبق آمار منتشره از سوی وزارت آموزش چین، ۴۸/۲ درصد متقاضیان فوق (۳۸۴ هزار نفر) به دانشجویان مقطع کارشناسی تعلق دارد. وزارتخانه فوق در نظر دارد، از مجموع متقاضیان، تعداد ۲۱۷ هزار نفر را پذیرش نماید که این رقم نسبت به سال ۲۰۰۲، ۳۳ درصد افزایش خواهد داشت. از جمله دانشگاه‌های کشور که از محبوبیت بیشتر نزد متقاضیان برخوردار می‌باشند می‌توان به دانشگاه‌های پکن، فودان، ووهان، جه جیانگ، سی چوان، نانجینگ، جونگ شان، چین هوا و جی لین اشاره نمود. از جمله استانهای پر متقاضی نیز می‌توان به استانهای پکن، شانگهای، جیانگسو، هوبی

شانسی، لیائونینگ، گواندنگ، سی چوان، شندونگ و هونن اشاره نمود. از جمله پرمقاصی ترین رشته‌های تحصیلی نیز میتوان به رشته‌های مدیریت بازرگانی، حقوق و علوم کامپیوتری اشاره نمود.

بر اساس سرشماری سال ۱۹۹۰ کل جمعیت کشور ۱۳۰،۵۱۰،۰۰۰ نفر می‌باشد که از این تعداد ۱۹۰،۰۰۰،۰۳۹،۱ نفر به قوم اصلی (۹۱۳۲۰،۰۰۰ نفر) متعلق به ۵۵ ملیت اقلیت کشور می‌باشند. در جدول زیر افراد رده سنی ۶ سال و بالاتر طی سال ۱۹۹۰ طبق سطوح آموزشی تقسیم است.

سطح	کل ۱۰۰۰×	درصد
دانشکده و دانشگاه	۶۱۴۰	۶۲٪
دانشکده‌های کوتاه مدت	۹۶۲۰	۹۷٪
مراکز آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای	۷/۲۸۰	۱/۱۷۳٪
مراکز مقدماتی متوسطه	۱/۲۶۰۰	۷/۳۰٪
مراکز آموزش متوسطه	۳۲۰،۲۶۳	۲۶/۵۰٪
مدارس ابتدایی	۲۱۰،۴۲۰	۴۲/۲۷
بی‌سواد و کم‌سواد	۲۰۴۸۵۰	۲۰۶۱
کل جمعیت افراد رده سنی ۶ سال و بالاتر	۹۹۴۰۹۰	۱۰۰۰۰۰

نرخ ثبت نام ناخالص آموزش و پرورش سطوح مختلف آموزش (طی سال ۱۹۹۶)

اولین سطح : ۱۲۰ درصد

دومین سطح : ۷۱ درصد

سومین سطح : ۵/۷ درصد

نرخ ثبت نام افراد ورودی، و فارغ التحصیلان سطوح مختلف آموزش بر مبنای ۱۰۰۰ طی سال

۱۹۹۳

ثبت نام ۱۰۰۰×	فارغ التحصیل ۱۰۰۰×	ورودی ۱۰۰۰×	سطح
۴۱۷،۱	۲۹۶	۳۸۶	دانشکده و دانشگاه
۱۱،۱۱۸	۲۷۲	۵۳۶	دانشکده‌های کوتاه مدت
۵۸۰،۲	۷۵۶	۸۹۹	مراکز آموزش متوسطه تخصصی
۰۶۴،۳	۸۸۰	۱/۳۴۹	مراکز آموزش متوسطه‌های فنی و حرفه‌ای
۷۳۹،۱	۵۰۰	۶۶۴	مدارس حرفه ای
۵۶۹،۶	۲،۳۱۷	۲،۲۸۳	مراکز آموزش متوسطه دولتی
۴۰،۸۲۲	۳۴۲،۱۱	۱۴،۷۸۹	مدارس مقدماتی متوسطه
۵۶۲	۱۴۵	۲۶۷	مراکز مقدماتی متوسطه فنی و حرفه‌ای
۵	۱	۲	مدارس مقدماتی متوسطه (استثنایی)
۱۲۴،۲۱۲	۴۱۵،۱۸	۲۳،۵۳۵	مدارس ابتدایی
۱۶۳	۱۱	۳۲	مدارس ابتدایی استثنایی

طی سال ۲۰۰۲ بالغ بر ۵/۲۷ میلیون دانش آموز در آزمون کنکور حضور یافته و ۲/۷۵ میلیون دانشجوی جدید وارد دانشگاه‌های مختلف شدند. به عبارت دیگر، تعداد داوطلبین نسبت به دانشجویان پذیرفته شده ۲ بر ۱ بوده است و این در حالی است که تا ۱۰ سال قبل تنها ۴ میلیون داوطلب در آزمون کنکور حضور یافته و تنها ۷۵۰ هزار دانشجو به مراکز آموزش عالی راه پیدا می‌کردند. طی سال ۱۹۹۲ نیز بالغ بر ۲/۱۸ میلیون دانشجو به تحصیل در مراکز آموزش عالی دولتی مبادرت می‌نمایند و این در حالی است که در حال حاضر تعداد دانشجویان شاغل به تحصیل بر ۷/۱۹ میلیون نفر بالغ می‌گردد. طی سال ۱۹۹۲ شمار دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد نیز بر ۹۴ هزار نفر بالغ می‌گردید که این رقم طی سال ۲۰۰۱ بر ۳۹۰ هزار نفر و طی سال ۲۰۰۲ بر ۵۹۰ هزار نفر بالغ گردید. طی ۱۰ سال گذشته، تعداد مراکز آموزش معلمان (MBA) بر ۲ باب بالغ می‌گردید که در حال حاضر بر ۶۲ باب افزایش یافته و تعداد

دانشجویان آن نیز به ۳۰ هزار نفر بالغ می‌گردد. طی سال ۲۰۰۱، ۲۴ دانشگاه من جمله دانشگاه پکن و دانشگاه چینگ هوا مبادرت به پذیرش دانشجو در سطح کارشناسی ارشد رشته اداره عمومی (MPA) نمودند و این درحالیست که در حال حاضر تعداد ۲۴۰۰ دانشجو در این رشته تحصیل می‌نمایند.

طبق پیش بینی‌های به عمل آمده ظرف ۳ سال آتی، میزان کل دانشجویان ثبت نامی در کشور چین افزایش خواهد یافت. براین اساس تنها در سال ۲۰۰۰، از بالغ بر ۳ میلیون دانشجوی جدید ثبت نام به عمل آمد. طی سال ۲۰۰۳ میلادی، برنامه ثبت نام دانشجویان جدید در سطح آموزشگاههای حرفه‌ای نیز توسط دولت‌های محلی و استانها تعیین و ارائه می‌گردد. طبق آمار موجود، میزان دانشجویان جدید ثبت نامی طی سال ۲۰۰۰ بر ۲/۸ میلیون نفر بالغ می‌گردد که از این میان ۱/۶ میلیون دانشجوی جدید به آموزشگاههای عالی عمومی تعلق دارند. این رقم در مقایسه با دوران مشابه سال ۱۹۹۹، ۵۱۰ هزار نفر فزونی یافته و ۴۷ درصد افزایش داشته است. طبق آمار همچنین بالغ بر ۱/۱۶ میلیون دانشجوی جدید به تحصیل در آموزشگاههای عالی بزرگسالان مبادرت نموده اند که این رقم نیز نسبت به سال ۱۹۹۹، ۱۶ درصد فزونی داشته است. علاوه بر این، پذیرش دانشجویان جدید در آموزشگاههای عالی عمومی طی سال ۱۹۹۹ بر ۴۹ درصد بالغ گردید که در مقایسه با سال ۱۹۹۸، ۱۳ درصد افزایش داشته است. به دنبال افزایش شمار دانشجویان جدید، مشکلاتی چون شرایط نامناسب تحصیل و زندگی با توجه به امکانات ناکافی دانشگاهها پدیدار گردیده است. روند پیشرفت آموزش فنی و حرفه‌ای کندتر شده و برخی از آموزشگاههای عالی به دریافت هزینه‌های تحصیلی بیشتری از دانشجویان مبادرت نموده اند. وزارت آموزش و پرورش چین بر آن است که به لحاظ توسعه نظام آموزشی، به رفع مشکلات مذکور نائل آید. به طور کلی می‌توان گفت که شمار دانشجویان آموزشگاههای عالی کشور چین بر ۱۷ میلیون نفر بالغ می‌گردد که این رقم، ۲ درصد از جمعیت رده‌های سنی ۱۷ تا ۲۲ سال را شامل می‌گردد. در واقع نتیجه

فوق، حاصل از تقسیم بندی استانداردهای آموزش و پرورش بین المللی است. به طور کلی، تاکنون مراکز آموزش عالی ۶ گانه ذیل به تصویب دولت رسیده است:

۱- آموزشگاه عالی عادی که بالغ بر ۳ میلیون و ۱۷۳/۸ هزار نفر به آموزش بی واسطه در این آموزشگاهها و ۱ میلیون و ۴۸۹/۵ هزار نفر به آموزش مکاتبه‌ای، آموزش شبانه و آموزش ویژه تابعه‌ی آموزشگاههای فوق مبادرت می‌نمایند.

۲- آموزشگاه های عالی بزرگسالان من جمله دانشگاه های ویژه کارمندان ، دانشکده های روستایی ، دانشکده های ویژه کادر اداری ، دانشکده های آموزش و پرورش ، دانشکده های مکاتبه ای و دانشگاه رادیو و تلویزیون که بالغ بر ۱ میلیون و ۲۳۵ هزار نفر به تحصیل در این دانشکده ها مبادرت می‌نمایند.

۳- دانشگاه نظامی که بالغ بر ۱۶۹ هزار دانشجو به تحصیل در آن مبادرت می‌نمایند.

۴- آموزشگاه های عالی اجتماعی تحت نظارت و سرمایه گذاری دولت که بالغ بر ۹۴ هزار نفر به تحصیل در این مراکز مبادرت می‌نمایند.

۵- دانشگاه رادیویی - تلویزیونی که از ۲۵ هزار دانشجو برخوردار می‌باشد.

۶- شمار دانشجویانی که به شرکت در آزمونهای خود آموزشی آموزش عالی مبادرت می‌نمایند، نیز بر ۹/۱۵ میلیون نفر بالغ می‌گردد. گفتنی است که گواهینامه‌های تحصیلی آموزشهای ۶ گانه فوق، مورد پذیرش دولت بوده و میزان کل دانشجویان آنها بر ۱۵/۵۶ میلیون نفر بالغ می‌گردد. بنا به اظهارات آقای جی بائوچنگ، بر اساس تقسیم بندی استانداردهای آموزش و پرورش بین المللی، میزان دانشجویان چینی که به ورود به مقطع آموزش عالی نائل آمده اند، درصد بالاتری از میانگین سایر کشورهای در حال رشد جهان را شامل می‌گردد. این امر، درحقیقت موفقیت تاریخی کشور چین ظرف ۲ سال اجرای سیاست درهای باز و اعمال اصلاحات محسوب می‌گردد.

هزینه‌های دانشجویی

نرخ هزینه تحصیل دانشجویان خارجی

دولار ۳۲۰۰-۱۷۰۰	کارشناسی، زبان آموزان	
دولار ۲۲۰۰-۳۷۰۰	کارشناسی ارشد	شهریه رشته‌های هنری
دولار ۲۷۰۰-۴۲۰۰	دکتری	
دولار ۳۵۰-۶۰۰	دوره‌های کوتاه مدت	
دولار ۱۸۰۰-۶۴۰۰	کارشناسی، آموزش همگانی	شهریه رشته‌های علوم،
دولار ۲۶۰۰-۷۴۰۰	کارشناسی ارشد	تکنولوژی، کشاورزی، دارو سازی
دولار ۲۹۰۰-۸۴۰۰	دکتری	رشته‌های ورزشی و هنری
دولار ۳۵۰-۱۲۰۰	دوره‌های کوتاه مدت	

شهریه خوابگاه نیز بر ۲-۳ دولار برای هر نفر (در اتاقی مشترک با توالت و حمام) مشتمل می‌گردد.

شهریه تحصیلی ۵۰-۳۰ دولار برای موضوعات هنری و ۸۰-۵۰ دولار برای رشته‌های علوم، زراعت،

دارو سازی، ورزش و غیره می‌باشد. هزینه غذای دانشگاه نیز بر ۴۰-۶۰ دلار در ماه برای دانشجویان خارجی

و ۳۰-۲۰ دلار برای دانشجویان چینی بالغ می‌گردد.

تسهیلات و امکانات دانشجویی

عمده دانشگاه‌های کشور از خوابگاه‌های دانشجویی و سالن‌های غذا خوری برخوردار می‌باشند که

کلیه دانشجویان مجاز به استفاده از این امکانات می‌باشند. گفتنی است که امکاناتی نظیر خوابگاه و سالن

غذا خوری عمدتاً در محوطه دانشگاه احداث می‌گردد.

مؤسسات پایه

عنوان "مؤسسات پایه" در خصوص مراکز برگزیده آموزشی کشور در کلیه سطوح تحصیلی من جمله

سطوح ابتدایی، مقدماتی و تکمیلی متوسطه و آموزشی عالی بکار می‌رود. مدارس اصلی از اولویت تامین

بودجه و مزیت ثبت نام بهترین دانش آموزان برخوردار می باشند. در مقاطع ابتدایی و مقدماتی متوسطه این مفهوم مشابه "مدرسه خصوصی" در کشور آمریکا است. ورود به چنین مدارسی مستلزم قبولی در آزمون ورودی می باشد. میزان موفقیت این نوع مدارس بر حسب تعداد فارغ التحصیلان پذیرفته شده در مؤسسات آموزش عالی سنجیده می شود. عامل اصلی در ارجحیت دادن به تعدادی از مدارس و مراکز آموزش عالی پرورش نیروی انسانی متخصص جهت نوسامانی کشور است.

در برخی مواقع مفهوم "مؤسسات پایه" مورد انتقاد قرار می گیرد. در واقع موفقیت مدارس پایه ابتدایی و مقدماتی متوسطه منحصراً بر اساس تعیین پذیرش دانش آموزان در دانشکده‌ها سنجیده می شود نه بر حسب میزان یادگیری آن‌ها. هم چنین پیامدهای نخبه سالاری در دوران انقلاب فرهنگی مجدداً تکرار شده و مسئولان آموزشی را زیر سؤال می برد. غیراز دلایلی که در بالا اشاره شد، مدارس اصلی تغییر ماهیت داده‌اند. نخستین و مهم ترین عامل، هزینه روبه رشد تحصیلات در این گونه مدارس است. در واقع تحصیلات دانشگاهی حتی در دانشگاه‌های معتبر راه رسیدن به مشاغل سود آور نیست. حقوق ماهیانه فارغ التحصیلان دانشکده‌های فنی در حال برابری با حقوق فارغ التحصیلان دانشگاه‌های قدیمی است از این روی هردانشجو باید مدت‌ها قبل از برنامه ریزی جهت تحصیلات خود به بررسی هزینه و سود آن بپردازد. گفتنی است که در مناطق مختلف کشور ارزش علم و تحصیل متفاوت است. در گوانگ زو که اقتصاد محلی تا حدی قوی می باشد ورود به مراکز آموزشی متوسطه فنی و حرفه‌ای بر ثبت نام در مراکز آموزشی متوسطه اصلی "پیشی می گیرد.

آموزش بزرگسالان

تاریخچه

تا قبل از دهه ۱۹۹۰ از آموزش بزرگسالان، مانند آموزش کارگران، کشاورزان و یا آموزش پاره وقت یاد می‌گردید. با توسعه حوزه آموزش و گوناگونی فرم‌های آموزشی، این نوع آموزش به صورت رسمی «آموزش بزرگسالان» نام گرفت. در سال ۱۹۴۹، «اصول راهنمای عمومی» که «نظام نامه موقتی» نیز نامیده شده است، در نخستین نشست کنفرانس مشورتی سیاسی خلق چین برنامه ریزی شد. مفاد اصلی اصول فوق بر تقویت برنامه‌های آموزش پاره وقت برای افراد شاغل و آموزش ویژه کادر ضمن خدمت تاکید داشت. طی سال ۱۹۵۰، مجلس امور دولتی (اکنون مجلس ملی نامیده می‌شود) به صدور توصیه نامه ای برای آموزش کارگران و کشاورزان مبادرت نمود و از آن تحت عنوان کاری الزامی در سیاست آموزشی کشور یاد نمود. اجرای این سیاست به منظور کاهش نرخ بی سوادی ۸۰ درصدی جمعیت کشور بود. در همین راستا دولت مرکزی خلق چین به صدور بیانیه ای تحت عنوان «توسعه سوادآموزی و کاهش تدریجی بی سوادی» مبادرت نمود. طی دوره زمانی سالهای ۱۹۴۹ تا ۱۹۶۶ صعود و توسعه آموزش بزرگسالان در کشور چین به اوج خود رسید. اگر چه تحت تاثیر تحولات داخلی ۱۰ ساله تحت عنوان «انقلاب فرهنگی» قرار گرفت. طی سالهای ۱۹۶۶ تا ۱۹۷۶ آموزش بزرگسالان از سیر معمولی و عادی خود باز مانده و از سال ۱۹۷۹ یعنی زمانی که چین وارد مرحله ای از ساختار مدرن شد، به سرعت نوسامانی یافته و توسعه یافت. در سال ۱۹۸۷ دولت چین به طور رسمی اعلام نمود که آموزش بزرگسالان بخش مهمی از ساختار آموزشی کشور و پیش نیاز لازم جهت توسعه اقتصادی، اجتماعی و پیشرفت فن آوری و علمی کشور است. در سال ۱۹۹۳ با اعلان خط مشی اصلاحات آموزشی و توسعه چین از آموزش بزرگسالان تحت عنوان نظام آموزشی جدیدی یاد گردید که نقش مهمی در توسعه آموزش ملی، ارتقاء مداوم توانایی‌های ملی و پیشبرد توسعه اجتماعی و اقتصادی کشور ایفا می‌نماید.

اصول و اهداف آموزشی

از جمله مهم ترین اصول و اهداف آموزشی نظام آموزشی بزرگسالان در کشور چین می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. فراهم سازی امکانات آموزشی، پرورشی و فرهنگی برای شهروندان چینی در جهت افزایش مهارت های حرفه ای و توانایی های عملی آندسته از افرادی که بخشی از نیروی کاری کشور محسوب شده و جویندگان کاری که به کار مورد نظر خود دست نیافته اند.

۲. فراهم سازی امکانات سواد آموزی برای افراد بی سواد

۳. فراهم سازی شرایط و امکانات آموزش پیش دانشگاهی و دانشگاهی برای آندسته از افرادی که آموزش مدرسه ای نظام بندی شده را رها کرده اند.

۴. فراهم سازی شرایط و امکانات آموزش مداوم برای آندسته از افرادی که از مدارک تحصیلی آموزش عالی برخوردار می باشند. گفتنی است که این عمل با هدف تجدید و تقویت دانش و ارتقاء توانایی این افراد سازماندهی می گردد.

۵. ارائه برنامه های آموزشی مختلف اعم از فرهنگی، اجتماعی، دانستنی های مقدماتی از قانون، بهداشت زنان و کودکان، بهداشت شهری، زندگی خانوادگی، هنرهای زیبا / خوشنویسی، پخت و پز / تغذیه، گل کاری و باغبانی و ...

نهادهای مرکزی

از جمله مهم ترین نهادهای مسؤول آموزش بزرگسالان چین می توان به وزارتخانه های مختلف، کمیسیون های تحت نظارت مجلس ملی، گروه های آموزشی استانی، نواحی خود مختار و شهرداری ها و ادارات آموزشی اشاره نمود. کارخانجات، معادن و دولتهای محلی مستقر در بخش ها و شهرهای کوچک کشور نیز از جمله دیگر نهادهای رسیدگی کننده به امور آموزش بزرگسالان می باشند. در تعاونی هایی که

گروه‌های از سوی دیگر واحدهای تجاری، لیگ جوانان کمونیست چین، فدراسیون‌های زنان در سطوح مختلف به احداث مدارس جهت انجام مطالعات تکمیلی، آموزشی و عملی جهت تقویت مهارت‌های شغلی شهروندان مبادرت می‌نمایند. مؤسسات آکادمیک و ملی، سازمانهای اقتصادی و شهروندان نیز بصورت انفرادی به احداث و اداره مؤسسات آموزش بزرگسالان مبادرت می‌نمایند. مؤسسات مذکور نیز به ارائه برنامه‌های درسی مفید در زمینه مطالعات فرهنگی، فنی و حرفه‌ای و تکنیکی، علوم اجتماعی و زیستی مبادرت می‌نمایند. آموزش بزرگسالان در چین تحت اداره یک پارچه وزارت آموزش قرار دارد. در عین حال گروه آموزشی بزرگسالان و آموزش فنی، گروه آموزش عالی و گروه آموزش پیش دانشگاهی به نظارت و اداره امور جزئی مبادرت می‌نمایند. دفاتر تحت نظارت آموزش بزرگسالان تحت نظارت ادارات استانی آموزش، نواحی خودمختار و شهرداری‌ها قرار دارند ارگانه‌های غیر دولتی از قبیل فدراسیون تجارت چین، فدراسیون زنان چین و کمیته مرکزی لیگ جوانان کمونیست چین نهادهای تعاونی هستند که عهده دار مسؤولیت تضمین اجراء و تشویق و ترغیب کارگران، زنان و جوانان جهت مشارکت در برنامه‌های آموزشی بزرگسالان می‌باشند. انجمن چینی علوم و تکنولوژی نیز عهده دار مسؤولیت ایفای برنامه‌های آموزشی و پرورشی و ارتقا برنامه‌های آموزشی مورد نیاز بزرگسالان می‌باشد. مؤسسه مهم دیگری که به همکاری با وزارت آموزش می‌پردازد، انجمن چینی آموزش بزرگسالان است، که در سال ۱۹۸۱ تشکیل شد. از مهم ترین وظایف این انجمن می‌توان به اجرای فعالیت‌های تبلیغاتی آموزشی، احیاء و هم‌آهنگی فعالیت‌های آموزش بزرگسالان، ارائه خدمات مشاوره، ارائه برنامه‌های آموزش علمی عمومی سازی آموزش و برقراری تبادلات بین المللی آموزشی اشاره نمود. لازم به ذکر است که انجمن فوق طی سال ۱۹۸۳ به انجمن بین المللی آموزش بزرگسالان و طی سال ۱۹۸۸ به انجمن آسیا، اقیانوسیه آموزش بزرگسالان پیوست. چندین مؤسسه تحقیقاتی مرتبط نیز تحت نظارت انجمن فوق فعالیت دارند که از آن جمله می‌توان به انجمن

مبارزه با بی سوادی، انجمن آموزش عالی بزرگسالان، انجمن آموزشی کارگران و انجمن آموزشی روستائیان بزرگسال اشاره نمود.

موفقیت‌ها و دستاوردها

در روند پیشرفت اصلاحات کشور برنامه‌های آموزش بزرگسالان به پیروزی‌های بزرگی دست یافته است. که از آن جمله می‌توان به نرخ باسوادی افراد بالغ بر ۷۶/۹۳ میلیون نفر بین سالهای ۱۹۷۸ تا ۱۹۹۸ و ۲۰۰ میلیون نفر از زمان پایه گذاری جمهوری خلق چین اشاره نمود. نرخ با سوادی در دو سوم نواحی شهرهای کشور بر ۹۵٪ بالغ می‌گردد. بی سوادی بندرت در میان کارگران شهرهای بزرگ و کوچک یافت می‌شود. از جمله دیگر دستاوردهای آموزش بزرگسالان می‌توان به احراز ۱۰ جایزه بین المللی سوادآموزی سازمان یونسکو از سال ۱۹۸۴ تاکنون اشاره نمود.

علاوه بر این تعداد کارکنانی که در برنامه‌های آموزشی شغلی مشارکت داشته‌اند، پیوسته افزایش یافته است. از سال ۱۹۸۶ تا ۱۹۹۷ تعداد ۳۴۸ میلیون نفر نیز در آموزش‌های علمی مشارکت داشته‌اند. اجرای برنامه‌های آموزش پیشرفته و به روز نمودن دانش کادر آموزشی نیز از جمله دیگر برنامه‌های اصلاحی است. ظرف ۲۰ سال اخیر با اعمال برنامه‌های اصلاحی در مؤسسات آموزش عالی بزرگسالان، تعداد ۹۲۴۲۱۰۰ نفر از دانشگاه‌ها و کالج‌های کوتاه مدت فارغ التحصیل گردیده‌اند. تعداد شرکت کنندگان در برنامه‌های خودآموزی نیز افزایش یافته و تعداد کل محصلین مدارس ابتدایی بزرگسالان بر ۵۳۸۵۵۰۰ نفر، مدارس متوسطه بزرگسالان بر ۶۷۱۲۷۷۰۰ نفر و سایر مؤسسات آموزشی بزرگسالان بر ۲۸۲۲۲۰۰ نفر بالغ گردیده است. طی سالهای اخیر، شرایط ساختمانی مدارس، بهبود یافته و ابزار کمک آموزشی و تجهیزات لازم و کارد آموزشی ماهر برای مؤسسات آموزشی بزرگسالان فراهم آمده است. طبق آمار بدست آمده تعداد ۹۶۲ مؤسسه خصوصی آموزش بزرگسالان با ۲۰۰۳۹۰ استاد و عضو هیأت علمی، ۱۳۱۱ مؤسسه منظم آموزش بزرگسالان، بیش از ۴۰۰ هزار مدرسه متوسطه و ۱۸۰ هزار مدرسه ابتدایی

آموزش بزرگسالان فعالیت دارند، که این خود مبین این مطلب است که آموزش بزرگسالان به وسیله آموزش مهمی در کشور مبدل گردیده است.

آموزش غیر رسمی

آموزش از راه دور

تاریخچه

جمهوری خلق چین بسوی آموزش جهانی در خارج از مرزهای خود پیش می‌رود در نتیجه آموزش از راه دور بخش اعظم ساختار آموزشی را تشکیل می‌دهد. این کشور با جمعیت رو به رشد، افزایش نیاز به نیروی کار متخصص با وجود منابع مالی محدود و جمعیت وسیع و پراکنده با چالش بزرگی در خصوص دستیابی کلیه شهروندان چینی به برنامه‌های آموزش عالی مواجه است. تجربه آموزش از راه دور زمینه‌هایی را برای کشور چین فراهم ساخته تا با استفاده از تکنولوژی نوین و پرورش نیروی کار تحصیل کرده از توان مواجهه با اقتصاد جهانی برخوردار گردد. بزرگترین نظام آموزش از راه دور جهان متعلق به کشور چین بوده و شهروندان چینی در تلاش جهت دستیابی به توسعه برنامه‌های آموزش عالی در درون مرزهای خود می‌باشند. تاریخچه آموزش از راه دور در کشور چین به دهه ۱۹۳۰ باز می‌گردد که با تکامل تدریجی فن آوری اطلاعات (IT) و ظهور سیستم اینترنت، به مرحله ای جدید ارتقاء یافت. قبل از دهه ۱۹۵۰، ابزار آموزش از راه دور (مانند پرینتر، گیرنده رادیو و دستگاه تلویزیون) به عنوان متدی جهت انتقال اطلاعات از معلم به دانش آموزان جلوه گر شد. ابزاری که ارتباط میان معلمین و دانش آموزان را محدود و ارتباط میان دانش آموزان را قطع می‌کند. در نخستین نسل تکنولوژی این نوع انتقال آموزش بصورت تکنولوژی وابسته به زمان اجراء می‌گردید. به عبارت دیگر دانش آموزان ملزم بودند تنها در زمان مشخص و از قبل برنامه ریزی شده به رادیو گوش داده یا تلویزیون تماشا کنند. تولد دومین نسل تکنولوژی آموزش از راه

دور به دهه ۱۹۶۰ باز می‌گردد، که به صورت قابل توجهی به کاهش شکل وابسته به زمان تکنولوژی نسل اول منجر گردید. دستگاه‌های ضبط کننده ویدئویی حافظه دار و تلویزیون‌های کابلی، وابستگی به زمان آموزش از راه دور را کاهش داده و محتوای مطالب ضبط شده از قابلیت پخش مجدد برخوردار گردید. اگر چه این تکنولوژی نسبت به تکنولوژی نسل اول از برتری‌هایی برخوردار بود اما همچنان صورت لازم را حفظ کرد ارتباط میان دانش آموزان و دانش آموز و معلم همچنان محدود بود. از دهه ۱۹۸۰، کامپیوترهای شخصی، آموزش از راه دور را در دسترس همگان قرار داده و منجر به خلق تکنولوژی کنفرانس ویدئویی دو طرفه گردید. نسل سوم تکنولوژی آموزش از راه دور از توان کار بالاتری برخوردار گردید. برقراری ارتباط میان دانش آموزی و معلم و دانش آموزانی از طریق پست الکترونیکی BBS و پخش بولتن الکترونیکی مقدور گردید. آموزش کامپیوتری با کمک ابزار الکترونیک در دسترس من جمله دیسک، CD - RAM و اینترنت چهره تکنولوژی نسل سوم را بیشتر نمایان کرد. با خلق تکنولوژی نسل چهارم آموزش از راه دور، ارتباطات میان دانش آموز و معلم و بین دانش آموزی افزایش یافته، انواع مختلف اطلاعات قابل انتقال افزایش یافته، مراحل ارتباطی کوتاه شده، ماهیت وابسته به زمان در آموزش از راه دور کاهش یافته و امکان ایجاد آموزش از راه دور حقیقی فراهم آمد. سیستم آموزشی Network در آموزش از راه دور به ایجاد چهره واقعی مدرسه و آموزش خودکار با دانش آموزان محدود منجر گردید. سیستم آموزشی فوق مدرسه ای بدون دیوار را جلوه گر می‌شود. این فرم جدید آموزش که متفاوت از آموزش تلویزیونی سنتی می‌باشد، آموزش فعال دو جانبه را مقدور ساخته، در هر زمان و مکانی در محیط شبکه کامپیوتری قابل انجام بوده و امکان دسترسی آسان و در عین حال مؤثر به امکانات آموزشی و توسعه چشمگیر توانایی آموزشی را امکان پذیر می‌سازد. در عصر صنعتی، آموزش بر سیستم دانش آموز به کلاس استوار بود و این در حالی است که در عصر اطلاعات آموزش بر سیستم کلاس به دانش آموز تغییر یافته است. با ارتقاء تدریجی برنامه‌های پیشرفته آموزش از راه دور، مفاهیم، محتوی، روش‌ها و ساختار آموزشی به نحو

چشمگیری تغییر یافته و توسعه برنامه‌های آموزش از راه دور، به خلق فرصتهای آموزشی متنوع برای تعداد بیشتری از شهروندان چینی منجر گردید. افزایش تعداد ابزار کمک آموزشی و اختصاص ابزار کمک آموزشی صوتی به ارتقاء فرهنگ ملی مطابق با نیازهای واقعی اقتصادی اجتماعی و توسعه فرهنگی کشور منجر گردید. دوره‌های آموزش غیررسمی با استفاده از رادیو و تلویزیون از سال ۱۹۷۹ ارائه شده و کمیسیون آموزشی کشور به تعیین دروس آن مبادرت می‌نماید. دانشگاه رادیویی و تلویزیونی ملی چین CRTVU به برگزاری دوره‌های مختلف آموزشی سه ساله مشتمل بر دروس آموزشی ریاضیات، فیزیک، مهندسی الکترونیک، مدیریت، کشاورزی و زبان چینی مبادرت می‌نماید. در حال حاضر ۴۳ دانشگاه تلویزیونی در سطح استانی دایر بوده که با CRTVU همکاری نزدیکی دارند.

آموزش از راه دور در کشور چین طی سه مرحله از رشد چشمگیری برخوردار بوده است:

۱- آموزش بر پایه برقراری ارتباط میان آموزش و پرورش

۲- آموزش بر پایه برنامه‌های تلویزیونی از دهه ۱۹۸۰

۳- آموزش از راه دور پیشرفته بر پایه اطلاعات و تکنولوژی اینترنت از دهه ۱۹۹۰

در پایان سال ۱۹۹۴، با حمایت کمیته آموزشی دانشگاه PRC، Tsinghua، و ۹ دانشگاه دیگر کشور، پروژه آزمایشی شبکه تحقیقاتی و آموزشی چین با عنوان (CERNET) راه اندازی گردید. گفتنی است که شبکه مذکور نخستین شبکه کامپیوتری عمومی بر پایه TPC/IP در کشور چین می‌باشد. در سال ۱۹۹۶، Wang Dazhong، رئیس دانشگاه Tsinghua، مسئولیت حمایت از برنامه‌های آموزش از راه دور را بر عهده گرفت. در سال ۱۹۹۷، دانشگاه Hunan، از طریق همکاری با سیستم ارتباط تلفنی Hunan، به تاسیس نخستین دانشگاه On - Line کشور چین مبادرت نمود، در سال ۱۹۹۸، نیز دانشگاه Tsinghua به طراحی و اجرای برنامه‌های کلیدی آموزش On - Line مبادرت نمود. در سپتامبر سال ۱۹۹۸، دانشگاه Tsinghua، دانشگاه پست و ارتباطات تلفنی Beijing، دانشگاه Zhejiang و دانشگاه Hunan در زمره نخستین گروه

مؤسسات پیشگام آموزش از راه دور قرار گرفتند. در سال ۱۹۹۹، وزارت آموزش به اعلان دستورات توسعه آموزش از راه دور کشور از طریق تشریح خطوط راهنما، اهداف و وظایف آموزش از راه دور، مبادرت نمود. از جمله مهم ترین مفاد خطوط راهنمای مذکور جهت پیشرفت برنامه های آموزش از راه دور می توان به «برنامه ریزی کلی، حرکت بر اساس نیازها، گسترش آیین نامه ها و توسعه توانایی ها» اشاره نمود. در آگوست ۱۹۹۹، دانشگاه Beijing و دانشگاه تلویزیونی مرکزی به لیست پیشگامان آموزش از راه دور کشور اضافه شدند. در سپتامبر ۱۹۹۹، لایحه «پروژه پشتیبان شبکه کامپیوتری تحقیقات و آموزش چین (CERNET) تصویب شده و مطابق برنامه ریزی های به عمل آمده تا دسامبر ۲۰۰۰ به مورد اجرا درآمد. سال ۲۰۰۰، سال جهش در پیشرفت آموزش از راه دور کشور چین محسوب می گردد. در ژولای ۲۰۰۰، وزارت آموزش، به انتشار روشهای موقت اداره Website های آموزشی و مدارس On-line و حوزه قدرت وزارتخانه بر روی وب سایتهای آموزشی و مدارس اینترنتی مبادرت نمود. در همین اثنا، وزارتخانه مذکور به اعطای اجازه نامه رسمی آموزش از راه دور به دانشگاه Tsinghua و ۱۴ دانشگاه دیگر مبادرت نموده و لیست پیشگامان آموزش از راه دور کشور را به ۳۱ دانشگاه و کالج گسترش داد. سپس وزارتخانه دستوراتی در جهت حمایت از دانشگاهها و کالج های مجری طرح مدارس آموزش اینترنتی و پیشگامان آموزش از راه دور صادر نمود. در سایه این دستورات، ۳۱ دانشگاه و کالج از استقلال داخلی قابل توجهی در زمینه آموزش از راه دور بهره مند گردیدند. در سی و یکم ماه ژولای، ۳۱ دانشگاه پیشگام آموزش از راه دور به تشکیل مجمعی به نام «اتحادیه آموزش از راه دور پیشرفته آموزش عالی» مبادرت نمودند. مجمع فوق با هدف ارتقاء ارتباط میان دانشگاه های پیشگام و همکاری بیشتر و تسهیل بهره برداری و توزیع ابزار آموزشی آموزش از راه دور آغاز به فعالیت نمود. در ماه سپتامبر و اکتبر، تعدادی از دانشگاههای پیشگام به اجرای برنامه های آموزشی On-line دانشگاهی مبادرت نمودند. در ۳۱ اکتبر، سیاست انتقال چند کاناله ماهواره ای آموزش از راه دور به اجراء درآمده و امکان برقراری ارتباط همزمان از طریق دهها

دستگاه ویدئو و چندین کانال تلویزیونی فراهم آمد. علاوه بر این سیاست ایجاد دسترسی به سیستم اینترنت، برقراری ارتباط متقابل دو طرفه، با سرعت بالا از طریق شبکه CERNET مقدور گردید. عمل بر پایه این سیاست به تغییر کامل شرایط ارتباط یک طرفه از طریق شبکه تلویزیون ماهواره ای در چین منجر گردید. مطابق آخرین نتایج آماری وزارت آموزش، تاکنون، تعداد ۳۱ دانشگاه پیشگام آموزش از راه دور به فراهم سازی موقیعت مناسب آموزشی برای ۱۹۰ هزار متقاضی مبادرت نموده اند. مدت زمان یک قرن به طول انجامید تا آموزش از راه دور در کشور چین شکوفا گردد. دولت نیز به منظور ارتقاء سطح آموزش کشور به سرمایه گذاری بر روی برنامه های آموزشی از راه دور مبادرت نموده و از مزیت تکنولوژی در ارائه آموزش بهره گرفت. جهت توسعه مناطق روستایی غرب کشور نیز از آموزش مکاتبه ای سواد آموزی استفاده گردید و از آن جای که این روش موفقیت آمیز بود در حوزه آموزش عالی و آموزش بزرگسالان نیز مورد استفاده قرار گرفت. اگر چه طی چندین سال این کشور دستخوش تحولات فرهنگی و سیاسی شد اما آموزش مکاتبه ای به تجهیزات رادیویی، تلویزیونی، شبکه های ماهواره ای مجهز شده و کشور چین در زمره نخستین کشورهایی است که از رادیو و تلویزیون جهت نیل به اهداف آموزشی خود استفاده نموده و به عنوان بزرگترین کشور ارائه دهنده این نوع آموزش مطرح می باشد. به طور کلی می توان تاریخچه آموزش از راه دور کشور چین را به چهار مرحله اصلی به شرح ذیل تقسیم نمود:

مرحله نخست طی سال های ۱۹۴۹-۱۹۱۴

از اوایل قرن بیستم آموزش مکاتبه ای سواد آموزی توسط یک موسسه انتشاراتی آغاز شده و نخستین فرهنگ لغت، کتب درسی و علمی برای خوانندگان انتشار یافت. این تشکل مردمی و کار آمد راهی جهت فعالیت دانشکده های مکاتبه ای و ارائه برنامه های آموزش از راه دور به همگان مهیا ساخت. طی سال های مذکور این نوع آموزش با اهداف سیاسی و اجتماعی دنبال شد.

مرحله دوم طی سال های ۱۹۶۶-۱۹۴۹

بازده زیاد و کاربرد گسترده آموزش از راه دور طی سال‌های مذکور موجب استفاده ابزاری از آن جهت توسعه اقتصادی و نوسازی جامعه و درعین حال ارتقاء سطح فرهنگ افراد جامعه گردید. طی سال ۱۹۵۱ اساتید دانشگاه‌ها به آغاز فعالیت خود در دانشگاه‌های دولتی کشور و در رابطه با رشته‌های مکاتبه‌ای مبادرت نمودند. طی سال ۱۹۵۳، ایستگاه رادیویی شانگ‌های به ارائه برنامه‌های آموزشی ویژه کارگران و کشاورزان مبادرت نمود. طی سال ۱۹۵۷ این مرکز رسماً به عنوان دانشکده رادیویی شانگ‌های معرفی گردید. این تلاش‌ها شروعی جهت فعالیت ایستگاه‌های رادیویی دیگر بود تا به اجرای برنامه‌های آموزشی در سراسر جمهوری چین مبادرت نمایند. بزودی مناطق مختلف آموزش مکاتبه‌ای را در مؤسسات محلی خود توسعه داده و نظام آموزشی مناطق روستایی غرب کشور نیز تحت پوشش قرار گرفت. با گذر زمان به علت موفقیت آمیز بودن این نوع آموزش و بنا به درخواست کمیته مرکزی برنامه‌های آموزشی رادیویی در کلیه استان‌ها کشور متداول گردید. درضمن با شروع کار تلویزیون در اواخر دهه ۱۹۵۰ رسانه جدید دیگری جهت انتقال برنامه‌های آموزشی در دسترس همگان قرار گرفت. نخستین برنامه آموزشی تلویزیونی طی سال ۱۹۵۹ طرح‌ریزی شد. اگر چه ادعا می‌شود دانشگاه آزاد بریتانیا به انجام نخستین تلاش‌ها در اجرای آموزش از راه دور مبادرت نمود. اما دانشگاه آموزش تلویزیونی چین در مارس ۱۹۶۰، ۱۰ سال پیش از دانشگاه آزاد انگلستان (BOU) افتتاح گردید. در برآوردن نیازهای آموزشی بزرگسالان، دانشگاه‌های دیگر کشور نیز به ارائه برنامه‌های آموزشی تلویزیونی در استان‌های بزرگ چین نظیر شانگ‌های، شن یانگ، چانگ جون، هاربین و گوانگ مبادرت نمودند دروس آموزشی رادیو و تلویزیونی TVU بر دروس شیمی، فیزیک، ریاضی، زبان‌های چینی و انگلیسی مشتمل می‌گردد. بین سال‌های ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۶ بیش از ۸۰۰۰ دانش‌جو از TVU فارغ‌التحصیل شده و بیش از ۵۰۰۰۰ دانشجو در یکی از این رشته‌ها به تحصیل پرداختند. قبل از انحلال این نوع دانشگاه طی در سال ۱۹۶۵، بیش از ۱۰ هزار دانشجو فارغ‌التحصیل شدند که این رقم با تعداد فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های آموزش بزرگسالان پکن در همان سال برابر بود.

گفتنی است که موفقیت طرح ارائه آموزشی رادیو و تلویزیونی TVU شش سال به طول انجامیده و طی انقلاب فرهنگی چین منحل گردید.

مرحله سوم طی سال‌های ۱۹۹۴ - ۱۹۷۹

هنگامی که موج انقلاب فرهنگی در کشور فروکش نمود، دوره تجدید حیات در چین آغاز شد. ویژگی مرحله سوم تلاش این کشور جهت متمرکز نمودن و توسعه نظام آموزش عالی و آموزش بزرگسالان می‌بود که تقریباً از یک دهه قبل آغاز شده بود. در اوایل سال ۱۹۷۸، کمیته‌ای متشکل از نمایندگان وزارتخانه‌های مختلف من جمله وزارتخانه آموزش، صدا و سیما، ادارات، دارایی، اقتصاد، پست و تلگراف، کمیته ملی برنامه‌ریزی، اتحادیه‌های کارگری و کمیته مرکزی جوانان چین آغاز به فعالیت نمود. این کمیته به جهت گزارش برای وزارت کشور مبادرت نموده و طی همان سال دانشگاه تلویزیونی _ رادیویی مرکزی (CRTVU) و ۲۸ دانشگاه تلویزیونی استانی و شهری تاسیس گردید. CRTVU در فوریه سال ۱۹۷۹ راه‌اندازی شده و در همان سال به پذیرش دانشجو مبادرت نمود. برنامه‌های آموزشی رشته‌های مختلف CRTVU توسط کمیسیون آموزشی دولت تعیین شده و ۶۰۰ نفر جهت انجام خدمات فنی، آموزشی و اجرایی آن استخدام گردید. این مرکز تولید کننده برنامه‌های آموزشی بوده و در استان‌های کوچک برای داوطلبان آزمون سراسری برگزار می‌نمود. همچنین به نظارت بر اجرای برنامه‌ها در دانشگاه‌های تلویزیونی استان‌ها (RTVU) مبادرت نموده و در امور دانشگاهی با تعدادی از مراکز آموزش عالی شهرستانی همکاری می‌نمود. نخستین گروه از دانشجویان این نظام آموزشی طی سال ۱۹۸۲ فارغ‌التحصیل شده و طی سال ۱۹۸۳ تعداد دانشجویان آن بر ۴۴/۳ درصد بالغ گردید. طی سال ۱۹۹۴ دانشگاه ملی رادیو تلویزیونی چین CRTVU با ۸۵۰۰۰۰ دانشجو بزرگترین نظام آموزشی از راه دور جهان بوه شمار آمده همگام با رشد تکنولوژی این نوع آموزش توسعه یافت. پس از چند سال تلویزیون‌های ماهواره‌ای آغاز به

فعالیت نموده و طی سال ۱۹۸۶، CRTVU به ارائه نخستین دروس خود از این طریق مبادرت نمود. تا سال ۱۹۹۱ پخش برنامه‌های زمینی و ماهواره‌ای به ۵۰۰۰ ساعت در سال و تعداد دانشگاه‌های مجهز به این سیستم بر ۴۴ مرکز بالغ گردید. طی ۱۹۹۷ در هر ۱۰۰ منطقه ۹۲ ایستگاه تلویزیونی فعال بوده و در همان اثنا تعداد ۳۳ ایستگاه ماهواره‌ای تاسیس گردید. و برنامه‌های آموزشی از طریق این ماهواره‌ها در سرتاسر کشور پخش شده و بینندگان از طریق تلویزیون‌های کابلی یا ایستگاه‌های محلی به دریافت این برنامه‌ها ناائل آمدند. در حال حاضر چین از ۷۵ میلیون مشترک تلویزیون کابلی و سه شبکه تلویزیون ماهواره‌ای باند - C آموزشی برخوردار می‌باشد.

مرحله چهارم از سال ۱۹۹۴ تا حال حاضر

طی سال ۱۹۸۸ هنگامیکه نظام آموزشی تلویزیونی متداول گردید، طرح آموزشی آن توسط وزارت آموزش در چهار دانشگاه متصل به شبکه به اجرا درآمد. در این دانشگاه‌ها برنامه‌های آموزشی از طریق شبکه کامپیوتری CETV (تلویزیون ماهواره‌ای) و CERNET (شبکه تحقیقاتی و آموزش چین) ارائه می‌گردید. طی مدت زمان کوتاهی کشور چین به اهمیت اصلاح نظام آموزشی در قرن بیست و یکم پی برده و طی سال ۱۹۹۴ هدف اصلی دولت آموزش از راه دور از طریق اینترنت بود. جهت فراهم نمودن ساختار اینترنتی، دولت به سرمایه‌گذاری بر روی نظام آموزشی و شبکه تحقیقاتی (ERNET) مبادرت نمود. در این راستا به مبلغ ۱۰ میلیون یوان جهت نوسامانی و اصلاح نظام آموزشی اختصاص یافت که خود آغازی جهت انتقال سریع آموزش از راه دور در سراسر کشور به شمار می‌آید. طرح شبکه تحقیقاتی و آموزشی CERNET توسط دولت چین به اجرا در آمده و مستقیماً بوسیله کمیسیون آموزشی اداره گردیده است. طرح مذکور محور اصلی ارتباط میان دانشگاه‌ها، مؤسسات عالی، مراکز آموزش متوسطه، مدارس مقدماتی، مدارس ابتدایی و مراکز آموزشی و تحقیقاتی بود. تا اواسط سال ۱۹۹۸ تعداد کاربران اینترنت بر ۸/۹ میلیون نفر بالغ گردید و انتظار می‌رود تا سال ۲۰۰۳ به بیست میلیون نفر افزایش یابد. همچنین

شبکه تلویزیونی آموزش (CETV) به اصلاح تکنولوژیک مبادرت نموده. ماهواره‌های CETV از چندین کانال دیجیتالی (هشت کانال VBI-IP و هشت کانال IP) برخوردار بودند. وزارت آموزش به سرمایه گذاری ۴۳ میلیون دلاری بر روی طرح‌های آموزش از راه دور تا تشکیل دوره‌های تربیت معلم، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در مناطق غربی کشور مبادرت نمود. گفتنی است که این منطقه ۵۶ درصد از خاک چین را تشکیل داده و از ۲۸۵ میلیون نفر (۲۳ درصد از کل جمعیت کشور) برخوردار می‌باشد. از هشتاد میلیون شهروند فقیر چینی بالغ بر ۹۰ درصد در این منطقه زندگی می‌کنند. بعلت اهمیت این منطقه و تقویت نظام آموزشی کشور دولت قصد دارد تا سال ۲۰۱۰ نظام پیشرفته آموزشی از راه دور را در این مناطق رواج دهد.

آموزش از راه دور پیشرفته

آموزش از راه دور در کشور چین طی دهه ۱۹۵۰ آغاز گردید. و تا پایان دهه ۱۹۷۰ کالج‌ها و دانشگاه‌های رادیویی و تلویزیونی در کشور راه اندازی شده و آموزش از طریق شبکه ماهواره طی دهه ۱۹۸۰ شکل گرفت. با گسترش تکنولوژی اطلاعات طی دهه ۱۹۹۰، تکنولوژی کامپیوتر Multimedia و شبکه کامپیوتری در آموزش از راه دور مورد استفاده قرار گرفته و با آموزش ماهواره ای ادغام شد که به توسعه سریعتر آموزش از راه دور منجر گردیده است. دانشگاه‌های رادیویی و تلویزیونی نخستین دانشگاه‌های آموزش از راه دور محسوب می‌گردند که از تکنولوژی ارتباط الکترونیکی استفاده می‌نمایند. وظایف اصلی دانشگاه‌های فوق ارائه دوره‌های آموزشی بدون مدرک تحصیلی و تدارک برنامه‌های آموزش فنی حرفه ای، آموزش ضمن خدمت و آموزش مداوم می‌باشد. در حال حاضر سیستم آموزش رادیویی و تلویزیونی CRTVU در ۴۴ دانشگاه رادیویی و تلویزیونی استانی، ۸۳۱ دانشگاه رادیویی و تلویزیونی شهری و ۱۶۹۹ شعبه راه اندازی گردیده است. با توجه به آمار سال ۱۹۹۷، تعداد کل فارغ التحصیلان کالج‌های رادیویی و تلویزیونی بر ۲۳۱۳۸۰۰ نفر و تعداد کل افراد ثبت نامی بر بیش از ۷۰۰ هزار بالغ می‌گردد.

تعداد کل فارغ التحصیلان مدارس متوسطه تخصصی به بیش از ۱۰۰۰۰۰ نفر و تعداد افراد ثبت نامی به بیش از ۴۰۰ هزار نفر بالغ گردیده است. تعداد کل فارغ التحصیلان انواع آموزش بدون مدرک تحصیلی نیز به بیش از ۳۰ میلیون نفر بالغ می گردد. طرح عملی تقویت آموزش مقارن با قرن بیست و یکم توسط مجلس ملی و در ارتباط با آموزش از راه دور مدرن به عنوان پروژه کلیدی سال ۱۹۹۹ به مورد اجرا درآمد. هدف پروژه فوق، اجرای اولیه شبکه آموزش از راه دور مدرن جهت طراحی سری رشته‌های اصلی و اتخاذ روش اداری آموزشی مناسب در حوزه آموزش از راه دور مدرن چین بود. طی سالهای اخیر همچنین شبکه تحقیقات و آموزش، بهره‌گیری از شبکه ارتباط تلفنی کشور و شبکه تلویزیونی کابلی، را مورد تاکید قرار داده است. از جمله وظایف اصلی شبکه فوق می توان به توسعه آموزش مداوم و فراهم سازی منابع آموزش مدرسه ای و خودآموزی دانش آموزان، بهبود آموزش در نواحی فقیرنشین، فراهم سازی امکانات آموزش عالی برای عامه مردم و ارتقاء سطح ادبیات عمومی اشاره نمود. اتخاذ تصمیماتی در جهت تقویت اصلاحات آموزشی و تقویت ساختار آموزش از نظر کیفیت کلی توسط مجلس ملی و کمیته مرکزی حزب کمونیست خاطر نشان می‌سازد که دولت از ساختار آموزش از راه دور مدرن و شبکه تحقیقات و آموزش ماهواره ای و تقویت ساختار آموزش بر اساس سیستم عملی و شبکه‌های ناحیه ای و دانشگاهی حمایت نموده و به فراهم سازی فرصتهای آموزش از راه دور مدرن برای عامه مردم و ارائه برنامه‌های و آموزشی مناسب با نیاز نواحی روستایی و دور افتاده مبادرت می نماید. طی سالهای اخیر همچنین در جهت اتخاذ روشهای آموزش از راه دور خاص و هر چه بهتر نمودن سیستم آموزش از راه دور مدرن، دانشگاه Tsingua، دانشگاه ارتباط تلفنی و پست Beijing، دانشگاه Zhejiang و دانشگاه Hunan تاسیس گردید.

سیاستهای آموزشی

آموزش در کشوری به وسعت چین که بیشترین جمعیت دنیا را در خود جای داده همواره با مشکلاتی مواجه بوده است. تا یک دهه قبل، از دستیابی به برنامه‌های آموزش همگانی همواره به عنوان

هدفی دست نیافتنی یاد می‌گردیده است، چراکه برای میلیون‌ها شهروند چینی ساکن مناطق دور دست، کوهستانی و محروم، حتی با وجود فراهم بودن مدرسه، تأمین معلمان واجد شرایط امکان ناپذیر است. این در حالیست که امروزه با دسترسی به امکانات تکنولوژیکی، دولت چین به این هدف نایل آمده است. به عبارت دیگر آموزش از طریق اینترنت، به عنوان ابزار کار آموزش مد نظر قرار گرفته است. در این راستا و در جهت به خدمت گیری شبکه اینترنت در حوزه آموزش از راه دور، دولت چین به سرمایه گذاری در جهت راه اندازی شبکه تحقیق و آموزش چین با عنوان (*CERNET*) که یکی از چهار شبکه ملی کامپیوتری مورد تایید شورای دولتی است، مبادرت نموده است. در حال حاضر *CERNET*، از ۳۶ بایت ظرفیت برخوردار بوده و به ۷۰۰ دانشگاه و مرکز تحقیقی در ۷۰ شهر کشور متصل می‌باشد. این شبکه در سراسر کشور از ۲۰۰ هزار (*Server*) و ۳ میلیون ترمنال برخوردار می‌باشد.

تا پایان سال ۲۰۰۲ اغلب استان‌ها و شهرهای چین برای اتصال به *CERNET* به شبکه انتقال سرعت بالا پیوستند. در همین حال شبکه تلویزیونی آموزشی چین (*CETV*) به نوآوری فنی مبادرت نموده است. امید می‌رود تا پایان اکتبر سال ۲۰۰۳ این نوآوری به اتمام برسد، در این صورت انتقال ماهواره ای دیجیتال *CETV*، از دهها کانال دیجیتالی مشتمل بر ۸ کانال *VBI-IP* و ۸ کانال *IP* که مستقیماً به شبکه اینترنت متصل می‌باشند، صورت خواهد گرفت. بدین ترتیب دولت چین به اجرای طرح آموزش از راه دور چند منظوره از طریق انتقال ماهواره ای *CETV* و *CERNET* مبادرت می‌نماید.

دولت مرکزی چین جهت راه اندازی این سیستم آموزشی بالغ بر ۱۰ میلیارد یوان (معادل ۱/۲ میلیارد دلار آمریکا) سرمایه گذاری کرده است. با توجه به آنکه چین کشوری در حال توسعه بوده و منابع آموزشی آن، نیازهای آموزشی این کشور پهناور را برآورده نمی‌سازد، سیستم مذکور مناسب ترین روش آموزشی بوده و محدودیتهای زمانی و مکانی را در می‌نوردد. در حال حاضر به واسطه عدم کفایت منابع آموزشی و وجود محدودیتهای زمانی و مکانی، بالغ بر چند میلیون فارغ التحصیل مدارس تکمیلی متوسطه از حضور

در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور محروم مانده و بالغ بر ۳۰ میلیون بیسواد بزرگسال در کشور وجود دارد. در سپتامبر ۱۹۹۸ وزارت آموزش چین، نخستین آموزش دانشگاهی از راه دور را تجربه نموده و به انتخاب ۴ دانشگاه (*Hunan Univ.* و *Zhejiang Univ.* و *Beijing Univ.* و *Tsinghua Univ.*) جهت اجرای برنامه‌های آموزش از راه دور از طریق شبکه کامپیوتری مبادرت نمود. در آوریل سال ۲۰۰۰ دانشگاه پکن نیز به دانشگاه‌های فوق پیوست. دانشگاه شینگ هوا (*Tsinghua Univ.*) از ۱۷۴۰ دانشجوی دوره کارشناسی ارشد رشته‌های مدیریت تجارت، تکنولوژی کامپیوتر و حقوق مدنی و تجاری ثبت نام نموده و به ارائه برنامه‌های آموزشی خود از طریق شبکه اینترنت به دانشجویان خود در ۲۰ استان و شهر مبادرت می‌نماید. دانشگاه جه جیانگ (*Zhejiang*) نیز از ۳۰۰۰ دانشجوی دوره کارشناسی و ۴۲۰ دانشجوی دوره کارشناسی ارشد رشته‌های کامپیوتر، ادبیات انگلیسی و مدیریت تجاری ثبت نام نموده است. دانشگاه هونان (*Hunan*) نیز به پذیرش ۳۵۰۰ دانشجوی اینترنتی در رشته‌های کامپیوتر و ادبیات انگلیسی مبادرت نموده است. در سطوح پائین تر آموزشی نیز تعداد ۸۰۰ هزار دستگاه کامپیوتر در ۷۰ هزار مدرسه ابتدایی و متوسطه نصب گردیده و بیش از ۱۰ میلیون دانش آموز به فراگیری شیوه کار کرد با کامپیوتر نائل آمده‌اند. تا پایان سال ۱۹۹۹، تعداد کاربران شبکه اینترنت در کشور چین بر ۸/۹ میلیون نفر، تا پایان سال ۲۰۰۰، بر ۱۰ میلیون نفر و تا سال ۲۰۰۳ بر ۲۰ میلیون نفر بالغ می‌گردد. وزارت آموزش به منظور الحاق مناطق دور دست غرب کشور به مناطق توسعه یافته، ۸۰ میلیون یوان (معادل ۹/۶ میلیون دلار) جهت اجرای پروژه آموزش از راه دور اختصاص داده است. علاوه بر این دولت مرکزی جهت سرعت بخشی به گسترش آموزش پایه در مناطق مذکور، به اختصاص بودجه ای معادل ۲/۴ میلیارد یوان (برابر با ۲۸۹ میلیون دلار) مبادرت نموده است. با وجودیکه برخی کارشناسان ابزار نگرانی می‌کنند که آموزش از راه دور به کاهش ارتباطات فردی و متاثر سازی پرورش اخلاقی و رفتار اجتماعی منجر می‌گردد، با این

حال دولت چین مصمم به توجه بر برنامه‌های آموزش از راه دور به عنوان جزء اصلی برنامه‌های آموزشی خود طی قرن ۲۱ می‌باشد.

ضرورت آموزشی

اگرچه آموزش از راه دور چین به مدت صد سال و در اشکال مختلف وجود داشته است، تلاش‌های جدیدی در جهت انتقال آموزش به کلیه شهروندان با استفاده از فن‌آوری کامپیوتر و اینترنت تاثیر زیادی بر کشور و مردم گذارده است. بسیاری از این تاثیرات با اهداف دولت مرکزی مناسبت داشته و تاثیر ناخواسته‌ای بر ثبات و آینده کشور گذارده است. استفاده از فن‌آوری ارزان قیمت، دسترسی به حجم گسترده‌ای از اطلاعات، انتقال شبکه‌های بدون سیم‌کشی به بخش‌های دور افتاده از مزایای این نوع آموزش برای کشور چین بعنوان کشوری در حال توسعه می‌باشد. گفتنی است که کاربرد شبکه‌های اینترنتی نظام آموزشی رادیو - تلویزیونی چین R TVU را نیز تحت پوشش قرار می‌دهد.

از آنجاییکه وجود افراد تحصیل کرده در پر جمعیت‌ترین کشور جهان ضروریست. از این روی کشور چین می‌تواند با بکارگیری این نوع آموزش، نیروی کار تحصیل کرده و متخصص و اقتصاد رو به رشد به قدرتمندترین اقتصاد جهان تبدیل گردد. این کشور همچنین می‌تواند سرمایه‌های خارجی را جذب نموده و به واردات فن‌آوری اطلاعات نیاز کمتری داشته باشد. از سوی دیگر به واسطه مدیریت دقیق سرمایه‌گذاری‌های خارجی افزایش می‌یابد. علاوه بر این برنامه‌های آموزش از راه دور موجب افزایش تولید و ایجاد انگیزه در بهره‌گیری از بازارهای آزاد می‌گردد. در حالی که با افزایش تولید، کارفرمایان داخلی از سود بیشتری برخوردار می‌گردند، اما با وجود نیروی کار بیسواد و کاهش کارایی و تولید کم، این فرصت از میان می‌رود. علاوه بر محرک‌های کارفرمایان داخلی که از نظام آموزش از راه دور سود می‌جویند کارگران نیز می‌توانند در توسعه کشور سهم بگیرند. اقتصاد پویا نتیجه گستردگی رقابت در مناطق مختلف کشور می‌باشد که به فراهم‌سازی فرصت بیشتری جهت ورود شرکت‌های خارجی به نواحی و مناطق توسعه

نیافته کشور منجر می گردد. مقامات مرکزی چین معتقدند از عملکرد موفق آموزش از راه دور در کشور و استفاده از اینترنت به عنوان ابزار انتقال این آموزش سوء استفاده‌هایی می‌گردد. در کشور پهناوری نظیر چین جهت هماهنگی و برقراری ارتباط از راه دور با الگوهای آموزش از طریق اینترنت نیاز به سرمایه‌گذاری هنگفتی برای نگهداری، پشتیبانی و تجهیز آن می‌باشد. در مناطق دور افتاده که نیاز میرمی به شبکه اینترنت دارند مشکلات نگهداری و تهیه تجهیزات آن وجود داشته و تعداد پرسنل ماهر در جهت نگهداری و انجام تعمیرات اساسی بسیار اندک است. حمایت مالی دولت از این سیستم و گذاری امتیاز انتقال تجهیزات آموزشی به مناطق دور افتاده به سازمان‌های سرمایه‌گذار بین‌المللی نظیر بانک جهانی می‌باشد. لزوم استفاده از اینترنت بعنوان بخشی از نظام آموزش از راه دور، دسترسی سریع به اطلاعات است. اخیراً دولت چین قصد دارد خدمات اینترنتی را نظارت نماید اما به علت وجود شبکه‌های مختلف در مناطق وسیع، کنترل و محدود سازی انواع ایدئولوژی‌های سیاسی نهفته در این اطلاعات که در دسترس میلیون‌ها نفر قرار می‌گیرد بسیار دشوار می‌باشد. علت عدم موفقیت چین در فرآیند نظارت، اطلاعات پراکنده شبکه‌ها و هزینه اندک دسترسی به اینترنت است. دولت می‌داند که کشمکش‌های ایجاد خواهد شد اما تاثیر این کشمکش‌ها بر افکار مردم هنوز شناخته شده نیست و اهمیت این مساله همچنان باقی است که آیا دسترسی مردم به فن آوری و اینترنت در سطح وسیع عاقلانه است یا خیر.

علیرغم ضرورت‌هایی که مقامات مرکزی در کنترل اطلاعات احساس می‌کنند بزودی این کشور با بحران افزایش انتظارات مردم مواجه خواهد شد. مردم هر چه بیشتر در خصوص شیوه زندگی، فرصت‌ها و مزایای مردم کشورهای دیگر اطلاع یافته و انتظارات آن‌ها جهت نیل به استانداردهای زندگی افزایش خواهد یافت. اگر بعلت عدم اطلاع‌رسانی سریع به مناطق توسعه نیافته، ساکنان روستاهای چین با رضایت بر روی زمین‌های خود فعالیت می‌نمایند و اگر آموزش از راه دور پرده بی‌خبری را از جلوی چشمان این جمعیت فراموش شده بردارد آیا باز هم این رضایت و خوشبینی ادامه خواهد یافت. هنگامی که کشاورزان

خواستار تغییر و تحول در زندگی خود شوند مقامات مرکزی احساس خطر خواهند کرد. از این افراد انتظار می‌رود توانایی استفاده از آموزش ارائه شده را داشته باشند. در پایان دولت چین با چالش روبروست که نتیجه برنامه‌های موثر آموزش از راه دور می‌باشد زیرا کشاورزان خواهان تغییر و تحول در کشاورزی سنتی می‌باشند. اگر چه زندگی به این شیوه در طول قرن‌ها در فرهنگ مردم ریشه دوانده اما افراد با سواد می‌خواهند از طرق دیگر نیز امرار معاش کنند و این مسئله موجب مهاجرت گسترده به آندسته از نواحی کشور می‌گردد که کار و امکانات زندگی در آنجا فراهم است. جایگزینی کشاورزان قبلی با کارگران با سواد کنونی آسیب چشمگیری به زیر بنای اقتصادی شهرهای بزرگ وارد می‌سازد. با اعمال محدودیت‌های بیشتر در خصوص مهاجرت افراد این مسئله همچنان بر جامعه تاثیر منفی و غیر منتظره‌ای خواهد گذاشت.

دانشگاه رادیویی - تلویزیونی مرکزی چین (CCRTVU)

تاریخچه

طی سال ۱۹۷۸ کمیته ای جهت راه‌اندازی شبکه رادیو / تلویزیونی دانشگاه‌ها تشکیل گردید. این کمیته تحت نظارت وزارت آموزش فعالیت نموده و اعضای آن نمایندگان از ادارات و سازمان‌های آموزش و پرورش، صدا و سیما، وزارت دارایی و پست و تلگراف بودند. طی سال ۱۹۷۹ دانشگاه رادیو و تلویزیونی مرکزی چین (CCRTVU) با ۲۸ دانشگاه رادیو - تلویزیونی استانی PRTVU تاسیس گردید. مأموریت این دانشگاه پرورش نیروی انسانی جهت تحقق بخشیدن به اهداف حکومت سوسیالیستی و ارتقاء سطح علمی و فرهنگی کشور بود. از سال ۱۹۶۳ سیستم آموزش رادیو - تلویزیونی RTVU تحت نظارت آموزش بزرگسالان در کمیسیون آموزشی کشور قرار گرفت. مدارس تخصصی متوسطه رادیو - تلویزیونی CRTVSSS بخشی از دانشگاه ملی رادیو - تلویزیونی CCRTVU است که به ارائه برنامه‌های آموزشی مقطع متوسطه مبادرت می‌نماید. CRTVSSS تحت نظارت بخش فنی و حرفه‌ای کمیسیون

آموزشی کشور قرار دارد. هر RTVU در قالب پنج نظام سازمانی فعالیت می‌نماید و این در حالی است که هیچ‌گونه رابطه سیاسی، اداری، مالی یا خصوصی میان این پنج سطح وجود ندارد.

در نخستین سطح دانشگاه رادیو - تلویزیونی چین CRTVU نیز تحت نظارت مستقیم کمیسیون ملی آموزشی قرار دارد و این در حالی است که در دومین سطح تحت نظارت کمیسیون آموزشی استانی قرار دارد. این دانشگاه در سومین سطح توسط مقامات محلی حمایت می‌شده و در چهارمین سطح تحت نظارت مناطق شهری و مراکز آموزشی روستایی و صنعتی قرار دارند. سرمایه گذاری دولت مرکزی برای ایجاد نظام آموزش رادیو - تلویزیونی معادل ۵۰ میلیون دلار است. علاوه بر این طی سال ۱۹۸۳ دولت جهت خرید لوازم و تجهیزات تولیدی از بانک جهانی ۴۵ میلیون دلار وام تقاضا نمود. بودجه نظام آموزش رادیو - تلویزیونی چین RTVU از چندین منبع تامین می‌گردد که از آن جمله می‌توان به کمیسیون آموزشی کشور، تلویزیون مرکزی چین، تلویزیون آموزشی چین (CETV) و وزارت پست و مخابرات (MPT) اشاره نمود. علاوه بر این شبکه تلویزیون آموزشی چین CETV عهده دار مسئولیت پرداخت هزینه پخش برنامه‌ها و وزارت پست و مخابرات MPT مسئولیت پرداخت هزینه صدها ایستگاه تقویت کننده و ماهواره‌های ارتباطی می‌باشند از سوی دیگر مقامات استانی بودجه دانشگاه‌های رادیو و تلویزیونی استانی PRTVU را تامین نموده و مقامات شهری نیز به پرداخت هزینه شعب مختلف مدارس مبادرت می‌نمایند این در حالی است که هزینه مراکز آموزشی وابسته به شرکت‌های خصوصی و صنعتی توسط خود مؤسسات تامین می‌گردد. بودجه دولت به تناسب کادر آموزشی و تعداد حمایت کنندگان برنامه‌های آموزش رادیو - تلویزیونی RTVU و نه بر اساس تعداد دانشجویانی که ثبت‌نامی اختصاصی می‌یابد. بخشی از درآمد دانشگاه‌ها که از محل شهریه دانشجویان تامین اعتبار می‌گردد جهت پرداخت حقوق اساتید مورد استفاده قرار می‌گیرد. کارگران در دوره‌های نیمه وقت و دانشجویان در دوره‌های تمام وقت برنامه‌های آموزش رادیو - تلویزیونی RTVU حضور می‌یابند. لازم به ذکر است که ۷۰ درصد از کل دانشجویان از

طبقه کارگر می‌باشند. با این حال طی سال‌های اخیر این تعداد کاهش یافته است. طبق آمارهای به دست آمده طی سال ۱۹۹۱ تعداد دانشجویان دختر و پسر ۲۸٪ و ۷۲٪ و میانگین سنی آن‌ها بر ۲۴ سال بالغ می‌گردد. داوطلبان جهت ورود به دانشگاه ملزم به پذیرش در آزمون ورودی بزرگسالان ویا آزمون ورودی سراسری دانشکده‌ها یا دانشگاه‌های عادی می‌باشند. این در حالی است که دانشجویانی که به کسب حداقل نمره لازم نائل آیند، در مراکز آموزش رادیو - تلویزیونی RTVU پذیرفته می‌شوند که مدت دوره دو تا سه سال تحصیل در مؤسسات و دانشکده‌های فنی و حرفه‌ای است. بالغ بر ۴۰۰ پرسنل در دانشگاه ملی رادیو - تلویزیونی چین CCRTVU مشغول به فعالیت می‌باشند که ۱۴۰ نفر از آنان به اساتید و ۲۰۰ نفر به متخصصین و تکنسین‌ها تعلق دارد. هم‌چنین ۱۰۰۰ پروفسور، متخصص و دانشمند از دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی داخل و خارج از کشور دعوت شده تا دروس مورد نظر خود را ارائه نمایند. به طور کلی می‌توان گفت که نظام آموزش رادیو - تلویزیونی RTVU، از ۵۴۰۰۰ پرسنل با ۲۵۰۰۰ نفر در بخش آموزش تمام وقت برخوردار می‌باشد. علاوه بر این ۱۹۰۰۰ مدرس نیمه‌وقت نیز مشغول به فعالیت می‌باشند. تا قبل از سال ۱۹۸۶، کلیه برنامه‌های آموزش رادیو - تلویزیونی RTVU یکسان بود و توسط دانشگاه رادیو - تلویزیونی چین CRTVU فراهم شده و وزارت آموزش تایید آن مبادرت می‌نمود. تا اینکه طی سال ۱۹۸۶ جهت توسعه اقتصادی و اجتماعی سیاست تمرکز زدایی به اجرا در آمد. بدینوسیله به دانشگاه‌های محلی (RTVUS) فرصت داده شد تا در ارائه دروس مربوط به نیازهای جامعه و توسعه اقتصاد محلی به صورت مستقل عمل نمایند. در حال حاضر ۶۰٪ دروس توسط دانشگاه ملی رادیو - تلویزیونی CRTVU و ۴۰٪ توسط دانشگاه‌های رادیو - تلویزیونی RTVU ارائه می‌گردد. لازم به ذکر است که برنامه‌های آموزش دانشگاه‌های رادیو - تلویزیونی RTVU براساس ارزیابی نیازهای جامعه و توسط کمیسیون آموزشی، کمیسیون طرح‌های اقتصادی، سازمان نیروی کار و دیگر سازمان‌های مربوطه طراحی می‌گردد. RTVU بر اساس ارزیابی نیازها در سطح استانی و مرکزی قوانینی را جهت تصویب به کمیسیون آموزشی تسلیم

می نماید. هدف برنامه های دانشگاهی پرورش نیروی کار واجد شرایط و هدف برنامه های غیر دانشگاهی پرورش، اصلاح و به روز نمودن مهارت کارگران طی دوره های آموزشی کوتاه مدت می باشد. در رشته های مهندسی و تکنولوژی برنامه های آموزشی سه ساله تمام وقت و در رشته های علوم اجتماعی و علوم انسانی برنامه های آموزشی دو ساله تمام وقت ارائه می گردد. انتظار می رود دانشجویان دوره پاره وقت به اتمام این برنامه ها ظرف مدت سه تا شش سال نائل آیند. ارزش مدرک فارغ التحصیلان این دو دوره یکسان است اما انتقال گواهینامه دانشگاه رادیو - تلویزیونی RTVU و سایر مراکز آموزش عالی رسمی و غیررسمی و دانشگاه های دیگر چین امکان پذیر نیست.

ساختار و عملکرد

دانشگاه رادیویی، تلویزیونی مرکزی چین (CCRTVU) مؤسسه آموزشی از راه دور گسترده ای است که تحت نظارت مستقیم وزارت آموزش چین قرار داشته و به ارائه رشته های آموزشی متعددی به کمک ابزار آموزشی رادیو، تلویزیون، چاپ و وسایل شنیداری، دیداری و شبکه های کامپیوتری مبادرت می نماید. در فوریه سال ۱۹۷۸، تدارک مقدمات جهت تأسیس این گونه مؤسسات آغاز شده و در فوریه سال ۱۹۷۹ مراسم افتتاح به عمل آمد. دانشگاه رادیویی، تلویزیونی مرکزی چین CCRTVU خود بر گروه های آموزشی اعم از گروه آموزش زبان چینی، گروه آموزشی ادبیات و حقوق، گروه آموزشی مدیریت، گروه آموزشی تکنولوژی، گروه آموزشی شیمی، گروه آموزشی پزشکی و کشاورزی، گروه آموزشی تربیت معلم، گروه آموزشی رشته های پایه و زبان های خارجی، گروه آموزشی مدیریت آموزشی، کالج آموزش مداوم و دفاتر اجرایی، مؤسسه تحقیقات آموزش از راه دور، کتابخانه و مرکز اطلاعات خبرگزاری، مرکز تولید وسایل شنیداری و دیداری، مجله آموزش دانشگاه تلویزیونی چین، کالج معلمان تلویزیونی چین، مدرسه متوسطه فنی و حرفه ای رادیو و تلویزیونی مرکزی و مدرسه رادیو و تلویزیونی Liaoyuan چین مشتمل می گردد. در حال حاضر CCRTVU، از ۳۸۵ عضو شاغل مشتمل بر ۱۲۶ استاد تمام وقت و ۱۸۱ تکنسین و تعداد

۷۶ استاد حرفه ای و دستیار برخوردار است. CCRTVU از بیش از هزار استاد، متخصص و محقق برجسته دانشگاهها و مؤسسات تحقیقاتی داخل و خارج کشور از قبیل نویسندگان کتب مرجع و ارائه کنندگان رشته های تلویزیونی دعوت به همکاری نموده است. طی سالهای اخیر دانشگاه رادیویی، تلویزیونی مرکزی چین CCRTVU، به احداث ۴۴ دانشگاه رادیویی تلویزیونی استانی (PRTVUS)، ۸۴۱ مدرسه اقماری در سطح شهرستانها و ۱۷۶۸ مرکز آموزشی از راه دور در سطح کشور مبادرت نموده است. دانشگاه CCRTVU، به ارائه ۳۵۰ رشته مرتبط در ۵۹ تخصص و ۲۲ منطقه و ۶ حوزه علمی علوم طبیعی، مهندسی، علوم انسانی، اقتصاد، مدیریت و علوم کشاورزی و پزشکی مبادرت می نماید. علاوه بر این دانشگاه CCRTVU به نگارش بیش از هزار نوع کتاب مرجع و ایجاد بیش از ۴۰۰ نوع رشته شنیداری، دیداری مبادرت نموده است. تا سال ۱۹۹۹، دانشگاههای رادیویی تلویزیونی چین (RTVUS)، از تعداد ۲/۶۰ میلیون فارغ التحصیل کالج و بیش از یک میلیون فارغ التحصیل مدارس متوسطه فنی حرفه ای برخوردار بوده اند. این در حالی است که تعداد فارغ التحصیلان بدون مدرک رسمی آموزش تکمیلی و آموزش ضمن خدمت بر ۳۵ میلیون نفر بالغ می گردد. ۷۱۰ هزار معلم مقطع ابتدایی و ۵۵۰ هزار معلم مقطع متوسطه از دانشگاه CTVTC فارغ التحصیل شده اند. ۲ میلیون معلم و ۱ میلیون مدیر مدارس متوسطه و ابتدایی نیز در این مراکز آموزش تکمیلی دیده اند. در حال حاضر، آموزش تلویزیونی چین (CETV) از کانالهای اصلی CCTV و CETV در قالب ۹۰ هزار ساعت آموزشی در سال ارائه می گردد. دانشگاه رادیویی، تلویزیونی مرکزی چین CCRTVU عضو هیأت آموزش از راه دور بین المللی (ICDE) و مجمع آسیایی ارتباط دانشگاهها (AAOU) بوده و ارتباطات پایداری با سایر مؤسسات آموزش از راه دور کشورهای ایالات متحده آمریکا، انگلستان، کانادا، استرالیا، ژاپن، کره، تایلند، هند، هنگ کنگ، ماکائو، تایوان و سایر سازمانهای آموزش بین المللی وابسته برقرار نموده است.

برنامه‌های آموزشی

از جمله بهترین برنامه‌های آموزشی دانشگاه رادیو - تلویزیونی چین می‌توان به موارد ذیل اشاره

نمود:

سطح دانشگاهی		
مقطع کاردانی	مهندسی و تکنولوژی	مکانیک، الکترونیک، الکترونیک، شیمی، صنایع سبک، مدیریت، کامپیوتر
	علوم انسانی	زبان و ادبیات چینی، حقوق، روزنامه نگاری، کتابداری
	اقتصاد	مدیریت بازرگانی، حسابداری و حسابرسی آماری، بانکداری، اقتصاد مالی و بودجه
	زراعت	کاشت، تربیت معلم
مقطع کارشناسی		زبان انگلیسی، حقوق، کامپیوتر
آموزش غیر دانشگاهی	کلیه رشته‌ها	
آموزش ضمن خدمت	حسابداری، حسابرسی، بانکداری، کتابداری، مهندسی نوین، فنون جدید الکترونیک	

هنگامی که کمیسیون آموزشی کشور به تصویب پیش شرط برنامه‌ها مبادرت نمود گروهی متشکل از مدرسان دانشگاه‌های رادیو - تلویزیونی RTVU، کادر رسانه‌های گروهی و اساتید دانشگاه‌ها به تعیین رشته‌های آموزشی مبادرت نمودند. با در نظر گرفتن دروس آموزشی، پیشرفت برنامه مدت زمان ۳-۵ سال به طول انجامید. در راه‌اندازی رشته‌های RTVU از منابع چند رسانه‌ای (رادیو و تلویزیون، بخش‌های سمعی و بصری) استفاده می‌گردید. در دروس رادیو - تلویزیونی سخنرانی اساتید مستقیماً در کلاس پخش شده و برنامه‌های سمعی و بصری به صورت تکرار موضوعات ارائه شده در برنامه‌های رادیو - تلویزیونی می‌باشد. علاوه بر این برنامه‌های درسی از طریق ماهواره‌های ارتباطی و امواج کوتاه شبکه‌های

ملی و محلی در طول ساعات درسی پخش می‌شوند. شیوه اصلی آموزش دانشجویان ارائه درس در کلاس و در یکی از چهار سطح RTVU می‌باشد. هر کلاسی از یک نماینده برخوردار بوده و وسعت کلاس‌ها از ۲۰ تا ۴۰ متر است. تعداد ۳۰ دانشجوی تمام‌وقت جهت بهره‌گیری از دروس رادیو - تلویزیونی، حضور در کنفرانس‌های محلی و جلسات گفت و شنود در کلاس حضور می‌یابند. در نتیجه نظام آموزش از راه دور در چین نمونه‌ای گسترده و متنوع از انتقال مطالب درسی، آموزش مستقیم، تمرین و شرح درس می‌باشد. دانشجویان جهت اخذ گواهینامه تخصصی ملزم به پذیرش در آزمون‌های پایان ترم در تاریخهای مشخص می‌باشند. طی سال ۱۹۹۶ تقریباً ۳ میلیون دانشجو در دانشگاه‌های رادیو - تلویزیونی RTVU ثبت‌نام نموده و ۲/۱ میلیون نفر از این افراد فارغ‌التحصیل شده‌اند. در حال حاضر نیز بالغ بر یک میلیون دانشجوی مقطع کارشناسی در نظام RTVU مشغول به تحصیل می‌باشند. بیش از ۶ میلیون معلم مقطع ابتدایی و مقدماتی و تکمیلی متوسطه از طریق ماهواره برنامه‌های آموزش ضمن خدمت خود را به پایان رسانده و در سطح متوسطه یا آموزش عالی گواهینامه دریافت نمودند. علاوه بر این بالغ بر ۵ میلیون نفر در رشته‌های ارائه شده توسط دانشگاه ملی رادیو - تلویزیونی CRTVU مشغول تحصیل در زمینه‌های فنی می‌باشند.

در زمان تداول نظام آموزش دانشگاهی رادیو - تلویزیونی و CRTVU، شبکه تلویزیونی تحقیقاتی - آموزشی CRNET، دولت مرکزی در تلاش جهت آموزش ملی به اتخاذ موضع جدیدی مبادرت نمود. طی چندین سال دانشگاه‌های چین تحت نظارت وزارت آموزش فعالیت می‌نمودند و این در حالی است که طی سال‌های اخیر به دنبال رشد اقتصادی کشور سیاست نظام دانشگاهی کشور تا حدی تعدیل یافته است. در سال ۱۹۹۴ وزارت آموزش در امور علمی و اجرایی به دانشگاه‌ها استقلال بیشتری داد که منجر به تغییرات اساسی نظیر افزایش تعداد مؤسسات آموزش عالی و تعداد دانشجویان تا سقف ۶/۶ میلیون نفر گردید.

طی سال ۱۹۹۵ جهت ایجاد بازارهای آموزشی آزاد صندوق مالی دانشگاه‌ها تاسیس گردید تا از این طریق دانشگاه‌ها بتواند با افزایش سرمایه به صورت مستقل از دولت فعالیت نمایند. دانشگاه‌ها نیز به ارائه

برنامه های فنی دو ساله به دانشجویان مقطع کارشناسی با همکاری شرکت های تکنولوژیکی خود تشویق شوند. تجاری نمودن دانشگاه ها به برقراری میان حوزه آموزش و ارتباط بخش های تجاری و صنعتی کشور منجر گردید. وزارت آموزش به پیگیری برنامه های مالی خود طبق اصلاحات آموزشی سال ۱۹۹۸ مبادرت می نماید. در لایحه اصلاحات آموزشی، افزایش سالانه هزینه های آموزشی بر ۴٪ تولید ناخالص سرانه بالغ می گردد. به واسطه این قانون کلیه مقامات استانی ملزم به مشارکت خود در جهت افزایش هزینه ها به یک تا دو درصد در سال گردیدند. همچنین در برقراری تعادل میان مدارس دولتی و خصوصی وزارتخانه آموزش و پرورش به افزایش نرخ کمک های مالی خود به مؤسسات خصوصی تا سقف ۱۰٪ بودجه کلی وزارت مبادرت نموده است. از سوی دیگر حمایت از مشارکت مؤسسات خصوصی مانع بزرگی بر سر راه آموزش از راه دور بوده و تنها موسسه خصوصی که از این مسئله سود می جوید اتحادیه دانشگاه های جهانی (GUA) است که با مشارکت دانشگاه در سطح جهان تاسیس یافته و از طریق برنامه های نرم افزاری Nexted پشتیبانی می گردد. این کنسرسیوم به تلاش های خود مبنی بر پخش دروس آموزشی از طریق شبکه اینترنت تمرکز نموده و برنامه های کاملی را جهت توسعه آن تدارک نموده است. لازم به ذکر است که بزرگترین و گسترده ترین آموزش از راه دور اینترنتی هنگکنگ دایر شده که از شعب مختلفی در سر تا سر چین برخوردار می باشد. طی اصلاحات اخیر اتحادیه دانشگاه های جهانی GUA به ایفای نقش مهمی در نظام آموزش از راه دور در جهت تشویق مؤسسات آموزش عالی دولتی و خصوصی مبادرت نموده است. ظرف ۲۰ سال اخیر، دانشگاه رادیویی و تلویزیونی مرکزی چین با استفاده از ۳ شبکه تلویزیونی، ماهواره ای، کامپیوتری و تلفنی و با همکاری ۴۴ دانشگاه رادیو و تلویزیونی استانی، ۸۴۱ دانشگاه رادیو و تلویزیونی شهری و ۱۷۴۲ دانشکده رادیو و تلویزیونی شهرستانی در واقع به ایجاد بزرگترین سیستم آموزش از راه دور در جهان مبادرت نموده است. دانشگاه رادیویی و تلویزیونی مرکزی چین همچنین به آموزش شمار زیادی از متخصصین و کارشناسان مورد نیاز جامعه مبادرت نموده است.

طبق آمار بدست آمده طی سال ۱۹۹۹ بالغ بر ۳/۶ میلیون دانشجو از دانشگاههای رادیویی و تلویزیونی سراسر چین فارغ التحصیل شده و شمار شرکت کننده گان دوره های آموزش کوتاه مدت نیز بر ۳۵ میلیون نفر بالغ می گردد. لازم به ذکر است که دانشگاههای رادیویی و تلویزیونی سراسر چین بیش از ۲۰ هزار معلم و ۵۹ رشته تخصصی از جمله ادبیات، حقوق، اقتصاد، مهندسی، کشاورزی و پزشکی در اختیار دارند. علاوه بر این ظرف ۵ سال آتی، دانشگاه رادیویی و تلویزیونی مرکزی چین به آموزش رایگان ۱۰ هزار معلم و کادر آموزشی و پرورشی جهت تدریس و انجام وظیفه در مناطق محروم و مرزی این کشور مبادرت خواهد نمود.

آموزش خصوصی

فارغ التحصیلان مدارس و آموزشگاه های خصوصی به ویژه دانشکده های خصوصی، به تدریج، به برطرف سازی خلاء انسانی موجود در مناطق توسعه نیافته غرب چین، مبادرت نموده اند. به گفته دینگ جویی (Ding Zhuyi)، رییس دانشکده تربیت مترجم شهر شی ان از دهه ۱۹۹۰ به این سو، آموزشگاه ها و مدارس خصوصی در کشور چین شکوفا شده و به تدریج نقش مهمتری در نظام آموزشی کشور ایفا می نماید. دانشکده تربیت مترجم شهر شی ان، از جمله نخستین مدارس خصوصی کشور چین می باشد که ابتکارات و نوآوری های فراوانی در زمینه آموزش عالی در کشور داشته است. باید به این موضوع توجه داشت که در حال حاضر، آموزشها و تعالیم مدارس و آموزشگاه های خصوصی برای بازار منابع انسانی چین بسیار موثر است. آمار نشان می دهد که طی ۱۰ سال اخیر، شمار فارغ التحصیلان مدارس مذکور بر ۵۰۰ هزار نفر بالغ می گردد. عوامل متعددی وجود دارد که باعث شده است تا دانش آموزان و دانشجویان به این مراکز خصوصی مراجعه کنند. این مدارس و آموزشگاه ها به امکانات بهتری نسبت به مدارس عمومی مجهزند. مدارس و آموزشگاه های خصوصی همچنین به ارائه دوره آموزش ۴ ساله که به لحاظ شغلی برای دانشجویان بسیار جالب توجه است، مبادرت می نمایند.

آموزش فنی و حرفه ای

تاریخچه

اولین دوره آموزش فنی حرفه ای در چین به دوره آموزش صنعتی طی دهه ۱۸۶۰ (۱۳۰ سال قبل) باز می گردد. محتوای اصلی آموزش فنی حرفه ای در آن دوره - سلسله Qing قدیم - بر مطالعه تکنولوژی در غرب و آموزش عملی فعالیتهای مردانه با توانایی های عملی استوار بود.

با طراحی «برنامه آموزشی سال ۱۹۰۲» سری طرح های طبقه بندی شده، ویژه آموزش فنی حرفه ای لحاظ گردید. در همان اثنا «انجمن آموزش فنی حرفه ای» که در سال ۱۹۱۷ تأسیس شده بود، به اولویت بندی قوانین الحاقی آموزش فنی حرفه ای توسط بخش آموزشی و صنایع در چین مبادرت نمود. به علت پیشرفت کند اقتصادی و صنایع عقب مانده، توسعه آموزش فنی حرفه ای در کشور چین تا قبل از سال ۱۹۴۹ مختل گردید. در آن اثنا تنها ۵۶۱ مدرسه متوسطه فنی با ۷۷ هزار دانش آموز و ۳ مدرسه ویژه آموزش های عملی مهارتی کارگران با ۲۷۰۰ دانش آموز فعالیت داشت. نرخ کل افراد ثبت نامی مدارس متوسطه فنی حرفه ای بر ۴٪ (۲٪ کل دانش آموزان مدارس متوسطه) بالغ می گردید. ظرف ۵۰ سال از زمان پایه گذاری جمهوری خلق چین در سال ۱۹۴۹، آموزش فنی حرفه ای تحت برنامه های تطابق، تصحیح، تحکیم، اصلاح، گسترش و توسعه مداوم قرار گرفت. طی دهه ۱۹۵۰ در برخورد با نیازهای توسعه اقتصادی، هزاران مدرسه متوسطه تخصصی و مدارس مهارتی کارگران آغاز به فعالیت نمود. و این در حالی است که طی دهه ۱۹۶۰، آموزش فعالیتهای مردانه که مورد نیاز مبرم کلیه بخشهای جامعه بود و مدارس متوسطه کشاورزی سریعاً توسعه یافت. با این وجود، گام های توسعه طبیعی آموزش فنی حرفه ای در کشور چین به طور جدی تحت تأثیر انقلاب فرهنگی قرار گرفت. از زمانی که کشور وارد دوره تاریخی جدید اصلاحات اجرای سیاست و درهای باز چین به دنیای بیرون (در سال ۱۹۷۸) گردید، در حوزه آموزش فنی حرفه ای نیز حیات مجددی جهت پیشرفت دمیده شد. در سال ۱۹۸۰، آموزش فنی حرفه ای

توسط وزارت آموزش (MOE) طراحی و ارائه شده و به تصویب مجلس ملی رسید. با انتشار «گزارش اصلاحات ساختاری آموزش متوسطه» توجه عمده ای بر اصلاح ساختار آموزش متوسطه و توسعه آموزش فنی حرفه ای معطوف گردید. از این روی، مدارس تکمیلی متوسطه (Sinior) (سه سال آخر دوره متوسطه) قادر به مواجهه با نیازهای اجتماعی ساختار مدرنیسم گردیدند. در سال ۱۹۸۵، کمیته مرکزی CPC به اتخاذ تصمیمی در خصوص اعمال اصلاحات در ساختار نظام آموزشی کشور مبادرت نمود که واضحاً بر پایه سیستم آموزش فنی حرفه ای با ساختار منطقی در سطوح مختلف از سطح مقدماتی (Junior) تا سطح تکمیلی (Sinior) برنامه ریزی شده بود. اعمال چنین اصلاحاتی در جهت تطابق بخشهای صنعتی با مراکز آموزش متوسطه بود. از این روی لزوم تاسیس مؤسسات آموزش فنی حرفه ای به تدریج احساس گردید. در همین اثنا، مجلس ملی به برنامه ریزی در خصوص توسعه فعال آموزش فنی حرفه ای در سایه توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور طی دهه ۱۹۹۰ مبادرت نمود. طی سال ۱۹۹۳ «طرح اصلاح و توسعه آموزش چین» توسط کمیته مرکزی CPC و مجلس ملی تنظیم گردید. مطابق این طرح دولتها ملزم به تمرکز بر برنامه های آموزشی فنی حرفه ای و طرح ریزی کلی و توسعه فعال آموزش فنی حرفه ای گردیدند. طرح مذکور بر فعال سازی و تدارک ابزار آموزشی برای کلیه گروه های آموزشی، مؤسسات اقتصادی و کلیه بخشهای جامعه که در اجرای آموزش فنی حرفه ای در انواع و سطوح مختلف سهیم می باشند، اتکاء دارد. در سال ۱۹۹۶، نخستین قانون آموزش فنی حرفه ای به صورت رسمی اعلام شده و به مورد اجرا گذارده شد. در همین اثنا، حمایت های قانونی جهت توسعه و تکامل آموزش فنی حرفه ای به عمل آمد. در سال ۱۹۹۷ همزمان با «پانزدهمین گزارش کنگره ملی» رئیس جمهور Jiang Zeming به استراتژی تقویت چین از نظر علوم، تکنولوژی و آموزش و حفظ توسعه پایدار اشاره نموده و بر توسعه فعالانه آموزش فنی حرفه ای و آموزش بزرگسالان در انواع مختلف تاکید نمود. طی سال ۱۹۹۹ نیز طرح تعمیق اصلاحات آموزشی و پیشبرد توانایی آموزشی به تصویب مجلس ملی رسید. مصوبه مذکور بر

تاسیس سیستم آموزشی مطابق با اقتصاد تجارت سوسیالیستی و قانون آموزش ملی در زمینه انواع مختلف آموزش و توسعه آموزش فنی حرفه ای بالاخص آموزش تکمیلی متوسطه (Sinior) فنی حرفه تاکید داشت. لازم به ذکر است که طراحی و اجرای چنین سیاستها، خط مشی ها و قانون هایی نه تنها به ایجاد محیط اجتماعی مناسب در جهت توسعه آموزش فنی حرفه ای منجر گردیده است، بلکه نمایانگر جهت گیری اصلاحات و توسعه آموزش فنی حرفه ای طی قرن بیست و یکم نیز می باشد.

ساختار آموزشی

نظام آموزش فنی حرفه ای در کشور چین بر آموزش در مدارس فنی حرفه ای و سایر آموزش های عملی فنی و حرفه ای مشتمل می گردد. آموزش فنی حرفه ای در چین در سه سطح آموزش مقدماتی متوسطه Junior، آموزش تکمیلی متوسطه (Sinior) و دوره تکمیلی آموزش فنی و حرفه ای ارائه می گردد. نظام آموزش فنی و حرفه ای عمدتاً در جهت آموزش کارگران، کشاورزان و کارکنان بخشها در جهت احراز علوم حرفه ای پایه و مهارت های حرفه ای طراحی گردیده است. آموزش تکمیلی فنی حرفه ای Junior آموزش تکنیکی و فنی حرفه ای است که بخشی از ۹ سال آموزش پایه محسوب می گردد. دانش آموزان ثبت نامی مدارس متوسطه فنی و حرفه ای از فارغ التحصیلان مدارس ابتدایی و یا جوانانی با معلومات معادل آنان می باشند. دوره آموزش این مقطع ۳ تا ۴ سال به طول می انجامد. در جهت نیل به نیازهای نیروی کار و توسعه اقتصاد روستایی، عمده مدارس تکمیلی فنی حرفه ای Junior در نواحی روستایی با اقتصاد توسعه نیافته متمرکز شده است. در حال حاضر تعداد ۱۴۷۲ مدرسه از این نوع مدارس با ۸۶۷ هزار دانش آموز در کشور چین فعالیت دارند.

طبق آمار بدست آمده طی سال ۱۹۹۸، بالغ بر ۱۷۰۹۰ مدرسه متوسطه فنی حرفه ای (مشتمل بر مدارس متوسطه فنی حرفه ای، مدارس متوسطه تخصصی و مدارس آموزش مهارت به کارگران) با ۱۱۴۶۰۰۰۰ دانش آموز و ۴۲۲۹۰۰۰۰۰ دانش آموز دعوت به تحصیل فعالیت دارند. در آموزش فنی حرفه

ای تکمیلی، با طول دوره آموزشی دو تا سه سال، عمدتاً از فارغ التحصیلان مدارس متوسطه معمولی و مدارس متوسطه فنی حرفه ای ثبت نام به عمل می آید. طی سالهای اخیر، نسبت فارغ التحصیلان مدارس متوسطه فنی حرفه ای افزایش یافته و ارتباط میان آموزش فنی حرفه ای متوسطه و تکمیلی به تدریج استحکام یافته است. در حال حاضر مؤسسات ارائه دهنده آموزش فنی حرفه ای تکمیلی به ۵ شاخه ذیل تقسیم می گردند:

اولین دسته عبارت است از ۳۰ کالج آموزش فنی حرفه ای با ۱۴۹ هزار دانش آموز، دومین شاخه شامل ۱۰۱ دوره کوتاه مدت دانشگاهی فنی حرفه ای با جهت گیری کار عملی به صورت محلی، سومین شاخه شامل دوره آموزشی ۵ ساله فنی حرفه ای عالی است که در مدارس متوسطه تخصصی ارائه می گردد. چهارمین شاخه آموزش فنی حرفه ای تکمیلی آموزش عالی بزرگسالان است که در قالب ۱۳۰ تخصص و ۱۸۰ مؤسسه ارائه می گردد. آخرین شاخه نیز ۲ تا ۳ سال آموزش عالی با تأکید بر آموزش عملی ارائه است.

موفقیت ها و دستاوردها

از جمله مهم ترین موفقیت های نظام آموزش فنی و حرفه ای کشور چین می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. پیشرفت سریع سطح آموزش فنی حرفه ای

ظرف مدت زمان ۱۵ سال، بین سالهای ۱۹۸۰ و ۱۹۹۵، نسبت دانش آموزان مقطع تکمیلی متوسطه (Senior) از ۱۹٪ تا ۵۶٪ افزایش یافت. علت بروز چنین نرخ صعودی در سطح دانش آموزان مقطع تکمیلی متوسطه، فارغ التحصیلی تعداد ۳۰ تا ۴۵ میلیون فارغ التحصیل از مؤسسات آموزش متوسطه فنی و حرفه ای بود.

۲. شکل گیری ساختار معلمان آموزش فنی حرفه ای

اغلب معلمان آموزش فنی حرفه ای از مؤسسات آموزش عالی فارغ التحصیل می گردند. از سال ۱۹۸۹ بیش از ۱۶۰ مؤسسه آموزش عالی بخش های ویژه و یا کلاسهای به آموزش معلمان فنی حرفه ای با پذیرش کلی ۲۱ هزار دانش آموز اختصاص داده اند. در همان اثنا، دولت به طراحی نظام آموزش معلمان فنی حرفه ای مبادرت نمود. در حال حاضر تعداد ۱۴ کالج تکنیکی فنی حرفه ای که بر پایه آموزش عملی برنامه ریزی شده اند در حوزه آموزش معلمان فنی و حرفه ای فعالیت دارند.

۳. افزایش توانایی و ارتقاء سطح آموزش فنی حرفه ای

ظرف ۵۰ سال اخیر، به ویژه ۲۰ سال پس از اصلاحات و گشایش درهای کشور چین به دنیای بیرون، بر کیفیت و سطح آموزش فنی حرفه ای به موازات تأثیرات آموزشی، افزوده شده است. تا پایان سال ۱۹۹۸ بیش از ۲۰۰۰ طرح کلیدی و آزمایشی در مدارس فنی حرفه ای در جهت پیشبرد توسعه کلی برنامه های آموزش فنی حرفه ای پایه ریزی گردید.

۴. اعمال اصلاحات آموزشی در آموزش فنی حرفه ای

همگامی با آموزش فنی حرفه ای مدرن بین المللی و اتخاذ روشهای آموزشی آن در جهت ارتقاء سطح آموزش بخش مهمی از اصلاحات آموزش فنی حرفه ای کشور چین به شمار می آید. به عبارت دیگر «سیستم Dual Track» کشور آلمان، روشهای آموزشی و پرورشی کشورهای استرالیا و کانادا، ساختار آموزشی _ استخدای سازمان بین المللی کار، «طرح دوره های مهارتی جهت پرداختن به فعالیتهای اقتصادی کوچک» سازمان UNESCO به صورت وسیع در سراسر دنیا گسترش یافته و به صورت الگوهایی جهت اعمال اصلاحات آموزش فنی حرفه ای در کشور چین مورد استفاده قرار گرفته است. در حال حاضر در ارتباط با صادرات صنعتی، صنعت نفت، بهداشت عمومی، تجارت و صنایع سبک، صدها مدرسه فنی حرفه ای در مناطق Jingsha، Shenyang، Wuha، Changzhou، Wuxi، Suzhou، Qingdao تأسیس گردیده و تعداد بیشماری از مؤسسات اقتصادی به اجرای طرح آزمایشی اصلاحات آموزش فنی حرفه ای بر

پایه روشهای آموزش خارجی در جهت پیشرفت سطح آموزشی آموزش فنی حرفه ای در چین مبادرت نموده اند.

۵. گسترش سریع برنامه‌های آموزش فنی حرفه ای در مناطق روستایی

از ابتدای دهه ۱۹۸۰، پیشرفت قابل توجهی در ارائه برنامه‌های آموزش فنی حرفه ای در مناطق روستایی کشور چین به وقوع پیوسته است. گفتنی است که پیشرفت مذکور به واسطه افزایش تعداد و ارتقاء کیفیت تحقیقات انجام گرفته بر روی آموزش فنی حرفه ای صورت پذیرفته است. با توسعه آموزش فنی حرفه ای، انجام تحقیقات بر روی آموزش فنی حرفه ای افزایش یافته و چندین موسسه تحقیقاتی آموزشی فنی حرفه ای تأسیس گردید. از دهه ۱۹۶۰، بالغ بر ۷۶ موضوع تحقیقاتی شامل طرحهای تحقیقاتی آموزش ملی با ارائه نتایج تحقیقات، جهت شکل گیری سیاست‌های دولت، به عنوان مرجع در زمینه آموزش فنی حرفه ای به مورد اجرا درآمده است.

تبادلات آموزشی

بین المللی شدن برنامه‌های آموزشی به هدف مشترکی جهت اصلاح و توسعه آموزش مدرن در جهان مبدل گردیده است. طی روند اصلاحات و گشایش درهای چین به دنیای بیرون، این کشور به انجام مشارکت فعالانه با اتحادیه بین المللی در زمینه آموزش فنی حرفه ای مبادرت نمود. ظرف ۲۰ سال اخیر دولت چین به ارسال تعداد زیادی نماینده به بیش از ۲۰ کشور و ناحیه که در زمینه آموزش فنی حرفه ای توسعه یافته اند مبادرت نموده است. در همین اثنا، کشور چین تعداد پذیرای تعداد زیادی از نمایندگان خارجی آموزش فنی حرفه ای بوده و از افراد با تجربه خارجی جهت ایراد سخنرانی دعوت به عمل آورده است. کشور چین همچنین به برقراری ارتباطات بیشتری با سازمان‌های UNESCO، UNDP سازمان جهانی کار، UNPF، APEC و دیگر سازمانهای بین المللی مبادرت نموده است. علاوه بر این، به منظور

ارتقاء سطح معلمان آموزش فنی حرفه ای، از سال ۱۹۸۷، کشور چین به ارسال هزاران مدیر و معلم رشته های تخصصی به کشورهای آمریکا، انگلستان، آلمان، ایتالیا، استرالیا، کانادا و ژاپن جهت ادامه تحصیل مبادرت نموده است. در سال ۱۹۹۰، دولت چین به امضای «توافق نامه اخذ وام جهت اجرای جامع طرح آموزش فنی حرفه ای در سراسر چین» با بانک جهانی مبادرت نموده و اقدام به توسعه برنامه های آموزش فنی حرفه ای با کمک وام بانک جهانی نمود. در حال حاضر بخش اول طرح پایان یافته و دومین بخش آن آغاز شده است. گفتنی است طی دو بخش طرح مذکور بالغ بر ۸۰ میلیون دلار از محل بانک جهانی و ۱۰۰ میلیون دلار از صندوق اعتبارات دولت چین تامین اعتبار گردیده است. اجرای کامل طرح به طور قابل توجهی به تقویت ساختار پایه آموزش عملی معلمان در مدارس فنی حرفه ای منجر گردیده است. در سال ۱۹۹۰، دولت آلمان با انعقاد قراردادی عهده دار مسوولیت تأسیس مؤسسه تحقیقات آموزش فنی حرفه ای مرکزی و ۲ مؤسسه تحقیقاتی محلی در مناطق Liaoning, Shanghai, کشور چین گردید. از ابتدای دهه ۱۹۸۰ کشورهای چین و آلمان به اجرای بیش از ۳۰ طرح مشترک در زمینه آموزش فنی حرفه ای من جمله طرح آزمایشی اصلاحات آموزشی با کمک تجربیات کشور آلمان در «سیستم Dual Track» مبادرت نمودند. علاوه بر این کشور چین به برقراری همکاری هایی با کشورهای کانادا و استرالیا، در جهت اصلاح روش آموزش سنتی خود مبادرت نموده است. وزارت کار و امور اجتماعی چین نیز به همکاری با سازمان جهانی کار جهت انجام طرح آزمایشی کار بر روی مدارس مهارتی کارگران و آموزش ضمن خدمت مبادرت می نماید. از ۱۳ سپتامبر تا ۱۸ سپتامبر سال ۱۹۹۳، کشور چین مسوولیت برگزاری سمینار بین المللی آموزش تکنیکی و فنی حرفه ای را بر عهده داشت. گفتنی است که سمینار مذکور توسط سازمان UNESCO سازماندهی گردیده بود. در آوریل سال ۱۹۹۷، سمینار بین المللی آموزش فنی حرفه ای روستائیان در کشور چین برگزار گردید. در طول این سمینار نمایندگان کشورهای خارجی، بانک جهانی و سازمان جهانی کار به مباحثه با یکدیگر پرداخته و به خلاصه نمودن روند توسعه بین المللی

آموزش فنی و حرفه ای مبادرت نمودند. لازم به ذکر است که نتایج این سمینار تجارب ارزشمندی در جهت توسعه آموزش فنی حرفه ای کشور چین به همراه داشته است.

آموزش اقلیت‌های قومی (EFEM)

تاریخچه

جمهوری خلق چین (PRC) کشوری متحد با چندین ملیت است. علاوه بر ملیت Han، ۵۵ اقلیت ملی دیگر با جمعیت ۱۰۸ میلیون نفر، (حدود ۸/۹۸٪ از کل جمعیت کشور) وجود دارد. آموزش اقلیت‌های قومی (EFEM) جزء مهم نهضت آموزشی کشور چین به شمار می آید.

پس از پایه ریزی جمهوری خلق چین طی سال ۱۹۴۹، توجه عمده ای بر آموزش اقلیت‌های قومی معطوف گردیده و این حوزه آموزشی همواره توسعه یافته است. تا قبل از سال ۱۹۴۹، اغلب نواحی اقلیت‌های قومی از نظر اقتصادی و اجتماعی نسبتاً عقب افتاده قرار داشته و تعدادی نیز در مرحله فئودالیسم قرار داشتند. در این اثنا به حوادث روزانه با علامت گذاری بر چوب یا بستن رشته‌ها ثبت شده و آموزش به معنای امروزی آن وجود نداشت. طی سال ۱۹۵۰، تنها ۰/۹٪ دانشجویان مراکز آموزش عالی ۰/۴٪ دانش آموزان مدارس متوسطه و ۰/۲٪ دانش آموزان مدارس ابتدایی به دانش آموزان اقلیت‌های قومی تعلق داشت. به عبارت دیگر تعداد دانش آموزان اقلیت‌های قومی در آن اثنا بسیار پایین تر از در صد جمعیت قومی نسبت به کل جمعیت حدود (۶٪ کل) بود. علاوه بر این در سرتا سر کشور حتی یک مؤسسه آموزش عالی ویژه اقلیت‌های قومی وجود نداشت. پس از سال ۱۹۴۹، دولت چین، توجه قابل ملاحظه ای به توسعه EFEM معطوف داشت. از این روی، پس کنفرانس‌های کاری متمرکز بر هدف EFEM تشکیل یافته و قانون ویژه خود مختاری ناحیه ای قومی، آموزش پایه ویژه اقلیت‌های قومی PRC، ماده قانون ویژه حمایت و کمک به توسعه آموزش قومی به طور وضوح تصریح شد.

در این اثنا، ارگانهای اداری به تفکیک گروه‌های آموزشی در قالب دو سطح محلی و مرکزی مبادرت نمودند. گفتنی است که ارگانهای فوق عمده دار مسئولیت انجام سیاستها و مدیریت‌های آموزشی کشور در خصوص آموزش اقلیت‌های قومی و مطالعه و حل مسائل مربوط به آموزش اقلیت‌های قومی می باشند. علاوه بر این به بودجه ویژه ای جهت به اجرا در آوردن طرح کمک مالی به آموزش اقلیت‌های قومی برای بر آورده نمودن نیازهای مالی نهضت آموزش قومی اختصاص یافت .

پس از ۵۰ سال توسعه ، آموزش اقلیت‌های قومی چینی (EFEM) به موفقیت‌های بزرگی در کلیه سطوح آموزشی نائل آمده است . این در حالی است که حتی برخی از نواحی اقلیت‌های قومی از روند توسعه ای با سرعتی بالاتر از متوسط توسعه ملی برخوردار بوده اند . با توجه به آمار سال ۱۹۹۸ ، تعداد دانش آموزان اقلیت‌های قومی کلیه سطوح آموزشی بر ۱۸/۵۳۲۲ میلیون نفر بالغ می گردد که ۱۶/۹۲ برابر افزایش داشته است . تعداد معلمان با زمینه قومی نیز بر ۸۸۸۴۰۰ نفر بالغ می گردد که ۱۲/۶۰ برابر افزایش یافته است . در حال حاضر به سیستم آموزش قومی مطابق با خصوصیات اقلیت‌های قومی به صورت پایه ای در کشور تأسیس یافته است . با توجه به آمار بدست آمده، تعداد ۹۰۷۰۴ مدرسه ابتدایی ، ۱۱۴۸۶ مدرسه متوسطه و ۹۲ مؤسسه آموزش عالی در نواحی اقلیت‌های قومیاحداث گردیده است . علاوه بر این بیشی از ۲۰۹۰۰ مدرسه ابتدایی ، ۳۵۰۰ مدرسه متوسطه و ۱۲ مؤسسه آموزش عالی نیز در مناطق غیر بومی برای دانش آموزان اقلیت‌های قومی احدات گردیده است . مدارس مذکور به آموزش تعداد زیادی از شهروندان اقلیت‌های قومی با مهارت‌های تخصصی مبادرت نموده اند که این خود به توسعه اقتصادی و اجتماعی نواحی اقلیت‌های قومی منجر گردیده است .

زبان آموزشی

تا قبل از سال ۱۹۴۹ ، تنها ۱۹ اقلیت قومی کشور چین به نگارش به زبان‌های قومی خود مبادرت می نمودند . پس از سال ۱۹۴۹ ، حکومت مرکزی مبادرت به قاعده متد سازی قانون ویژه خود مختاری

بخش های قومی کشور نمود. بر این اصل کلیه اقلیت های قومی از حق کاربرد زبان نوشتاری بومی و توسعه آن برخوردار گردیدند. علاوه بر این حکومت مرکزی به حمایت از اقلیت های قومی در جهت توسعه آموزش کار بردی زبان نوشتاری خودمبادرت نمود. پس از آزادی کشور نیز ، حکومت مرکزی به حمایت از ۱۰ اقلیت قومی با عناوین Buyi , Miao , Yi (۴ زبان) , Han , Dong , Lisa , Li , Naxi (۲ زبان) ، Create ، Wu (۱۴ زبان) ، Jingpo , Lahu , Kazak Uyгур ، در جهت تا اصلاحاتی در ساختار زبان بومی مبادرت نموده است. در حال حاضر ، به جزء اقلیت های Hui و Manchu به طور کلی از زبان چینی Han در تکلم و نگارش خود بهره می برند ، ۵۳ اقلیت قومی دیگر کشور تماماً از زبان های بومی خاص خودبر خوردار می باشند. علاوه بذ این اقلیت های قومی Uyгур , Tibetun , Yi , Bai , Han , Dong , Mongolian ، Lisa , Buyi , Zhuang , Miao , Korean , Sibو , Kirgiz , Kazak Vzbek , Dia , Wa , Lahu , Jingpo , Naxi به کاربرد زبان بومی خود در اجرای برنامه های آموزشی مبادرت نموده اند.

همچنین مراکز انتشاراتی ویژه انتشار کتب آموزشی اقلیت های قومی و سازمانهای همکاری آموزش زبان های قومی با هدف ویرایش و ترجمه مواد آموزشی زبان های قومی تأسیس یافته است .گفتنی است که مراکز انتشاراتی ویژه چاپ کتب آموزشی اقلیت های قومی در استانها یا نواحی خود مختار Guangxi , Yunnan , Guizhou , Sichuan , Qinghai , Jilin , Xinjiang , Inner Mongolia راه اندازی گردیده است . علاوه بر این نهادهای ویرایش و ترجمه زبانهای قومی در ۸ استان و ناحیه خود مختار کشور تأسیس گردیده اند . همچنین گروه های ویژه ای در جهت تهیه کتب مرجع مدارس ابتدایی و متوسطه به زبانهای Mongolian ، تبتی و کره ای تشکیل یافته است . طی سال ۱۹۸۸ نیز ، ۳۵۰۰ عنوان کتاب مرجع ویژه مدارس ابتدایی و متوسطه در قالب ۲۹ زبان قومی برای دانش آموزان ۲۱ اقلیت قومی کشور انتشار یافت . در حال حاضر، به منظور پرورش پرسنل با زمینه قومی در جهت فراهم سازی احتیاجات توسعه منطقه ای و توانایی در زمینه تکنولوژی و اطلاعات آموزشی ، مدارس و کلاسهای ویژه دانش آموزان

اقلیت های قومی به ارائه انواع خدمات به صورت وسیع در قالب آموزش ۲ زبانه مبادرت می نمایند. طبق آخرین آمار بدست آمده، بالغ بر ۱۰۰۰۰ مدرسه در کشور چین فعالیت دارند که به ارائه برنامه های آموزشی ۲ زبانه به ۶ میلیون دانش آموز مبادرت می نمایند.

حمایت آموزشی

به منظور حمایت آموزشی از اقلیت های قومی، کشور چین به احداث مدارس و سازماندهی نواحی پیشرفته اقتصادی داخلی مبادرت نموده است. در این راستا، تعداد زیادی از معلمان و فارغ التحصیلان دانشگاه های داخلی ملزم به انجام وظیفه در نواحی قومی گردیدند. بیش از ۱۰۰ دانشگاه داخلی نیز به مشارکت با دانشگاه های Qinghai ، Guizhou ، Guangxi Tibet ، Ningxia ، Inner Mongolia ، Xingian و نواحی خود مختار و استان Gansu مبادرت نمودند. از جمله این مشارکتهای می توان به ثبت نام دانش آموزان قومی، فراهم سازی جلسات سخنرانی در مناطق قومی توسط اساتید برجسته داخلی، فرستادن افراد با تجربه جهت مشارکت در برنامه های تحقیقاتی کالج ها و دانشگاه های منطقه ای، اهداء تسهیلات آموزشی و ابزار کتابخانه ای و تبادل تجربیات و آموزش کادر آموزشی اشاره نمود. علاوه بر این نشست های همکاری میان دانشگاه های ملی و منطقه ای صورت گرفته که به ثبت نام تعداد ۷ هزار دانشجو در ۵۰ دانشگاه ملی (با بیش از ۱۱۰ تخصص) و آموزش ۸۰۰ معلم منتهی گردید. کمک به ثبت (Tibet) از جمله این نشست های همکاری است. به نحوی که تعداد کلاسهای آموزشی ویژه دانش آموزان تبتی در مدارس ملی از روند فزاینده طی سالهای ۱۹۸۵ تا ۱۹۹۸ برخوردار گردیده و بر ۱۹۴۴۴ دانش آموز بالغ گردید. علاوه بر این، آموزش های شغلی و استانداردهای داخلی برای کادر نواحی قومی و معلمان این نواحی توسط شهرداری ها فراهم آمده است. تعدادی از معلمان با استعداد انتخاب شده و به آن نواحی فرستاده شدند تا به عنوان راهنما برای آموزش در مدارس نواحی قومی به ایفای نقش بپردازند. اجرای تعدادی طرح با سود دو جانبه در تلاشهای مشترک توسعه یافت. ساختار اقتصادی مدارس به واسطه

مشارکت داخلی تامین اعتبار گردیده و وامهایی با سود کم در جهت فراهم سازی تجهیزات آموزشی و کتب کتابخانه ها به این امر اختصاص یافت. گفتنی است که کلیه کمکهای مختلف توسط دانشگاه های داخلی و در جهت پیشرفت اصلاحات و توسعه شرایط آموزشی در نواحی قومی صورت می گیرد.

توسعه آموزشی

طی سالهای اخیر مدارس شبانه روزی برای دانش آموزان ابتدایی و متوسطه اقلیت های قومی احداث گردیده است. عمده جمعیت اقلیت های قومی در نواحی کوهستانی، دور افتاده و نواحی روستایی کشور ساکن بوده و خانواده های آنها به صورت پراکنده و غیر قابل دسترسی می باشند که این خود سبب می گردد تا کودکان چینی خانوارهایی با مشکلات عدیده ای به مدرسه راه یابند. جهت برطرف نمودن این مشکل دولت چین در اوایل آزادی کشور به احداث مدارس ابتدایی مناسب مبادرت نمود. از جمله این مدارس می توان به مدارس ابتدایی ویژه چوپانها، مدارس ابتدایی خیمه ای، مدارس پوشالی و مدارس متحرک ویژه کودکان اقلیت های قومی اشاره نمود. در اواخر دهه ۱۹۵۰، در نواحی اقلیت های قومی تعدادی مدارس شبانه روزی متناسب با شرایط ویژه ناحیه ای بنا گردید. علاوه بر این دولتها در کلیه سطوح بودجه ای جهت تأمین هزینه های تحصیلی و زندگی روزانه دانش آموزان، افزایش حقوق معلمان، احداث مدارس و دسته بندی روشهای مدیریتی اختصاص دادند. طی دهه ۱۹۹۰ مدارس شبانه روزی ویژه دانش آموزان اقلیت های قومی هر چه بیشتر توسعه یافت. در حال حاضر، تعداد ۶ هزار مدرسه شبانه روزی برای بیش از یک میلیون دانش آموز مقاطع ابتدایی و متوسطه اقلیت های قومی ساکن ۱۸ استان کشور و نواحی خود مختار احداث گردیده است. احداث مدارس شبانه روزی ابتدایی و متوسطه در نواحی اقلیت های قومی با پیشرفتهایی مواجهه بوده است که به علت اداره و سازماندهی متمرکز آموزشی و متمرکز شدن افراد در یک مکان و ایجاد منابع مادی و اقتصادی بوده است. گسترش احداث مدارس شبانه روزی نیز به نوبه خود به افزایش نرخ ثبت نام، ابقا دانش آموزان در مدارس و عمومی تر شدن آموزش ابتدایی و

متوسطه در نزد دانش آموزان اقلیت‌های قومی ساکن در کوهستانها و نواحی روستایی منجر گردیده است. طبق سیاست‌های اتخاذ شده برای آموزش اقلیت‌های قومی آندسته از دانش آموزان اقلیت‌های قومی که از سطح سواد در حد استاندارد برخوردار نمی باشند ابتدا در کلاسهای مقدماتی ثبت نام به عمل می آید تا به مدت یک تا دو سال به ارتقاء سطح سواد خود مبادرت نموده و پس از گذراندن آزمون‌های سنجش به کلاسهای معمولی راه می یابند. برنامه‌های آموزشی و کتابهای مرجع ویژه ای مطابق با خصوصیات کلاسهای درسی اقلیت‌های قومی طراحی گردیده است. در این کتب از عادات زندگی، باورهای مذهبی و جشنهای قومی به صورت خاص و با احترام یاد شده است. علاوه بر این سیستم مدیریت خاصی متناسب با خصوصیات اقلیت‌های قومی در خصوص ثبت نام، آموزش، مدیریت و تکالیف درسی طراحی گردیده است. در حال حاضر بیش از ۱۰۰ مؤسسه آموزش عالی در سراسر کشور به برگزاری کلاسهای معمولی و یا مقدماتی ویژه دانش آموزان اقلیت‌های قومی (۹۰۰۰ دانش آموز) مبادرت می نمایند. علاوه بر این ۸۶ کلاس مقدماتی ویژه دانش آموزان اقلیت‌های قومی مدارس متوسطه کشور با بیش از ۱۰ هزار دانش آموز فعالیت دارند. ۱۲ دانشگاه ویژه دانشجویان اقلیت‌های قومی در ۱۱ استان، و نواحی خود مختار نیز توسط شهرداری‌ها احداث گردیده است. گفتنی است دانشگاههای مذکور منحصر از دانشجویان اقلیت‌های قومی ثبت نام نموده و از رشته‌های ویژه تحصیلی و عناوین کاربردی خاص مطابق با نیازهای نواحی قومی برخوردار می باشند. این دانشگاهها همچنین به اتخاذ و اجرای روشهای اداری و آموزشی خاص منطبق مدل آموزشی اقلیت‌های قومی مبادرت می نمایند. طبق آمار بدست آمده طی سال ۱۹۸۹، در این دانشگاهها بالغ بر ۳۹۳۳۲ دانشجو و ۴۸۹۷ کادر آموزشی فعالیت دارند. طی سالهای اخیر در جهت تقویت ساختار آموزش عالی تعداد زیادی از پرسنل با توانایی بالا و با مهارتهای تخصصی مختلف آموزش دیده اند که در جهت افزایش سرعت توسعه اقتصادی و آموزشی نواحی قومی کشور نقش مهمی ایفا می نمایند.

کادر آموزشی

طی سال ۱۹۵۱، طرح تحقیقاتی آموزش معلمان با اصالت اقلیت قومی توسط دولت چین به مورد اجراء درآمد. هدف اصلی این طرح احداث مدارس ملی در سطوح مختلف در ارتباط با نیاز توسعه آموزشی مناطق قومی بود. در آندهسته از نواحی که شرایط لازم جهت تاسیس این گونه مدارس مهیا نبود، کلاسهای آموزشی ویژه آموزش اقلیت های قومی در مدارس ابتدایی و متوسطه عمومی تشکیل یافت. بدین ترتیب در مناطق Yunnan, Guizhou, Tibet, Guangxi, Ningxia, Xinjiang, Inner- Mongolia و مناطق خود مختار، بیش از ۱۰۰ دانشگاه ملی، کالج های دانشگاهی، دانشگاه های دو ساله ویژه آموزش حرفه ای معلمان، مدارس متوسطه عمومی و بیش از ۱۰۰ کالج آموزشی راه اندازی گردید. در همان اثنا همچنین گروه های آموزشی ویژه آموزش معلمان اقلیت های قومی و تعدادی کالج ملی و دانشگاه جامع راه اندازی گردید. به علاوه به منظور آموزش معلمان اقلیت های قومی در نواحی شمال غرب و جنوب غرب چین، ارتباط مرکز آموزش معلمان اقلیت های قومی شمال غرب و مرکز آموزش جنوب غرب و معلمان قومی فارغ التحصیل از خارج پایه گذاری گردید. بر اساس نیازهای توسعه آموزش منطقه ای، در این مراکز، برنامه های آموزش معلمان با اصلیت قومی مدرسینی ارائه می گردد. در دانشگاه شرقی چین و دانشگاه Beijing و سایر دانشگاه های کلیدی، کلاسهای آموزشی ویژه افراد ساکن نواحی قومی با پرسنل آموزشی قومی برگزار می گردد. پس از ۵۰ سال الزام کاری، بالغ بر ۸۸۸۴۰۰ معلم با اصلیت قومی در سراسر کشور فعالیت دارند و این در حالی است که در ابتدای آزادی چین این رقم شما بر ۳۵ نفر بالغ می گردید.

آموزش معلمان

ساختار آموزشی

آموزش معلمان همواره به عنوان ، یک بخش مهمی از سیستم آموزش سوسیالیستی کشور چین مطرح بوده است. طی ۵۰ سال اخیر ، از زمان پایه گذاری جمهوری خلق چین ، دولت بر اجرای برنامه‌های آموزشی معلمان تاکید نموده و حمایت‌های گسترده ای از آن به عمل آورده است.

اصول کلی سیستم آموزش معلمان کشور چین بر آورده سازی نیازهای آموزشی پیش دانشگاهی در انواع و سطوح مختلف استوار گردیده است. سیستم مذکور بر اساس شرایط خاص کشور چین طراحی شده و بر موسسات آموزش معلمان غیر وابسته مانند بخشهای مدیریتی تحت نظارت مؤسسات آموزشی مشتمل می گردد. آموزش معلمان در کشور چین از دو بخش آموزش قبل از خدمت و آموزش ضمن خدمت متشکل می گردد. از جمله دوره‌های آموزش معلمان می توان به مؤسسات آموزش ۴ ساله معلمان شامل کالج‌ها و دانشگاههای عمومی، کالج‌های تربیت معلم سه ساله و مدارس متوسطه آموزش پیش از خدمت معلمان مقطع ابتدایی اشاره نمود. مؤسسات مذکور به آموزش معلمان در جهت تدریس در مدارس مقدماتی Junior و تکمیلی متوسطه (Senior) و مدارس ابتدایی، مراکز پیش دبستانی و مؤسسات آموزش استثنایی مبادرت می نمایند. دوره‌های آموزش ضمن خدمت توسط مؤسسات آموزشی و مراکز تربیت معلم به معلمان مدارس ابتدایی، پیش دبستانی و مدارس متوسطه ارائه می گردد. علاوه بر این، دیپارتمانهای آموزش عالی و برنامه‌های آموزشی تلویزیونی در جهت آموزش معلمان مدارس متوسطه طراحی گردیده اند. علاوه بر این برنامه‌های آموزشی ضمن خدمت ویژه معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه از طریق برنامه‌های آموزشی مدارس شبانه، آموزش ماهواره ای و برگزاری آزمونهای ویژه سیستم خودآموزی به مورد اجرا درآمده است.

سیاستهای آموزشی

وزارت آموزش و پرورش چین به تدوین برنامه ای جهت تربیت ۱۰ هزار معلم مدارس ابتدایی و متوسطه مبادرت نمود که در اواخر سال ۲۰۰۱ به پایان رسید. ۳۸ دانشگاه آموزش معلمان، مسئولیت آموزش این ۱۰ هزار معلم را بر عهده داشته و دولت مرکزی مبلغی بالغ بر ۷۶/۲۶ میلیون یوان به اجرای برنامه فوق اختصاص داده بود. علاوه بر این، نخستین دوره آموزش معلمان جهت بررسی کتب درسی جدید آموزش و پرورش پایه ای چین در تاریخ ۲۴ مارس تا ۲۸ آوریل سال ۲۰۰۱ در تعداد ۹ دانشگاه تربیت معلم برگزار شده و تعداد ۳۰۳۸ معلم نیز در این دوره ها شرکت کردند. گفتنی است که پروژه مذکور، نقش مهمی در انجام اصلاحات در آموزش و پرورش پایه ای چین ایفا نموده است.

وزارت آموزش و پرورش چین همچنین به آموزش اخلاقی معلمان نیز توجه ویژه ای مبذول داشته است. از سوی دیگر، به دنبال ارتقاء موقعیت اجتماعی معلمان در جامعه چین، درآمد آنها نیز افزایش یافته است. در سال ۲۰۰۱ حقوق متوسط سالیانه معلمان در دانشگاه ها بر ۱۸۰۵۴ یوان بالغ گردید که نسبت به سال قبل معادل ۳۸۵۶ یوان (۲۷/۱۶ درصد) افزایش داشته است. در همین اثنا، حقوق متوسط سالیانه معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه بر ۱۰۱۹۴ یوان بالغ گردید که نسبت به سال قبل معادل ۱۶۱۰ یوان (۱۸/۷۶ درصد) افزایش داشته است.

لزوم حضور معلمان در دوره های آموزشی

در حال حاضر، کشور چین، از ۱۰ میلیون معلم مدرسه ابتدایی و متوسطه برخوردار می باشد. در این اثنا، آموزش ضمن خدمت و تربیت شغلی معلمان، وظیفه مهمی در جهت پیشرفت آموزش و پرورش کشور چین می باشد. طبق درخواست وزارت آموزش و پرورش چین، تا انتهای سال ۲۰۰۱، کلیه معلمان ابتدایی و متوسطه، ملزم به شرکت در آموزش دوره ای (هر ۵ سال یک بار) می باشند. در این راستا، جهت اجرای طرح فوق، شبکه بزرگ کامپیوتری آموزش و پرورش مداوم معلمان ابتدایی و متوسطه تحت عنوان

(شبکه کامپیوتری معلمان ابتدایی و متوسطه چین) ([www. ChinaTDE.net](http://www.ChinaTDE.net)) راه اندازی گردیده است. گفتنی است که شبکه کامپیوتری معلمان چین، از مرکز مطبوعاتی، مرکز تربیتی، مرکز پژوهشی، مرکز درسی، مرکز خدماتی و مرکز مبادلاتی برخوردار می‌باشد. در حال حاضر، تعداد ۲۸ پایگاه آزمایشی در ۱۸ استان و ناحیه خود مختار کشور در حال تاسیس می‌باشند. طی سپتامبر سال ۲۰۰۱، دروس مرحله اول شبکه کامپیوتری ارائه گردیده و دروس مراحل دوم و سوم در پی راه اندازی شبکه‌های جدید، ایجاد گردیده است. طی سال ۲۰۰۳ (شبکه کامپیوتری معلمان ابتدایی و متوسطه چین) به ارائه ۲۰۰ واحد درسی مبادرت خواهد نمود. گفتنی است که دروس فوق، در جهت برآورده سازی نیازهای آموزش و پرورش ضمن خدمت معلمان چینی ارائه می‌گردد.

اصلاحات و توسعه

جوان سازی یک ملت به آموزش و توسعه آموزش به معلمان بستگی دارد. از این روی حزب کمونیست و دولت چین توجه عمده ای بر آموزش معلمان معطوف داشته و آنرا در رأس دستور کار خود قرار داده است. چهارمین کنفرانس ملی آموزش معلمان چین طی سال ۱۹۸۰ برگزار گردید. طی این کنفرانس اهداف و وظایف آموزش معلمان در عصر جدید پس از جمع بندی سی سال تجربه مشخص گردید. در سال ۱۹۸۵، کمیته مرکزی حزب کمونیست چین در خصوص اصلاح سیستم آموزشی بر توسعه آموزش ضمن خدمت معلمان مانند سایر اقدامات استراتژیک در توسعه آموزش تاکید نمود. در حال حاضر آموزش معلمان به وضعیتی بالاتر از همیشه ارتقاء یافته است. در همان اثنا نشست ملی معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه بر پا گردید. طی این نشست اهداف، سیاستها و روش‌های پایه ریزی شرایط معلمان مقطع پیش دانشگاهی و سیاستهای توسعه هر چه بیشتر آموزش معلمان اتخاذ گردید. طی سال ۱۹۹۳ با صدور خط مشی اصلاح و توسعه آموزش چین کلیه دولتها اعم از ملی و منطقه ای ملزم به افزایش اعتبارات مالی در جهت ارتقا سطح کیفی و کمی آموزش معلمان گردیدند. با برگزاری «پنجمین نشست ملی

آموزش معلم» طی سال ۱۹۹۶ از «تربیت معلم به عنوان اولویت استراتژیک در روند توسعه آموزشی کشور یاد شده و دولتها ملزم به ایجاد سیستم منسجم آموزش معلمان گردیدند. مطابق نتایج بدست آمده در این نشست دولتها ملزم به معرفی آموزش معلمان به عنوان یک مسأله قابل توجه برای قرن‌های آتی گردیدند. بعدها وضعیت استراتژیک آموزش معلمان و روند توسعه آن هر چه بیشتر تقویت شد. با اعمال اصلاحات و اتخاذ سیاست باز شدن درها به دنیای بیرون، آموزش معلمان در چین به مرحله جدیدی از توسعه وارد شد. در حال حاضر آموزش معلمان پیروی از جهت‌گیری‌های سوسیالیستی را ادامه داده و به فراهم سازی برنامه‌های آموزش پیش دانشگاهی برای کشور مبادرت می‌نماید. علاوه بر این در جهت ارتقا کیفیت مدارس و بهبود تدریجی روند اصلاحات، اقدامات و پیشرفتهای قابل توجهی در سیاست‌های آموزش معلمان کشور صورت گرفته است. این امر در لیست اولویت دولتها در ردیف اول قرار گرفته است تا اعتبارات آن افزایش یافته و استاندارد سازی شرایط آموزشی سرعت گیرد. مدیریت مدارس پیش از پیش استاندارد و علمی شده است. علاوه بر این کیفیت آموزشی و کیفیت آکادمیک اعضای مؤسسات آموزش معلمان به صورت جامع در روند تعمیق اصلاحات بهبود یافته است. موفقیت‌های عمده ای نیز در تحقیقات علمی به ویژه در تحقیقات آموزشی بدست آمده است. کالج‌ها و مؤسسات آموزش معلمان به آموزش هزاران معلم مدارس ابتدایی و متوسطه در جهت تقویت ساختار آموزش پیش دانشگاهی و به ویژه توسعه آموزش پایه نه ساله و ارتقاء کیفیت آموزشی در کشور مبادرت نموده اند. در سال ۱۹۹۸، تعداد کل معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه عادی بر ۹۵۱۶۵۰۰ نفر بالغ گردید که ۵۸۱۹۴۰۰ نفر به معلمان مدارس ابتدایی، ۳۰۵۴۷۰۰ نفر به معلمان مدارس مقدماتی متوسطه Junior و ۶۴۲۴۰۰ نفر به معلمان مدارس تکمیلی متوسطه (Senior) تعلق دارد. از آنجاییکه از آموزش معلمان در کشور چین تحت عنوان بزرگترین سیستم حامی آموزشی پیش دانشگاهی در جهان یاد می‌گردد از این روی اصلاحات و توسعه آن قویاً به پیشرفت آموزش پیش دانشگاهی کشور منجر گردیده است.

تبادلات بین المللی آموزشی

از سال ۱۹۸۲ تا ۲۰۰۰، کشور چین طی پنج مرحله با سازمان یونیسف UNICEF در حوزه آموزش معلمان همکاری داشته است که از آن جمله می توان به پروژه آموزش معلمان مدارس ابتدایی، آموزش پیش دبستانی و آموزش استثنایی از سال ۱۹۸۵ تا ۱۹۸۹، پروژه آموزش ضمن خدمت معلمان مدارس ابتدایی از سال ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۳، پروژه آموزش معلمان مدارس ابتدایی طی سالهای ۱۹۹۴ تا ۱۹۹۵ و پروژه آموزش ابتدایی در نواحی فقیرنشین طی سال ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۰ اشاره نمود. در سال ۱۹۹۳، کشور چین به انجام پروژه های مشترک با UNDP در زمینه آموزش معلمان پیش دانشگاهی مبادرت نمود. از سال ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۴، کشور چین به انجام پروژه مشترک آموزش ضمن خدمت معلمان مدارس متوسطه با بانک جهانی مبادرت نمود. پروژه دیگر توسعه برنامه های آموزش معلمان طی سالهای ۱۹۹۳ تا ۱۹۹۸ بود. علاوه بر این گسترش تبادلات آموزش معلمان در میان کشور چین و سایر کشورها و نواحی جهان وجود داشته که تبادل نمایندگان، تورهای مطالعاتی، تبادل دانش پژوهان، تأسیس مدارس مشترک و اجرای فعالیتهای تحقیقاتی بر روی آموزش از آن جمله می باشد. علاوه بر این، از معلمان و کادر آموزشی چینی جهت شرکت در سمینارها و سمپوزیوم های بین المللی دعوت به عمل آمده است که این خود رد جهت تقویت فهم دو جانبه و روابط دوستانه و توسعه آموزش معلمان در کشور چین کاملاً موثر بوده است.

آموزش پیش از خدمت معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه

آموزش عالی عمومی معلمان در کشور چین به صورت عمده بر آموزش معلمان مدارس متوسطه متمرکز شده است. طبق آمار بدست آمده طی سال ۱۹۹۸، تعداد ۲۲۹ مؤسسه آموزش عالی با تعداد ۶۹۰ هزار دانشجوی ثبت نامی در کشور چین فعالیت دارد. دانشگاهها، مؤسسات آموزش معلمان و کالج های آموزش معلمان همگی از فارغ التحصیلان مدارس تکمیلی متوسطه (Senior) ثبت نام به عمل می آورند. لازم به ذکر است که برنامه های آموزشی ۴ ساله عمدتاً جهت آموزش معلمان مدارس تکمیلی متوسطه

Senior و برنامه های ۲ تا ۳ ساله آموزشی عمدتاً جهت آموزش معلمین مدارس مقدماتی متوسطه Junior می باشد. از جمله تخصص های آموزشی که در دوره های آموزش معلمان ارائه می گردد می توان به فنون تعلیم و تربیت کودکان، آموزش پیش دبستانی، آموزش های تخصصی، روانشناسی، تکنولوژی آموزشی، ادبیات و زبان چینی، زبان و ادبیات اقلیت های قومی، آموزش سیاست و ایدئولوژی، تاریخ، زبان انگلیسی، زبان روسی، زبان ژاپنی، علوم ریاضی و ریاضیات کاربردی، علوم کامپیوتر، فیزیک، شیمی، زیست شناسی، جغرافیا، موسیقی، هنرهای زیبا و تربیت بدنی اشاره نمود.

وضعیت آموزش معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه

آموزش ضمن خدمت معلمان در مدارس ابتدایی و متوسطه به دو نوع آموزش با درجه تحصیلی و بدون درجه تقسیم می گردد. طی سال ۱۹۹۱ تا ۱۹۹۵، کمیسیون آموزش ملی به ارائه پیشنهادی در خصوص آموزش مداوم بمعلمان مدارس ابتدایی، آموزش معلمان تازه کار مدارس ابتدایی طی دوره کار آموزی و آموزش مهارت های پایه به معلمان مدارس ابتدایی مبادرت نمود.

آموزش مداوم ابتدائاً در میان معلمان مدارس ابتدایی توسعه یافت. این نوع آموزش عمدتاً تقویت روش تدریس، اخلاق، تئوری های آموزشی و توانایی های آموزشی معلمان برخوردار از آموزش های ضمن خدمت تاکید دارد. دپارتمان ها و مؤسسات آموزش ضمن خدمت معلمان پایه های اصلی آموزش مداوم معلمان مدارس ابتدایی به شمار می آیند. آموزش مداوم معلمان مدارس ابتدایی خود به دو بخش دوره کار آموزی معلمان تازه کار و آموزش تکمیلی تقسیم می گردد.

آموزش هایی نیز در خصوص همکاری های آموزشی، دلسوزی برای دانش آموزان، انس گرفتن با نظام ها و خط مشی های آموزشی، بررسی قوانین متداول در خصوص کتب مرجع به معلمین ارائه می گردد. آموزش تکمیلی نیز به صورت معرفی مسؤولیت های شغلی، توانایی های آموزشی و بخشهایی از نیازهای تکمیلی در سطوح بالاتر ارائه می گردد. روند آموزش مداوم معلمان مدارس ابتدایی، پس بعد از

برگزاری پنجمین نشست ملی آموزش معلمان طی سال ۱۹۹۶ سرعت پیدا کرد. در حال حاضر ۵۱ ناحیه در ۱۲۳ استان، برنامه‌های آموزش مداوم به صورت تجربی مبادرت نموده اند.

طی سال ۱۹۹۷ پیشنهادهای در خصوص تقویت تجربه منطقه‌ای آموزش مداوم معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه توسط کمیسیون آموزش ملی مطرح گردید. در این پیشنهادات، اهداف، محتوا، نحوه اداره، سطح مسؤلیتهای دپارتمانهای اداری و نقشی مؤسسات آموزش معلمان و مؤسسات تحقیقاتی و سمعی بصری تصریح گردیده است. طی سال ۱۹۹۷ دپارتمان آموزش معلمان کمیسیون آموزش ملی به ارائه یک سری ملاکهای راهنما در خصوص گسترش دوره‌های آموزش مداوم معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه مبادرت نمود. در تألیف کتب مرجع آموزش مداوم معلمین مدارس ابتدایی و متوسطه از ترکیبی از انتشار کتب ملی و منطقه‌ای با ارجحیت کتب منطقه‌ای استفاده می‌گردد. وزارت آموزش به تألیف تعدادی کتب مرجع ملی ویژه دوره‌های اجباری عمومی آموزش معلمان از قبیل بررسی تئوری Deng Xiaoping، اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه، روش شناسی پایه و تکنولوژی آموزش مدرن مبادرت می‌نماید. بهبود اخلاق حرفه‌ای معلمان ابتدایی و متوسطه، بخش اصلی آموزش مداوم است. در سال ۱۹۹۷، دپارتمان آموزش معلمان کمیسیون آموزش ملی، پیشنهادهای در خصوص تقویت آموزش اخلاق حرفه‌ای در آموزش مداوم معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه ارائه نمود که به نظام بندی جهت گیری مدیران، اهداف، محتوا، اقدامات، آزمون‌ها و سیستم ارزیابی و تقویت اداره و مدیریت آموزشی منجر گردید. علاوه بر این، وزارت آموزش به تصویب قوانینی در خصوص آموزش مداوم معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه به منظور اجرای سیستم آموزش مداوم و شناسایی محتوا، روش‌ها، نحوه اداره سازمانی، استانداردهای زیر بنایی، آزمون‌ها و ارزیابی، جوایز و جریمه‌های آموزش مداوم معلمان مبادرت نموده است. در سال ۱۹۹۹، مجلس ملی، طرح جوان سازی آموزش طی قرن بیست و یکم را در دستور کار خود قرار داد. گفتنی است که پیش نویس طرح مذکور توسط وزارت آموزش ارائه گردیده بود. دو موضوع اصلی در

طرح «پروژه تربیت معلم بین دو قرن» وجود داشت. یکی تکمیل آموزش مداوم، آموزش مدیران کنونی و معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه ظرف مدت زمان سه سال و دیگری گزینش و آموزش ۱۰۰ هزار معلم ذخیره برای مدارس متوسطه فنی حرفه ای و مدارس ابتدایی ظرف مدت زمان دو سال بود. گفتنی است که از میان این افراد تعداد ۱۰۰۰۰ نفر از طریق برنامه‌هایی که مستقیماً توسط وزارت آموزش سازماندهی شده است آموزش می بینند. لازم به ذکر است که وزارت آموزش اکنون در مسیر انجام این طرح است.

آموزش معلمان مقطع ابتدایی

معلمان این مقطع در مراکز تربیت معلم به مدت سه تا چهار سال با استفاده از تکنولوژی ماهواره‌ای آموزش می بینند و از سال ۱۹۸۶ برنامه‌های آموزش معلمان این مقطع از طریق تلویزیون ارائه می گردد. موضوعات ارائه شده برای معلمان این مقطع عمدتاً در سه زمینه نظریه‌های مقدماتی، ادبیات و جبر می باشد. معلمان مدارس ابتدایی پس از فارغ التحصیلی از مراکز آموزش متوسطه و قبل از شروع تدریس ملزم به گذراندن دوره‌های آموزشی در زمینه سیاست، تحصیلات عمومی، اطلاعات علمی، نظریه‌های آموزشی، هنر، تربیت بدنی و ... در مدارس عادی یا مراکز دیگر بوده و سپس برای تحصیلات عالی می باید رهسپار مراکز تربیت معلم گردند.

آموزش معلمان مقطع متوسطه

آموزش معلمان در سطح متوسطه به طور عمده بر آموزش معلمان مدارس ابتدایی، پیش دبستانی و آموزش استثنایی متمرکز شده است. طبق آمار بدست آمده در سال ۱۹۹۸، تعداد ۸۷۵ کالج آموزش متوسطه معلمان با تعداد ۹۲۰۰۰۰ دانشجو فعالیت دارد علاوه بر این، تعداد ۸۱۱ مدرسه متوسطه آموزش معلمان، ۶۱ مرکز آموزش مریبان پیش دبستانی و ۳ مرکز آموزش استثنایی فعالیت دارد. وظیفه اصلی آموزش معلمان در سطح متوسطه، تربیت معلمان مقطع آموزش ابتدایی است. مؤسسات فوق، از فارغ التحصیلان مدارس مقدماتی متوسطه Junior ثبت نام به عمل آورده و طی دوره‌های ۳ تا ۴ ساله به

آموزش آنان مبادرت می نمایند. از جمله رشته‌های درسی ویژه معلمان سطوح متوسطه می توان به دروس اجباری، دروس انتخابی، روش تدریس و فعالیتهای خارج از برنامه اشاره نمود. دوره‌های اجباری بر آموزش سیاست و ایدئولوژی، روش شناسی زبان چینی، آموزش ریاضیات در مدارس ابتدایی، فیزیک، شیمی، زیست شناسی، تاریخ، جغرافیا، روانشناسی، تعلیم و تربیت کودکان مدارس ابتدایی، آموزش سمعی و بصری پایه، تربیت بدنی، موسیقی، هنرهای زیبا، مهارتهای شغلی و اصول کاربردی کامپیوتر مشتمل می گردد. مطابق با نیازهای آموزش منطقه ای رشته‌های انتخابی نیز خود بر موضوعاتی مشتمل می گردد که به تعمیق و گسترش معلومات دانش آموزان و پرورش علایق و استعداد آنان منتهی می گردد. علاوه بر عناوین فوق، دورس فنی حرفه ای در جهت برآورده سازی نیازهای توسعه اقتصادی محلی ارائه می گردد. روش تدریس نیز خود بر دیدار از مدارس ابتدایی، بازدید آموزشی، کارآموزی آموزشی و آموزش تجربی مشتمل می گردد. فعالیتهای خارج از برنامه نیز بر سخنرانی‌ها، ساماندهی گروههایی با علائق تخصصی و بررسی اجتماعی روند آموزش دانش آموزان، علوم و تکنولوژی، هنر و تربیت بدنی مشتمل می گردد. وظیفه اصلی مدارس آموزش معلمان پیش دبستانی در مقطع متوسطه، آموزش مربیان کودکستانی است. طبق آمار بدست آمده در سال ۱۹۹۸، تعداد ۶۱ مدرسه تربیت معلم پیش دبستانی در مقطع متوسطه با ۵۸۰۰۰ کودک در کشور چین فعالیت دارند. مدارس آموزش معلمان پیش دبستانی در مقطع متوسطه از فارغ التحصیلان مدارس مقدماتی متوسطه Junior ثبت نام نموده و آموزش ۳ تا ۴ سال ارائه می نمایند. برنامه های درسی بر ۴ بخش دروس اجباری شامل آموزش سیاست و ایدئولوژی، زبان چینی، ریاضیات، شیمی، فیزیک، زیست شناسی، جغرافیا، تاریخ، آموزش سمعی بصری پایه، مراقبتهای بهداشتی از کودکان کودکستانی، روانشناسی قبل از دبستان، بررسی آموزش پیش دبستانی، طراحی و جهت دهی فعالیتهای آموزشی پیش دبستانی، و دروس اختیاری موسیقی، هنرهای زیبا، رقص، تربیت بدنی و مهارتهای کاری مشتمل می گردد. علاوه بر این در جهت پوشش دادن به نیازهای مدارس پیش دبستانی محلی، دوره‌های

انتخابی جهت هر چه وسیع تر نمودن معلومات دانش آموزان و پیشبرد علائق و مهارت‌های تخصصی آنان طراحی گردیده است. آموزش روش تدریس نیز خود بر دیدار از کودکان کشورهای محلی، مشاهده دقیق رشد جسمی و ذهنی کودکان کودکان، کارآموزی آموزشی و آموزش خدمات کودکانی مشتمل می‌گردد. فعالیتهای خارج از برنامه نیز با هدف پیشرفت آموزش علوم و تکنولوژی، هنر و تربیت بدنی از طریق برگزاری سخنرانی و انجام همکاری‌ها و بررسی‌های اجتماعی صورت می‌گیرد. وظیفه اصلی مدارس تربیت معلم در سطح متوسطه، آموزش تخصصی معلمان مدارس ابتدایی است. در سال ۱۹۹۸، ۳۳ مؤسسه تربیت معلم با آموزش تخصصی در سطح متوسطه در چین فعالیت داشت؛ سه مؤسسه از این مؤسسات به طور کامل به کار آموزش تخصصی اختصاص نیافته است. مؤسسات آموزش معلمان متوسطه استثنایی نیز به ارائه سه نوع آزمون آموزش ناشنویان، نابینایان و عقب افتادگان ذهنی مبادرت می‌نمایند. به طور معمول مدارس مذکور از فارغ التحصیلان مدارس مقدماتی متوسطه Junior ثبت نام نموده و به آموزش آنان طی ۳ تا ۴ سال تحصیلی می‌پردازند. این دوره‌ها نیز خود از ۴ قسمت دروس اجباری، دروس انتخابی، روش تدریس و فعالیتهای خارج از برنامه متشکل می‌گردد. دروس اجباری نیز خود در دو بخش دروس اجباری تخصصی و عمومی دسته بندیمی گردد. دروس عمومی نیز خود بر آموزش سیاسی و ایدئولوژی، زبان چینی، ریاضیات، فیزیک شیمی، زیست شناسی، تاریخ، جغرافیا، موسیقی، تربیت بدنی، هنرهای زیبا، اصول تعلیم و تربیت کودکان، روانشناسی پایه، آموزش تخصصی و مهارت‌های کاری مشتمل می‌گردد. دروس اختصاصی نیز که به صورت جداگانه ارائه می‌گردد شامل روانشناسی و تعلیم و تربیت کودک می‌باشد. روش تدریس نیز بر بازدید از مراکز آموزش استثنایی، کارآموزی و دستیاری معلمان آموزش استثنایی جهت اجرای فعالیتهای و تحقیقات آموزشی مشتمل می‌گردد. فعالیتهای خارج از برنامه نیز بر آموزش علوم و تکنولوژی، هنر، تربیت بدنی، سخنرانی و جمع آوری و انجام تحقیقات اجتماعی مشتمل می‌گردد که بر تشویق دانش آموزان جهت تدریس داوطلبانه در مدارس استثنایی سازمانهای آموزش

محلی تاکید دارد. علاوه بر این، دروس انتخابی آموزش استثنایی در مدارس متوسطه عادی آموزش معلمان نیز ارائه می گردد تا از این طریق فارغ التحصیلان این گونه مدارس قادر به مواجهه با چالش های آتی آموزش کودکان معلول بوده و به هدایت صحیح تحصیلی آنان مبادرت نمایند.

آموزش اساتید دانشگاه

تا سال ۱۹۵۵ هیچ گونه دوره آموزشی خاصی برای ادامه تحصیل در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری ارائه نمی گردید و اکثریت دانشجویان به منظور ادامه تحصیلات خود رهسپار اتحاد جماهیر شوروی سابق می شدند. تا اینکه طی سال ۱۹۵۵ دوره دانشجویی تشکیل شده و تعداد محدودی از دانشجویان بورس تحصیلی دریافت نمودند. طی سال ۱۹۷۸ امکان تحصیل در این دو مقطع فراهم آمد. نهایتاً از سال ۱۹۸۲ دولت چین به منظور توسعه نظام آموزش عالی کشور به اقداماتی در جهت ارتقاء سطح کیفی دانشگاه ها مبادرت نمود.

آموزش معلمان اقلیت های قومی

کشور چین، کشور برخوردار از ملیت چند قومی متحد با ۵۶ گروه اقلیت نژادی می باشد. جمعیت اقلیت های قومی کشور بر ۱۰۸ میلیون نفر برابر با ۸/۹۸٪ جمعیت کل کشور بالغ می گردد. آموزش گروه های اقلیت نژادی، بخش مهم تعهدات آموزش ملی را تشکیل می دهد. کشور چین به تشویق، توسعه آموزش معلمان اقلیت های قومی در جهت پیشبرد توسعه آموزش در نواحی اقلیتی مبادرت می نماید. موسسات آموزش عالی، کالج ها و مدارس متوسطه آموزش معلم آن عمده دار مسئولیت آموزش و پرورش معلمان اقلیت های قومی می باشند. در حال حاضر مرکز آموزش معلمان در شمال غرب و مرکز آموزش معلمان جنوب غربی کشور به فعالیت می پردازند. علاوه بر این بخش هایی از مؤسسات ملی و دانشگاه های جامع نیز به ارائه برنامه های آموزش معلمان اقلیت های قومی مبادرت می نمایند.

آمار آموزشی

طبق آمار بدست آمده طی سال ۲۰۰۱، تعداد مراکز تربیت معلم کشور چین بر ۲۱۰ باب با تعداد ۱/۳۵ میلیون دانشجو بالغ می‌گردد. با اصلاح کتب درسی و باز آموزی مجدد معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه، سطح و سابقه تحصیلی معلمان مدارس مذکور بصورت قابل ملاحظه ای ارتقا یافته است. طبق آمار بدست آمده تا اواخر سال ۲۰۰۱، تعداد معلمان مدارس بر ۵/۷۹۷۷ میلیون نفر بالغ گردیده و تعداد معلمینی که از نظر دانش و سابقه تحصیلی به سطح استاندارد مورد نظر رسیده اند از ۴۷/۱ درصد طی سال ۱۹۷۷ به ۹۶/۸۱ درصد ارتقا یافته است. علاوه بر این، تعداد معلمان مقطع سیکل اول بر ۳/۳۴۸۴ میلیون نفر بالغ گردیده و میزان معلمینی که از نظر دانش و سابقه تحصیلی به سطح استاندارد مورد نظر رسیده اند از ۹/۸ درصد طی سال ۱۹۷۷ به ۸۸/۸۱ درصد ارتقا یافته است. تعداد معلمان مقطع سیکل دوم متوسطه نیز بر ۸۴۰ هزار نفر بالغ گردیده و میزان معلمینی که از نظر دانش و سابقه تحصیلی به سطح استاندارد مورد نظر رسیده اند از ۴۵/۹ درصد طی سال ۱۹۷۷ به ۷۰/۷۱ درصد ارتقا یافته است. گفتنی است که ارتقا سطح دانش و سابقه تحصیلی معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه نقش مهمی در پیشرفت آموزش و پرورش چین ایفا کرده است. طبق آمار بدست آمده طی سال ۲۰۰۰، از میان ۴۲۵۶۰۰ مدرس دانشگاهی، بالغ بر ۳۹۳۰۰ نفر از مدرک علمی دکتری برخوردار بوده و ۲۵۹۰۰ نفر نیز در سمت دانشیاری فعالیت دارند. علاقه به شغل معلمی در میان زنان چینی روز به روز افزایش می‌یابد. تعداد زنان معلم در مدارس مختلف بر ۰/۱۰۰۰ / ۲۷ / ۵ نفر (معادل ۴۸/۵ درصد از تعداد کل معلمان) بالغ می‌گردد. نسبت معلمان زن کمتر از ۳۰ سال به ۵/۴ درصد بالغ می‌گردد. در مدارس متوسطه، نسبت زنان معلم کمتر از رده سنی ۳۰ سال در دوره مقدماتی متوسطه بر ۴۷/۸ درصد و در دوره تکمیلی متوسطه بر ۴۴/۳ درصد بالغ می‌گردد. در میان اساتید دوره آموزش عالی نیز، نسبت اساتید زن بر ۳۷/۳۵ درصد بالغ می‌گردد.

گردد. به طور کلی می توان گفت که ۴۹/۳ درصد کل اساتید کمتر از رده سنی ۳۰ سال را زنان تشکیل می دهند که بر ۵۰ درصد کل اساتید مشتمل می گردد.

نرخ مراکز آموزش معلمان طی سال ۱۹۹۸

تعداد اساتید	تعداد فارغ التحصیلان	تعداد انشجویان تازه وارد	تعداد افراد ثبت نامی	تعداد مدارس	
۷۶۶۰۰	۱۹۶۸۰۰	۲۵۱۱۰۰	۶۹۳۶۰۰	۲۲۹	کالجها و دانشگاههای عمومی
۶۳۴۰	۳۰۵۸۰۰۰	۳۱۹۳۰۰	۹۲۱۱۰۰	۸۷۵	مدارس متوسطه آموزش علمان
۱۸۷۰۰	۶۶۲۰۰	۸۲۲۰۰	۲۱۲۰۰۰	۱۹۰	مؤسسات آموزشی
۴۶۳۰۰	۱۶۸۲۰۰	۱۲۶۰۰	۳۷۱۰۰۰	۲۰۸۷	مراکز آموزش ضمن خدمت ملمان

در دوازدهم دسامبر سال ۱۹۹۵، مجلس ملی به تصویب قوانین شرایط کاری معلمان مبادرت نمود. در این قانون، استانداردهای استخدامی معلمان، مدارک لازم جهت انجام فعالیت آنان و شرایط دعوت از معلمین و فارغ التحصیلان شایسته جهت تدریس در مراکز آموزش لحاظ گردیده است.

آموزش زنان

مدارس ویژه دختران

طی سالهای اخیر، به تدریج بر شمار مدارس با کیفیت ویژه دختران و محبوبیت این مدارس نزد خانوادهها و دختران چینی افزوده میشود و این در حالی است که شهریه سالیانه این مدارس “همچون مدرسه عالی پکن” بر بیش از ۸۰۰ دلار بالغ می گردد. با این وصف تعداد زیادی از خانوادهها برای ثبت نام به اینگونه مدارس مراجعه می نمایند. از این روی، به واسطه تعداد زیاد داوطلبین، ناگزیر آزمونی در جهت گزینش شایسته ترین افراد برگزار می گردد. به عنوان مثال طی سال ۲۰۰۱ در مدرسه عالی پکن از تعداد

۹۰۰ داوطلب دختر، تنها تعداد ۹۰ نفر از آنها گزینش شدند. طی دهه ۱۹۹۰ همچنین مدارس دخترانه دیگری مانند "دانشکده زنان چین" و "مدرسه دختران" تأسیس یافت. بسیاری از خانواد‌های چینی بر این باورند که مدارس دخترانه، محلی مناسب و بدون هرگونه مشکلات روحی، افسردگی، پرباشان احوالی و مشکلات دوران بلوغ برای دختران آنان می‌باشد. نظر سنجی‌های به عمل آمده نشان می‌دهد که اغلب دانش آموزان دختر و پسر به ویژه در شهرهای بزرگ، پس از پاگذاردن به سن بلوغ (رده‌های سنی ۱۴ تا ۱۶ سال) در صدد برقراری روابطی می‌باشند که بعضاً از جمله موانع و عوامل باز دارنده تحصیلی آنان محسوب می‌گردد. حال آنکه در مدارس ویژه دختران، آنان با چنین مسائلی مواجه نبوده و هیچ گونه عواملی از این دست، بازدارنده و مانع تحصیلی آنان به شمار نمی‌رود. علاوه بر این، رقابت شدید جهت حضور در دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها و فشارهای وارده به خانواد‌ها و دانش آموزان موجب گردیده است تا بر محبوبیت مدارس دخترانه افزوده شود. ضمن آنکه، مدارس فوق در زمره اماکن و محیط‌های امن و آرام محسوب می‌گردند که در جهت پرورش و آموزش دختران و آمادگی آنان در مواجهه صحیح با دنیا از چشم انداز و دیدگاه زنانه تلاش می‌نمایند. در این مدارس، شیوه زندگی و طریقه مواجهه با مشکلات به دختران آموزش داده شده و آنان جهت رقابت با هم‌تایان مرد خود مهیا می‌گردند. از سوی دیگر، از آنجاییکه، دانش آموزان پسر همواره از مزیت و برتری در رشته‌های مختلف علمی برخوردار می‌باشند، از این روی، در این مدارس به دختران حس اعتماد داده شده و در جهت آماده سازی آنان برای رقابت با دانش آموزان پسر بویژه در رشته‌های علمی تلاش می‌شود. به اعتقاد مسئولین مدارس دخترانه، دانش آموزان مدارس مذکور با اعتماد به نفس، با هیچ گونه نگرانی در رویارویی علمی با پسران مواجه نمی‌باشند. علاوه بر این، بیش از دو سوم معلمان مدارس دخترانه را زنان تشکیل می‌دهند و معلمان مرد نیز با لباس‌های کاملاً رسمی و مناسب در کلاس درس حاضر می‌شوند. پوشیدن لباس‌های غیر رسمی (تی شرت - شلوارک) در این مدارس برای معلمان ممنوع است. معلمان اینگونه مدارس همواره از احساس آسودگی خاطر برخوردار

بوده و معتقدند که دانش آموزان دختر بسیار آرامتر از دانش آموزان پسر می‌باشند. از جمله دیگر مزایای این گونه مدارس، برخورداری از آگاهی‌های بیشتر دانش آموزان دختر این گونه مدارس در خصوص حقوق زنان، نسبت به هم‌تایان خود در مدارس مختلط و عمومی و مواجهه با مشکلات کمتر شغل یابی در جامعه می‌باشد. از نقطه نظر دیگر، برخی کارشناسان انتقاداتی بر این گونه مدارس ایراد داشته و از انزوای دختران از جامعه و جنس مخالف تحت عنوان نقطه ضعف اینگونه مدارس یاد نموده‌اند. رسانه‌های گروهی نیز به طرح مسائلی در این خصوص مبادرت نموده و مساله عدم برابری میان مردان و زنان را مطرح نموده‌اند. با این حال، مشوقین توسعه مدارس دخترانه آن را اقدامی آزمایشی دانسته و بر این اعتقادند که نظارت دولتی بر این مدارس از نقش اساسی در جهت بهبود سطح کیفی آموزش دختران و حل مسأله تبعیض میان دختران و پسران برخوردار می‌باشد.

آموزش اخلاق

آموزش اخلاق در کشور چین بر سیاست، ایدئولوژی، اخلاق و روانشناسی مشتمل می‌گردد. رسالت اصلی برنامه‌های آموزش اخلاق در مقاطع آموزش ابتدایی و متوسطه، پرورش دانش‌آموزان در جهت تربیت شهروندانی با علاقه فراوان به سرزمین مادری، اخلاق اجتماعی، رفتار متمدن و قانون می‌باشد. علاوه بر این، آموزش اخلاق به آماده‌سازی دانش‌آموزان جهت برخورداری از نگرش صحیح به جهان، زندگی و ارزیابی آن و ارتقاء هوشیاری اجتماعی کودکان منتهی می‌گردد. رشد اندیشه‌های متعالی شناختی و نظام‌های اخلاقی از جمله دیگر اهداف برنامه‌های آموزشی اخلاق محسوب می‌گردد. این آموزش بر آموزش اصول مارکسیسم - لنینیسم، افکار مائو زدونگ و تئوری دنگ زیائو پینگ و خطوط راهنمای تئوری وی، عشق به سرزمین مادری، عشق به مردم، عشق به کار، عشق به علم و عشق به سوسیالیسم استوار گردیده است. با توجه به محتوای پایه‌ای این گونه آموزش پیشرفت قابل توجهی در خصوصیات بدنی و روانی

دانش‌آموزان ابتدایی و متوسطه ایجاد شده و دانش‌آموزان به آموزش، رفتار متمدن، سنت‌های والا و ارزش‌های انقلابی چین ملی، سیستم دموکراتیک قانونی و اخلاقی، تاریخ چین مدرن، بررسی کلی کشور چین و سیاست‌های جاری، حوادث و نگرش علمی به جهان، زندگی و ارزیابی آن نائل می‌آیند. علاوه بر این، آموزش اخلاق به تقویت بنیه روحی روانی کودکان جهت برخورداری از قدرت سالم روحی و شخصیت سالم منجر می‌گردد. بنا بر اعلام حکومت مرکزی، «نظام آموزش اخلاق در مدارس ابتدایی و متوسطه»، «رئوس مطالب آموزش اخلاق در مدارس ابتدایی و متوسطه» و «سر فصل‌های آموزش اخلاق در مدارس متوسطه» در زمره اصولی می‌باشند که پایه‌ریزی آموزش اخلاق، تعیین اهداف، محتوای آموزشی، نیازهای اولیه آموزش اخلاق و سیاست‌گذاری آن، اتخاذ روش‌ها و ارزیابی اجرای برنامه‌های آموزش اخلاق، برآورد نیازهای پایه کشور در عرصه‌های ایدئولوژی، اخلاق، کیفیت روانی و چگونگی راه و روش آن، توسط این اصول صورت می‌پذیرد. آموزش اخلاق از جمله مولفه‌های مهم آموزشی در مدارس کشور چین به شمار می‌آید. حکومت مرکزی همچنین به ارائه «قانون رفتار دانش‌آموزان ابتدایی» و «قانون رفتار دانش‌آموزان متوسطه»، «هنجارهای رفتار روزمره دانش‌آموزان ابتدایی» بصورت دسته‌بندی شده مبادرت می‌نماید.

از جمله مهمترین مراکز آموزش خصوصی کشور چین می‌توان به مراکز مستقر در شهرهای پکن، شی ان، و استانهای گوانگ دونگ و جه جیانگ، اشاره نمود. آیند. طی سال ۲۰۰۱، مدارس خصوصی شهر شی ان به ثبت نام از ۱۲۰ هزار دانش‌آموز مبادرت نمودند. در این شهر ۴۰ مدرسه عمومی وجود دارد که مجموع دانش‌آموزان ثبت نامی آنان بر ۲۰۰ هزار نفر بالغ می‌گردد. فارغ التحصیلان این مدارس، نقش مهمی در مناطق غربی چین ایفا می‌نمایند.

تکنولوژی آموزشی

تاریخچه

تکنولوژی آموزشی از جمله شاخص‌های مهم مدرن سازی آموزش کشور چین به شمار می‌آید. طی ۲۰ سال اخیر با اعمال اصلاحات و اتخاذ سیاست باز کردن درها به خارج سران دولت چین توجه عمده‌ای بر تکنولوژی آموزشی معطوف داشته‌اند. در این راستا، تعدادی از سران کشور از قبیل Jiang Zemin، Li Lanqing، Lipeng به صدور دستوراتی در جهت ارائه برنامه‌های آموزش ماهواره‌ای و آموزش از راه دور مدرن مبادرت نمودند. کمیته مرکزی حزب کمونیست چین و مجلس ملی در سومین نشست ملی آموزش بر این موضوع تأکید داشتند که باید به تکنولوژی مدرن آموزشی اهمیت بیشتری داده شده و سیستم اصلاحات آموزشی نیز باید به میزان زیادی اعمال گردد. مسوولیت پیشرفت تکنولوژی آموزشی به عنوان وظیفه مهم در جهت مدرن سازی آموزش چین تحت رهبری مستقیم وزارت آموزش چین قرار دارد. تکنولوژی آموزشی در کشور چین در ابتدا با ارائه برنامه‌های آموزشی کالج سمعی بصری طی دهه ۱۹۲۰ در دانشکده کشاورزی دانشگاه Jinling آغاز گردید. در سال ۱۹۲۲، از اسلاید و فیلم با توضیحات گفتاری ضبط شده بر روی نوار جهت عمومی تر کردن روشهای عملی کشت کتان استفاده گردید. پس از سال ۱۹۴۹ آموزش سمعی بصری در مدارس مختلف و در کلیه سطوح گسترش یافت. طی سال ۱۹۶۰ دانشگاههای رادیویی تلویزیونی در Beijing، Shanghai و Shenyang تأسیس گردید. تکنولوژی آموزشی در کشور چین به میزان زیادی پس از اعمال اصلاحات و اتخاذ سیاست باز شدن درها به دنیای بیرون توسعه یافت. طی سال ۱۹۷۸ مجلس ملی به تصویب لایحه راه اندازی دانشگاه رادیویی تلویزیونی (CRTVU) و دفتر مرکزی سمعی بصری چین مبادرت نمود. پس از آن در استانها، نواحی خود مختار و شهرهایی که مستقیماً تحت نظارت دولت مرکزی قرار داشتند به جز تبت، دانشگاههای رادیویی و تلویزیونی و مراکز سمعی بصری بازسازی و یا تأسیس گردید. طی سال ۱۹۸۶ شبکه تلویزیونی آموزشی

چین راه اندازی شده و شبکه‌های تلویزیونی آموزشی استانی در مناطق Xinjiang , Ningxia , Jiangxi , Fujian , Jiangsu , Shanghai , Jilin , Liaoning و سایر استانها، شهرها و نواحی خود مختار تأسیس گردید.

تکنولوژی آموزشی در مراکز آموزش عالی

تکنولوژی آموزشی در دانشگاه‌های کشور چین از سال ۱۹۷۸ به نحو چشمگیری رشد یافته است. مؤسسات آموزش عالی به راه اندازی سازمان‌ها، دپارتمان‌ها و دفاتر ویژه ای مبادرت نموده و تکنولوژی آموزشی به طور گسترده فراگیر شد. ۹۵٪ مدارس تکمیلی متوسطه (Senior) و کالج‌های متوسطه به تاسیس سازمان‌هایی مبادرت نموده، مدارس ابتدایی و متوسطه به پرسنل و دفاتر ویژه مجهز شده و نفراتی بالغ بر ۲۰۰ هزار نفر در این حوزه به کار گرفته شدند. در همین اثنا، اغلب دانشگاهها، کالج‌ها و مدارس متوسطه شهرها به سیستم مدار بسته مجهز گردیدند. کامپیوتر نیز به عنوان ابزار کمک آموزشی به تدریج در مدارس مورد استفاده قرار گرفت. طی سالهای اخیر کامپیوترهای Multimedia و شبکه‌های کامپیوتری منطقه ای در دانشگاه‌های کشور راه اندازی شده و به طور گسترده در چند مدرسه شهرهای پیشرفته نیز مورد بهره برداری قرار گرفته است. اسلایدهای آموزشی، فیلم‌های تصویری و نوارهای ویدئویی برای کلیه رشته‌های تحصیلی مدارس ابتدایی و متوسطه تدارک گردیده است. علاوه بر این کتب مرجع تلویزیونی، نرم افزار Multimedia و شبکه‌های کامپیوتری منطقه ای در دانشگاه‌ها تأسیس گردید. کتب مرجع تلویزیونی و نرم افزار Multimedia توسط مؤسسات آموزش عالی تهیه و تألیف شده و به طور گسترده در مراکز آموزشی مورد استفاده قرار گرفت. طبق لایحه تقویت اصلاحات آموزشی، استفاده از کامپیوتر و تکنولوژی اطلاعات در مدارس تکمیلی متوسطه (Senior)، تعدادی از مدارس مقدماتی متوسطه Junior و مدارس ابتدایی گسترش یافت. کلیه مؤسسات آموزش عالی و مدارس متوسطه فنی حرفه ای به راه اندازی شبکه تحقیقات و علوم آموزشی مبادرت نموده اند. گفتنی است که این شبکه در

مدارس ابتدایی و متوسطه نیز تأسیس خواهد شد. طی سال ۱۹۹۷، وزارت آموزش تصمیم به راه اندازی ۱۰۰۰ مدرسه با امکانات تکنولوژی مدرن آموزشی مبادرت نمود. کلیه مدارس فوق از تکنولوژی آموزشی مدرن جهت ارتقاء، توسعه و اصلاح آموزش پیش دانشگاهی برخوردار گردیدند. کیفیت کلی آموزش در مدارس ابتدایی و متوسطه به خوبی تقویت شده و بر تحقیقات در خصوص روشهای مؤثرتر آموزشی تأثیری گذارد. طی سال ۱۹۹۸ تعداد ۴۳۳ مدرسه ابتدایی و متوسطه به عنوان نخستین گروه مدارس تجربی آغاز به فعالیت نمودند. این مدارس در مرحله کار تجربی در خصوص تحقیقات رشته ای، فراگیری علوم و آموزش مهارت‌های آموزشی به نتایج پرثمری دست یافته اند. تکنولوژی آموزشی در مدارس فنی حرفه ای و مدارس آموزش بزرگسالان نیز به خوبی رشد یافته است. بهره گیری از تکنولوژی آموزشی در مدارس فنی حرفه ای، کمبود معلمان و کتب مرجع در نواحی روستایی را جبران نموده است. سطح تکنیک و آگاهی علمی و میزان باسوادی کشاورزان نیز به واسطه تماشای برنامه‌های ویدئویی افزایش یافته است. چندین مدرسه در نواحی اقلیت نشین نیز به اجرای روشهای مکمل آموزش من جمله فیلمهای تصویری، اسلایدها، فیلمهای سینمایی، نوارهای ضبط صوت، نوارهای ویدئویی و برنامه‌های آموزش ماهواره ای مبادرت نموده اند. حدود ۱۰ مؤسسه تکنولوژی آموزشی به ارائه دوره‌های آموزشی کارشناسی ارشد و سه مؤسسه به ارائه دوره‌های آموزشی دکترا مبادرت می نمایند. علاوه بر این، کمیته آموزشی مؤسسات آموزش عالی در جهت حمایت از تکنولوژی آموزشی توسط وزارت آموزش تشکیل گردیده است. گفتنی است که این کمیته عهده دار مسؤولیت طراحی و ارائه برنامه‌های تکنولوژی آموزشی است.

مدیریت تکنولوژی آموزشی

دفتر آموزش سمعی بصری وزارت آموزش بر عملکرد آموزش از راه دور مدرن کشور، تکنولوژی آموزشی مدارس و آموزش تلویزیونی نظارت می نماید. دفتر فوق عهده دار مسؤولیت برقراری هماهنگی

میان دانشگاه رادیویی و تلویزیونی چین CRTVU، مرکز آموزش سمعی بصری و CETV می باشد. دپارتمانهای آموزش وزارتخانه های مختلف در مجلس ملی نیز عهده دار مسوولیت اداره تکنولوژی آموزشی در سیستم خود می باشند. سازمانهای مربوطه دپارتمانهای آموزشی استانها، نواحی خود مختار و شهرها مستقیماً تحت نظارت دولت مرکزی فعالیت دارند. کمیته مرکزی حزب کمونیست چین، مجلس ملی و وزارت آموزش به اعلام سری آیین نامه های در جهت نظارت و نظم دادن به توسعه تکنولوژی آموزشی مبادرت نموده اند. مطابق قانون آموزش جمهوری خلق چین، دولتهای منطقه ای ملزم به اولویت قرار دادن آموزش ماهواره ای و سایر آموزشهای مدرن می باشند. کمیته مرکزی حزب کمونیست چین و مجلس ملی به تبیین برنامه ای در جهت توسعه و اصلاحات آموزشی کشور مبادرت نموده اند که به حمایت از آموزش رادیویی و تلویزیونی و آموزش سمعی بصری مدارس تاکید می نماید. از جمله دیگر اقدامات دفتر فوق، گسترش آموزش مدرن و تقویت ساختار شبکه دریافت و انتقال آموزش ماهواره ای است. علاوه بر این پوشش شبکه آموزش تلویزیونی اغلب روستاها و نواحی دور افتاده کشور تا پایان قرن تکمیل خواهد شد. طی نهمین برنامه پنج ساله، وزارت آموزش به برنامه ریزی آموزش سمعی بصری ملی و تعیین وظایف و اهداف این نوع آموزش مبادرت نمود. مطابق طرح مذکور، روند گسترش و مدرن سازی آموزش در دانشگاههای رادیویی و تلویزیونی سرعت یافته و سطح تکنولوژی آموزشی، کیفیت برنامه های آموزشی تلویزیونی ارتقاء یافته، سیستم محتوایی آموزش الکترونیکی شکل گرفته و انجام تحقیقات در خصوص تکنولوژی آموزشی گسترش یافت. مؤسسه آموزش سمعی بصری چین نیز سازمان حمایتی کارکنان بخش تکنولوژی آموزشی کشور چین است. ظرف مدت زمان ۸ سال، اعضای آن بر ۱۰۰ نفر بالغ گردیده است. معلمان و کارکنان تکنولوژی آموزشی دانشگاهها مشتمل بر دانشگاه Tsinghua، دانشگاه Peking و تعداد عمده ای از مدارس ابتدایی و متوسطه، نقش فعالی در زمینه انجام تحقیقات تئوریک دارند.

اصول و اهداف آموزشی

مقامات آموزش و پرورش کشور چین در صدد می‌باشند تا طی سال ۲۰۰۰، در زمینه آموزش به موفقیت‌های بیشتری دست یافته و به توسعه تعلیم و تربیت بیش از پیش در این کشور مبادرت نمایند.

از جمله اهداف مدنظر مقامات ذیربط می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- ارائه آموزش‌های اخلاقی و تقویت توانایی‌های افراد

طی سال ۲۰۰۲ میلادی، کشور چین سعی خواهد کرد تا به منظور تربیت دانش‌آموزان مدارس بیشتر بر مباحث اخلاقی توجه نماید. دو هدف اساسی، آموزش پایه ۹ ساله و ریشه‌کن‌سازی بیسوادی است که این اقدام در زمره مهمترین وظایف آموزش و پرورش طی سال ۲۰۰۲ میلادی به شمار می‌آید.

۲- افزایش شمار دانشجویان

طبق آمار بدست آمده طی سال ۲۰۰۲، آموزشگاه‌های عالی چین از تعداد ۳ میلیون دانشجوی جدید ثبت نام به عمل آورده و همچنین شمار دانشجویان جدید مقطع کارشناسی ارشد نیز افزایش چشمگیری داشته است.

۳- اصلاح نظام آزمون ورودی دانشگاه‌ها

۴- انفصال بخش‌های خدماتی از دانشگاه‌ها

طبق سیاست‌های اتخاذ شده، در آینده نزدیک، اقامتگاه‌ها، سالن‌های غذاخوری و سایر ابزار زندگی دانشجویان به تدریج توسط بخش خدماتی اجتماعی تامین شده و دانشگاه‌ها از مسئولیت انحصاری اجرای برنامه‌های آموزشی و پژوهشی برخوردار می‌گردند.

۵- مراعات نظام شایستگی معلم (استخدام معلمان و اساتید بر اساس شایستگی‌های علمی آنان)

۶- افزایش بودجه آموزش و پرورش (افزایش سالیانه ادرصدی بودجه مالی مرکزی آموزش و

پرورش)

۷- توسعه و پیشرفت نظام سوسیالیستی مدرن کشور

۸- رشد اقتصادی کشور به واسطه تقویت روحیه کار و افزایش نرخ تولید

۹- پرورش همه جانبه ابعاد انسانی دانش آموزان من جمله ابعاد اخلاقی، جسمی و ذهنی

۱۰- اجرای سیاست‌های برابری طلبانه در دسترسی به فرصت‌های آموزشی

اولویت‌های آموزشی

از جمله مهمترین اولویت‌های آموزشی کشور چین می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- کاهش نرخ بیسوادی

آمار منتشره بیانگر کاهش ۸۸/۲ درصدی نرخ بیسوادان کشور چین طی ۱۵ سال اخیر و فزونی گرفتن نرخ افراد با سواد طی این سالهاست. طی سال ۱۹۴۹، با تشکیل جمهوری خلق چین (چین نو)، نرخ بیسوادی به بیش از ۸۰ درصد بالغ می‌گردید. طی سال ۱۹۹۰، این رقم کاهش فوق العاده‌ای یافته و بر ۲۲/۲ درصد بالغ گردید. طی سالهای اخیر، محور تلاش‌های دولت در بخش سواد آموزی بر روی افراد رده‌های سنی ۱۵ تا ۵۰ سال بوده است. از این روی نرخ بیسوادی در میان رده‌های سنی فوق از ۱۰/۳۸ در صد طی دهه ۱۹۹۰ به ۴/۸ درصد طی سال ۲۰۰۲ تقلیل یافته است. بر اساس آمار می‌توان اینگونه نتیجه‌گیری کرد که شمار زنان بیسواد در کشور چین به میزان ۵۰ درصد کاهش یافته است. طی سال ۱۹۹۰ بالغ بر ۱۲۸ میلیون زن بیسواد وجود داشته که در حال حاضر به کمتر از ۵۵ میلیون نفر کاهش یافته است.

نرخ بیسوادی در میان اقلیت‌های قومی چین که بسیاری از آنان در مناطق محروم کشور به سر می‌برند، کاهش داشته است. برای نمونه نرخ بیسوادی در منطقه خود مختار مسلمان نشین "سین کیانگ" در شمال غرب چین اکنون زیر ۷/۲۲ درصد است و این در حالیست که این میزان طی سال ۱۹۹۰

بر ۱۲/۳ بالغ می‌گردید. با این حال، کشور چین کماکان در جهت ریشه کنی پدیده بیسوادی با چالش‌هایی روبروست. چرا که بیش از ۸۵ میلیون شهروند چینی کماکان از نعمت سواد محروم می‌باشند که بالغ بر ۲۰ میلیون نفر از آنها به رده‌های سنی ۲۰ تا ۵۰ سال تعلق داشته و هر ساله نیز یک میلیون نفر بر این میزان افزوده می‌شود. با این حال، با تلاش‌های به عمل آمده طی سالهای ۱۹۹۰ تا سال ۲۰۰۱، بیش از ۴۶ میلیون و ۴۸۰ هزار شهروند چینی به جمع افراد با سواد کشور پیوسته‌اند.

۲- برابری مدارس دولتی و غیردولتی

نمایندگان کنگره ملی خلق چین با وضع قانون جدید، برابری میان مدارس غیر دولتی و دولتی را تضمین نموده و با نگرش یکسان به این مدارس، به تلاش در جهت هموار سازی راه جلب و جذب بیشتر سرمایه‌های بخش خصوصی در عرصه آموزش و پرورش که نیازمند سرمایه‌گذاری‌های کلانی است، مبادرت نمودند. بر اساس قانون فوق که در نشست نهایی نمایندگان کنگره ملی چین به تصویب رسید، جایگاه مدارس غیر دولتی ارتقاء یافته، با آنان همچون مدارس دولتی برخورد شده و از یارانه‌های دولتی برخوردار خواهند شد. لازم به ذکر است که قانون فوق از اول سپتامبر سال ۲۰۰۳ به اجرا در آمده و بدین لحاظ مدارس غیر دولتی امکان می‌یابند تا در کنار سرمایه‌گذاری جهت احداث و راه‌اندازی این گونه مدارس، به سود منطقی و مناسبی نیز دست یابند. کشور چین با برخورداری از ۱ میلیارد و ۳۰۰ میلیون جمعیت به طور جدی نیازمند سرمایه‌های غیر دولتی در جهت اعمال تحولات اساسی در نظام آموزشی و پرورشی کشور است. به اعتقاد کارشناسان، در حال حاضر منابع آموزشی و پرورشی کشور محدود می‌باشد، از این روی تشویق و ترغیب بخش خصوصی در جهت سرمایه‌گذاری در این بخش الزامی است. از جمله دیگر قوانینی که طی نشست فوق به تصویب رسید، می‌توان به قانون ممنوعیت ورود زباله‌ها و تفاله‌های تجهیزات ساختی سایر کشورها مانند قطعات رایانه‌های قدیمی و تجهیزاتی از این دست که به شدت به نظام تولید و محیط زیست چین لطمه می‌زند، اشاره نمود.

۳- حضور گسترده موسسات بین المللی آموزشی

با گذشت زمان و توسعه کشور چین در عرصه‌های مختلف، نهادها، موسسات و مراکز بین المللی آموزشی علاقه مندی بیشتری در جهت حضور در بازار تعلیم و تربیت چین از خود نشان داده و صنعت آموزش و پرورش چین نیز، به واسطه حضور این موسسات از فنون و روشهای نوین تعلیم و تربیت بهره مند گردیده و توسعه یافته است. علاوه بر این، موسسات و مراکز بین المللی آموزشی، در جهت مشارکت در برنامه های آموزشی، احداث آموزشگاهها و حضور در نمایشگاههای آموزشی ابراز علاقه مندی می نمایند. از این روی، بیشترین قرار دادهای منعقد، که اخیرا در نمایشگاه بین المللی تعلیم و تربیت که در شهر نانینگ استان گوانگ شی در جنوب چین برگزار شد، به قراردادهای همکاری میان موسسات آموزشی اختصاص داشت. کارشناسان و مسئولین موسسات بین المللی آموزشی، بر این باورند که بازار دوره‌های آموزشی و تعلیم و تربیت کشور چین از توانایی با لقوه ای برخوردار می باشد که با توسعه آن راه بالفعل سازی این بازار فراهم آمده است. برای نمونه موسسه "لینگافن" (Linguaphone) که مرکز آموزش زبان انگلیسی متعلق به کشور بریتانیا است، به انعقاد قرار دادی با شرکت فن آوری اطلاع رسانی کاسموپوینت (Cosmopoint) مالزی و همکاری مشترک در جهت توسعه بازار دوره‌های آموزشی و تعلیم و تربیت در چین مبادرت نموده است. همکاری در عرصه‌های اطلاع رسانی و رایانه ای و ایجاد مرکز آموزشی از جمله زمینه‌های فعالیتی موسسه فوق می باشد. به طور کلی می توان گفت که از یک سو، پیوستن چین به سازمان تجارت جهانی نیاز به احداث اینگونه موسسات در کشور را تقویت نموده و از سوی دیگر، موسسات خارجی به حضور گسترده تر در بازار آموزش و پرورش چین چشم دوخته اند.

۴- افزایش شمار سواد آموختگان

بنا به ارقام منتشره از سوی اداره آمار ملی چین، ظرف ۵ سال اخیر، دستاوردهای چشمگیری در قلمرو آموزش و پرورش کشور چین حاصل گردیده و بر شمار افراد با سواد این کشور افزوده شده است.

اداره مذکور همچنین به انتشار آماری مبادرت نموده است که نشان می‌دهد تا پایان سال ۲۰۰۱ بالغ بر ۱ میلیون و ۳۵۰ هزار مدرسه در کشور چین احداث گردیده و از ۳۲۰ میلیون نفر جهت تحصیل در این مراکز، ثبت نام به عمل آمده است. بدین ترتیب، از میان هر ۴ شهروند چینی، از ۱ نفر به عنوان دانش آموز در مدارس این کشور ثبت نام به عمل آمده است. در حال حاضر، کشور چین از بزرگترین نظام آموزشی در جهان برخوردار بوده و به اعتقاد وزارت آموزش و پرورش، پیشرفت‌های مذکور به واسطه حمایت‌های مالی دولت مرکزی حاصل گردیده است. بنا به گزارش مسئولین وزارت آموزش و پرورش چین، طی سال ۲۰۰۱، مبلغی بالغ بر ۵۶ میلیارد و ۸۰ میلیون دلار در جهت توسعه تعلیم و تربیت کشور هزینه گردیده است که شش برابر بیش از سال ۱۹۹۱ است. همچنین آمار نشان دهنده آن است که تا پایان سال ۲۰۰۰، بالغ بر ۸۵ درصد از جمعیت این کشور موفق به گذراندن دوره آموزش ۹ ساله پایه گردیدند.

مطابق سرشماری به عمل آمده طی سال ۲۰۰۱، بالغ بر ۴۸ میلیون و ۷۲۰ هزار شهروند چینی به جمع افراد با سواد پیوسته و نرخ ثبت نام در مدارس ابتدایی، متوسطه و دانشگاه‌ها به ترتیب بر ۹۹/۱ درصد، ۸۸/۷ درصد، ۴۲/۸ درصد و ۱۳/۳ درصد رسیده است. اجرای پروژه‌های آموزشی چین همچون شکوفه بهار و پروژه امید، نیز در بهبود وضعیت تعلیم و تربیت مناطق فقیرنشین و اجرای برنامه آموزش ۹ ساله پایه در سراسر کشور نقش مهمی در ریشه کنی بی سوادی در کشور چین داشته است.

طی سال ۲۰۰۲ میلادی، از تعداد ۱۱ میلیون و ۷۵۰ هزار دانشجو در دانشگاه‌های چین ثبت نام به عمل آمده که ۸ میلیون و ۲۰۰ هزار نفر بیشتر از سال ۱۹۹۰ است. در مقطع کارشناسی ارشد نیز، از ۳۹۳ هزار و ۲۰۰ نفر ثبت نام به عمل آمده که این میزان، ۳ برابر سال ۱۹۹۰ می‌باشد. با وجود این، بودجه ای که کشور چین صرف توسعه آموزش و پرورش نموده، تنها برابر با ۱ درصد هزینه‌های آموزشی جهانی بوده و این در حالی است که این کشور ۲۰ درصد از جمعیت جهان را در خود جای داده است.

۵- اصلاح کتب درسی

وزارت آموزش چین، به منظور روزآمد نمودن اطلاعات آموزشی، به اصلاح کتب درسی و آموزشی مدارس ابتدایی و متوسطه مبادرت نموده است. جهت نیل به این هدف، در ابتدا شکل و محتوای مواد آزمون ورودی دانشگاهها تغییر یافته و سیستم فعلی پذیرش دانشجو در دانشگاههای چین، بر کسب نمرات امتحانی استوار گردید. سیستم فوق تأثیر به سزایی بر چگونگی تدریس در مدارس ابتدایی و متوسطه داشته و مواد آموزشی آموزشگاههای پیش دانشگاهی به نحوی تدوین یافته که بیشتر بر کسب نمرات بالا تأکید دارد. محتوای اکثر کتب درسی که در حال حاضر در دانشگاهها و مدارس کشور تدریس می‌گردد، دهها سال قبل تدوین یافته اند، از این روی مطابق با نیاز فعلی و توسعه سریع اقتصادی و اجتماعی کشور نبوده و در نتیجه کیفیت آموزشی کشور نسبت به کشورهای توسعه یافته بسیار پایین تر است. مضافاً اینکه سیستم آموزشی فعلی کشور چین عمدتاً بر اصول تئوریک به عوض اصول عملی استوار می‌باشد. ممکن است دانش آموزان با تئوری‌های جبر و ریاضیات به خوبی آشنا باشند، اما این گونه تئوریه‌ها به برطرف سازی مشکلات اجرایی، منجر نمی‌گردد. از این روی، تغییر مواد آموزشی در جهت تطبیق با زندگی واقعی امروزی الزامی است.

۶- راه یابی شبکه اینترنت به مدارس کشور

در حال حاضر، دانش آموزان بیش از ۲۰۰ مدرسه ابتدایی و متوسطه کشور، از امکان دستیابی به اطلاعات مورد نظر آموزشی، از طریق شبکه اینترنت دست یافته اند. به گفته کمیسیون آموزشی، در حال حاضر، نقش رایانه و آموزش از طریق شبکه اینترنت در مدارس بسیار مهم و روز افزون گردیده و دولت به برپایی کلاسهای در زمینه فن آوری اطلاع رسانی در کلیه مدارس کشور مبادرت نموده است. بر این اساس، اغلب مدارس ابتدایی و متوسطه کشور به ویژه مدارس شهر پکن از اتاق کامپیوتر برخوردار بوده و یک دهم مدارس محلی نیز از حداقل ۱ رایانه به ازای هر ۱۰ دانش آموز برخوردار می‌باشند. طبق برنامه‌های آموزشی کشور، تا سال ۲۰۰۵، مدارس ابتدایی و متوسطه به ارائه برنامه‌های آموزشی از طریق شبکه

جهانی اینترنت مبادرت خواهند نمود.. تا کنون تعداد ۲۹ مدرسه متوسطه و ابتدایی شهر پکن، به تشکیل مراکز آزمایشی در جهت ایجاد سیستم فن آوری و آموزش نوین مبادرت نموده اند. آمار نشان می‌دهد که بالغ بر ۷۴۹ مدرسه ابتدایی و متوسطه مستقر در شهر پکن، از ۲۰۲۰۰ رایانه برخوردار بوده و ۴۶۷ مدرسه نیز به برگزاری کلاسهای علمی رایانه ای مبادرت نموده اند. آمار جدید و رسمی چین نشان می‌دهد که بالغ بر ۲۲/۵ میلیون شهروند چینی از اشتراک شبکه اینترنت برخوردار می‌باشند که ۵۶ درصد از این افراد، زیر رده سنی ۲۴ سال قرار دارند. لازم به ذکر است که شهر پکن، استان گواندونگ و شهر شانگهای، از بیشترین مشترکان شبکه اینترنت در کشور برخوردار می‌باشند.

۷- تعلیم و تربیت از طریق کامپیوتر

بر اساس اعلام دولت مرکزی چین تا قبل از سال ۲۰۱۰، آموزش از طریق کامپیوتر در سراسر کشور آغاز خواهد شد. این درحالی است که استان گواندونگ به عنوان یکی از بزرگترین مناطق تجاری و اقتصادی کشور، از هم اکنون به آموزش دانش آموزان از طریق کامپیوتر، مبادرت نموده است، به نحویکه تا سال ۲۰۰۵، کلیه مدارس ابتدایی و متوسطه این استان، به ارائه برنامه‌های آموزشی دیجیتال مبادرت خواهند نمود. طبق اعلام اداره آموزش و پرورش استان گواندونگ، درس کامپیوتر بعنوان یک درس اصلی در کنار دروس ریاضی، زبان چینی و انگلیسی قرار می‌گیرد. تکنولوژی اطلاعات نیز در جهت بهبود کیفیت آموزشی در کنار سیستم سنتی معرفی خواهد شد. همچنین در برخی از مدارس پیشرفته، کلاسهای درسی بدون کتاب برگزار می‌گردد. تا پایان سال ۲۰۰۰، تعداد ۲۳۲ هزار دستگاه کامپیوتر در مدارس ابتدایی و متوسطه به کار گرفته شده که ۱۵٪ از کل کامپیوترهای سراسر کشور را تشکیل می‌دهد.

تاکنون تعداد، ۴۵۰ لابراتور و ۲۲۰ ایستگاه کامپیوتری راه اندازی گردیده و در تعدادی از مدارس گواندونگ، برنامه هدایت از طریق کامپیوتر با موفقیت به اجرا گذارده شده است. در تعداد ۶ مدرسه اصلی

شهر نانهای (Nanhai)، کلیه معلمین زیر رده سنی ۴۵ سال و هر ۳ دانش آموز، از ۱ دستگاه کامپیوتر برخوردار می‌باشند.

۸- پذیرش دانشجویان خارجی در دانشگاه‌های چین

وزارت آموزش چین به ۳۵۶ دانشگاه و کالج مجوز داده است تا به پذیرش دانشجویان خارجی مبادرت نمایند. این دانشگاه‌ها که از تسهیلات مناسب آموزشی برخوردار می‌باشند، مختار اند که به دانشجویان خارجی به زبان چینی و یا به زبان مادری دانشجوی پذیرفته شده آموزش دهند. این دانشگاه‌ها همچنین از مجوز برقراری ارتباط با دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی خارجی در جهت ارتقاء سطح آموزشی خود برخوردار می‌باشند. وزارت آموزش چین نیز به صدور دستوراتی به این دانشگاه‌ها در خصوص افزایش امکانات اقامتی دانشجویان خارجی در جهت پذیرش هر چه بیشتر دانشجویان مبادرت نموده است. در این گرد همایی که ۱۴۰۰ دانشجوی خارجی شاغل به تحصیل در برخی از دانشگاه‌های پکن حضور داشتند، تعداد ۳۰۰ دانشجوی خارجی از ۶۰ کشور جهان به اجرای برنامه‌های فرهنگی کشور متبوع خود پرداختند. برای نخستین بار طی سال ۱۹۵۰، کشور چین به پذیرش گروه ۳۳ نفره دانشجویان خارجی از کشورهای اروپای شرقی مبادرت نمود. از آن زمان تا کنون بیش از ۳۵۰ هزار دانشجوی خارجی از دانشگاه‌های چین فارغ التحصیل شده اند که ۸۰ هزار فر از آنان از بورسیه تحصیلی کشور چین استفاده کرده و ۳۷۰ هزار نفر نیز با هزینه شخصی به تحصیلات خود ادامه داده اند. از جمله پر طرف دارترین رشته‌های تحصیلی برای دانشجویان خارجی می‌توان به زبان چینی، فرهنگ چین، علوم پزشکی، علوم مهندسی، کشاورزی، و سایر رشته‌های علوم انسانی اشاره نمود.

۹- افزایش سرمایه گذاریهای علمی

کشور چین قصد دارد به منظور تشویق و ترغیب مبتکران و نوآوران و توسعه تحقیقات زیربنایی کشور، به افزایش سرمایه گذاری در زمینه‌های علمی مبادرت نماید. کمیته سرمایه گذاری علوم طبیعی

دولت چین، ضمن اعلام این خبر افزود: کشور چین در صدد اجرای اقداماتی است تا از این طریق کلیه افرادی که از دیدگاههای متفاوت در زمینه‌های علمی برخوردار می‌باشند، به رقابت سالم با یگدیگر بپردازند. این کمیته امیدوار است در جریان این سرمایه‌گذاری، دانشمندان به گسترش تحقیقات خود مبادرت نمایند. وزارت علوم و فنون چین نیز در صدد ارتقاء سطح تکنولوژی و علمی شرکتها و موسسات کوچک و متوسط کشور می‌باشد. طی سال ۱۹۹۹، کمیته مذکور به اختصاص ۱۲۵ میلیون دلار جهت انجام تحقیقات و پژوهشهایی در باب علوم طبیعی مبادرت نمود که در مقایسه با نرخ ۶۴/۹ میلیون دلاری سال ۱۹۸۶ از افزایش چشمگیری برخوردار بوده است.

۱۰- افزایش نرخ دریافتی متخصصین، اساتید و کارشناسان

طی سالهای اخیر، دولت چین به منظور تشویق متخصصین و اساتید زبده دانشگاهی به افزایش حقوق و مزایای آنان به مقدار قابل ملاحظه‌ای مبادرت نموده است. گفتنی است که تاکنون بالغ بر ۱۰ هزار متخصص و استاد دانشگاه متعلق به ۶۳ دانشگاه کشور از این مزیت بهره‌مند گردیده‌اند. افزایش حقوق تا حد ۱۲ هزار دلار در سال هر چند در مقایسه با میزان پرداختهای کشورهای غربی به این طبقه، مبلغ چشمگیری نیست، اما این نکته را نیز باید مد نظر قرار داد که پرداخت مبلغ فوق معادل ۳ برابر دریافتی کنونی آنان است. اتخاذ چنین سیاستی در خصوص اساتید و متخصصین زبده، تشویق و ترغیب آنان به فعالیت و پژوهش در کشور به عوض فعالیت در کشورهای خارجی است.

۱۱- طرح تحصیل دختران کم بضاعت

طرح تحصیل دختران کم بضاعت با عنوان طرح (شکوفه‌های بهاری) طرحی است که در جهت کمک به دختران کم بضاعت به مورد اجرا در آمده است. ظرف ۱۰ سال اخیر، کلیه اقشار مردمی از داخل و خارج چین مبلغی بالغ بر ۲۲۰ میلیون یوان (معادل ۲۷ میلیون دلار) به این موسسه یاری رسانیده‌اند. در این اثنا، در ۲۹ استان کشور نیز کلاسهای آموزشی ویژه‌ای در جهت کمک به آموزش دختران متعلق به

خانواده های کم در آمد دایر گردید. گفتنی است که تا پایان سال ۱۹۹۸، موسسه فوق به حمایت از ۷۵۰ هزار دختر دانش آموز دختر مبادرت نموده است.

۱۲- تقویت نظام آموزشی مناطق غربی چین

وزارت آموزش و پرورش چین از دانشگاهها و کالجهای مناطق توسعه نیافته مرکزی و غربی این کشور خواسته است تا از دانشجویان بیشتری ثبت نام به عمل آورند. گفتنی است که اعمال چنین سیاستی به لحاظ توسعه اقتصادی و پیشرفت اجتماعی این مناطق صورت می گیرد. استراتژی مذکور سنجشی از برنامه های دولت چین در جهت توسعه این مناطق از طریق فعالیتهای علمی و آموزشی به شمار می آید. بر این اساس پیش بینی می گردد که طی چند سال آتی، از دانشجویان بیشتری در این مناطق ثبت نام به عمل آید. بنا به اعتقاد رهبران چین، تا زمانی که مناطق غربی و مرکزی کشور همچون مناطق شرقی توسعه نیابند، این کشور کاملاً توسعه نیافته و در آینده با مشکلات زیادی مواجه خواهد شد.

۱۳- بورسیه تحصیلی دانشجویان روستایی

بنیاد توسعه کودکان و نوجوانان چینی، روزنامه جوانان چینی و شرکت کوکا کولا در چین مشترکاً بورسیه تحصیلی ویژه ای به دانشجویان روستایی اختصاص داده اند. با بررسی ها و ارزیابی های صورت گرفته، طی سال ۱۹۹۹ بالغ بر ۶۸۲ دانشجوی جدید از اینگونه بورس تحصیلی بهره مند گردیدند.

بر این اساس ظرف مدت زمان ۴ساله تحصیلی، مبلغ سالیانه ای بالغ بر ۲ هزار یوان به این افراد پرداخت خواهد شد. گفتنی است که میزان کل بورس بر ۸ میلیون یوان بالغ گردیده و دانشجویان روستایی و مناطق مرزی و کوهستانی از اولویت در اخذ آن برخوردار می باشند. گفتنی است که تاکنون دانشگاههای سراسر چین به معرفی بیش از ۴ هزار دانشجو جهت اخذ بورسیه تحصیلی مبادرت نموده اند که در نتیجه بررسیهای صورت گرفته، تعداد ۶۸۲ دانشجو انتخاب گردیده است.

۱۴- احداث مدارس غیر دولتی و آموزش افراد فاقد شغل

استقبال از آموزش های فنی و حرفه ای ویژه افراد غیر شاغل در چین، بر افزایش شمار مدارس غیر دولتی منجر گردیده است. آمار رسمی منتشره از سوی وزارت کار و تأمین اجتماعی چین نشانگر آن است که با سرمایه گذاری مؤسسات، صاحبان شرکت ها و نهادهای غیر دولتی، بالغ بر ۱۶ هزار مدرسه فنی و حرفه ای در سراسر کشور تأسیس گردیده است. در اوایل سال ۲۰۰۲ میلادی، تنها در منطقه دونگ چنگ واقع در شرق پکن تعداد ۱۱ مدرسه احداث گردیده و بیش از ۴۰ شرکت حقیقی و حقوقی غیر دولتی به ارائه تقاضای تأسیس این گونه مدارس به وزارت کار و تأمین اجتماعی مبادرت نموده اند. احداث این گونه مدارس، بخشی از برنامه دولت در جهت باز گرداندن نیروهای تعدیل شده به کار و ایجاد سهولت به منظور یافتن شغل برای افراد فاقد شغل است. از این روی، بر اساس مقرراتی که از سال ۱۹۹۹ به مورد اجرا گذارده شده است، افراد غیر شاغل، بدون پرداخت هرگونه عوارض به دولت محلی، از یارانه های دولتی در جهت حضور در کلاس های آموزشی فنی و حرفه ای بهره مند گردیده اند. با این حال مدارس مذکور ملزم به هماهنگ سازی سیاستها و خط مشی خود با استانداردهای دولتی و مراعات این قبیل استانداردها در دوره های آموزشی جهت ارائه چنین آموزش هایی می باشند. لازم به ذکر است که دوره های آموزشی استاندارد ویژه افراد غیر شاغل نیز خود به دو دسته کلی تقسیم می گردد. طی برخی از دوره ها، مدرک معتبری در جهت تایید صلاحیت و مهارت شرکت کنندگان و کسب شغل مناسب در دراز مدت صادر می گردد. در سایر دوره ها نیز، آموزش هایی در جهت کسب مشاغل، طی فواصل زمانی کوتاه مدت و سریع شغلی به علاقه مندان ارائه می گردد. گفتنی است که طی سالهای اخیر، تقاضا جهت احداث این گونه مدارس در کشور چین و بویژه در شهرهای بزرگی مانند پکن رو به افزایش نهاده است. برخورداری از چنین آموزش هایی، به افزایش سریع مهارت افراد بیکار غیر ماهر و کسب آسانتر فرصت شغلی مناسب منجر گردیده است. از دیگر سو، افزایش تعداد مدارس و تسریع در احداث آنها، به بروز مشکلاتی منتهی گردیده و موجبات نگرانی مقامات دولت های محلی را فراهم آورده است. چراکه این قبیل مدارس در جهت آموزش

تعداد هرچه بیشتر افراد، اغلب به برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه مدت (۶ ماهه) بدون اتخاذ برنامه ریزی مناسب آموزشی مبادرت می‌نمایند. برخی اوقات نیز دوره‌های آموزشی از مطلوبیت و مقبولیت لازم برخوردار نبوده و یا کلاسهای آموزشی به واسطه به حد نصاب نرسیدن دانشجویان، تشکیل نمی‌گردد. جهت برطرف نمودن مشکلات، بسیاری از مدارس فنی و حرفه ای غیر دولتی از ادارات کار در سراسر کشور خواسته اند که نقش جدی تری در زمینه مدیریت اینگونه مدارس ایفا نموده و از نزدیک بر برنامه های تحصیلی و آموزشی و کیفیت آنها نظارت داشته باشند. گفتنی است که اینگونه مدارس تا پایان سال ۲۰۰۲ میلادی، موفق به آموزش ۱۲ میلیون نیروی بیکار و تعدیل شده و کاریابی برای ۸ میلیون نفر از فارغ التحصیلان گردیده اند. انتظار می‌رود تا پایان سال ۲۰۰۳، با اجرای این برنامه بالغ بر ۱۰ میلیون نفر دیگر نیز تحت برنامه‌های فوق، تعلیم یابند.

۱۵- ترویج فرهنگ مطالعه در میان دانش آموزان چینی

کشور چین از جمله کشورهایی است که از سنت‌های دیرپایی در ارتباط با عادات مطالعه برخوردار می‌باشد. جوانان چینی همواره نسبت به مطالعه اشتیاق نشان می‌دهند. در گذشته جوانان برای خودنمایی و تظاهر مطالعه می‌کردند، اما امروزه به منظور کسب دانش، درک زیبایی و لذت از مطالعه کتاب می‌خوانند. از آنجا که تولید کتاب اساس کلیه فعالیت‌های مربوط به مطالعه است، وظیفه کلیه آحاد جامعه به ویژه محافل انتشاراتی است که به ترویج عادات مطالعه در میان نوجوانان مبادرت نمایند.

از این روی، انتشار کتب مناسب برای نوجوانان، اصلی ترین و معمولی ترین اقدامی است که کانون های نشر در جهت رواج عادات مطالعه انجام می‌دهند. هدف و وظیفه اصلی کانون نشر ادبیات مردمی، در ارتباط با جوانان است. کانون نشر ادبیات مردمی در کلیه مراحل تولید کتاب، همواره نیازهای نوجوانان و جوانان را مورد توجه قرار داده و تلاش می‌نماید تا از طریق ارائه موضوعات خواندنی ارزشمند، مفید و جالب عادات مطالعه را در آنان تقویت نموده و از این طریق به درک و شناخت بهتر آنان در زندگی و

جامعه کمک نماید. در طول ۴۰ سال اخیر، کانون نشر ادبیات مردمی تعداد زیادی کتب ادبی مناسب برای نوجوانان منتشر نموده و همچنین آثار مشهور کلاسیک چین را گردآوری و انتشار نموده که به چندین میلیون بالغ می‌گردد. علاوه بر این در زمینه ترجمه ادبیات خارجی با استفاده از ویراستاران با قابلیت و شایسته، اقدام به ترجمه متون خارجی می‌نماید. در بخش ادبیات خارجی کتابخانه‌های کانون مذکور «ادبیات نوجوانان»، از جایگاه ویژه ای برخوردار است. انتشار شاهکارهای ادبی ویژه نوجوان نیز با استقبال زیادی مواجه گردیده است. براساس تجربیات کانون فوق، قبل از برنامه ریزی جهت انتشار کتب، کسب آگاهی از علایق نوجوانان و تقاضاهای آنان جهت انتشار کتب ضروری است. انتشار نشریات دوره ای با محتوای داستان و افسانه‌های هفتگی، تغییر رمان‌های معروف به داستان‌های کوتاه برای نوجوانان، ارایه اخبار و خلاصه ای از کتب جدیدالانتشار، از جمله فعالیت‌های سازمانی کانون مذکور در جهت ترویج عادات مطالعه به شمار می‌آید. برگزاری مسابقات کتابخوانی در حوزه افسانه و داستان‌های معروف جهان نظیر آثار شکسپیر نیز به شدت مورد استقبال جوانان چینی واقع شده و علاوه بر این، طی سال‌های اخیر دوره‌های آموزشی در زمینه بهبود مهارت‌های نگارشی برگزار شده که نتیجه آن بهبود کیفیت مطالعه در میان نسل جوان کشور بوده است.

از جمله مهمترین معضلات پیش روی ترویج عادات مطالعه در کشور چین می‌توان به موارد ذیل

اشاره نمود:

۱- فقدان نوآوری و خلاقیت برای کودکان

۲- رشد غیرقابل کنترل کانون‌های نشر و بازاری شدن کتب

۳- عدم وجود بودجه کافی جهت خرید کتاب در کتابخانه‌ها

از جمله مهمترین طرح‌های عملی اجرا شده جهت ترویج عادات مطالعه در کشور چین نیز می‌توان به

موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- آگاهی از علایق و خواسته‌های جوانان جهت انتشار کتب مفید
- ۲- تطبیق، تغییر و قابل فهم نمودن کتب مشهور جهان برای کودکان پیش دبستانی
- ۳- برپایی مسابقات علمی-آموزشی
- ۴- برگزاری دوره‌های آموزشی در زمینه بهبود مهارت‌های نگارشی
- ۵- اعطای بارانه‌های ویژه به کانون‌های نشر به منظور انتخاب و توزیع کتب مفید در میان دانش آموزان
- ۶- اختصاص جوایز ملی به نویسندگان برگزیده آثار کودکان
- ۷- ترغیب والدین و معلمین به تشویق و ترغیب دانش آموزان جهت مطالعه متون غیردرسی
- ۸- آموزش کادر کتابداری از طریق برگزاری دوره‌های متنوع آموزشی
- ۱۶- ارائه دسترسی بهتر و کارآمدتر برنامه‌های آموزش به کلیه شهروندان چینی
- ۱۷- همگانی سازی آموزش پایه و ریشه کنی بیسوادی از جامعه
- ۱۸- توسعه برنامه‌های آموزش متوسطه و تقویت ابعاد حرفه ای آن
- ۱۹- افزایش نرخ دانش آموختگان آموزش عالی
- ۲۰- ارتقاء بهبود کیفیت و کارایی نظام آموزشی و شرایط کاری مدارس

برنامه ریزیهای آموزشی

از جمله مهمترین برنامه ریزیهای وزارت آموزش و پرورش چین، مقارن با برپایی اجلاس فعالیت‌های آموزش و پرورش در سال ۱۹۹۹، میتوان به اعمال اصلاحاتی در زمینه‌های تدریس، نحوه اداره آموزش عالی، ایجاد نظام آموزشگاهی، نظارت برمدیریت داخلی آموزشگاهها، جذب دانشجویان جدید و شغل یابی

و نظام جذب و تامین هزینه‌های آموزش و پرورش، افزایش سود آموزشگاهها در جهت ارتقاء کیفیت آموزش و پیشرفت یکسان و هماهنگ آموزش عالی فنی و حرفه ای و بزرگسالان اشاره نمود.

گفتنی است که کلیه برنامه ریزی‌های فوق در جهت تاکید بر دو محور اساسی ذیل صورت گرفته است:

الف: تعمیم نظام آموزش پایه ۹ ساله و کاهش نرخ بیسوادی در میان جوانان و سالمندان

مطابق چنین سیاستی، طی سال ۲۰۰۱، آموزش پایه ۹ ساله در ۸۰ درصد از مناطق پرجمعیت

کشور تعمیم یافته و ۳ میلیون بیسواد تحت پوشش برنامه‌های سواد آموزی قرار گرفتند.

ب: پیشرفت آموزش فنی و حرفه ای در نظام ابتدایی و متوسطه روستایی و رشد و توسعه آموزش

فنی و حرفه ای عالی

در این اثنا، همچنین فعالیتهای ویژه ای من جمله گسترش آموزش در آستانه ورود به قرن ۲۱،

تقویت آموزشهای اخلاقی، ارتقاء سطح علمی معلمان، تکمیل نظام آموزش فنی و حرفه ای در سطوح

ابتدایی، متوسطه و عالی براساس طرح توسعه آموزش به مورد اجرا گذارده شد. علاوه بر این، از تعداد ۱/۳

میلیون دانشجوی جدید ثبت نام به عمل آمد که در مقایسه با سال ۱۹۹۸، از افزایش ۲۰ درصدی

برخوردار بوده است. همچنین، طی سال ۱۹۹۸، بالغ بر ۲۲۴۲ شهرستان (۷۳ درصد از مناطق پرجمعیت)

به هدف تعمیم آموزش پایه ۹ ساله و ریشه کن سازی بیسوادی در میان جوانان و سالمندان نائل آمدند. و

این در حالیست که طی سال ۱۹۹۷، این میزان تنها بر ۶۵ درصد بالغ می‌گردید. در این اثنا همچنین بالغ

بر ۳/۲ میلیون بیسواد، از نعمت سواد بهره مند گردیدند. بدین ترتیب در حال حاضر، نرخ بیسوادی در میان

جوانان و سالمندان تا میزان ۵/۵ درصد کاهش یافته است. طی این سالها همچنین، کشور چین به ابداع

نظام نظارت و مشاوره آموزشی و پرورشی در جهت اجرای بهینه برنامه‌های آموزش و پرورش مبادرت نموده

است. در این راستا، در حال حاضر، سازمان نظارت و مشاوره آموزش و پرورش در ۳۱ استان، نواحی

خودمختار و شهرهای تابعه ی مرکز، ۹۹ درصد از سایر شهرها و ۹۳ درصد از شهرستانها تاسیس یافته و

تعداد کادر این سازمان در سراسر کشور بر ۲۴/۸ هزار نفر بالغ می‌گردد که در این میان ۷۶۰۰ نفر بازرسین ویژه آموزش و پرورش می‌باشند. لازم به ذکر است که سازمانهای فوق و کادر ویژه آنان نقش به‌سزایی در اجرای برنامه‌های دولت و توسعه سیاستهای آموزش و پرورش چین ایفا نموده‌اند.

طرح‌های آموزشی

از جمله مهمترین طرح‌های آموزشی کشور چین طی سالهای اخیر می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- طرح آموزشی بهبود زمینه‌های آموزشی مناطق محروم (طرح امید)

دهمین سالگرد طرح امید چین که برای نخستین بار طی سال ۱۹۸۹، در جهت بهبود زمینه‌های آموزشی در مناطق محروم و دورافتاده کشور به مورد اجرا گذارده شد، طی سال ۲۰۰۱ در مراسم ویژه ای گرامی داشته شد. در این راستا، طی ۱۰ سال اخیر، هزینه ای بالغ بر ۲/۱ میلیارد دلار در جهت بهبود اوضاع آموزشی مناطق مذکور سرمایه گذاری شده، حدود ۷۵۰۰ مدرسه احداث گردیده و ۲/۲ میلیون دانش آموز متعلق به خانواده‌های فقیر و محروم از امکانات آموزشی، مبادرت به تحصیل نمودند. در میان سرمایه گذاریهای صورت گرفته، سرمایه گذاریهای شهروندان چینی مقیم خارج، از جایگاه بسیار مهمی برخوردار می‌باشد. از ماه مارس ۲۰۰۳، محور برنامه‌های آموزشی طرح امید بر آموزش روستایی و ارتقاء سطح آموزش مدارس قرار گرفته است. لازم به یاد آوری است، طرح امید، طی ۱۰ سال اخیر، به منظور جلب کمکهای مالی کشورهای مختلف و افراد خیر در رابطه با مدرسه سازی در مناطق محروم چین، مطرح گردیده است. به موجب این طرح، افراد و یا شرکتهای خارجی در تامین هزینه‌های آموزشی به منظور کمک به محرومین، احداث مدارس و یا اختصاص کمک هزینه‌های آموزشی به برخی دانش آموزان محروم، نقش مهمی ایفا می‌نمایند.

۲- طرح ویژه مبارزه با بیسوادی

در راستای مبارزه با بیسوادی، کشور چین در صدد است، با اجرای برنامه‌های آموزشی، به کاهش شمار بیسوادان کشور تا سقف ۵/۵ درصد مبادرت نماید. به گفته وزارت آموزش و پرورش چین، اجرای برنامه‌های آموزشی و دوره‌های آموزش پایه ۹ ساله در میان شهروندان چینی به ویژه جوانان بسیار موثر و سودمند بوده است. از پس از تاسیس جمهوری خلق چین طی سال ۱۹۴۹، شمار بیسوادان به سرعت کاهش یافته است. در این اثنا، شمار افراد بیسواد بر ۸۰ درصد بالغ می‌گردید و این در حالیست که طی سال ۱۹۹۸، نرخ فوق بر ۱۴/۵ درصد بالغ می‌گردید. طبق آمار موجود، تا پایان سال ۲۰۰۲، شمار افراد بیسواد رده‌های سنی ۱۵ تا ۵۰ سال بر ۳۳/۳۰ میلیون نفر بالغ می‌گردد. در این اثنا، همچنین وزارت آموزش و پرورش چین اعلام نمود، که طی سال ۲۰۰۰-۱۹۹۵، بودجه ۱/۲ میلیارد دلاری در جهت اجرای دوره‌های آموزش پایه و طرح‌های سواد آموزی در استانها و مناطق محروم کشور اختصاص داده است. ضمن آنکه از پایان سال ۲۰۰۲ میلادی به بعد، آموزش پایه ابتدایی عمومیت یافته و بیش از ۹۰ درصد جمعیت بیسواد این کشور را در برگرفته است. در همین حال، ۷۳ درصد از جمعیت بیسواد این کشور نیز به گذراندن دوره‌های آموزش پایه ۹ ساله نائل آمدند. با وجود این، بنا به اعتقاد مقامات چینی، علی‌رغم پیشرفتهایی که در زمینه کاهش نرخ بیسوادی حاصل گردیده، اقدامات بسیار زیادی باقیمانده که باید صورت گیرد.

۳- طرح آموزش پایه کودکان و نوجوانان معلول

طی سال ۲۰۰۰-۱۹۹۹، وزارت آموزش و پرورش چین با ۲۱ استان، ناحیه خودمختار و شهر مستقل به امضای قرارداد آموزش پایه کودکان و نوجوانان مبادرت نمود. طبق آمار، طی سال ۱۹۸۰، کشور چین، از تعداد ۲۹۲ مدرسه ویژه تربیت کودکان و نوجوانان با ۳۳۰۵۵ دانش آموز برخوردار بود.

با سعی و کوشش مقامات چینی، ظرف ۲۰ سال اخیر، تعداد مدارس ویژه تربیت کودکان نابینا، کر و لال، کندذهن و عقب مانده، بر ۱۵۳۵ باب و شمار دانش آموزان بر ۳۵۸ هزار نفر بالغ گردید. بر اساس این قرارداد جدید، طی سال ۲۰۰۰، تعداد ۲۱ استان، ناحیه خود مختار و شهر مستقل از ۱۴۵۳ کلاس ویژه تربیت کودکان معلول در آموزشگاههای عمومی و ۹۷ آموزشگاه جدید، در جهت تربیت ۱۳ هزار معلم حرفه ای احداث گردید.

۴- طرح آموزش کادر فنی و حرفه ای

وزارت نیروی انسانی چین سرگرم تدارک برنامه ای است که به موجب آن کلیه کارکنان فنی و حرفه ای ملزم به حضور در کلاسهای دانش افزایی، در جهت تکمیل و به اصطلاح به روز نمودن مهارتهای آموزشی می باشند. افراد مذکور ملزم به حضور سالیانه حداقل ۷۲ ساعت در کلاسهای دانش افزایی می باشند.

۵- طرح اعطای جایزه افتخاری بین المللی مبارزه با بیسوادی

سازمان یونسکو در اقدامی ابتکاری روز ۸ سپتامبر را روز بین المللی مبارزه با بیسوادی نامگذاری نموده است. بر این اساس، مدرسه فرهنگ و تکنولوژی روستاییان دهکده وان بائو شان (Wan bao shan) شهر آندا (Anda) استان هی لونگ جیانگ موفق به اخذ جایزه افتخاری بین المللی مبارزه با بیسوادی سال ۱۹۹۹ میلادی شد. گفتنی است که مدرسه مذکور، پس از تأسیس طی سال ۱۹۸۰ میلادی، در باسوادی ۳۰ هزار نفر از روستاییان ۱۲ دهکده نقش اصلی ایفا نموده است. این مدرسه خدمات برجسته ای در زمینه آموزشی ایفا نموده و از این روی سازمان یونسکو به اعطای جایزه افتخاری بین المللی مبارزه با بیسوادی به این مدرسه مبادرت نموده است.

۶- طرح انتفاعی سازی مدارس غیر دولتی در کنگره چین

نمایندگان کنگره ملی چین در خصوص تصویب پیش نویس قانون توسعه مدارس غیر دولتی (انتفاعی) این کشور هنوز به وحدت نظر نرسیده اند و مشخص نیست که آیا این مدارس باید در عین

انتفاعی بودن از سیاست‌های ترجیحی و امتیازات دولتی نظیر معافیت مالیاتی، تسهیلات اخذ وام و خرید زمین و سرمایه‌گذاری‌های دولتی بهره‌مند شوند یا اینکه چنین امتیازاتی به این گونه مدارس اعطا نگردد. در قانون فعلی آموزش و پرورش کشور چین که از سال ۱۹۹۵ به مورد اجرا گذارده شده است، هیچگونه تبصره‌ای در خصوص توانایی افراد حقیقی جهت تأسیس مؤسسات آموزشی با هدف کسب سود، وجود نداشته و از این روی، پیش‌نویس جدیدی در جهت احداث مدارس غیر دولتی انتفاعی تسلیم‌کننده ملی خلق چین گردیده است که نمایندگان در حال بحث و بررسی و تبادل نظر پیرامون آن می‌باشند. در این پیش‌نویس به ترغیب سرمایه‌گذاران جهت تأسیس مؤسسات آموزشی انتفاعی و کسب سود برای آنان تأکید شده است، اما این مسأله همچنان مورد توافق کلیه نمایندگان قرار نگرفته است. کشور چین از بیش از ۶۰ هزار مؤسسه آموزشی غیر دولتی برخوردار است که ۴۴ هزار باب از آن به مهدهای کودک، ۴۳۰۰ باب به مدارس ابتدایی و ۷۳۱۶ باب به مدارس متوسطه تعلق دارد.

۷- طرح احداث مدارس ویژه فرزندان کارگران و مهاجرین

طی سالهای اخیر، کشور چین در صدد تأسیس مدارس غیر دولتی ویژه فرزندان کارگران و مهاجرین بوده است تا از این طریق فرصت‌های آموزشی بیشتری برای این دسته از کودکان فراهم آید. آمار رسمی نشان می‌دهد که از دهه ۹۰ به این سو بالغ بر ۲۰۰ مدرسه غیر دولتی در سراسر پکن تأسیس یافته است که از کودکان مهاجر ثبت نام می‌نمایند. در بزرگترین این مدارس ۳ هزار دانش‌آموز و در کوچکترین آنها ۱۰ دانش‌آموز مشغول به تحصیل می‌باشند. مدارس مذکور از سطوح گوناگونی برخوردار بوده و برخی از آنها به دلیل هزینه سنگین مدارس خصوصی برای خانواده‌های کارگران و مهاجرین، از مقبولیت زیادی برخوردار گردیده‌اند، چراکه این قبیل مدارس غیر دولتی شهریه کمتری از کودکان کارگران و مهاجرین اخذ نموده و به فراهم‌سازی امکان ادامه تحصیل برای این افراد مبادرت می‌نمایند. طبق آمار موجود بیش از ۳ میلیون کارگر مهاجر در پکن بسر می‌برند و دولت محلی سعی دارد تا با فراهم‌سازی امکانات بیشتر،

راه تحصیل فرزندان آنان را هموار سازد. از این روی، حتی از مدارس دولتی نیز درخواست گردیده است تا به ثبت نام از کودکان فوق مبادرت نمایند. تا کنون این مدارس از ۱۰۰ هزار کودک مهاجر ثبت نام به عمل آورده اند. این مدارس با توجه به درآمد پایین خانواده‌های کارگر و مهاجر شهریه‌های سنگین از آنان مطالبه ننموده و جهت ثبت نام از یک کودک در مدارس ابتدایی تنها مبلغ کل ۴۸ دلار و برای مدارس متوسطه مبلغ کل ۱۲۱ دلار دریافت می‌گردد. ضمناً دولتهای محلی در حال افزایش سرمایه گذاری جهت تأسیس مدارس ویژه فرزندان کارگران و مهاجرین می‌باشند.

با این حال کماکان چالش‌هایی در جهت ثبت نام از کودکان فوق وجود دارد. زیرا مدارس کشور چین به ویژه مدارس ابتدایی تنها از کودکانی ثبت نام به عمل می‌آورند که خانواده‌های آنان از حق سکونت محلی برخوردار باشند. از این روی، کودکان مهاجر از مجوز ثبت نام در مدارس مورد نظر خود برخوردار نمی‌باشند. آمار نشان می‌دهد که حداقل ۸۰ میلیون کارگر روستایی در جهت دست یابی به سطح زندگی بهتر به همراه ۲ میلیون کودک دانش آموز خود، روانه شهرها شده اند.

۸- طرح قانونی سازی احداث مدارس در چین

نمایندگان کنگره ملی خلق چین در تلاشند تا قانون جدیدی در جهت احداث مدارس غیر انتفاعی یا خصوصی به شرط محافظت از منافع و حقوق عامه مردم به تصویب برسانند. در این راستا، پیش نویسی به کمیته دائمی کنگره ملی خلق چین، ارائه گردیده است. پیش نویس فوق در خصوص احداث مؤسسات آموزشی غیر عمومی است که در صورت تصویب و تبدیل آن به قانون، راه برای احداث مدارس خصوصی در کشور چین هموارتر خواهد شد. تحت قوانین فعلی آموزش و پرورش کشور، احداث چنین مؤسساتی با هدف کسب درآمد که از آن با عنوان مدارس غیر انتفاعی یاد می‌گردد، ممنوع است. به اعتقاد نمایندگان کنگره چین که موافق تصویب قانون جدید می‌باشند، از جمله مهمترین اهداف این قانون دستیابی به منافع و سود منطقی و جلب و جذب سرمایه خارجی بیشتر در بخش آموزش و پرورش است که به

محدودیت دامنه فعالیت افراد سودجو و منفعت طلب در این قلمرو منتهی می‌گردد. در حال حاضر کشور چین به احداث چنین مدارسی در جهت ارتقاء برنامه‌های آموزش و پرورش نیازمند می‌باشد چراکه تنها مسأله کسب سود مطرح نبوده و این مسأله نباید به توقف روند تأسیس مدارس غیر انتفاعی منجر گردد. آنچه بیشتر اهمیت دارد، اینکه باید سطح آموزش کیفی مدارس تازه تأسیس یافته خصوصی بالا بوده و سودآوری در این میان به وضعیت تربیتی و آموزشی کودکان لطمه ای وارد ننماید. کنگره ملی خلق چین نیز بر این مطلب تأکید دارد که در صورت احداث چنین مؤسسات غیر دولتی، نظارت بر این گونه مراکز تقویت یافته و روند آموزشی کیفی دانش آموزان مورد نظارت و ارزیابی قرار گیرد. در حال حاضر، علاوه بر تلاش جهت احداث مدارس خصوصی، ورود به دانشگاه‌های غیر دولتی نیز برای جوانان چینی انتخابی جدید محسوب می‌گردد. از سال ۱۹۷۸ که جریان اصلاحات و سیاست درهای باز در چین به مورد اجرا درآمد، نرخ ثبت نام افراد در دانشگاه‌های خصوصی نیز مورد توجه بیشتر قرار گرفته و به تدریج بر شمار دانشجویان افزوده گشت. کشور چین با جمعیت ۱ میلیارد و ۳۰۰ میلیون نفری، به رغم آنکه پرجمعیت ترین کشور جهان است، از تعداد تنها ۱۰۰۰ دانشگاه دولتی برخوردار می‌باشد و آمار نشان می‌دهد که تنها شمار کمی از فارغ التحصیلان مراکز متوسطه از نعمت حضور در دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها برخوردار می‌گردند. از این روی و در جهت پیشبرد اهداف آموزش عالی، دولت چین به تشویق و ترغیب بخش‌های غیر دولتی به مشارکت بیشتر برای سرمایه گذاری در آموزش و پرورش مبادرت می‌نماید.

دوران تأسیس و شکل گیری دانشگاه‌های خصوصی در کشور چین به دهه ۱۹۸۰ باز می‌گردد و از آن سالها به این سو تجربیات ارزشمندی در این زمینه به دست آمده است. آمار نشانگر آن است که شمار نهادهای آموزش عالی که تحت نظارت بخش غیر دولتی اداره می‌گردد بر ۱۳۰۰ مؤسسه و نهاد با تعداد ۱ میلیون و ۵۰۰ هزار دانشجو مشتمل می‌گردد که این میزان ۳۹ درصد از کل دانشجویان دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور را در بر می‌گیرد. برای نمونه استان "جیانگ شی" در شرق چین از ۴۵ مؤسسه و

مرکز آموزش خصوصی با ۸۷ هزار دانشجو برخوردار است. همچنین در سراسر چین ۱۲ دانشگاه خصوصی فعالیت دارد که هر یک از بیش از ۱۰ هزار دانشجو برخوردار می‌باشند.

۹- طرح توسعه احداث مدارس مشترک چینی و خارجی

به رغم گرایش شدید دانشجویان چینی برای تحصیل در خارج کشور، به نظر می‌رسد که بسیاری از چینی‌ها همچنان مایل به تحصیل در داخل کشور و بویژه در مدارس مشترک چینی‌ها و خارجی‌ها هستند که همچون قارچ تعداد آنها در چین در حال افزایش است. این مدارس اغلب توسط دانشگاه‌ها و یا سازمان‌های بین‌المللی آموزشی اداره می‌شوند و همه ساله بر تعداد آنها افزوده می‌شود. از طرفی چین یک عضو جدید سازمان تجارت جهانی است برای رفع نیازهای خود در رشته‌های مختلف به افراد ماهر و مستعد محتاج است و سیستم سنتی گذشته آموزشی جوابگوی این نیازها نیست. در حال حاضر تنها در شهر بزرگ شانگهای در شرق چین ۱۴۷ مدرسه مشترک چینی و خارجی فعالیت می‌کند که ۵۰ هزار دانش آموز در آنها تحصیل می‌کنند. این مدارس توسط چینی‌ها و سازمان‌ها و دانشگاه‌های بین‌المللی مانند مؤسسه زبان و تجارت شهر سیدنی و مؤسسات و مراکز دانشگاهی ژاپن، آمریکا و انگلیس اداره می‌شوند. آنچه بیشتر جلب توجه می‌کند شهریه این مدارس است که تقریباً سنگین است و هزینه تحصیل در دو یا سه رشته در این مدارس به حدود ۱۲۰۵ دلار می‌رسد که چندان هم کم نیست. چین پس از ورود به سازمان تجارت جهانی بازار تعلیم و تربیت خود را به روی سرمایه‌گذاران اعم از حقیقی و حقوقی با محدودیتهای نسبتاً کمتر گشوده است. ضمن آنکه تا پنج سال دیگر بخش آموزش و پرورش داخلی با کمک سازمان‌ها و دولت‌های خارجی و وام‌های بخش خصوصی، تقویت خواهد شد. چین معتقد است که دارای بزرگترین بازار بالقوه آموزش و پرورش در جهان است و آمار نشان می‌دهد که پکنی‌ها همه ساله برای بهبود زبان انگلیسی خود ۲۴۱ میلیون دلار هزینه می‌کنند. هزینه سالانه آموزش و پرورش در چین نیز نزدیک به ۱/۴ درصد از هزینه جهانی تعلیم و تربیت عمومی است. با این حال تنها

۱۱ درصد از فارغ التحصیلان دبیرستانی چینی می‌توانند به دانشگاه راه یابند که دولت تلاش دارد این میزان را تا سال ۲۰۱۰ به ۱۵ درصد برساند. در آن زمان شمار دانشجویان به حدود ۱۷ میلیون تن خواهد رسید و فرصت‌های زیاد تجاری برای سرمایه‌گذاران خارجی در بخش تعلیم و تربیت پدید خواهد آمد.

۱۰- طرح ساختار اخلاقی کودکان چینی

پروژه ای تحت عنوان (ساختار اخلاقی شهروندان خردسال چینی) مشترکاً توسط اتحادیه زنان چینی، کمیته مرکزی سازمان کمونیستی جوانان و وزارت آموزش و پرورش چین در فوریه سال ۲۰۰۰ به مورد اجرا گذارده شد. در حال حاضر، کودکان سراسر چین به پی‌گیری فعالانه اجرای برنامه فوق و به فعالیت‌هایی تحت عنوان “من به شهروند شایسته خردسال مبدل می‌گردم” می‌پردازند. گفتنی است که اجرای چنین فعالیت‌هایی به تامین سلامت روحی صدها میلیون کودک چینی منجر گردیده است. جیانگ زمین رئیس جمهوری خلق چین در مراسم جشن روز بین المللی کودک در اول ژوئن ۲۰۰۰ بر “تقویت ساختار اخلاقی شهروندان خردسال چینی و رشد سالم کودکان” تاکید نمود. لازم به ذکر است که پروژه “ساختار اخلاقی شهروندان خردسال چینی” در جهت مقابله با تأثیرات منفی و عوامل نادرست داخلی و خارجی و رشد فکری کودکان چینی مطرح گردیده است. در پروژه فوق، از کودکان رده‌های سنی ۳ الی ۱۸ سال سراسر چین درخواست می‌گردد که به صورت داوطلبانه در برنامه‌های اخلاقی و آموزشی تحت عنوان “من به شهروند شایسته خردسال مبدل می‌گردم” شرکت نموده و عادات نیک و اخلاق پسندیده خود را پرورش دهند. از جمله مهمترین اهداف پروژه فوق می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- تبدیل کودکان به دستیاران خردسال خانواده در جهت اطاعت از پدر و مادر و توجه به

خویشاوندان

۲- تبدیل کودکان به نمونه‌های کوچکی از افراد میهن پرست، با تمدن و با ادب، صادق، وفادار و

با انضباط جامعه

۳- تبدیل کودکان به نمونه‌های کوچکی از انسان دوستی، کمک به یکدیگر، احترام به حقوق

دیگران و علاقه به همکاری با سایرین

۴- تبدیل کودکان به نگهبانان کوچک که از اموال دولتی جامعه و اماکن عمومی محافظت نموده،

به بهداشت توجه داشته، از محیط زیست دفاع نموده و نظم جامعه را حفظ نمایند.

۵- تبدیل کودکان به افراد کوچک راست گو، درستکار، زحمتکش و با جرأت

از آنجاییکه کشور چین از ۳۰۰ میلیون کودک برخوردار می‌باشد از این روی، اجرای پروژه "ساختار

اخلاقی شهروندان خردسال چینی" از جمله مهمترین اقدامات حال حاضر جامعه در پرورش کودکان

می‌باشد.

۱۱- طرح دوره‌های آموزشی ویژه مقامات حزب کمونیست

طی سال ۱۹۴۹ (۵۰ سال پیش) زمانی که حزب کمونیست پیروزی خود را پس از تشکیل چین نو

جشن گرفت، اکثریت اعضای آن را کشاورزان و کارگران با سطح آموزشی پایین تحصیلی تشکیل می‌دادند

و این در حالیست که در حال حاضر پس از گذشت ۵ دهه، اغلب مقامات این حزب بویژه در سطوح بالا

آموزشهای کافی دیده، از تحصیلات مکفی برخوردار بوده و حتی در بسیاری از زمینه‌ها کارشناس نیز

می‌باشند. آمار اداره تشکیلاتی کمیته مرکزی حزب کمونیست چین که اخیراً منتشر شد، نشان می‌دهد که

تا پایان سال ۲۰۰۱، ۸۷/۹ درصد از مقامات رده بالای چینی در سطح کشور از تحصیلات دانشگاهی

برخوردار بودند و حال آنکه این نرخ طی سال ۱۹۸۱ تنها بر ۱۶/۴ درصد بالغ می‌گردید که از این میان ۶/۴

درصد از مدرک کارشناسی ارشد برخوردار بودند. طی سالهای اخیر مسئولین و کادر حزب کمونیست به

تحصیل در بیش از ۱۰۰ رشته تحصیلی در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های سراسر کشور مبادرت نموده اند که از

جمله این رشته می‌توان به رشته‌های حقوق بین الملل، مدیریت عمومی و علوم و بازرگانی اشاره نمود.

آمار رسمی بیانگر آن است که ادارات دولتی و سازمان‌های پیشرو در کشور، اداره و مدیریت بخش‌های امنیتی، اقتصادی، مالی، تجاری و علمی و فنی را بر عهده داشته و شمار زیادی از کادر این ادارات از مشاغل حرفه‌ای برخوردار می‌باشند. در حال حاضر حزب کمونیست چین ارگان اجرایی قدرتمند با نقش بسیار موثر در پیشبرد فرایند نوسازی چین می‌باشد. در طول ۸۰ سال حیات و تاریخ حزب کمونیست در چین، استانداردهای آموزشی اعضای حزب هرگز تا سطح امروزی عالی نبوده است. کادر بلند پایه و اساتید دانشگاه معتقدند که سطح بالای آموزش میان مسئولین حزب بیانگر برداشتن گام مهم به سوی توسعه هنر اداره کشور در عصر جهانی شدن اقتصاد و مساعدت به حزب در جهت نیل به هدف سوسیالیسم مدرن در کشور است. زمانی که در چین جنگ آزادی بخش آغاز شد، تنها شماری از مقامات حزب کمونیست متعلق به طبقه کارگر از فرصت تحصیل و آموزش به صورت محدود برخوردار بودند، اما به محض تشکیل چین نو در سال ۱۹۴۹ اعضای آن به انجام مطالعات گسترده خود در زمینه‌های فرهنگی و سیاسی با هدف پیشبرد کشور مبادرت نمودند. پس از اجرای سیاست اصلاحات و درهای باز طی سال ۱۹۷۸، ارائه برنامه‌های آموزشی نیمه وقت برای مقامات حزب کمونیست آغاز شده و آنان از طریق مدارس حزبی در سطوح مختلف به تحصیل در موسسات آموزش عالی مبادرت نمودند.

در حقیقت همچون برنامه‌های ۵ ساله اقتصادی و توسعه اجتماعی کشور، آموزش و پرورش فراگیر و جامع در رشته‌های مختلف نیز هر ۵ سال یکبار مورد تجدید نظر قرار می‌گیرد تا ذهنیت کادر حزبی با وضعیت روز و نیازهای عصر حاضر منطبق گردد. طی سالهای اخیر، امکان بهره‌مندی از برنامه‌های آموزشی خارج از کشور نیز برای اعضای جوانتر و کاردان حزب در دانشگاه‌های مختلف کشورهای توسعه یافته در نظر گرفته شده است. با توجه به اینکه حزب کمونیست هر روز جوانتر شده و شمار فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها نیز افزایش می‌یابد، لازم است که همزمان با پیوستن نیروهای مستعد به این حزب، اعضای آن نیز به ارتقاء سطح تحصیلی خود مبادرت نمایند. در حال حاضر احزاب کمونیست چین

به این نتیجه رسیده است که مقامات و کادر بلند پایه آن ملزم به برخورداری از تسلط کامل و کافی بر علوم و فنون پیشرفته دنیای امروز و فرهنگ سنتی و اطلاع رسانی می‌باشند تا از این طریق بتوانند از طبیعت نمایندگی مردم و توسعه پایدار حزب کمونیست در چین حفظ و حراست نمایند.

۱۲- طرح ریشه کن سازی بی سواد

طی طرح ۵ ساله دهم کشور چین، تمهیداتی جهت ریشه کنی بی سواد در میان افراد رده‌های سنی ۱۵ تا ۲۵ سال در سطح کشور تدارک دیده شده است. از جمله برنامه‌های در دست بررسی نهمین اجلاس کمیته ملی کنفرانس مشورتی سیاسی خلق چین می‌توان به ارتقاء سطح آموزش و کیفیت نیروی انسانی اشاره نمود. در این اجلاس پیشنهادات متعددی از سوی نمایندگان در جهت ریشه کنی بی سواد در سطح مناطق روستایی کشور مطرح گردید. طبق آمار بدست آمده، نرخ بی سواد در میان شهروندان بالغ چینی از ۲۲/۲۳ درصد طی ۱۰ سال گذشته به ۸/۷۲ درصد کاهش یافته است.

این در حالیست که علی‌رغم این تلاشها بیش از ۸۵ میلیون نفر شهروندان بالغ چینی از نعمت سواد محروم می‌باشند. گفتنی است که حدود ۹۰ درصد از این افراد در مناطق محروم روستایی من جمله در مناطق فلات تبت، فلات گویجو در استان یون‌نن و مناطق غرب کشور به سر می‌برند. در این مناطق به دلیل کمبود امکانات آموزشی و مدارس ابتدایی و افزایش جمعیت مهاجر، نرخ بی سواد در حال افزایش است. دولت چین در تلاش است تا در خلال طرح دهم توسعه (طی سالهای ۲۰۰۵-۲۰۰۱) نرخ بی سواد بزرگسالان را کاهش داده و با اجرای طرح آموزش پایه ۹ ساله کلیه کودکان واجد شرایط را تحت تعلیم قرار دهد. گفتنی است که در جهت ریشه کنی بی سواد در مناطق مختلف کشور مطابق شرایط فرهنگی - اجتماعی و جغرافیایی آن منطقه برنامه ریزی می‌گردد. برای اقلیتهای قومی، زنان و مناطق محروم نیز جذابیتها و امکانات و تسهیلات ویژه ای در نظر گرفته شده است.

۱۳- طرح توسعه برنامه‌های آموزشی و پرورشی غرب چین

مسئولین مدارس مناطق توسعه نیافته غرب چین امیدوارند که بتوانند از طرح صندوق کودکان سازمان ملل (یونیسف) و وزارت آموزش و پرورش چین در خصوص مساعدت به طرح‌های تعلیم و تربیت در این مناطق بهره مند گردند. طرح (SLD) و (SDP) که در زمره طرح‌های توسعه مدارس قرار دارد، طرح زیربنایی ۵ ساله آموزش و پرورش چین با هدف تربیت مسئولان و مدرسین مقاطع آموزش ابتدایی و متوسطه در ۱۲ استان مناطق غربی کشور می‌باشد. گفتنی است که مسئولان مدارس استان‌هایی چون "یون ن"، "گوی جو" و "چینگ‌های" و منطقه خود مختار مغولستان داخلی و برخی نواحی دیگر در این برنامه شرکت دارند. مطالعات و بررسی‌های لازم در این باره در استان‌ها و مناطق مورد نظر تکمیل شده و کار به مورد اجرا گذارده می‌شود. طرح مذکور جهت توسعه آموزش و پرورش نواحی غربی کشور چین از اهمیت فوق العاده‌ای برخوردار می‌باشد. مسئولین مدارس اصولاً نقش اساسی و مهمی در جهت گیری کیفی آموزشی و اصلاحات تعلیم و تربیت ایفا می‌نمایند که نمی‌توان آن را نادیده گرفت. به منظور شناسایی چالش‌های پیش روی مسئولان مدارس، تحقیقاتی در ۵۰ بخش از نواحی غربی کشور صورت گرفته است. کارشناسان به تدارک ۴ پرسشنامه و ۲ برنامه تحقیقاتی مبادرت نموده‌اند. گزارش نهایی نشان می‌دهد که ۱۰ هزار مسئول و مدیر مدرسه و ۱۰ هزار و ۳۲۸ معلم در مناطق یاد شده فعالیت داشته و ۲۱۸ نفر نیز عهده دار مسئولیت امور آموزشی می‌باشند. علاوه بر این، ۵۵ نفر اداره دفاتر و ادارات آموزشی را بر عهده دارند. بنا به بررسی‌های انجام گرفته، مدیران و مسئولان زن ۹ / ۵ درصد از مجموع مسئولان مدارس را تشکیل داده و اغلب مسئولان مدارس نیز فاقد آگاهی لازم در زمینه‌های هنری و فعالیتهای خاص می‌باشند.

۱۴- طرح ارائه برنامه‌های کمک آموزشی به دانش آموزان بی بضاعت

بنیاد توسعه جوانان چین، از جمله مهمترین سازمانهای خیریه امداد رسانی کشور چین به شمار می‌آید که اخیراً برنامه‌های آموزشی جدیدی تحت عنوان " پروژه امید " در جهت کمک به تعداد ۴۰۰ هزار دانش آموز فقیر در حال تحصیل در مدارس چین را به مورد اجرا گذارده است. تحت برنامه‌های آموزشی فوق، دانش آموزان بی بضاعت مقاطع ابتدایی و متوسطه و دانشجویان دانشگاههای مناطق محروم به ویژه مناطق غرب کشور تحت پوشش مالی قرار می‌گیرند. بنیاد مذکور در نظر دارد از طریق جمع‌آوری هدایای مردمی حداکثر ۱۰ درصد هزینه‌های تحصیلی دانش آموزان بی بضاعت را تأمین نماید. طبق آمار بدست آمده، بالغ بر ۴۰ میلیون دانش آموز چینی از مشکلات اقتصادی رنج می‌برند که ۳۴ میلیون نفر از آنان در مناطق محروم کشور به سر می‌برند. بر اساس آمار منتشره، (پروژه امید) که از سال ۱۹۸۹ آغاز به فعالیت نموده است، تاکنون بیش از ۲/۵ میلیون دانش آموز بی بضاعت را تحت پوشش قرار داده و هزینه احداث ۸۸۹۰ باب مدرسه را تأمین نموده است.

۱۵- طرح تجهیز مدارس به شبکه اطلاع رسانی

دانش آموزان ۲۰۰ مدرسه متوسطه و ابتدایی کشور چین به موجب طرح تجهیز مدارس به شبکه اطلاع رسانی از امکان برقراری ارتباط و مبادلات اطلاع رسانی با دیگر هم‌تایان خود در مدارس دیگر برخوردار می‌گردند. به عبارت دیگر دانش آموزان قادر خواهند بود با استفاده از شبکه اینترنت با شبکه اطلاع رسانی که آنان را با مدارس دیگر پیوند می‌دهد ارتباط برقرار نمایند. به گفته جانگ هونگ بو (Hong Bo Zhong) مدیر شبکه آموزش و پرورش مرکز اطلاع رسانی پکن، طی سال ۲۰۰۱ دولت محلی بالغ بر ۷۵۰۰ دستگاه کامپیوتر در اختیار صدها مدرسه قرار داده و به این ترتیب در برخی از مدارس به ازای هر ۱۰ دانش آموز یک کامپیوتر وجود دارد. به طور کلی میتوان گفت که تاکنون بالغ بر ۸ میلیون و ۴۰۰ هزار دلار جهت راه اندازی ۱۹ مرکز برنامه ریزی اطلاع رسانی با نرم افزارهای خاص، اختصاص یافته است.

۱۶- طرح آموزش معلمان روستایی

طی سالهای اخیر، طرح سراسری به منظور بهبود سطوح عملی معلمان مناطق روستایی و دور افتاده کشور چین به اجرا درآمده است. متولیان این طرح سازمان توسعه جوانان چین، رادیوی مرکزی چین و دانشگاه رادیویی، تلویزیونی مرکزی چین می باشند. طرح فوق به منظور آموزش ۱۰ هزار معلم ویژه مناطق محروم و روستایی کشور ظرف ۵ سال آتی طراحی گردیده است. در این راستا، معلمان از سیستم آموزش تلویزیونی و فیلمهای علمی - آموزشی ویدیویی و کلاسهای ویژه دانشگاه رادیویی و تلویزیونی چین بهره مند می گردند.

۱۷- طرح اختصاص کمکهای مالی به دانشجویان

از جمله مهمترین حمایتهای دولتی مختص دانشجویان چینی می توان به اختصاص کمکهای مالی به دانشجویان اشاره نمود. در این راستا، اداره مالی استان (شاندونگ) به منظور کمک به دانشجویان به اختصاص ۸ میلیون یوان (معادل ۹۶۰ هزار دلار) مبادرت نمود. به عبارت دیگر از آنجاییکه از مجموع ۱۵۰ هزار دانشجوی دانشگاههای این استان تنها برخی از دانشجویان قادر به پرداخت شهریه سالانه خود در حدود ۶۰۰-۲۴۰ دلار می باشند از این روی این گونه کمکها به منظور حمایت مالی از اکثریت دانشجویان صورت می گیرد. در حال حاضر، تعداد ۱۵ هزار دانشجو از منافع این طرح بهره مند شده اند. علاوه بر این دانشجویان دانشگاه صنعتی شادونگ، با مشارکت در برنامه های مطالعاتی از حقوق ماهیانه ۱۲-۹/۶ دلار برخوردار می گردند.

توسعه آموزشی

طی سال ۲۰۰۱، دولت چین به سرمایه گذاری ۳۵/۵ میلیارد دلاری در زمینه توسعه تعلیم و تربیت نمود که ۱۶/۴۸ درصد بیشتر از سرمایه گذاریهای سال ۱۹۹۷ است. به گزارش وزارت آموزش و پرورش

این مبلغ عمدتاً در جهت توسعه آموزش و پرورش در مدارس ابتدایی و نهادهای آموزشی دیگر است تا شیوه‌های تدریس به بهترین نحو ارتقا یابد. طبق گزارش فوق‌مبالغ اختصاص یافته به حوزه آموزش طی سال ۲۰۰۲ بر ۲/۵۵ درصد از رشد تولید ناخالص داخلی کشور مشتمل می‌گردد که ۰/۰۶ درصد بیشتر از سال ۱۹۹۷ بوده است. به گفته منابع وزارت آموزش و پرورش، در حال حاضر، دولت چین توسعه برنامه‌های آموزشی و ارتقاء سطوح تعلیم و تربیت را در دستور کار خود قرار داده و از آن تحت عنوان مهمترین برنامه آموزشی کشور یاد می‌نماید. طی ۵ سال اخیر، کشور چین به دستاوردهای چشمگیری در عرصه آموزش و پرورش نائل آمده و به طراحی نظام آموزشی با ویژگی خاص این کشور مبادرت نموده است که از آن جمله می‌توان به افزایش نرخ سرمایه‌گذاری این کشور در بخش تعلیم و تربیت معادل ۳/۱۹۰ درصد از رشد تولید ناخالص داخلی کشور اشاره نمود. آمار بیانگر آن است که از سال ۱۹۹۸ دولت چین به سرمایه‌گذاری بالغ بر ۸ میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار در بخش آموزش و پرورش مبادرت نموده است. به طور کلی می‌توان گفت که نرخ سرمایه‌گذاری آموزشی طی ۵ سال اخیر به طور سالانه افزایش داشته است. بنا به اعتقاد مقامات وزارت آموزش و پرورش چین، نظام مطلوب آموزشی بویژه در مقاطع تحصیلی ابتدایی و متوسطه در سراسر کشور شکل گرفته و بیش از ۹۰ درصد از جمعیت کشور به گذراندن دوره‌های ۹ ساله آموزش پایه نائل آمده‌اند. در همین حال، نرخ بیسوادی در میان جوانان و میانسالان به میزان ۵ درصد کاهش یافته است. همچنین ظرف ۵ سال اخیر، تعداد ۴۵۹ مدرسه فنی و حرفه‌ای در سطح کشور احداث گردیده و شمار دانشجویان دانشکده‌ها و دانشگاه‌های کشور بر ۱۶ میلیون نفر و نرخ ورود به دانشگاه‌ها بر ۱۵ درصد بالغ گردیده است. همچنین ظرف این ۵ سال، تعداد خوابگاه‌ها و سالن‌های دانشگاهی افزایش یافته و شمار این مراکز با آمار ساختمان‌های مشابه تأسیس یافته طی ۵۰ سال اخیر، تقریباً به ۲ برابر افزایش یافته است. طی چند سال اخیر، نظام آموزش و پرورش چین در مجموع در زمینه کیفی و کمی بهبود یافته و به نظام آموزشی با صفات اخلاقی پسندیده اولویت داده شده

است. ضمن آنکه نوآوری و خلاقیت در بخش تعلیم و تربیت بهبود چشمگیری داشته و در مجموع ۲۲ منطقه پارک فناوری پیشرفته وابسته به دانشگاه‌ها تأسیس گردیده است که خود پایگاهی برای نتایج تحقیقات صنعتی به شمار می‌آید. علاوه بر این، کشور چین به راه اندازی شبکه آموزش از راه دور در سراسر کشور مبادرت نموده و ۷۰ درصد از دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور را به سیستم آموزشی مناسب و پیشرفته مجهز نموده است. در حال حاضر تعداد ۶۷ دانشگاه کشور از طریق این شبکه به اجرای برنامه‌های آموزشی خود مبادرت می‌نمایند.

کتابخانه‌ها و خدمات اطلاع رسانی

سابقه تاریخی

طی قرن اخیر کشور چین از جهات علمی و اقتصادی پیشرفت چندانی نداشته و این درحالیست که طی اعصار گذشته از تاریخی درخشان و سرشار از موقعیتهای علمی و فنی برخوردار بوده است. کشور چین بعنوان زادگاه اصلی کاغذ و فن چاپ، از لحاظ برخورداری از کتابخانه‌های بزرگ امپراطوری و خانواده‌های سرشناس شهرت داشته است. قدمت کتابخانه‌ها و آرشیوهای کشور به ۳ هزار سال قبل (زمان سلسله شانگها ۱۱۰۰-۱۶۰۰ ق. م.) بازمی‌گردد. این موضوع پس از انجام مطالعات وسیع بر روی کتیبه‌های استخوانی (یا جلد لاک‌پستی) مکشوفه قرن ۱۹ آشکار گردید. از آنجاییکه مواد قدیمی‌تر و نامرغوب‌تری که در نگارش مورد استفاده قرار می‌گرفت، نسبت به استخوانها و جلدهای لاک پشت از مقاومت بسیار کمتری در برابر فسادپذیری برخوردار بود، نتوانست تا زمان حاضر دوام آورده و لذا آثاری از آنها بدست نیامده است. جالب این که مقدار زیادی کتیبه‌های استخوانی در مکانی بدست آمد که مطالبی درباره قربانی کردن، جنگ، شکار، مسافرت، بیماری، باران و سایر مسائل روحی، طبیعی و مسائل انسانی مربوط به کاخ سلطنتی بر آنها نقش بسته بود. پژوهشگران معتقدند که این مجموعه چیزی جز یک کتابخانه یا آرشیو

سلطنتی نبوده است و شاید این تنها توضیحی است که می‌توان در این خصوص ارائه نمود، زیرا تحت شرایط خاص آن زمان، این تعداد سند به شکل کتیبه‌های استخوانی یا جلد لاک پشت، جز در دربارهای سلطنتی نمی‌توانسته است در جای دیگری نگهداری شده و یا حتی نیاز به نگهداری آنها باشد. مطابق اسناد تاریخی لائوتسه (۵۳۱-۶۰۴ ق.م.) فیلسوف بزرگ چین باستان نخستین مورخ رسمی کشور است که بطور رسمی عهده دار سرپرستی و نگهداری آرشیو سلطنتی طی سالهای (۲۵۶-۷۷۰ ق.م.) گردید. در طول دوره ای که بهار و پائیز و جنگ بین ممالک کوچک نامیده می‌شود (۲۲۱-۷۷۰ ق.م.) امور آکادمیک بسیار زنده و فعال بوده و این زمانی است که در تاریخ چین از آن تحت عنوان دوره مجادله بیش از یکصد مکتب فکری یاد می‌گردد. در این دوره، پیروان هر یک از مکاتب، بطور فعال عقاید و نظریات خود را بصورت گفتار و نوشتار ترویج و تبلیغ نموده و سعی داشتند از این طریق، بر نفوذ خود در دستگاههای دولتی و امور کشوری بیفزایند. در نتیجه در آن اثنا تعداد زیادی کتب نمایشگر افکار مختلف، عرضه گردید. علاوه بر این، هر یک از حکومت‌های کوچک از مورخ ویژه ای برخوردار بودند که عهده دار مسئولیت ثبت رویدادهای مهم تاریخی و ضبط و تنظیم کتب و اسناد گردآوری شده بود.

در آن اثنا، کاغذ اختراع نشده و مردم بوسیله چاقو کار حکاکی بر روی کتیبه‌های خیزرانی یا چوبی را انجام می‌دادند. گفتنی است که در نگارش اسناد رسمی نیز از ابریشم مرغوب، ظریف و بادوام استفاده می‌گردید. ۸ سال پس از وحدت کاملی که به واسطه حکومت چین^[3] در کشور برقرار گردید (۲۲۱ ق.م.) نخستین امپراتور چین دستور سوزاندن کتابهای مغشوش کننده ذهن به استثنای کتب کشاورزی، پزشکی و پیشگویی و معدوم نمودن دانشمندانی که جرأت انتقاد از سیاست او را بخود داده بودند، را صادر

نمود. او گمان می‌کرد با این عمل، حکومتش را چنان که آرزو داشت تا ده نسل دوام و تحکیم می‌بخشد. اما برخلاف آرزوی او، این سلسله تنها ۱۴ سال پس از تسخیر سراسر چین، مضمحل گشت. با این وجود، اغلب امپراطوران فئودال پیشین، برای کتابخانه‌ها و آرشیوها اهمیت زیادی قائل شده و حتی مدیرانی بر آنها منصوب مینمودند، البته نه بدان جهت که دوستدار کتب و علاقمند به حفظ ذخایر و میراث ملی بودند، بلکه از آن جهت که طبق سنت و اعتقادات خود راشایسته امپراطوری نشان دهند. نخستین کتابخانه سلطنتی کشور طی سالهای (۸۷-۱۴۰ ق. م.) تاسیس گردید. گفتنی است که این کتابخانه‌ها در خدمت عموم مردم نبوده بلکه خانواده امپراطور، وزراء، مقامات ارشد و دانشمندان برجسته از مجوز استفاده از این امکانات برخوردار بودند.

طی سال ۷۷ ق. م. به فرمان امپراطور، شخصی بنام لیوسیانگ^[6] مبادرت به تالیف دو مجموعه تحت عنوان بی‌لو (دفتر دیگر)^[7] و چی لیو (خلاصه هفت کلاسیک)^[8] نموده و پس از او پسرش لیوسینگ^[9] به تکمیل آن مبادرت نمود. تا آنجا که مشخص گردیده بی‌لو نخستین مجموعه چکیده‌ها و چی لیو نخستین کتابشناسی تهیه شده در کشور است. خلق آثار فوق به عنوان رویداد مهمی در تاریخ کتابداری چین محسوب شده و می‌توان از آن بعنوان ابتدائی ترین شکل فعالیت اطلاع رسانی در کشور یاد نمود.

چی لیو کتابها را در شش طبقه رده بندی نموده و بر این اساس دانشمند دیگری بنام سون سو^[10] در زمان سلسله چین غربی (۳۱۶-۲۶۵ ب.م) به تدارک فهرست کتابخانه ای با عنوان فهرست جدید مبادرت نمود. این فهرست که مطابق آن کتابها در چهار بخش طبقه بندی می گردید، بعدها روش طبقه بندی چهار بخشی نام گرفت. تا قرن ۱۲ عمده کتب در قالب دوازده بخش طبقه بندی می گردید تا اینکه طی قرن ۱۸ به چهار بخش و ۴۴ مقوله تقسیم گردید. این روش طبقه بندی، تا اوایل قرن اخیر معمول بود. با اختراع کاغذ طی قرن اول و فن چاپ طی قرن ۵ میلادی بویژه چاپ باسمه ای طی قرن ۹ میلادی تهیه کتب آسانتر و ارزانتر شده و بدین ترتیب، موجبات انتشار وسیع کتب و توسعه کتابخانه ها، بویژه کتابخانه های اختصاصی فراهم آمد. بعنوان مثال در اواخر دوران سلسله چینگ^[12] بیش از ۴۹۷ کتابخانه بزرگ خصوصی فعالیت می نمود. تکمیل دائرة المعارف جامع یانگ ل دادیان^[13] (در ۲۲۸۷۷ صفحه و ۶۰ جلد) طی سال ۱۴۰۸ م. (سلسله مینگ) و کتابشناسی ملی سی کوچوان شو^[14] (فهرست عمومی موجودی ۴ کتابخانه در ۳۶۲۷۵ جلد) طی سال ۱۷۸۲ م. نشان دهنده رشد کامل کتابخانه ها در زمان فئودالی چین می باشد. کتابخانه در مفهوم نوین خود، طی سالهای آخر حکومت سلسله چینگ (۱۹۱۱-۱۶۴۴ م.) شکل گرفته و با نفوذ علوم جدید و نظریات سیاسی نوین غرب به کشور، موجب اعتلای جنبش اصلاحی و

توسعه کتابخانه‌ها فراهم آمد. طی سال ۱۸۹۶، امپراتور "کوانگ سو"^[15] فرمانی در خصوص احداث کتابخانه‌ها صادر نمود. براساس این فرمان، نخستین کتابخانه عمومی کشور طی سال ۱۹۰۳، در استان ووهان^[16] احداث گردیده و پس از آن در سایر استانها نیز ادامه یافت. پذیرش نخستین طرح طبقه بندی جدید - طرح طبقه بندی دهدهی دیوئی طی سال ۱۹۰۴ و احداث کتابخانه ملی پکن طی سال ۱۹۱۰ بر پایه کتابخانه شهری پکن، آغاز مرحله جدیدی در تاریخ کتابخانه‌های چین بشمار می‌آید. نخستین انجمن کتابداری چین در سال ۱۹۲۵، تاسیس یافته و تا سال ۱۹۳۰، تعداد انواع کتابخانه‌های سراسر کشور بر ۲۹۳۵ کتابخانه بالغ گردید. روند ترجمه زبان در کشور چین به قرن اول میلادی (همزمان با نفوذ دین بودا در چین) باز می‌گردد. در طول سلسله چین غربی (۳۱۶-۲۶۵ م.) و سلسله‌های پس از آن، ترجمه کتاب احکام بودا، از سوی امپراتورها تشویق و ترغیب می‌شد. اگر چه صدور چنین احکامی منحصر در خدمت احتیاجات مذهبی بود. ترجمه آثار بویژه در دوران سلسله تانگ (۹۰۷-۶۱۸ م.) تا مقیاس وسیعی ادامه یافت. در همین اثنا، راهبی به نام سوان چوانگ^[17] که به قصد مطالعه کتب بودائی به هند و سایر کشورهای مرکزی و جنوبی آسیا سفر کرده بود به ترجمه کتاب احکام بودا پرداخته و طی مدت ۱۹ سال، احکام بودا را در قالب ۷۵ بخش و ۱۳۳۵ جلد ترجمه نمود. در زمان سلسله مینگ (۱۶۴۴-۱۳۶۸ م.) ترجمه آثار اساساً در خدمت نیازهای دیپلماتیک قرار گرفت. طی سال ۱۴۰۷ م. آژانس ویژه ترجمه به

واسطه حکم حکومت امپراطوری دایر گردید. گفتنی است که آژانس مذکور به ترجمه کتب زبانهای ممالک جنوب شرقی آسیا را ترجمه می‌کرد مبادرت می‌نمود. طی سالهای پایانی سلسله چینگ (اواخر قرن نوزدهم) بعثت نیازهای دیپلماسی و احتیاج به یادگیری علوم غربی، آژانس ویژه ارتباطات زبانی^[19] جهت ترجمه و فراگیری زبانهای غربی تاسیس یافته و سازمانهای غیر دولتی نیز به احداث مدرسه علوم غربی^[20] و مرکز ترجمه کتاب^[21] مبادرت نمودند. بسیاری از کتب غربی من جمله نظریه تکامل و اخلاقیات و رسالات دیگر از تامس هکسلی و اصل انواع از چارلز داروین بوسیله یان فو شخصیت برجسته تاریخ چین نو، به زبان چینی ترجمه شد. لازم به ذکر است که این سازمانها از نقش مهمی در ترویج تکنولوژی پیشرفته غرب، نظریه‌های سیاسی، اعتلای جنبش اصلاحی و نیز در انقلاب چین برخوردار بوده اند. افتتاح ستون کتابشناسی اختصاصی طی سال ۱۹۳۴، در مجله شیمی که بوسیله انجمن سابق شیمی چین منتشر می‌شد، رویداد دیگری بود که میتوان از آن بعنوان آغاز فعالیت نوین اطلاعاتی در کشور چین نام برد. با این حال، کتابخانه‌ها و خدمات اطلاعاتی کشور به لحاظ عقب ماندگی علمی و فنی و غفلت حکومتهای سابق چین، بخوبی توسعه نیافتند. تنها پس از تشکیل حکومت جمهوری خلق چین طی سال ۱۹۴۹، بود که تغییراتی اعمال گردید. علم و تکنولوژی که در نتیجه جنگهای داخلی تقریباً نابود شده بود، با اجرای نخستین برنامه ۵ ساله عمرانی (طی سالهای ۱۹۵۲-۱۹۵۶) به سرعت توسعه یافت. در این اثنا بسیاری از

دوایر دولتی به صورت داوطلبانه در جهت تامین نیازهای فزاینده اطلاعاتی محققین به انجام فعالیتهای اطلاعاتی مبادرت نمودند. به عنوان مثال طی سال ۱۹۵۳، چهار دوره چکیده علوم زیستی توسط بنگاه نشر علم^[22] منتشر شد.

با این وجود در آن اثنا فعالیتهای اطلاعاتی همچنان غیر متمرکز و فاقد وحدت برنامه‌ریزی و هماهنگی لازم بود. طی سال ۱۹۵۶، دولت چین بر اساس اجرای نخستین برنامه ۵ ساله، حفظ کلی ساختمان سوسیالیستی کشور طی دوره انتقال از جامعه دموکراتیک نوین به سوسیالیسم با هدف تبدیل چین به یک کشور صنعتی را ترسیم نمود. از آنجا که توسعه علم و تکنولوژی شرط اولیه و تضمین کننده نیل به این هدف بود، از این روی از اولویت و اهمیت زیادی برای حکومت چین برخوردار بود. به نحویکه طی سال ۱۹۵۶، در صدر اولویتها قرار گرفت. پردازش اطلاعات علمی و فنی بعنوان یکی از اجزاء مهم تحقیق در علم و تکنولوژی مورد توجه قرار گرفته و در پروژه بلند مدت توسعه علوم و تکنولوژی طی سالهای ۱۹۶۸-۱۹۵۷، تشکیل سازمان اطلاعات علمی و فنی از جمله مهمترین وظایف تحقیق در علوم و تکنولوژی محسوب می‌گردید. در اکتبر ۱۹۵۶، آکادمی علوم چین به منظور تدارک خدمات اطلاعاتی مورد نیاز موسسات تحقیقاتی خود، به تشکیل موسسه اطلاعات علمی و فنی چین مبادرت نمود. طی سال ۱۹۵۸، شورای دولتی طرح انجام فعالیتهای اطلاعات علمی و فنی را تصویب نموده و در نخستین کنفرانس ملی اطلاعات علمی و فنی در خصوص گسترش و تقویت موسسه اطلاعاتی آکادمی علوم و تبدیل نام آن به موسسه اطلاعات علمی و فنی چین (ایستیک)^[23] تصمیمات لازم را اتخاذ نمود. بدین

ترتیب موسسه فوق به مرکز اطلاعات علمی و فنی و سازمان ملی هماهنگ کننده فعالیتهای اطلاع رسانی سراسر کشور تبدیل شد. پس از این کنفرانس، کلیه وزارتخانه‌ها و اکثریت کمیسیونهای شورای دولتی و نیز تمامی استانها و نواحی خود مختار به تاسیس موسسات اطلاعات علمی و فنی مبادرت نمودند. علاوه بر این، در ۷ شهر بزرگ کشور نیز مراکز اطلاعاتی منطقه‌ای ایجاد شده و هزاران شبکه مبادله اطلاعات ملی و منطقه‌ای در سراسر کشور بوجود آمد، بطوری که در حال حاضر تعداد متخصصان اطلاعاتی کشور بر ۵۰/۰۰۰ نفر بالغ می‌گردد. بروز هرج و مرج و تغییرات وسیع و ناگهانی در طول دوره انقلاب فرهنگی طی سالهای ۱۹۶۶-۱۹۷۶ سبب وارد آمدن خسارات زیادی به تولیدات کشاورزی، صنعتی و فعالیتهای اطلاع رسانی گردید. در آن اثنا که سایر کشورهای دنیا انفجار اطلاعات را تجربه می‌نمود، کشور چین با رکود اطلاعاتی مواجه گردیده و انتشار بسیاری از مجلات آکادمیک متوقف گردید. مبادلات و تماسهای بین المللی تقریباً قطع گردیده و خط مشی اساسی فعالیتهای اطلاعاتی تا پس از کنفرانس ملی علوم طی سال ۱۹۷۸، همچنان مسکوت ماند. در حال حاضر، هدف کلی کشور چین در نوسازی به چهار زمینه معطوف گردیده است. از این روی، کلیه فعالیتهای علمی، فنی و خدمات اطلاعاتی در جهت این اهداف متمرکز شده و کار گردآوری، تهیه گزارشات و تحویل اسناد و مدارک مطابق با نیازهای برنامه اقتصاد ملی که حاوی پروژه‌های مهم پیش بینی شده حکومتی است، انجام می‌پذیرد. سیاست فعالیتهای اطلاعاتی چین را می‌توان در چهار کلمه چینی گوانگ، کوای، چینگ، چون خلاصه نمود. واژه‌های انگلیسی معادلی که بتواند در بردارنده مفاهیم این واژه‌ها باشد، وجود ندارد. در مفهوم وسیع کلمه گوانگ عبارت است از این که تعداد مردمی که متشکل شده اند و به حالت بسیج در آمده اند، باید زیادتر بشوند، نوشته‌های گردآوری شده و ذخیره شده باید جامع باشد و طیف وسیعی از کاربران را در بر گیرد.

کوای یعنی کار گردآوری، آماده سازی، گزارش دهی و ارائه اطلاعات و اسناد به صورت سریع و بموقع

چینگ یعنی گردآوری، آماده سازی، گزارش دهی و ارائه اطلاعات و اسناد به صورت نظام یافته و گزیده بنحوی که نیازهای واقعی امور کشاورزی، صنایع و تحقیقات علمی کشور را برآورده نماید. به عبارت دیگر اطلاعات تهیه شده برای استفاده کنندگان باید دقیقاً همان باشد که استفاده کننده می خواهد. در فعالیتهای اطلاعاتی تاکید بر اصول وحدت برنامه ریزی با در نظر گرفتن کلیه جوانب، همکاری، مبادله متقابل اطلاعات میان سازمانها، نواحی و اتحادیه ها به منظور تسهیم منابع اطلاعاتی است. ایجاد موانع بازدارنده انتقال اطلاعات و تمایل به خود محوریهای سازمانی باید مطلقاً مردود شمرده شود. از جمله مهمترین وظایف خدمات اطلاعاتی که در گزارش طرح مربوط به اجرای فعالیتهای اطلاعات علمی و فنی تصریح شده می توان به معرفی دستاوردها و گرایشات جدید در زمینه های مختلف و مهم علم و تکنولوژی در خارج و داخل کشور اشاره نمود، به نحویکه کارکنان سازمانهای علمی، فنی، اقتصادی، دفاعی و آموزشی قادر باشند مواد لازم را جهت پذیرش و بکارگیری این دستاوردهای علوم و تکنولوژی نوین بدست آورده و به این ترتیب، در وقت و نیروی انسانی صرفه جوئی شده، از دوباره کاریها اجتناب گردیده و موجبات اعتلای علوم و تکنولوژی در کشور فراهم گردد. سازمانهای اطلاعاتی بخصوص می بایستی به اجرای وظایف ذیل مبادرت نمایند:

(۱) فراهم سازی مواد و داده های اطلاعاتی لازم برای اولیای امور جهت تنظیم خط مشیها، هدفها و

برنامه های تولیدی و تحقیقاتی

(۲) گردآوری اطلاعات و اسناد مربوط به مهمترین اختراعات کشور و اعلان سریع و جامع کنند و این

گونه اطلاعات در قالب نوشته های ردیف دوم

(۳) معرفی انواع گزارشات و نوشته های جاری علمی و فنی از کشورهای توسعه یافته بصورت گزیده و

نظام یافته

(۴) تحلیل اطلاعات

۵) گردآوری و دسته بندی اطلاعات و مدارک برای ایجاد بانکهای اطلاعاتی از تخصصهای مختلف در

جهت فراهم سازی مبنای کار بازیابی کامپیوتری این اطلاعات در آینده

ساختار نظام کتابخانه ها

درکشورچین نیز، همانند بسیاری از کشورها کتابخانه ها در انواع مختلف به شرح ذیل سازمان یافته

اند:

الف) کتابخانه های عمومی : این کتابخانه ها، کتابخانه ملی پکن را نیز در برمی گیرند. اما در اصل

کتابخانه های شهری، استانی (نواحی خود مختار)، کتابخانه های حومه های شهری، کتابخانه های خیابانی یا قرائت خانه های مربوط به شهرداریها و کتابخانه های کمون (شهرستانی) و بریگاد (روستایی) یا قرائت خانه های مناطق روستائی را شامل می گردد. با وجودیکه مسئولیت نظارت و اداره کتابخانه های مذکور بر عهده دفتر اجرائی خدمات کتابخانه ای وزارت فرهنگ است. مع هذا تاکید بر آن است که کتابخانه ها تحت کنترل مرکزی نبوده و با همکاری دفتر هماهنگی حکومت های محلی، از استقلال اداری، مدیریتی و مالی برخوردار باشند. در حال حاضر، تعداد کتابخانه های عمومی در سطح بخش و بالاتر از آن، مجموعاً بر ۱۷۱۳ واحد کتابخانه با ۱۹۰/۰۰۰/۰۰۰ جلد کتاب و ۱۹۴۶۱ کارمند مشتمل می گردد که در مقایسه با سال ۱۹۵۶ (۹۶ واحد کتابخانه، ۲۸/۹۰۰/۰۰۰ جلد کتاب و ۳۷۱۴ کارمند) از رشد چشمگیری برخوردار بوده است. کتابخانه پکن که طی سال ۱۹۱۰ تاسیس یافت، کتابخانه ای ملی است. مجموعه این کتابخانه، بزرگترین مجموعه کتاب در کشور است. مجموعه کتب این کتابخانه بر ۱۰۰۰/۰۰۰ جلد کتاب مشتمل می گردد که بطور عمده از زمان سلسله چینگ تاکنون انتشار یافته است. کتابخانه ملی پکن، همچنین کتابخانه مخزن برای کلیه انتشارات رسمی کشور با تاکید بر علوم اجتماعی محسوب گردیده و از ۱۱۰۰۰ عنوان نشریه ادواری برخوردار می باشد که ۴۵۰۰ عنوان از آن به ادواریهای خارجی تعلق دارد. گفتنی است که ۱/۳ ادواریهای خارجی از طریق کانال مبادله با ۲۰۰۰ سازمان خارجی جمع آوری شده است. این

کتابخانه‌ها از ۱۵ سالن مطالعه با امکاناتی مناسب برای ۷۰۰۰ نفر مطالعه کننده برخوردار می‌باشد. جمع تعداد کارکنان کتابخانه بر ۸۶۰ نفر بالغ می‌گردد که ۱/۳ آنها از درجات تحصیلی دانشگاهی برخوردار بوده و سایرین نیز به گذراندن دوره‌های آموزش کتابداری ضمن خدمت نائل آمده‌اند. کتابخانه ملی پکن، به تدارک کتابشناسی ملی چین و فهرست نویسی کتب جدید چینی برای بیش از ۲۰۰۰ کتابخانه (۷ میلیون برگه فهرست طی سال ۱۹۷۹) مبادرت می‌نماید. همچنین به تهیه برگه‌های فهرست کلیه کتب خارجی دریافت شده بوسیله کتابخانه‌های پکن و سایر کتابخانه‌های بزرگ خارج از پکن با همکاری شعبه پکن بنگاه ملی واردات کتب و نشریات چین^[31] مبادرت می‌نماید. علاوه بر این، کتابخانه مذکور اقدام به انتشار فهرست مشترک نشریات ادواری موجود در کتابخانه‌های مهم با ذکر اطلاعات کامل در خصوص موجودی هر یک از کتب نیز نموده است. در میان سایر کتابخانه‌های عمومی، کتابخانه شانگهای پس از کتابخانه ملی پکن بزرگترین کتابخانه چیکشور بشمار می‌آید.

ب) کتابخانه‌های آموزشی: این کتابخانه‌ها نیز خود بر کتابخانه‌های دانشگاهی و کالجها و کتابخانه‌های وزارت آموزش و پرورش مشتمل می‌گردد. اعتبار مالی این کتابخانه‌ها از محل بودجه عمومی موسسات بهره برنده از خدمات کتابخانه‌ای، تامین می‌گردد. طبق آمار بدست آمده طی آوریل سال ۱۹۸۱، مجموعه کتابخانه‌های دانشگاهی و کالجها جمعاً بر ۲۰۰ میلیون نسخه و جمع کارکنان آنها بر ۱۷۰۰۰ نفر بالغ می‌گردد و این درحالی است که طی سال ۱۹۵۶ تنها ۲۱۲ کتابخانه دانشگاهی و کالج با مجموعه‌هایی مشتمل بر ۲۷/۲۸۰/۰۰۰ نسخه کتاب فعالیت داشته است. بزرگترین کتابخانه آموزشی کشور، کتابخانه دانشگاه پکن است با ۲۵۵۰۰ متر مربع فضا، ۲۰۰۰ صندلی، ۳۱ سالن مطالعه و مجموعه

ای مرکب از ۳/۷۰۰/۰۰۰ جلد کتاب می‌باشد. این کتابخانه حدود ۴۰۰۰ عنوان مجله خارجی دریافت می‌دارد که ۲۵۰۰ عنوان آن در زمینه علوم و تکنولوژی است. کتابخانه دانشگاه پکن، با ۳۰۰ موسسه خارجی رابطه مبادلاتی برقرار نموده و از مجلاتی که توسط موسسات آکادمی علوم انتشار می‌یابند جهت مبادله بهره برداری می‌نماید. این کتابخانه همچنین با ۲۰۰ کتابخانه کشور موافقتنامه امانت کتاب بین کتابخانه‌های را به امضا رسانده است. از جمله دیگر کتابخانه‌های بزرگ دانشگاهی کشور میتوان به کتابخانه دانشگاه نانکینگ، کتابخانه دانشگاه ووهان و کتابخانه دانشگاه فودان در شانگهای با مجموعه‌های ۶۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ جلد کتاب اشاره نمود. کتابخانه‌های مدارس متوسطه و ابتدائی عمدتاً به گرد آوری مواد مرجع آموزشی، کتب ساده علمی، کتب ادبی و کتب ویژه کودکان مبادرت می‌نمایند. کتابخانه‌ها یا قرائت خانه‌های کودکان معمولاً وابسته به کتابخانه‌های عمومی یا کاخ‌های کودکان می‌باشند که از نظر مالی توسط حکومت‌های محلی تامین اعتبار می‌گردند.

ج) کتابخانه‌های علمی و تحقیقاتی: این کتابخانه‌ها بر کتابخانه‌های آکادمی علوم و تعداد زیادی

از کتابخانه‌های وابسته به موسسات تحقیقاتی سراسر کشور مشتمل می‌گردد.

تشکیلات آکادمی علوم چین بر ۱۴۰ کتابخانه مختص موسسات و ۷ کتابخانه مختص مناطق مختلف

کشور مشتمل می‌گردد. کتابخانه آکادمی علوم پکن از ۳۶۰ کارمند برخوردار می‌باشد.

سیاست گرد آوری مواد در این کتابخانه پاسخگوی قلمرو فعالیت‌های موسسات تحقیقاتی در

زمینه‌های علوم عملی و علوم محض از جمله علوم زیستی با تاکید کمتر بر تکنولوژی به مفهوم دقیق آن

است. این کتابخانه تعداد زیادی از نشریات خارجی (از جمله ۱۵۰۰ نشریه ادواری جاری) را از طریق

مبادله با نشریات آکادمی دریافت می‌دارد. از جمله دیگر کتابخانه‌های کشور که موضوعات علوم و

تکنولوژی را تحت پوشش قرار می‌دهند میتوان به کتابخانه‌های آکادمی پزشکی، آکادمی کشاورزی، آکادمی

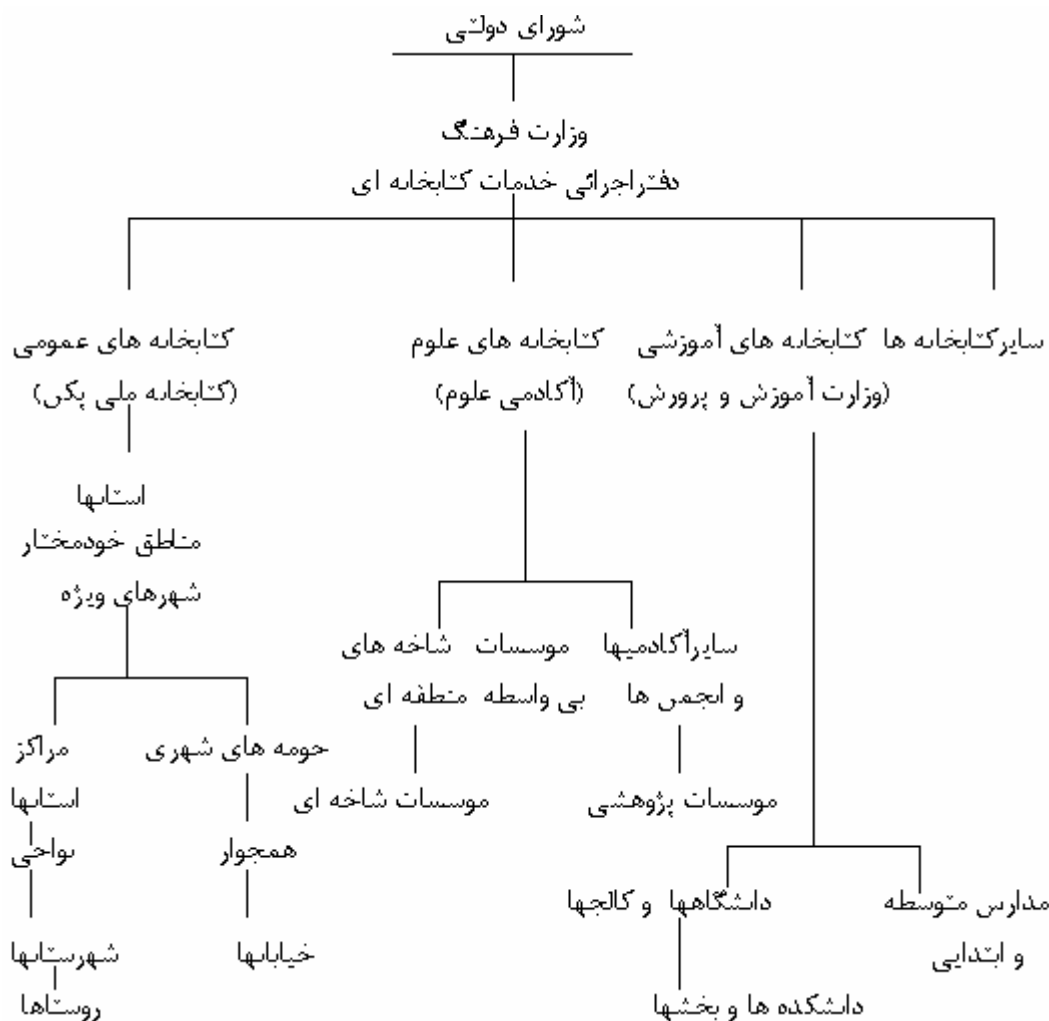
معماری و غیره اشاره نمود. این کتابخانه‌ها خدمات خود را به طور عمده به موسسات تحقیقاتی تابعه و

شاخه تابعه خود در داخل و خارج از کشور ارائه داده و در واقع به تشکیل نظامهای خدماتی ویژه خودمبادرت می‌نمایند. تعداد زیادی کتابخانه‌های انجمن‌های آکادمیک نیز فعالیت دارند که در زمینه‌های علوم و تکنولوژی فعال بوده؛ اما در مقایسه با سایر کتابخانه‌های علوم از اهمیت کمتری برخوردار می‌باشند.

د) کتابخانه‌های اتحادیه‌های کارگری و کارخانه‌ها: تعداد زیادی کتابخانه کارخانه‌ای و کارگاهی

فعالیت دارند که توسط اتحادیه‌های کارگری در کارخانه‌ها سازمان یافته‌اند. این کتابخانه‌ها از کتابخانه‌های عمومی، آموزشی و کتابخانه‌های علمی از طریق امانت گروهی بهره‌وری زیادی به عمل می‌آورند. علاوه بر موارد یاد شده، تعداد زیادی کتابخانه یا قرائت‌خانه در ارگانهای اجرایی کشوری و واحدهای نظامی از سطوح بالا تا کوچکترین واحد نیز فعالیت دارند که عملکرد آنها کم و بیش مشابه کتابخانه‌های کارخانه‌هاست. انواع گوناگونی از کتابخانه‌ها نیز تحت نظارت مسئولین مرکزی اداره می‌شوند؛ اما دفتر اجرایی خدمات کتابخانه‌ای وزارت فرهنگ، علاوه بر اداره مستقیم کتابخانه‌های عمومی و کتابخانه‌های کودکان، عهده‌دار مسئولیت برقراری هماهنگی و همکاری میان نظامهای مختلف کتابخانه‌ای کل کشور نیز می‌باشد. انجمن علوم کتابداری چین نیز که طی سال ۱۹۷۹ تاسیس یافت، از ۲۸ شعبه در استانها، مناطق خود مختار و شهرهای ویژه برخوردار می‌باشد که ۲۳۰۰ نفر در آنها عضویت دارند.

آموزش کارکنان

کشور چین از سال ۱۹۲۰، از ۳۶ سال سابقه در زمینه آموزش علوم کتابداری برخوردار می باشد. در گذشته تنها دانشگاه پکن و دانشگاه ووهان به احداث دانشکده کتابداری مبادرت نموده و طی سالهای ۱۹۴۹ تا ۱۹۶۸ معادل ۳۰۰۰ دانشجوی از این دیپارتمانها فارغ التحصیل شدند؛ البته این تعداد در مقایسه با کادر ۱۰۰/۰۰۰ نفری کتابخانه های کشور، بسیار اندک است. کتابداران متخصص تنها ۲٪ از کل کارمندان و ۵٪ کارمندان کتابخانه های دانشگاهی، کالجها، کتابخانه های علمی و کتابخانه های عمومی

استانی را تشکیل می‌دهند. تعداد فارغ‌التحصیلان متخصص علم اطلاع رسانی حتی از تعداد فارغ التحصیلان کتابداری نیز کمتر است. تا سال ۱۹۶۳ حدود ۱۰۰ دانشجوی از دانشکده اطلاع رسانی دانشگاه علم و تکنولوژی چین فارغ التحصیل شده‌اند. این دانشکده که سابقاً مدرسه اطلاع رسانی نام داشت، در سال ۱۹۵۹ توسط ایستیک تاسیس شده و در سال ۱۹۶۰ در دانشگاه علم و تکنولوژی چین بعنوان یکی از دانشکده‌های آن ادغام گردیده و نهایتاً طی سال ۱۹۶۳ تعطیل شد.

اغلب فارغ التحصیلان این دانشکده هم اکنون در ایستیک و سایر موسسات اطلاع رسانی فعالیت می‌نمایند. بدیهی است که با وجود چنین وضعیتی از یک سو نیازهای ناشی از توسعه کتابخانه‌ها و خدمات اطلاع رسانی تامین نشده و از سوی دیگر نیازهای چهار زمینه مورد نظر در نوسازی کشور برآورده نمی‌گردد. در حال حاضر، تعداد ۱۷ دانشگاه و دانشکده به ارائه رشته‌های تخصصی و دروس کتابداری مبادرت نموده و از بالغ بر ۱۵۰۰ دانشجوی کارشناسی و ۱۵۰۰ دانشجوی مکاتبه‌ای برخوردار می‌باشند. علاوه بر این رشته تخصصی علوم اطلاع رسانی نیز در دانشکده کتابداری دانشگاه ووهان دایر گردیده است. از این روی احداث کالج علوم اطلاع رسانی و تدریس دروس اطلاع رسانی در کالجها و دانشگاههای بیشتر الزامی است. این مسأله توسط مقامات ذیربط تحت بررسی است. بعنوان یک اقدام موقت دروسی در زمینه علوم کتابداری و اطلاع رسانی توسط متخصصین ایستیک و سایر کتابخانه‌ها برای دانشجویان دوره کارشناسی در بسیاری از کالجها و دانشگاهها تدریس می‌گردد. طی سپتامبر ۱۹۸۱ کنفرانس ملی کتابخانه‌های دانشگاهی و کالجها به منظور بهبود خدمات کتابخانه‌ای و آموزش کتابداری، توسط آموزش و پرورش در پکن تشکیل گردید. تشکیل دوره‌های آموزشی و موضوعات مورد نظر برای تربیت کارکنان، بسته به دامنه تواناییهای افراد، متفاوت بوده و با در نظر گرفتن تفاوتها و تواناییهای فردی، تعلیم افراد شاغل یا غیر شاغل را نیز در برمی‌گیرد. در این دوره‌ها، دروسی نظیر نظریه و روشهای علوم کتابداری و اطلاع رسانی، تکنولوژی کامپیوتر، زبانهای خارجی و علوم طبیعی تدریس می‌گردد. اصل بر این است که کارآموزان به

چه مطالعاتی نیاز دارند. برای غیر متخصصان نیز دروسی جهت تقویت دانش و کسب صلاحیتهای لازم کاری آنان منظور می‌گردد. بطور کلی می‌توان گفت که کادر صاحب صلاحیت کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع رسانی می‌بایستی از حداقل شرایط به شرح ذیل برخوردار باشند:

- (۱) برخورداری از دانش کافی در خصوص یک یا چند موضوع خاص به ویژه در حوزه علوم
 - (۲) تسلط کافی بر یکی از زبانهای خارجی
 - (۳) آشنایی با تئوریها، روشها و تکنیکهای کتابداری و اطلاع رسانی
 - (۴) برخورداری از تواناییهای لازم در جهت تجزیه و تحلیل و ترکیب و تفسیر اطلاعات
 - (۵) برخورداری از مهارتهای لازم در نگارش خط چینی و آشنائی با روشهای ویراستاری و انتشارات
- به دلایل سیاسی و اقتصادی و همچنین مشکلات نوشتن خط چینی، روند خودکار نمودن کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی در کشور چین بسیار کندتر از کشورهای غربی است. به نحویکه امور جاری و اداری کتابخانه‌ها و موسسات اطلاعاتی، همچنان با دست صورت می‌گیرد. تلاش در جهت خودکار نمودن خدمات اطلاعاتی، از اوایل دهه ۶۰ آغاز شده اما در طول انقلاب فرهنگی متوقف گردید.
- هدف خودکار نمودن خدمات اطلاعاتی در کشور چین، بوسیله دکتر چیان سیوسن^[35] دانشمند مشهور مکانیک هوایی و معاون کمیسیون علمی و فنی دفاع ملی عنوان گردید. قادر نمودن پرسنل تحقیقاتی در امر جستجو و دستیابی به اطلاعات و اسناد نگهداری شده در هر مکانی از کشور در کمترین زمان ممکن از طریق شبکه ای از دستگاههای ذخیره با قدرت تراکم زیاد در جهت ذخیره انبوه اطلاعات علمی و فنی موجود از طریق تاسیس شبکه ملی بازیابی اطلاعات، مشتمل بر پایگاههای داده اطلاعاتی، سیستمهای ارتباطی و تسهیلات ترمینالی از جمله مهمترین اهداف این طرح به حساب می‌آید.

جهت نیل به این هدف گامهایی درجهت هماهنگی با برنامه خود کارسازی خدمات اطلاع رسانی برداشته شده است که از آن جمله می‌توان به تقویت بیشتر سازمانهای اطلاعاتی سراسر کشور، ایجاد ساختار نظام یافته تر، توزیع منطقی تر و هماهنگی موثرتر اطلاعات (بنحوی که کلیه شهروندان در استفاده از منابع اطلاعاتی سهیم شوند)، افزایش فعالیت گردآوری، معرفی و تجزیه و تحلیل اطلاعات، تربیت کارمندان و آشنا سازی آنان با حرفه و تکنیکهای اطلاعاتی و آماده سازی آنان از لحاظ علمی و فنی در جهت خودکار نمودن خدمات اطلاعاتی، تجهیز مؤسسات اطلاعاتی به کامپیوتر و سایر امکانات پیشرفته کامپیوتری اشاره نمود. بدین منظور ایستیک به ترتیب دهی سلسله مسافرتیهای مطالعاتی برای کارکنان و متخصصین خود به کشورهای آمریکا، انگلستان، فرانسه، ژاپن، یوگوسلاوی و روسیه مبادرت نموده و همچنین در کنفرانسها و فعالیتهای اطلاع رسانی مشترک با سازمان یونسکو و دفتر ملی اطلاعات علمی و فنی فرانسه حضور می‌یابد. وضعیت کلی کتابخانه‌های کشور تقریباً مشابه مراکز اطلاع رسانی است، اما در کتابخانه ملی پکن آگاهی بیشتری در جهت نیاز به انجام گیری کارها به کمک کامپیوتر وجود دارد. تحقیق، برنامه ریزی و آزمایش در این زمینه همچنان ادامه دارد.

پارک‌های علمی

طی دو دههٔ اخیر، پارک‌های علمی و تحقیقاتی، نقش محوری در توسعه اقتصادی بسیاری از کشورها ایفا نموده‌اند. پارک‌های علمی در کشور چین با رشد اقتصادی ۳۰ درصدی موتور اصلی رشد و توسعه این کشور به حساب می‌آیند. اگرچه پارک‌های علمی در بسیاری از کشورها با هدف تشکیل واحدهای تحقیقاتی و تولیدی و بعضاً در کنار دانشگاهها احداث می‌گردند، اما روش مدیریت و بهره‌برداری از این پارکها در کشورهای شرق آسیا متفاوت از کشورهای پیشرفته اروپایی و آمریکایی است. در کشورهای پیشرفته، انجام تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای، محور فعالیت مؤسسات در پارک‌ها می‌باشد و

این در حالی است که پارک‌های علمی شرق آسیا، تولید را محور فعالیت مؤسسات خود قرار می‌دهند. حمایت دولت‌های محلی و مرکزی، اتکا به منابع انسانی جهت توسعه فناوری و تشویق به باز شدن درها از جمله سیاست‌های محوری در ایجاد پارک‌های علمی در کشور چین می‌باشد. به عنوان مثال کشور کره جنوبی علاوه بر ایجاد شهرک تحقیقاتی دایدوک اقدام به ایجاد پارک‌های علمی و مراکز رشد واحدهای تولیدی و تجاری در زمینه فناوری پیشرفته نموده است. رسالت اصلی مراکز رشد در این کشور کمک به ایجاد واحدهای تجاری کوچک در زمینه فناوری نوین از طریق ارائه خدمات پشتیبانی، مشاوره در زمینه مدیریت فناوری و برقراری ارتباطات جهانی است. شرکت توسعه فناوری مالزی، که یک شرکتی دولتی است، از طریق برنامه‌ای تحت عنوان توسعه فناوری خوشه‌ای در جهت احداث واحدهای تولیدی براساس فناوری نوین فعالیت می‌نماید. این شرکت از طریق ارتباط رسمی و عملی با دانشگاهها اقدام به تشکیل واحدهای تجاری کوچک در زمینه فناوری نوین در پارک‌های علمی دانشگاهی می‌نماید. ساختار پارک‌های علمی در مالزی به دلیل استفاده از امکانات دانشگاهی بسیار انعطاف‌پذیر و ساده است.

دولت مالزی از طریق اختصاص بودجه ۵۰ میلیون دلاری، از برنامه‌های شرکت فناوری مالزی جهت احداث شرکتهای جدید حمایت می‌نماید. تجربه کشورهای شرق آسیا نشان می‌دهد که این کشورها توانسته‌اند با سیاستگزاری صحیح، تکیه بر منابع انسانی و با احداث پارک‌های علمی گامهای مؤثری در راه توسعه علم و فناوری و رشد اقتصادی کشور دارد. در اقتصاد رو به رشد جهان، مؤسسات کوچک و متوسط (SME) موتور اصلی رشد اقتصادی کشورها محسوب می‌گردند. بسیاری از برنامه‌ریزی‌ها در سطح ملی در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه شامل فعالیتهایی است که از ایجاد و رشد SEM حمایت می‌نماید. در این قبیل کشورها ساختارها و استراتژی‌های جدیدی در جهت کمک به رشد SEM در بازار جهانی دائماً مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. در این راستا پارک‌های تحقیقاتی و مراکز رشد مؤسسات (انکوباتورها) جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده‌اند. ایده اولیه پارک‌های تحقیقاتی در کشورهای

توسعه یافته من جمله آمریکا شکل گرفته و نخستین پارک‌های تحقیقاتی که بعضاً شامل یک یا چند پارک و دانشگاه می‌باشند با نام شهرک‌های تحقیقاتی آغاز به فعالیت نمودند. از سوی دیگر مراکز رشد واحدهای تحقیقاتی، فناوری و تجاری (انکوباتورها) مراکزی هستند که در مقیاس کوچکتر از پارک با هدف کمک به تشکیل مؤسسات و رشد اقتصاد محلی فعالیت می‌نمایند. اگرچه هدف اصلی پارک‌ها و مراکز رشد، که همانا کمک به احداث واحدهای تحقیقاتی و تولیدی و در نتیجه رشد فناوری و اقتصادی کشور است در بسیاری از کشورها مشترک می‌باشد. لیکن ساختار این مراکز و روش مدیریت و بهره‌برداری از آنها در میان کشورها بسیار متفاوت است. پارک‌های تحقیقاتی کشورهای اروپایی بیشتر با هدف تکمیل چرخه‌های ارتباطی میان محققین، متخصصین و تولیدکنندگان به منظور انجام تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای و بدون ورود به مباحث تولیدی فعالیت می‌نمایند و این در حالی است که پارک‌های علمی - تحقیقاتی در کشور چین مستقیماً در جهت ایجاد واحدهای تولیدی فعال می‌باشند. صرف نظر از روش‌های متفاوت مدیریتی، این پارک‌ها نقش مؤثری در پیشبرد علوم و فناوری و رشد اقتصادی کشورهای مختلف ایفا می‌نمایند.

پارک‌های علمی - تحقیقاتی شرق آسیا

نخستین پارک‌های علمی شرق آسیا در کشور ژاپن ایجاد گردید. کار احداث شهرک علمی تسوکوبا که مجموعه‌ای است از چند دانشگاه و مراکز تحقیقاتی متعدد از سال ۱۹۷۲ میلادی آغاز گردید. این شهرک که هزینه‌ای بالغ بر ۳ میلیارد دلار در بر داشته است، با هدف ایجاد محیطی تحقیقاتی و گردآوری دانشمندان در جهت استفاده بهینه از علم و فناوری و رشد و توسعه اقتصادی در کشور ژاپن ایجاد گردید. شهرک علمی تسوکوبا تنها شرکت تحقیقاتی کشور ژاپن محسوب می‌گردد. اما پارک‌های علمی و مراکز رشد متعددی از اوایل دهه ۱۹۸۰ در این کشور احداث گردیده است.

همزمان با فعالیت ژاپن در این زمینه، کشورهای دیگر شرق آسیا من جمله کره، سنگاپور، تایوان، مالزی و چین نیز به فکر راهاندازی پارک‌های تحقیقاتی افتادند. شهرک علمی دایدوک^۱ و پارک‌های علمی و تکنولوژی POSCO, RIST, POSTECH از جمله فعالیت‌های کشور کره جنوبی در این زمینه می‌باشد. کشور سنگاپور نیز به فعالیت خود جهت ایجاد پارک‌های علمی از اوایل دهه ۱۹۸۰ با ایجاد پارک علمی سنگاپور مبادرت نمود. پارک تکنولوژی مالزی از جمله نخستین گامها در جهت ایجاد پارک‌های علمی در این کشور به حساب می‌آید که طی سال ۱۹۸۸ تأسیس گردید.

پارک‌های علمی چین

از اوایل ۱۹۸۰ رهبران چین کمونیست به فکر اعمال تغییراتی در ساختار اقتصادی و استفاده بهینه از فناوری در رشد و توسعه کشور افتادند. ایجاد مناطق توسعه^۲ و ایجاد مناطق آزاد تجاری از جمله اقدامات اولیه این کشور در جهت به دست آوردن بخشی از بازار جهانی و جلب سرمایه‌ها به حساب می‌آید. به طور کلی می‌توان گفت که ۲ منطقه توسعه فناوری و اقتصادی به شرح ذیل در کشور چین ایجاد شده است:

۱- مناطق توسعه فناوری نوین با هدف تحقیق و توسعه

۲- مناطق توسعه اقتصادی با هدف جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی

علی‌رغم طبقه‌بندی فوق، تفکیک مناطق توسعه در چین به لحاظ اهداف و فعالیت‌های جاری بسیار مشکل است. مسؤولین این مناطق فعالیت‌های خود را در زمره فعالیت‌های پارک‌های علمی قلمداد نموده و لذا اکثراً در انجمن پارک‌های علمی شرق آسیا و انجمن بین‌المللی پارک‌های علمی عضویت دارند.

از جمله اهداف اصلی پارک‌های علمی (مناطق توسعه) کشور چین می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- برقراری همکاری بین مؤسسه‌ای در زمینه‌های علوم و فناوری

- تشویق دانشگاهیان و دانشجویان به مشارکت با واحدهای تولیدی
 - ایجاد واحدهای تولیدی در زمینه‌های فناوری نوین
 - جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی در پارک‌های علمی جهت ایجاد واحدهای تولیدی
 - وجه تمایز اصلی پارک‌های علمی کشور چین با پارک‌های علمی کشورهای پیشرفته آمریکایی و اروپایی، تأکید بر ایجاد واحدهای تولیدی در این پارک‌ها است. از جمله سیاست‌های محوری در جهت ایجاد پارک‌های علمی در کشور چین می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:
 - اتکا به حمایت دولت مرکزی و دولتهای محلی جهت ایجاد پارک‌ها
 - اتکا به منابع انسانی جهت توسعه فناوری
 - تشویق به باز شدن درها در چین
 - برقراری همکاری‌های ملی و بین‌المللی جهت نیل به توسعه
 - جذب شهروندان چینی تحصیل کرده خارج از کشور جهت سرمایه‌گذاری داخلی
- مجموعاً ۵۳ پارک علمی (مناطق توسعه) عمدتاً با حمایت دولت‌های محلی و مرکزی در کشور چین ایجاد شده است. در حال حاضر رقابت زیادی میان دولت‌های ایالتی و شهرهای مهم چین در جهت ایجاد پارک‌های علمی بوجود آمده است. استفاده بهینه از نیروهای متخصص و فارغ‌التحصیلان دانشگاهها و جلب دانشجویان چینی خارج از کشور از جمله مهمترین سیاست‌های پارک‌های علمی کشور چین می‌باشد. به عبارت دیگر، دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهها محور اصلی ایجاد مؤسسات در پارک‌های علمی کشور چین محسوب می‌گردند. علاوه بر این پارک‌های علمی و مراکز رشد مؤسسات به اختصاص بخشی از فضا و امکانات موجود خود برای جلب دانشجویان چینی خارج از کشور مبادرت می‌نمایند. برقراری همکاری میان پارک‌ها در سطوح ملی و منطقه‌ای و استفاده از تجارب پارک‌های علمی سایر کشورها از جمله سیاست‌های پارک‌های علمی کشور چین است. از جمله روش‌های برقراری همکاری

و استفاده از تجارب سایر کشورها، می‌توان به برگزاری سمینارهای منطقه‌ای و بین‌المللی در رابطه با ایجاد پارک‌های علمی اشاره نمود. در این راستا چهارمین سمینار پارک‌های علمی شرق آسیا از تاریخ ۲۴ تا ۲۵ شهریور ۱۳۷۵ در شهر شن‌یانگ کشور چین با حضور ۱۵۰ نفر از کشورهای شرق آسیا و نمایندگان کشورهای قبیل اسپانیا، ایران، هند، آمریکا، فنلاند، آفریقای جنوبی، استرالیا، نیوزیلند، انگلستان و چندین کشور دیگر برگزار گردید. بازدید از پارک‌های علمی در کشورهای پیشرفته و استفاده از تجارب آنها در ایجاد و مدیریت پارک‌ها و برقراری ارتباط متقابل میان پارک‌های علمی کشور چین و پارک‌های علمی دیگر کشورها از جمله دیگر فعالیتها در اجرای این سیاست به حساب می‌آید. به عنوان نمونه می‌توان به بازدید مسئولین پارک‌های پکن از Silicon Valley در آمریکا و به کارگیری برخی روشها و سیاستهای پارک‌های علمی کالیفرنیا توسط این مسئولین در کشور چین اشاره نمود.^۳ همچنین اخیراً پارک علمی شن‌یانگ ارتباط مستقیمی با پارک علمی تمپیر^۱ در فنلاند برقرار نموده است.

پارک علمی شن‌یانگ

شهر شن‌یانگ از جمله شهرهای مهم شمال کشور چین می‌باشد. پارک علمی شن‌یانگ که محل برگزاری چهارمین سمینار پارک‌های علمی شرق آسیا بود، در حقیقت منطقه ویژه توسعه به حساب می‌آید. نام کامل این منطقه عبارت از

Shenyang National New & High Tech Industrial Development Zone

می‌باشد. این منطقه طی سال ۱۹۸۸ تأسیس و فعالیت‌های خود را از سال ۱۹۹۱ آغاز نمود. مساحت این منطقه ویژه بالغ بر ۳۴ کیلومتر مربع می‌باشد و خود شامل شهر کامپیوتری چین^۲ - منطقه صنعتی هونان^۳، منطقه صنعتی - آزمایشگاهی نانئا^۴ و ناحیه انبارهای عمومی می‌باشد. شهر کامپیوتری

چین به مساحت ۰/۸ کیلومتر مربع شامل دو خیابان اصلی و چهار خیابان فرعی می‌باشد که در آن ۶۳۰ شرکت در زمینه‌های الکترونیک و اطلاع‌رسانی فعالیت دارند. این شهر کامپیوتری مرکز فروش و پخش محصولات الکترونیکی شمال شرق کشور است. منطقه صنعتی هونان شامل چندین پارک علمی من جمله پارک علمی و فناوری صنعتی شن‌یانگ، پارک علمی دانشگاهی، پارک دانشمندان چینی خارج از کشور، پارک علمی فناوری حفاظت محیط زیست و مرکز رشد فناوری پیشرفته می‌باشد.

مرکز رشد فناوری پیشرفته شن‌یانگ^۷

این مرکز رشد معروف به برج قرن ۲۱ در منطقه صنعتی هونان و در کنار پارک‌های علمی مختلف با هدف پشتیبانی از ایجاد مؤسسات در زمینه فناوری پیشرفته احداث گردیده است. احداث ساختمان این مرکز رشد با مساحت ۶۰ هزار متر مربع در ۲۶ طبقه و با هزینه‌ای بالغ بر ۳۰ میلیون دلار از سال ۱۹۹۷ آغاز و در سال ۲۰۰۰ جهت برگزاری مراسم چهارمین سمینار پارک‌های علمی شرق آسیا افتتاح گردید. طبقات اول تا پنجم این ساختمان که شامل یک سالن کنفرانس است برای استفاده پرسنل و مدیریت مرکز رشد و پارک‌های علمی اختصاص یافته و طبقات ۶ تا ۲۶ به مؤسسات متقاضی مستقر در مرکز رشد واگذار می‌گردد. گفتنی است فضای اختصاص یافته به این مؤسسات بر ۴۰ تا ۶۰۰ مترمربع بالغ می‌گردد. یک سوم از کل فضای مؤسسات نیز جهت جلب دانشجویان چینی خارج از کشور اختصاص یافته است. علاوه بر این دانشمندان و دانشجویان چینی خارج از کشور از حق استقرار مؤسسات خود در پارک دانشمندان چینی خارج از کشور واقع در منطقه صنعتی هونان برخوردار می‌باشند. از جمله مهمترین معیارهای پذیرش مؤسسات در مرکز رشد می‌توان به ارائه ایده مناسب، ظرفیت مناسب بازار داخلی و یا خارجی جهت خرید ایده و برخورداری از مدیریت فعال کارآفرین^۸ اشاره نمود. گفتنی است که این

مؤسسات معمولاً توسط فارغ التحصیلان جدید دانشگاهها ایجاد می‌گردد. از جمله خدمات قابل ارائه به مؤسسات می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- خدمات پشتیبانی عمومی شامل فضای مناسب کاری و اطلاع‌رسانی
- خدمات پشتیبانی تخصصی من جمله استفاده از آزمایشگاههای موجود در پارکهای علمی
- معافیت‌های مالیاتی ۲ ساله
- پرداخت هزینه‌های اولیه^۱

حمایت‌های اولیه از مؤسسات در طول ۳ سال اقامت کاهش یافته و پس از آن مؤسسات از مرکز رشد خارج می‌گردند. از جمله محدودیت‌های حضور مؤسسات در مرکز رشد می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- حداکثر اقامت ۳ ساله
- بیش از ۱۵ درصد پرسنل باید محقق باشند. (کارشناس ارشد و بالاتر)
- صرف ۳ درصد از درآمد مؤسسه در تحقیقات
- تعداد کارکنان کمتر از ۳۰ نفر
- درآمد سالانه کمتر از ۵ میلیون یوآن (معادل ۵ میلیارد ریال)

پارک علمی هایدن پکن^۲

پارک علمی هایدن پکن از جمله ۵ پارک علمی کشور است که در منطقه‌ای ویژه علمی به وسعت ۱۰۰ کیلومتر مربع در شمال غرب پکن واقع گردیده است. در این منطقه ویژه ۵۶ دانشگاه و کالج، ۵ پارک علمی و ۱۳۸ مؤسسه تحقیقاتی فعالیت دارند. پارک هایدن به لحاظ سابقه و فعالیت با رشد اقتصادی ۳۰ درصدی و صادرات ۵۴۸ میلیون دلاری طی سال ۱۹۹۹ از جمله مهمترین پارک‌های علمی کشور چین به

حساب می‌آید. ۶ هزار شرکت در این پارک مستقر می‌باشند که بیش از ۱۰۰۰ شرکت آن چند ملیتی است. ارتباط در خوری میان پارک‌هایدن و دانشگاه‌های موجود در منطقه ویژه علمی پکن برقرار می‌باشد. هدف اصلی از برقراری این ارتباط علاوه بر استفاده از امکانات موجود دانشگاه‌ها و استفاده از اساتید، جلب دانشجویان جهت ایجاد مؤسسات می‌باشد. پارک‌هایدن همچنین ارتباط مناسبی با مؤسسات مالی و بانک‌ها در جهت جلب سرمایه ایجاد مؤسسات برقرار نموده است. علاوه بر این در جهت جلب دانشجویان چینی خارج از کشور، پاک‌هایدن اقدام به ایجاد پارک دیگری به نام پارک پیشرویان با فضای ۳ هزار مترمربع نموده و تاکنون ۱۰۸ دانشجوی چینی خارج از کشور به ایجاد ۹۰ مؤسسه اقدام نموده‌اند. این پارک از طریق ارائه خدمات ویژه از قبیل فضای کار، اعتبارات اولیه و معافیت‌های مالیاتی، از دانشجویان چینی خارج از کشور جهت ایجاد مؤسسات و کارآفرینی دعوت به عمل می‌آورد. در نهایت میتوان گفت که سرعت رشد فناوری در کشورهای پیشرفته به حدی است که به نظر می‌رسد کشورهای در حال توسعه هیچگاه به درجه بالایی از پیشرفت نخواهد رسید. این در حالیست که تجربیات کشورهای از قبیل چین، کره و مالزی نشان می‌دهد که با استفاده از منابع انسانی و سیاستگذاری صحیح می‌توان به طی راه طولانی در دوره کوتاه مبادرت نمود. آنچه که کشورهای شرق آسیا من جمله کشور چین در این راه به آن توجه داشته‌اند، استفاده از تجربیات کشورهای پیشرفته، توجه به منابع انسانی بومی و اتخاذ سیاست‌های مناسب جهت جذب سرمایه بوده است. دولتمردان چینی پس از ناآرامی‌های سیاسی ۱۰ سال اخیر کشور، از بین سه گزینه واگذاری قدرت، سرکوب اصلاح طلبان و عدم توجه به درخواست آنان و توجه جدی به تغییر ساختار در چین، گزینه سوم را انتخاب نمودند. تغییر ساختار در کشور چین شامل تمامی موارد اقتصادی، فناوری، سیاسی و اجتماعی بوده است. البته درجه توجه دولتمردان چینی به تغییرات در هر یک از زمینه‌های فوق متفاوت می‌باشد. با وجودیکه استفاده از تجربیات دیگر کشورها در جهت توسعه علم و فناوری امری بدیهی بوده و استفاده از تجربیات پارک‌های علمی کشورهای شرق آسیا می‌تواند بسیار مفید باشد، اما استفاده از

تجربیات به معنی کپی برداری از روش‌ها نمی باشد. همانگونه که چینی‌ها در الگوبرداری از پارک‌های علمی روش خود را اتخاذ نمودند.

Smal and Medium Enterprises (SMEs)^۱-

Teaduk^۱

Development Zones^۲

Bo xilai^۱

DNA, Digital مخفف DD^۲

مذاکره حضوری با مسؤولین پارک‌های چین^۳

Tampere^۱

China Computer Town^۲

Hunan Industrial Zone^۳

Nanta Industry Experimental Zone^۴

High Technology Incubarot^۷

Enterpeneur^۸

Seed Funds^۱

Kyongi Small Business Center^۳

معضلات آموزشی

از جمله مهمترین معضلات آموزشی کشور چین می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- افزایش سرقت ادبی و جعل مدارک تحصیلی

با توجه به آنکه سطح علمی از جمله مهمترین ملاک‌های محافل مختلف کشور چین محسوب می‌گردد، بازار جعل مدارک علمی هر روز رونق بیشتری می‌یابد که از آن جمله می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

نمرات جعلی: برخی از دانش آموزان و دانشجویان در جهت احراز نمرات عالی از دیگران بهره جسته و حتی با پرداخت پول، به استخدام شخصی جهت حضور در امتحانات به جای خود متوسل می‌گردند.

مقالات جعلی: در کشور چین، آندسته از افرادی که به احراز عنوان شغلی بالاتر از مقام متوسط نائل آیند، ملزم به ارائه مقاله علمی یا اثر مکتوبی می‌باشند. از این جهت، عده‌ای از دیگران بهره برداری نموده و از آنها می‌خواهند تا در روزنامه‌ها یا مجلات مختلف، مقاله علمی به نام آنها انتشار داده و یا به نگارش مقاله مربوطه برای آنان مبادرت نمایند. حتی اشخاصی به فروش مقالات به داوطلبان تصدی عنوان شغلی مبادرت می‌نمایند. برخی مقامات مسوول نیز به انتشار گزارش کاری نگارش یافته به قلم دستیاران، تحت نام خود در روزنامه‌ها مبادرت می‌نمایند. مدارک تحصیلی جعلی: از آنجاییکه افراد با سابقه تحصیلی عالی از حقوق و مزایای مناسبی بهره مند می‌گردند، از این روی، عده‌ای از طرق گوناگون به تدارک مدرک تحصیلی برای خود مبادرت می‌نمایند. برخی از دانشکده‌ها و دانشگاهها نیز زیاده‌تر از سهمیه خود دانشجوی می‌پذیرند. دانشجویان فوق نیز پس از پرداخت هزینه تحصیلی، بدون گذراندن آزمونهای مربوطه به احراز گواهی نامه تحصیلی نائل می‌آیند. در حال حاضر، در کوچه‌ها و خیابانها نیز فروشندگان مدارک تحصیلی

جعلی فعالیت دارند و از عابرين سوال می کنند: لیسانس می خواهید؟ اگر کسی نیاز به آن دارد می تواند با پول آن را بخرد.

ارزیابی جعلی: عده ای از ارزیابی های تحصیلی نیز جعلی است. اگر فردی مایل باشد که به عنوان شخصیت مشهور انتخاب گردد، با پرداخت پول به انتشار نام خود در روزنامه یا کتاب مبادرت نماید. بدین طریق فرد همچنین می تواند به انتشار مقاله خود در کتاب مجموعه مقالات برجسته علمی یا فنی کشور مبادرت نماید. از این روی در جهت مقابله با چنین معضلی، طی سالهای اخیر، موضوع جعل مدرک و سرقت ادبی مورد توجه دولت قرار گرفته و وزارت خانه های فرهنگ، آموزش و پرورش و امنیت ملی مصمم به اتخاذ اقدامات مشترکی در این خصوص می باشند.

اداره آموزش و پرورش استان " گوانگ دونگ" واقع در جنوب چین، طی روند بازرسی و نظارت خود بر مشروعیت و اعتبار گواهینامه های دیپلم متوسطه در این استان، به جعلی بودن ۲۵ درصد از گواهینامه های دیپلم متوسطه و مدارک دانشگاهی اذعان نمودند. علی رغم چنین آماري، اغلب افراد برخوردار از مدارک جعلی، به دلیل فقدان روند نظارتی مناسب در خصوص ارزیابی مدارک دانشگاهی همچنان به فعالیت خود ادامه داده و سوابق آموزشی آنان مد نظر قرار می گیرد.

۲- تمایز آموزشی میان اقلیت های قومی

اقلیت های قومی کشور چین به دلیل فقدان سرمایه گذاری و عدم برخورداری از مکان مناسب جهت یادگیری زبان بومی خود، از لحاظ آموزشی در مضیقه و فشار قرار دارند. گروه های حقوق بشر در چین معتقدند که اقلیت های قومی این کشور به دلیل مواجهه با شرایط نامتعادل و نامناسب اقتصادی، زندگی روستایی و سلطه زبان چینی (پوتون هوا) بر سطوح عالی آموزشی غالباً از نظر آموزشی دچار مشکل می باشند. در گزارش گروه حقوق بشر که به کمیته رفع تبعیض نژادی سازمان ملل در ژنو ارائه گردیده، آمده است که فقدان سرمایه گذاری در جهت احداث مدارس و مراکز آموزش معلمان، به

محرومیت کودکان اقلیت های قومی چین از یادگیری زبان مادری خود منجر گردیده است. با این حال، هیات چینی حاضر در ژنو با ارائه گزارشی به این کمیته مدعی شد که کشور چین در این زمینه دستاوردهای زیادی داشته و با این ادعای گروه های حقوق بشر به مخالفت برخاست. "چیانژونگ های" سفیر و نماینده تام الاختیار چین در سازمان ملل ضمن مد نظر قرار دادن شرایط طبیعی سخت نابرابر و تاریخ کوتاه توسعه کشور ابراز نمود که مناطق اقلیت نشین نواحی غربی چین همچنان در مقایسه با مناطق ساحلی شرق چین در زمینه توسعه در زمینه های مختلف عقب مانده تر اند. این گزارش، در واقع با رعایت پیمان بین المللی رفع تبعیض نژادی که طی سال ۱۹۸۱ منعقد گردید، به این کمیته ارایه گردید. با این حال، کمیته فوق به درخواست اطلاعات بیشتر در خصوص توسعه برنامه ها و تلاش های دولت در راستای اجرای سیاست فقرزدایی و سواد آموزی بویژه برای زنان از هیات چینی مبادرت نمود. براساس این پیمان، دانش آموزان اقلیتهای قومی در هر کشور نباید به لحاظ زبانی و آموزشی با تبعیض واجحاف مواجه گردند. با این حال، گروه های حقوق بشر بر این اعتقادند که کشور چین این پیمان را نقض نموده است. به گفته آنان جمهوری خلق چین مقررات و مفاد این توافقنامه بین المللی را با مقررات این کشور در زمینه زبان های اقلیت های قومی که در جایگاه دوم کشور قرار دارند، درهم آمیخته است. به گزارش این گروه، دلیل اصلی نابرابری های فوق، کمبود سرمایه گذاری آموزشی در مناطق فقیر نشین کشور است. با وجودیکه کشور چین به افزایش هزینه های آموزشی و اجرای جدی تر قوانین برنامه آموزشی پایه ۹ ساله، توسعه زبان های اقلیتهای قومی و معطوف داشتن توجه بیشتر به افراد این گروه مبادرت نموده است، با این حال، بهبود وضعیت آموزشی بعید می نماید، چراکه فقیرترین مناطق از حداقل بودجه برای ارائه برنامه های اساسی آموزشی برخوردار بوده و در انتظار افزایش سرمایه بودجه می باشند. از این روی، بسیاری از کودکان اقلیتهای بومی از آموزش فاصله گرفته و شمار دانش آموزان ثبت نامی کاهش یافته است. در حال حاضر، اکثریت اعضای اقلیت های قومی چین در مناطق روستایی و یا فقیرترین بخش های کشور به سر می برند. اعمال این

گونه تبعیضات نیز بر یادگیری زبان مادری آنها تاثیر می‌گذارد. گزارش گروه حقوق بشر برآن است که دختران اقلیت‌های قومی و روستایی چین به نسبت پسرها کمتر آموزش دیده و این مساله ای است باید مورد توجه قرار گیرد. کودکان متعلق به اقلیت‌های قومی، ملزم به یادگیری زبان چینی (پوتون هوا) (putong hua) می‌باشند. طبق آمار بدست آمده طی سال ۱۹۹۰، نرخ بیسوادی ملی در کشور چین بر ۲۲/۲ درصد بالغ می‌گردد و این درحالی است که میانگین این نرخ در مناطق اقلیت نشین بر ۴۲/۵ درصد بالغ می‌گردد.

۳- نگرانی از سلامت روحی و روانی دانشجویان چینی

شواهد نشان می‌دهد که بسیاری از دانش آموزان چینی پس از ورود به دانشگاه به علت ناتوانی در رقابت با هم‌تایان خود علی‌رغم برخورداری از قابلیت‌های بالا، با مشکلات ذهنی و روحی مواجه می‌گردند. این درحالیست، با وجودیکه برخی از دانشجویان تا قبل از ورود به دانشگاه از موقعیت تحصیلی خوبی برخوردار بوده و همواره در کلاس درس و امتحانات به عنوان دانش آموزان ممتاز با بهترین نمرات مطرح بوده‌اند، اما در دانشگاه به واسطه مواجهه با رقبای قوی‌تر، از وضعیت روحی نامناسبی برخوردار می‌گردند. بنا به گفته پزشکان چینی هر ماهه شمار زیادی از دانشجویان به علت مواجهه با مشکلات روحی و روانی حین تحصیل، به آنها مراجعه نموده و بسیاری دیگر نیز به طرح تلفنی مشکلات خود با پزشکان مبادرت می‌نمایند. طبق نظرخواهی‌های به عمل آمده، مشخص گردیده است که بالغ بر ۱۶ درصد از دانش آموزان مدارس کشور با مسائل و مشکلات روحی دست به‌گریبان می‌باشند. به‌نحویکه برخی از دانشجویان و دانش آموزان به دلیل مواجهه با چنین مشکلات روحی-روانی، مبادرت به خودکشی نموده و شمار دیگری نیز به تخلیه روحی و فرار از افسردگی و یا گریز از خشم خود به کشتار حیوانات روی آورده‌اند. کارشناسان از دو دهه پیش نسبت به بروز چنین اختلالات روحی و روانی در مدارس شهرهای بزرگ مانند پکن و شانگهای هشدار داده و خواستار مقابله و رفع آن شده‌بودند. از این روی، در حال حاضر، در

برخی مدارس استان های مختلف، اقداماتی در جهت برطرف نمودن مشکلات دانش آموزان آغاز شده است که از آن جمله میتوان به فراهم سازی مشاغل نیمه وقت، برقراری ارتباط با محیط خارج از مدرسه و دانشگاه، ارائه خدمات مشاوره، انتشار کتب مفید و معطوف داشتن توجه به دانش آموزان اشاره نمود.

۴- کمبود کتب ویژه کودکان و نوجوانان مناطق روستایی

طبق آمار بدست آمده، تعداد کودکان و نوجوانان چینی بر ۳۰۰ میلیون نفر بالغ می گردد که در این میان ۹۶/۵ میلیون دانش آموز دوره ابتدایی در مناطق روستایی به سر می برند که نیاز به کتب مختلف ویژه کودکان و نوجوانان دارند، و این در حالیست که تعداد اینگونه کتب بنا به دلایل ذیل در روستاهای کشور بسیار محدود می باشد.

۱- نرخ بالای بهای کتب ویژه کودکان و نوجوانان

طبق تحقیقات به عمل آمده، ۸۵ درصد از خوانندگان روستایی معتقدند بهای کتب گران بوده و ۲۵ درصد نیز بر این اعتقادند که قیمتها برای آنان غیر قابل قبول است. به گونه ای که قیمت کتاب "نگاهی به جهان آینده" ۴۰ یوان و کتاب "دانش حیوانات" ۳۸/۶ یوان و کتاب "تاریخ عمومی چین برای کودکان" ۱۸۰ یوان است. خرید این کتب برای کودکان و نوجوانان روستائی دشوار است.

طبق آمار بدست آمده، از سال ۱۹۷۸ الی ۱۹۹۵ شاخص قیمتها در کشور چین ۳/۱ برابر افزایش یافته و این در حالی است که بهای کتب در این مدت ۸/۸ برابر بیشتر شده است. از سال ۱۹۷۹ الی ۲۰۰۰ در آمد سرانه متوسط مردم ۷ / ۹ برابر افزایش یافته و این در حالی است که بهای کتاب در همین مدت ۱۷ برابر افزایش یافته است. افزایش بهای کتاب موجب گردیده که خرید کتب برای کودکان و نوجوانان روستائی مشکلتر شود.

۲- سود کم انتشار کتب ارزان قیمت برای کودکان روستائی

در حال حاضر والدین کودکان شهری از پرداخت پول جهت خرید کتاب برای تعلیم و تربیت کودکان خود دریغ نداشته و کتاب به عنوان یکی از هدایای روز تولد به کودکان اهداء می‌گردد. از این روی، ناشرین مختلف، به انتشار کتب زیبا و نفیس گوناگونی برای کودکان شهری مبادرت می‌نمایند تا از این طریق به سود بیشتری دست یابند. این در حالیست که انتشار کتب ارزان برای کودکان و نوجوانان روستائی به دلیل سود کم از طرفداری برخوردار نبوده، و ناشرین رغبتی نسبت به چاپ این نوع کتب ندارند. لذا کتب گرانبه‌قیمت کودکان در شهرها به صورت فراوان ارائه شده و عرضه آن بیشتر از تقاضا است و این در حالی است که کتب ارزان قیمت برای کودکان روستائی بسیار کمیاب است. جهت برطرف نمودن این معضل برخی از ناشرین کتابها به انتشار کتاب با دو قیمت مبادرت می‌نمایند (کتب نفیس و گران قیمت برای کودکان شهری و کتب ساده و ارزان قیمت برای کودکان روستائی)

۵- ناتوانی مدارس کشور در همگامی و هماهنگی با سرعت تغییرات اقتصادی و اجتماعی

۶- تکالیف درسی زیاد و فشار والدین بر روی کودکان مبنی بر موفقیت تحصیلی و مخدوش‌سازی بهداشت روانی کودکان چینی

۷- اهمیت دادن به توانایی دانش‌آموزان به کسب نمرات بالا از طریق حفظ متون و فرمولهای پیچیده

۸- مواجهه دانش‌آموزان با ضعف آموزشی در دانش پایه دروسی نظیر تاریخ، فلسفه و فرهنگ سنتی چین

۹- اخذ شهریه‌های بالای تحصیلی، کمبود کتب درسی و آموزگار به ویژه برای دانش‌آموزان دختر مناطق

روستائی

۱۰- بروز پدیده فرار مغزها و جذب کارکنان متخصص بخش دولتی به بخش خصوصی

با توجه به پیوستن کشور چین به سازمان تجارت جهانی (WTO) شرکت‌های خارجی بیشتری وارد

بازار این کشور شده‌اند که این امر رقابت را جهت نیل به مشاغل حرفه‌ای دشوارتر می‌سازد. با

گشایش هر چه بیشتر درهای چین به روی سایر کشورها، روند فرار مغزها تشدید شده و کشمکش

جهت تربیت نیروهای حرفه‌ای افزایش یافته است. از سوی دیگر در برخی از شهرهای بزرگ، شرکت‌های خارجی که رقابت‌های تنگاتنگی با شرکت‌های داخلی کشور چین دارند موفق به جذب استعداد‌های برتر دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی چین شده‌اند.

کمبود نیروهای ماهر در صنایع مالی چین در حال حاضر به شدت محسوس می‌باشد. به عنوان نمونه طی ۳ سال گذشته، نزدیک به ۴ هزار نفر از کادر بانک چین از شغل خود استعفا نموده و ۶۲ درصد از آنها در بانک‌ها و موسسات مالی خارجی به فعالیت مبادرت نموده‌اند.

اصلاحات سیاسی - اقتصادی

اصلاحات سیاسی

با قدرت‌گیری بیشتر محافظه‌کاران پس از حوادث ژوئن ۱۹۸۹ مسئله حفظ ثبات سیاسی داخلی از اهمیت و اولویت خاصی برخوردار گردید. فروپاشی شوروی سابق نیز حادثه دیگری بود که رهبران کمونیست چین را متوجه خطری نمود که کلیه کشورهای کمونیست با آن مواجه بودند. لذا جهت مقابله با سرایت این موج توفنده به داخل کشور، ضمن تاکید بر تقویت حزب کمونیست، تدابیر شدید امنیتی به ویژه در مناطق اقلیت نشین اتخاذ و نظارت دستگاه‌های امنیتی بر فعالیت‌های اجتماعی تشدید گردید.

از سوی دیگر، اعمال تحریم‌های اقتصادی و سیاسی غرب علیه کشور چین به تضعیف پایگاه اصلاح طلبان و رکود اقتصادی کشور منجر گردید. با عادی سازی روابط چین و غرب از سال ۱۹۹۰ و تاکید رهبران این کشور بر تداوم روند اصلاحات، به تدریج رشد اقتصادی به مسیر طبیعی خود بازگشت.

در حال حاضر می‌توان گفت که اساس سیاست‌های داخلی کشور چین در ابعاد مختلف آن بر دو

اصل بنادین ذیل استوار گردیده است:

۱. پیش برد اصلاحات اقتصادی و تداوم و تعمیق سیاست درهای باز

۲. حفظ ثبات و آرامش سیاسی و اجتماعی و وحدت و یکپارچگی ملی در جهت تداوم اصلاحات

اصلاحات اقتصادی

در آغاز سال ۱۹۷۸، رهبران چینی به تغییر اقتصاد کشور از حالت سوسیالیستی محض به حالتی که بازار از نقش بیشتری در آن برخوردار باشد، مبادرت نمودند. اصلاحات اقتصادی و سیاست درهای باز که تاکنون از شتاب و رشد قابل ملاحظه‌ای برخوردار بوده، از طریق توسعه تجارت خارجی، اصلاحات عمل‌گرایانه و ایجاد زیر ساخت‌های اقتصادی مناسب، صورت گرفته و از جمله مهم‌ترین دلایل رشد ۸ تا ۹/۵ درصدی تولید ناخالص داخلی کشور بوده است. این روند که هم‌چنان ادامه دارد، چنان‌تأثیری بر اقتصاد کشور داشته که حجم تجارت خارجی چین طی سال ۲۰۰۰ بر ۴۷۴ میلیارد دلار بالغ گردید که مبلغ ۲۴۹ میلیارد دلار آن صادرات و ۲۲۵ میلیارد دلار آن واردات بوده است. نرخ جذب سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی (FDI) نیز تا پایان سال ۱۹۹۹ بر ۳۵۰ میلیارد دلار بالغ می‌گردد. رقم کل سرمایه‌گذاری‌های جذب شده در کشور چین بر ۵۵۰ میلیارد دلار بالغ می‌گردد. علاوه بر این، طی سال ۲۰۰۰ کشور چین موفق به جذب ۵۹ میلیارد سرمایه خارجی گردیده که ۴۰/۷ میلیارد دلار آن به صورت (FDI) بوده است. افزایش صادرات و موازنه تجاری مثبت سبب گردیده است تا کشور چین با برخورداری از ۱۶۵/۵ میلیارد ذخیره ارزی تا پایان سال ۲۰۰۰ پس از ژاپن مقام دوم جهانی را در اختیار داشته باشد.

پیش‌بینی می‌گردد در فاصله سال‌های ۲۰۰۵-۲۰۰۰ و سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۰۶ نرخ تولید ناخالص داخلی کشور به مقدار ۷/۵ در صد و ۷/۲ در صد رشد داشته باشد. سرمایه‌گذاری در بخش‌های زیر بنایی، از جمله عناصر کلیدی می‌توان به طرح‌های ۵ ساله کشور اشاره نمود که عمدتاً بر طرح‌های راه‌سازی، راه آهن، فرودگاه، ارتباطات الکترونیکی، نفت و گاز و بخش معدن مشتمل می‌گردد.

سیاست جاری کشور به محدودیت طرح‌های حمایتی دولت و کاهش آن به تعداد معدودی طرح و

تخصیص سرمایه‌های داخلی جهت فعالیت‌ها و طرح‌های زیر بنایی منتهی می‌گردد.

از سال ۱۹۹۴ چندین بانک دولتی به منظور تامین اعتبار پروژه‌های اقتصادی در راستای اجرای طرح‌های ۵ ساله اقتصادی تاسیس گردیده اند. از جمله این بانکها می‌توان به بانک دولتی چین، بانک کشاورزی و بانک صادرات و واردات چین اشاره نمود. همزمان با اعلام سیاست اصلاحات و درب‌های باز، به منظور سرعت بخشیدن به برنامه‌های نوسازی کشور و استفاده از تکنولوژی، سرمایه و دانش فنی و مدیریت خارجی، ۵ منطقه ساحلی کشور به عنوان مناطق ویژه اقتصادی مشخص گردید.

در این مناطق، شرکتهای خارجی، خارج از مقررات داخلی کشور بر اساس نظام سرمایه داری و مقررات ویژه این مناطق سرمایه گذاری نموده و از معافیت‌های ویژه مالیاتی بهره مند گردند.

در این مناطق به منظور جذب هر چه بیشتر سرمایه‌های خارجی، سیاست‌های تشویقی و تسهیلات ویژه ای در نظر گرفته شده که از آن جمله می‌توان به کاهش نرخ مالیات بر درآمد شرکتهای خارجی به میزان ۱۵٪ در صد اشاره نمود. گفتنی است که نرخ مالیات بر درآمد در سایر مناطق کشور بر ۳۳٪ بالغ می‌گردد. با این حال دولت به افزایش نرخ مالیاتی شرکتهای خارجی و یکسان سازی این نرخ با شرکتهای داخلی مبادرت نموده است. تولید ناخالص داخلی کشور چین بر ۲۰ درصد در کشاورزی، ۴۹ درصد در صنایع و ۳۱ درصد در خدمات مشتمل می‌گردد. نرخ تورم اقتصادی کشور نیز بر ۱۰ درصد بالغ می‌گردد. این کشور همچنین از ۶/۵ میلیون نفر نیروی کار برخوردار می‌باشد که از این تعداد ۵۴ درصد در بخش کشاورزی و جنگلی، ۲۶ درصد در بخش صنایع و تجارت، ۷ درصد در بخش ساختمان و معدن، ۶ درصد در بخش خدمات اجتماعی و ۷ درصد در سایر بخش‌ها فعالیت دارند.

از جمله صنایع مهم کشور چین می‌توان به فولاد، ماشین سازی، پتروشیمی، سیمان، کالاهای مصرفی، محصولات غذایی، ابزار مصرفی و ارتباطی الکترونیکی و محصولات کشاورزی من جمله برنج گندم، سیب زمینی، چای، کتان، دانه‌های روغنی و شیلات اشاره نمود. واحد پول کشور چین یوان است که ارزش برابری آن در قبال دلار امریکا حدود ۸/۲۰ یوان می‌باشد. هر یوان معادل ۱۰ مائو (MAO) و هر

مائو نیز برابر ۱۰ فن است. از ابتدای سال ۹۴ با اعمال سیاست یکسان سازی نرخ ارز، قیمت برابری یوان با ارزهای خارجی به صورت واحد درآمد. همچنین از اول ماه آوریل ۱۹۹۴ قیمت ارز به صورت شناور درآمد.

اصلاحات آموزشی

کشور چین، پس از اعمال سیاست درهای باز، شاهد تحولات اقتصادی شگرفی بوده است. از این روی، دولت چین در جهت تداوم بخشی به اینگونه تحولات، ناچار به تحکیم توانایی‌های علمی و صنعتی خود گردید. با توجه به هماهنگی سیستم آموزشی چین با نظام بسته علمی پیشین، اعمال هر گونه تحول در سیستم صنعتی بدون تحول در سیستم آموزشی غیرممکن می‌نمود. با دگرگونی‌های اخیر سیستم اقتصادی چین و گرایش به سمت اقتصاد آزاد، تحولات گوناگونی در سیستم اجتماعی، صنعتی و ... کشور چین به وجود آورده است. تحولات اخیر منجر به تغییرات عمده در نیازهای نیروی انسانی گردید، به گونه ای که طی دهه ۸۰ در کلیه زمینه‌های صنعت، کشاورزی، بهداشت و ... نیاز به نیروهای تحصیل کرده روز به روز بیشتر احساس می‌گردید. ناکارآمد بودن سیستم آموزش سنتی در چین، در برخورد با این گونه تحولات، بازنگری سیستم آموزشی را ضروری ساخته است. مخاطبین بسیار زیاد سیستم آموزشی جدید کشور چین، آنرا به بزرگترین پروژه آموزشی جهان مبدل نموده است. در این اثنا، مشکلات متعددی در خصوص طرح و اجرای هر گونه تحول آموزشی وجود داشت که از آن جمله می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- عدم وجود سازمان مشخص مجری و ناظر بر برنامه‌های آموزشی

۲- حذف عامل آموزش نیروی انسانی در روند توسعه کشور

در جریان شتاب شدید توسعه اقتصادی کشور چین در اواخر دهه ۸۰ و اوایل دهه ۹۰، برخی از مسوولین استانها، بدون توجه به نیازهای انسانی، در پی اجرای طرحهای بزرگ اقتصادی و تشکیل

مناطق پیشرفته (development areas) بودند. در برخی مناطق نیز، بودجه‌های آموزشی کاهش یافت تا جاییکه حقوق معلمان در مقیاس وسیع به تعویق افتاد. بدین ترتیب، مدیریت غیرمتمرکز در سیستم آموزشی و عدم توجه مسوولین محلی به آموزش نیروی انسانی نه تنها منجر به تحولات آموزشی نگردید، بلکه در مواردی حفظ وضعیت موجود را با مشکل مواجه ساخت.

۳- عدم جذابیت سرمایه گذاری در سیستم آموزشی که این امر خود به کاهش نسبت تعداد مدارس به تعداد دانش آموزان منجر گردیده است.

۴- عدم توجه به کادر آموزشی مورد نیاز و برقراری هماهنگی

به علت عدم توجه به تربیت نیروی آموزشی، نسبت تعداد معلمان به دانش آموزان در حد نیاز توسعه آموزشی نبود. گفتنی است که این مشکل همچنان لاینحل باقی مانده است. تفاوت توسعه اقتصادی در نواحی مختلف و حتی در قسمت‌های مختلف یک ناحیه خود، به ایجاد شکاف آموزشی در بخش‌های مختلف منجر گردیده است. همچنان دولت نتوانسته است مکانیزم قابل قبولی در جهت برقراری هماهنگی در سراسر چین به اجرا درآورد. طی دهه ۱۹۹۰، با گسترش اصلاحات اقتصادی، سیاسی، علمی و صنعتی، سیاست گام به گام در جهت اعمال اصلاحات آموزشی طراحی گردید. تلاش کلی بر آن بود که گام‌های طراحی شده با حداکثر شتاب ممکن برداشته شود تا نظام آموزشی هر چه سریعتر با توسعه در سایر زمینه‌ها هماهنگ گردد.

از جمله اهداف اصلی اصلاحات آموزشی که در آن اثنا، تبیین گردید و تاکنون نیز بخشی از آن به مورد اجرا گذارده شده است، می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- اصلاح سیستم مالکیت و اداره مدارس کشور

در سیستم فعلی کلیه مدارس تحت نظارت دولت قرار دارند. در اصلاحات جدید، سیستم

مدیریت مشارکتی، میان دولت به عنوان شریک اصلی و سایر ارگان‌های اجتماعی به تدریج جایگزین

سیستم پیشین می‌گردد. هدایت اصلی آموزش برعهده دولت‌های محلی خواهد بود. از این روی، آموزشهای عالی تحت مدیریت دولت مرکزی و دولتهای محلی و با مشارکت ارگانهای اجتماعی به تدریج شکل خواهد گرفت.

۲- اصلاح سیستم سرمایه گذاری در مدارس

در حال حاضر، علی‌رغم هزینه‌های بالا، سوددهی بخش آموزش بسیار ناچیز می‌باشد. از این روی اعمال مکانیزمی در جهت سرمایه گذاری در بخش آموزش با مشارکت دولت به عنوان شریک اصلی و سایر ارگانهای اجتماعی اتخاذ گردیده است. از سوی دیگر، آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای و آموزشگاه بزرگسالان با دیدگاههای تجاری شکل گرفته و از سرمایه گذاری ارگانهای اجتماعی، افراد حقیقی و حقوقی و سرمایه گذاری‌های خارجی در زمینه آموزش و احداث مدارس بین‌المللی استقبال به عمل آمده است.

۳- اصلاح سیستم ورودی دانشگاهها و مدارس عالی و اصلاح موقعیت اجتماعی فارغ‌التحصیلان مراکز آموزش عالی

۴- ایجاد سیستم متعادل در آموزش پایه

سیستم نظارت محلی آموزشهای اولیه و نظارت بر سطوح مختلف آموزش پایه که طی سال ۱۹۸۵ به اجرا درآمد، منجر به پیشرفت و توسعه سریع آموزشهای اولیه در کشور چین گردید. در این سیستم نواقصاتی نیز وجود دارد که از آن جمله می‌توان به نامشخص بودن مسوولیت دولتهای محلی و قابلیت کم روستاها و شهرهای کوچک در سرمایه گذاری آموزشی اشاره نمود. لذا طی دهه ۱۹۹۰، کمیسیون آموزش ایالتی به اصلاح مکانیزم آموزش پایه مبادرت نمود.

- مشخص نمودن مسوولیت دولتهای محلی

- اعمال سیستمهای مدیریتی مختلف برای مدارس شهرهای بزرگ، شهرهای کوچک و روستاها

- اصلاح سیستم آموزشی در زمینه آموزش پایه

از جمله مهمترین چنین اصلاحاتی می‌توان به سرمایه گذاری آموزشی بر اساس برآورد متوسط هزینه های سرانه دانش آموزی، به مصرف رساندن مالیاتهای آموزشی مازاد در شهرها و روستاها و تنظیم بودجه حقوقی معلمان به نحویکه وقفه ای در پرداخت آن رخ ندهد.

- تفویض مسوولیت رسیدگی به وضع آموزشی به شهرهای بزرگ و مناطق توسعه یافته

- تنظیم سیستم نظارتی، هدایتی، و امتحانی برای مراکز آموزش ابتدایی

به دلیل تاکید بر بازرسی و نظارت سیستم آموزشهای اولیه، کمیسیون ایالتی نظارت آموزشی با عنوان (State Educational Inspection Mission - SEIM) طی سال ۱۹۹۳ تشکیل گردید. کمیسیون فوق، عهده دار مسوولیت نظارت عمومی بر فعالیتهای آموزشی نواحی و قسمتهای مختلف می‌باشد، تا از این طریق اجرای سیاستهای اصلاح سیستم آموزشی در کلیه نواحی کشور تضمین گردد.

از جمله اصلی ترین وظایف کمیسیون فوق می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- نظارت و ارزیابی سیاستها و قوانین آموزشی اعمال شده توسط دولت‌های محلی

۲- نظارت بر اعمال قوانین آموزشی تدوین یافته توسط دولت مرکزی

۳- ارائه طرحهای اصلاحی برای قوانین آموزشی

۴- هدایت دولت‌های محلی در نظارت بر آموزش

۵- اجرای طرحهای تحقیقاتی برای ارائه مناسبترین روشهای نظارتی

علاوه براین، طی سال ۱۹۹۴، دولت مرکزی به اعمال سیستم نظارتی مستقیمی بر روی آموزشهای اولیه به صورت عمومی و آموزش پایه به صورت خاص مبادرت نمود تا از این طریق از کسب موفقیت در روند اصلاحات اطمینان حاصل نماید. طی دهه ۱۹۸۰، اصلاح سیستم آموزشی در مناطق پیشرفته کشور

من جمله پکن، تیان جین، شانگهای و گوانگ دونگ در مقاطع ابتدایی و متوسطه آغاز گردید. در این نواحی، توسعه جنبه‌های خارج از سیستم آموزشی به اصلاح سیستم کمک نموده و باعث تسریع در محقق شدن اهداف اصلاح سیستم آموزشی گردید. گفتنی است که اصلاح ساختار داخلی مراکز آموزشی با اهداف ذیل آغاز گردید:

- ۱- انتقال مسئولیت مدیران به هیاتهای مشورتی مستقل در داخل مدارس
- ۲- بهبود کیفیت و راندمان آموزشی معلمان و ارتقاء وضعیت معیشتی آنان
- ۳- بهبود استاندارد مدارس، مقررات آموزشی و کیفیت برنامه‌های آموزشی
- ۴- اعمال اصلاحات در ساختار آموزش عالی

علاوه بر این، طی دهه ۱۹۹۰، کمیسیون آموزش عالی چین، به تعیین اهداف اصلاحات سیستم آموزش عالی کشور به ترتیب ذیل مبادرت نمود:

- ۱- اصلاح سیستم اداره و مدیریت مراکز آموزش عالی و کاهش نقش مدیریتی دولت و اعطای استقلال بیشتر به مراکز آموزش عالی در سیستم مدیریتی
- ۲- توسعه کمی و بهبود کیفیت تحصیلات تکمیلی در دانشگاهها
- ۳- اصلاح سیستم اقتصادی آموزش عالی
- ۴- اصلاح سیستم مدیریتی دانشگاهها (انواع ساختارهای مدیریتی)

در گذشته، دولت تنها عنصر تامین کننده منابع مالی و مدیریتی مراکز آموزشی بوده است.

در ساختارهای مدیریتی جدید، دولت همچنان رکن اصلی است که با مشارکت ارگانهای اجتماعی فعالیت می‌نماید. اصلاح ساختار مدیریتی و تفویض مدیریت به ارگانهای اجتماعی و ایجاد مراکز آموزشی مشارکتی اهداف اصلی اصلاحات آموزشی مراکز آموزش عالی است. اصلاح ساختار مدیریتی همچنان در مراحل آزمایشی بوده و تغییرات زیادی بر آن صورت خواهد پذیرفت. اما به هر حال این اصلاحات به معنی

حذف دولت و امکانات آن از سیستم آموزشی نبوده، بلکه به معنی ایجاد ساختارهای مدیریتی متفاوت به موازات یگدیگر می‌باشد. در ساختارهای فوق، دولت به حذف نقش مستقیم خود در مدیریت مبادرت نموده و با ایجاد سیستم مدیریت کلی بر مدیریتهای مستقل مراکز نظارت می‌نماید. از این جهت، دولت با اعمال قوانین و سیستمهای استاندارد برای کلیه فعالیتهای آموزشی، به ایجاد سیستمهای نظارتی، بازرسی و ارزشیابی مبادرت نموده و ارائه طرحها و پروژههای توسعه آموزش عالی، اداره و توسعه مراکز آموزش عالی را بصورت غیر مستقیم تحت نظارت خود در آورده است. پس از اجرای سیاست درهای باز و اعمال اصلاحات آموزشی تعداد مراکز آموزش عالی تحت مدیریت ارگانهای اجتماعی (Minban instiute higher education – MIHE) رو به فزونی گذاشت. تا پایان سال ۲۰۰۰، تقریباً تمامی مراکز آموزش عالی به صورت رسمی و با مشارکت دولت و ارگانهای اجتماعی اداره می‌گردند.

از جمله ساختارهای مدیریتی مراکز آموزشی فوق، می‌توان به ساختار متمایز مدیریتی سه گانه به

شرح ذیل اشاره نمود:

الف- مدیریت توسط ارگان اجتماعی با اهداف عمومی

ب- مدیریت با مشارکت مردم و ارگانهای اجتماعی

ج- مدیریت توسط ارگان اجتماعی یا شرکای بخش خصوصی با اهداف اقتصادی بدون تاثیر پذیری از

ارگانها و موسسات دولتی

مراکز فوق، به برآورده سازی نیازهای آموزش عالی کشور در زمینه‌های مختلف مبادرت نموده و به بخش قابل قبولی از سیستم آموزش عالی کشور مبدل گردیده اند. در جریان توسعه کمی و کیفی مراکز فوق مشکلاتی نیز وجود داشته که از جمله این مشکلات، میتوان بر کثرت این مراکز و عدم تضمین کیفیت بالای آموزش در صورت عدم اعمال مدیریت مناسب اشاره نمود. در این صورت، برخی از مراکز آموزش عالی، با اهداف منفعت طلبانه و بدون احتساب ظرفیت و سطح علمی خود به پذیرش دانشجو و

صدور گواهی و مدارک آموزشی مبادرت خواهند نمود که این امر نیز به نوبه خود به کاهش کیفیت عمومی آموزش عالی کشور منجر خواهد شد. جهت بر طرف نمودن این مشکل، کمیسیون آموزش عالی چین، قوانین و سیستم نظارتی خاصی را جهت اداره این مراکز در نظر گرفته است، تا این مراکز بصورت مستقل و در عین حال مطابق قوانین و تحت نظارت کمیسیون آموزش عالی کشور اداره گردند.

اصلاحات آموزشی ۱۰ سال اخیر

از جمله مهمترین اصلاحات آموزشی ۱۰ سال اخیر کشور چین می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- ارتقاء جایگاه آموزش و پرورش و افزایش سرمایه گذاری در این حوزه

اصلی ترین سیاست دولت چین از سال ۱۹۹۲، مدرنیزه نمودن کشور از طریق اهمیت دادن به آموزش و پرورش بوده است. مطابق چنین سیاستی، آموزش و پرورش را بعنوان یک استراتژی در اولویت قرار گرفته و از جایگاه مهمی در ساختار مدرنیزه سازی کشور برخوردار گردید. پس از اعمال اصلاحات و اتخاذ سیاست درهای باز چین، هزینه سالیانه آموزش و پرورش چین به تدریج با افزایش همراه بوده است. به نحویکه بودجه پرداختی دولت به حوزه آموزش ظرف مدت ۲۰ سال از سال ۱۹۷۸ تا ۱۹۹۸ از ۱۱۲/۲ میلیارد یوان بر ۱۰۷۱/۴ میلیارد یوان بالغ گردیده و ۸/۵ برابر افزایش یافته است. در این اثنا، بودجه آموزش و پرورش نیز از ۶۲/۷ میلیارد یوان بر ۱۵۶/۵۵ میلیارد یوان بالغ گردیده و ۱۹/۶ برابر افزایش یافته است. نسبت بودجه آموزش و پرورش به کل بودجه دولت نیز از ۶/۸ درصد طی سال ۱۹۷۸ به ۱۴/۵۳ درصد در سال ۱۹۹۸ افزایش یافته است. نسبت بودجه آموزش و پرورش به سود ناخالص ملی GDP نیز از ۲/۴۱ درصد طی سال ۱۹۹۵ به ۳/۱۹ درصد طی سال ۲۰۰۱ افزایش یافته است.

با بررسی آمار فوق می توان پی برد که این آمار به سطح متوسط کشورهای در حال رشد (۴/۱ درصد)، نزدیکتر شده است، و این در حالیست که در مقایسه با سطح متوسط جهانی و کشورهای پیشرفته همچنان با کمبود بسیاری مواجه می باشد. اجرای دو سیاست اصلی (تعمیم آموزش پایه ۹ ساله به کلیه

شهروندان چینی و ریشه کنی بی سواد) همچنان در زمره اولویتهای آموزشی و سیاستهای اصلی کشور چین محسوب می‌گردد. بر این اساس، تا اواخر سال ۲۰۰۱، سیاستهای فوق در ۲۵۷۳ شهرستان به مورد اجرا در آمده، ۸۵ درصد از شهرهای کشور مشمول آن قرار گرفته و ۶/۸۸ درصد از کل دانش آموزان واجد شرایط وارد سیکل اول مقطع متوسطه گردیدند. علاوه بر این نرخ افراد جوان بی سواد از ۶۱/۷۱ میلیون نفر طی سال ۱۹۹۰ به کمتر از ۳۰ میلیون نفر طی سال ۲۰۰۱ و تعداد افراد بزرگسال بی سواد از ۱۸۲ میلیون نفر طی سال ۱۹۹۰ به ۱۳۰ میلیون نفر طی سال ۲۰۰۱ کاهش یافت. از سوی دیگر تا پایان سال ۲۰۰۰، پروژه تعمیم آموزش پایه ۹ ساله در تعداد ۵۲۰ شهرستان به اتمام نرسیده و در ۱۰۰ شهرستان نیز اجرای این مهم به وقوع نپیوسته است. گفتنی است که شهرستانهای مذکور عمدتاً در مناطق مرزی محروم و اقلیت نشین واقع گردیده اند.

۲- تبدیل سیاست آموزش با هدف قبولی در امتحانات به آموزش در جهت ارتقاء سطح دانش و توانایی در طرح اصلاحات و رشد آموزش و پرورش چین که طی سال ۱۹۹۳ انتشار یافت، آمده است که سیاست یادگیری با هدف قبولی در امتحانات مدارس ابتدایی و متوسطه باید به سیاست آموزش در جهت ارتقاء سطح دانش و توانایی ملی تبدیل گردد. در این راستا، از سال ۱۹۹۹ دولت چین در جهت تسریع در اجرای سیاستهای آموزشی و ارتقاء سطح توانایی علمی دانش آموزان به اجرای اقدامات مهمی مبادرت نموده که از آن جمله می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- (۱) تسریع در اصلاح کتب درسی و تجدید نظر در موضوعات درسی
- (۲) اصلاح سیستم آزمون ورودی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی
- (۳) بهبود روش تدریس و توجه به ارتقاء توانایی عملی دانش آموزان
- (۴) ارتقاء سطح آموزش و مدرنیزه نمودن ابزار فنی آموزشی
- (۵) تقویت بنیه علمی معلمان

۳- افزایش سالیانه تعداد دانش آموزان

طی سال ۱۹۹۸ تعداد دانش آموزان مدارس کشور بر ۹۹/۳ درصد، تعداد دانش آموزان سیکل اول متوسطه ۸۷/۳ درصد، تعداد دانش آموزان سیکل دوم متوسطه ۴۱ درصد و نرخ دانشجویان مراکز آموزش عالی کشور بر ۹/۸ درصد بالغ می‌گردید. این آمار نشان می‌دهد که آموزش عالی و متوسطه چین همچنان از سطح پایین آموزشی برخوردار است. طی سال ۱۹۹۸، تعداد دانشجویان جدید بر ۲/۱۵۷ میلیون نفر، طی سال ۱۹۹۹ بر ۲/۸۴۲ میلیون نفر و طی سال ۲۰۰۰ بر ۳/۹ میلیون نفر و طی سال ۲۰۰۱ بر ۴/۶۴ میلیون نفر بالغ گردید. از این تعداد ۲/۶۸ میلیون به دانشجویان دانشگاه‌های دولتی و ۱/۹۶ میلیون به دانشجویان دانشگاه‌های ویژه افراد بزرگسال تعلق دارد که نسبت به ۹۲۵/۹ هزار نفری و ۹۱۳/۸ هزار نفری سال ۱۹۹۵ به ترتیب ۱۸۳ درصد و ۱۱۴ درصد افزایش داشته است.

علاوه بر این، نسبت سنی دانشجویان رده‌های سنی ۱۸ الی ۲۲ سال از ۷/۲ درصد طی سال ۱۹۹۵ به ۱۳/۳ درصد طی سال ۲۰۰۱ افزایش یافته است. به طور کلی می‌توان گفت، افزایش تعداد دانشجویان جدید، نیازهای جامعه در زمینه رشد اقتصادی و تقاضای دانش آموزان داوطلب و والدین آنها را از آموزش عالی برآورده ساخته، به روند اصلاح و توسعه آموزش عالی سرعت بخشیده و روند رشد آموزش عالی کشور چین را ۱۰ الی ۱۵ سال به پیش برده است.

۴- تخصیص بودجه ویژه جهت پشتیبانی از ۳۰ دانشگاه مهم کشور

با وجودیکه کشور چین از لحاظ بعد کمی آموزش عالی کشور بزرگی به شمار می‌آید، اما از بعد کیفی کشور قدرتمندی نیست. از این روی، طی ۱۰ سال اخیر دولت مرکزی چین به اختصاص بودجه ویژه ای در جهت پشتیبانی از ۳۰ دانشگاه مهم چین و احداث دانشگاه‌های درجه ۱ جهانی، مبادرت نموده است. این اقدام نه تنها به نفع پیشرفت آموزش عالی در سراسر چین بوده، بلکه به افزایش امکانات آموزشی جامع کشور و قدرت رقابت در سطح بین‌المللی منجر گردیده است.

۵- رشد آموزش عالی حرفه ای

طبق آمار بدست آمده تا سال ۲۰۰۱، درجهت رشد آموزش عالی حرفه ای، تعداد ۳۸۶ دانشکده حرفه ای در سراسر کشور دایر گردیده و ۷۲۰ هزار نفر به تحصیل در این دانشکده‌ها مبادرت می‌نمایند. تعداد دانشجویان آموزشگاه‌های حرفه ای چین نیز بر ۶/۳۹ میلیون نفر بالغ می‌گردد که ۵۴/۴ درصد از تعداد کل دانشجویان چینی را شامل می‌گردد.

۶- توسعه سریع آموزشگاه‌های مردمی و غیر دولتی

پس از اعمال اصلاحات و اتخاذ سیاست درهای باز چین، آموزشگاه‌های مردمی و غیر دولتی از عدم وجود و از کم به زیاد تبدیل شده و به بخش مهمی از امور آموزش و پرورش کشور مبدل گردیدند. طبق آمار بدست آمده طی سال ۲۰۰۱، تعداد آموزشگاه‌های غیر دولتی در سطوح مختلف بر ۵۶۲۷۴ باب بالغ می‌گردد که تعداد ۹/۲۳ میلیون نفر دانش آموز و دانشجو و ۴۲۰ هزار معلم در آنها فعالیت دارند. تعداد مراکز پیش دبستانی غیر دولتی کشور نیز بر ۴۴۵۲۶ باب بالغ می‌گردد که ۳۹/۹ درصد از میزان کل مراکز پیش دبستانی سراسر کشور را شامل می‌گردد.، تعداد مدارس غیر دولتی نیز بر ۴۸۴۶ باب بالغ می‌گردد که ۱ درصد از میزان کل مدارس کشور را تشکیل می‌دهد. تعداد مدارس متوسطه غیر دولتی نیز بر ۴۵۷۱ باب بالغ می‌گردد که ۵/۷ درصد از تعداد کل مدارس متوسطه کشور را شامل می‌گردد. تعداد مراکز آموزش عالی غیر دولتی کشور نیز بر ۱۲۰۲ باب بالغ می‌گردد.

۷- افزایش حقوق معلمان

طی سالهای اخیر حقوق معلمان به حد قابل ملاحظه ای افزایش یافته است. طی سال ۱۹۹۹ حقوق متوسط سالیانه معلمان بر ۸۴۷۴ یوان بالغ می‌گردید که نسبت به سال ۱۹۹۵، ۵۶ درصد افزایش داشته است. علاوه بر این، شرایط زندگی و کاری معلمان نیز بهبود یافته است. طی سال ۲۰۰۲ دانشگاه چینگ

هوا به استخدام ۲۸ دانشمند چینی مقیم کشورهای خارجی با حقوق سرانه سالیانه ۱ میلیون یوان مبادرت نمود. اجرای چنین سیاستی مورد توجه چینیان قرار گرفته و معلمی به شغل قابل تحسینی مبدل گردید. متعاقب افزایش نرخ حقوق معلمین و افزایش تعداد معلمین جوان، سطح دانش و توانائی معلمین نیز ارتقا یافته است. طبق آمار بدست آمده طی سال ۱۹۷۸، نسبت معلمین شایسته مدارس ابتدایی و سیکل اول و دوم متوسطه از لحاظ سابقه تحصیلی، بر اساس "قانون معلم" به ترتیب بر ۴۷/۱ درصد، ۹/۸ درصد و ۴۵/۹ درصد بالغ می‌گردید که طی سال ۲۰۰۱ این میزان به ترتیب بر ۹۶/۸۱ درصد، ۸۸/۷۲ درصد و ۷۰/۷۱ درصد افزایش یافت.

۸- دانش آموزان و دانشجویان فقیر از کمک دولت بهره مند می‌شوند.

از سال ۱۹۹۴ تا کنون دولت چین به اختصاص مبلغی بالغ بر ۱/۰۴۵ میلیارد یوان جهت کمک به دانشجویان بی بضاعت دانشگاه‌های مهم دولتی مبادرت نموده است. علاوه بر این، دولت چین از سال ۱۹۹۵ مبلغی بالغ بر ۸/۹ میلیارد یوان در جهت تحقق آموزش پایه در مناطق فقیرنشین کشور اختصاص داده است که ۶/۰۷ میلیارد یوان از آن به ۹ استان و ناحیه خود مختار اقلیتهای ملی چین اختصاص یافته است. علاوه بر این، طی سال ۱۹۹۷ بورس تحصیلی ویژه آموزش پایه دولتی طراحی گردیده و بسیاری از دانش آموزان بی بضاعت به ویژه دانش آموزان اقلیتهای ملی کمک هزینه تحصیلی دریافت نموده اند. علاوه بر این، دوره‌های تحصیلی ویژه ای برای شهروندان تبتی در داخل چین دایر گردیده و ظرف ۱۷ سال اخیر تعداد ۲۴۲۹۹۴ دانش آموز سیکل اول متوسطه، ۱۵۶۶۶ دانش آموز سیکل دوم متوسطه و ۳۴۹۶ دانشجوی تبتی مورد پذیرش آموزشگاه‌های چینی قرار گرفته اند. از سال ۲۰۰۰ تا کنون نیز بالغ بر ۲۰۰۰ دانش آموز منطقه سین کیانگ جهت ادامه تحصیلات سیکل دوم متوسطه در ۱۲ شهر من جمله پکن و شانگهای اسکان گزیده اند.

۹- آموزش کامپیوتر

طبق آمار بدست آمده طی سال ۱۹۹۹، در ۶ هزار مدرسه ابتدایی و متوسطه کشور چین دروس کامپیوتری ارائه گردیده که تا سال ۲۰۰۱ این تعداد به ۱۰ هزار مدرسه بالغ گردید. علاوه بر این، تعداد شبکه های کامپیوتری آموزشگاه ها از ۳۰۰۰ مورد طی سال ۱۹۹۹ به ۱۱۰۷۱ مورد طی سال ۲۰۰۱ افزایش یافته است. در مدارس ابتدایی و متوسطه چین ۱ میلیون دستگاه کامپیوتر نصب شده و ۴۵۰ آموزشگاه عالی به شبکه علمی و آموزشی چین و شبکه Internet متصل می باشند. شبکه کامپیوتری علمی و آموزشی چین ۱۶۰ شهر چین را تحت پوشش قرار داده و تعداد سازمانهای آموزشی و واحدهای پژوهشی علمی در این شبکه به ۹۰۰ واحد بالغ گردیده و تعداد دستگاههای کامپیوتر مادر بر ۱/۲ میلیون دستگاه و تعداد مشترکین آنها به ۸ میلیون نفر بالغ می گردد.

۱۰- اتخاذ سیاستهای آموزشی مبتنی بر کیفیت و رشد سالمتر جوانان

۱۱- حذف تکالیف درسی منزل دانش آموزان ابتدایی و کاهش تکالیف درسی دانش آموزان مقطع مقدماتی متوسطه

۱۲- حذف تدریجی یادگیری حفظی کتب درسی در مقطع مقدماتی متوسطه و جایگزینی مهارتهای عملی

۱۳- اعمال اصلاحات آموزشی در قالب ۱۰ موضوع درسی من جمله علوم ریاضی و زبان چینی در ۱۰ استان کشور

۱۴- قراردادان محور آزمونهای ورودی دانشگاهها بر مهارتهای فهمی دانش آموزان

۱۵- به کارگیری و استخدام نسل جدیدی از آموزگاران جوان مجهز به مهارتهای آموزشی جدید

۱۶- کنار گذاردن آموزگاران قدیمی که تمایل چندانی به اصلاحات ندارند

۱۷- تاکید عمده به ارائه برنامه های آموزش فوق العاده زبان انگلیسی، خوشنویسی و مقاله نویسی به

دانشجویان

۱۸- احداث ۱۲۳۸ دانشگاه غیر انتفاعی همگام با اجرای اصلاحات اقتصاد بازار و فعالیت ۱۰۳۴ دانشگاه

دولتی

اصلاح سیستم آزمون ورودی دانشگاه‌ها

از سال ۲۰۰۱، وزارت آموزش و پرورش چین، به اعمال اصلاحات عمده ای در ساختار سیستم آزمون ورودی دانشگاه‌های چین مبادرت نموده است. به نحویکه طی سال ۲۰۰۲، در ۵ استان گوانگ دونگ، جی لین، شان سی، جیان سو و جه جیانگ + ۱ تا ۳ درس امتحانی بصورت $X+3$ (ریاضی، زبان چینی، و زبان خارجی + ۱ تا ۳ درس انتخاب شده از سوی داوطلبان) منظور گردید. گفتنی است که طی سال ۲۰۰۳، تعداد ۱۳ استان و ناحیه خود مختار نیز به بهره گیری از این سیستم در آزمون ورودی خود مبادرت نمودند. در این میان ۳ استان و شهرهای گوانگ دونگ، شانگهای و خه نان در آزمونهای خود به عوض استفاده از معیار نمره دهی بر مبنای ۲۰ به اعمال معیار (۳+ ارزیابی توانایی کلی + یکی از دروس تعیین شده از سوی دانشگاه) مبادرت نموده و سایر استان‌ها و نواحی خود مختار نیز از معیار نمره دهی (۳+ مجموعه دروس علوم انسانی یا مجموعه دروس علوم طبیعی) پیروی می‌نمایند. طی سال ۲۰۰۱، کلیه استانهای کشور به پذیرش دانشجو از طریق شبکه کامپیوتری مبادرت می‌نمایند. طبق آمار بدست آمده طی سال ۲۰۰۰، دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور چین به پذیرش ۲/۲ میلیون دانشجو مبادرت نموده اند. گفتنی است که بیش از ۵۰ درصد این دانشگاه‌ها، به پذیرش دانشجویان از طریق شبکه کامپیوتری مبادرت می‌نمایند.

اصلاحات آموزشی در هنگ کنگ

با گذشت ۵ سال از بازگشت حق حاکمیت منطقه هنگ کنگ به چین و پایان یافتن دوران ۱۵۰ ساله استعمار بریتانیا بر این منطقه به نظر می‌رسد که دستاوردهای قابل توجهی در زمینه آموزشی در این منطقه حاصل شده است. در این مدت هنگ کنگ با اجرای برنامه اصلاحات آموزشی، موفق به اعمال

انعطاف بیشتر در نظام آموزشی و تشویق دانش آموزان در قلمروهای مختلف آموزشی شده است. این اصلاحات پیشرفت‌هایی برای منطقه به بار آورده و موجب بهبود تسهیلات، محیط و شرایط بهتر آموزشی برای دانش آموزان گردیده است. بنا به اعتقاد کارشناسان امور آموزش و پرورش، نظام جاری از آنچه در دوران حکمرانی استعمار اجرا می‌گردید، به مراتب بهتر بوده و این در حالیست که نظام آموزشی قبل از سال ۱۹۹۷ به دلیل عدم خلاقیت و غیر سازنده بودن و دشواری آن برای دانش آموزان سیستم مناسبی نبود. در جریان اعمال اصلاحات فوق، برنامه آزمایشی خاصی برای دانش آموزان مدارس ابتدایی به اجرا گذارده شده که بر اساس آن تصمیم گرفته می‌شود دانش آموز باید خود را برای چه مواردی آماده نموده و در چه زمینه‌هایی نباید نگرانی داشته باشد. چنین آزمایش‌هایی برای دوره‌های مقدماتی و تکمیلی متوسطه نیز به انجام رسیده و موفقیت آمیز بوده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که معلمین و دانش آموزان همچنان خواستار اجرای اصلاحات در ساختار نظام آموزش و پرورش کشور می‌باشند. ضمن آنکه به عقیده آنان اصلاحات در تعلیم و تربیت به تشویق دانش آموزان به رقابت و تلاش هر چه بیشتر آنان در مدارس منجر می‌گردد. با توجه به اصلاحات صورت گرفته، سازمان‌های مالی به دنبال سرمایه گذاری کلان در مدارس خصوصی و بهبود تعلیم و تربیت در این مدارس بر اساس برنامه‌های پیشنهادی مدارس دولتی می‌باشند. به علاوه در اثر توجه دولت به منطقه ویژه اداری هنگ کنگ، تشکیل کلاس‌های زبان آموزی، راندمان کیفی معلمین زبان در مدارس هنگ کنگ ارتقاء یافته و معلمین ملزم به گذراندن آزمون سنجش کیفیت زبان خارجی می‌باشند که این امر نیز از موفقیت‌های حاصله در چارچوب برنامه‌های اصلاحی نظام تعلیم و تربیت هنگ کنگ به شمار می‌آید. ظرف چند سال اخیر، دولت هنگ کنگ از آموزش بزرگسالان نیز غافل نشده و در این راستا، مبلغی بالغ بر ۶۶۰ میلیون دلار هنگ کنگ جهت برگزاری دوره‌های آموزشی بزرگسالان اختصاص داده است.

قوانین آموزشی

از جمله مهم ترین قوانین آموزشی کشور چین می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- قانون آموزش و پرورش جمهوری خلق چین (مصوب سال ۱۹۹۵)

- قانون ویژه آموزش حرفه ای

- قانون ویژه کودکان استثنایی

- قانون ویژه بررسی صلاحیت های کاری و اخلاقی معلمان

- قانون ویژه معلمان جمهوری خلق چین

- قانون ویژه آموزش پایه

- قانون اصلاح نظام آموزشی

- قانون اصلاح و توسعه فعال مراکز آموزش عالی

همکاریها و تبادلات بین المللی آموزشی

ظرف ۵۰ سال اخیر، همکاریها و مبادلات بین المللی آموزشی کشور چین توسعه یافته و نقش مهمی در رشد اقتصادی و توسعه اجتماعی کشور ایفا نموده است. تا قبل از سال ۱۹۴۹، شمار دانشجویان فارغ التحصیل دانشگاهها بر ۲۱۰ هزار نفر بالغ گردیده و تنها ۴۰ انستیتو دسراسرچین فعالیت داشت. شمار پژوهشگران نیز به کمتر از ۱۰۰۰ نفر بالغ می گردید. این در حالیست که پس از تأسیس جمهوری خلق چین، دولت اهمیت زیادی جهت برقراری همکاریها و تبادلات بین المللی آموزشی قایل شد. براین اساس طی سالهای ۱۹۶۰-۱۹۵۱ دولت چین به اعزام ۸۲۰۸ دانشجو به شوروی سابق مبادرت نمود. دانشجویان مذکور نیز پس از بازگشت به کشور خدمات شایسته ای در جهت پیشرفت علمی و فنی و تربیت افراد مستعد و رشد اقتصادی کشور انجام دادند. بعدها طی سالهای ۱۹۹۸-۱۹۷۸ تعداد ۳۰۰ هزار

دانشجو به کشورهای خارجی اعزام گردید. ارقام فوق در واقع مبین این مطلب است که کشور چین از جمله کشورهایی است که دانشجویان بسیاری را به کشورهای خارجی اعزام نموده و می‌کند. علاوه بر این به پذیرش دانشجو از سایر کشورها مبادرت می‌نماید. تا سال ۱۹۹۸ میزان کل دانشجویان خارجی کشور چین بر ۴۳۰۸۴ نفر بالغ گردید که در این میان ۲۹۳۴۶ نفر در دوره‌های آموزشی دراز مدت ۱ساله و سایرین در دوره‌های تحصیلی کوتاه مدت شرکت نمودند. بر این اساس در حال حاضر میتوان اذعان نمود که همکاریها و تبادلات آموزشی بین المللی از جمله عوامل مؤثر در رشد اقتصادی و توسعه اجتماعی کشور چین محسوب شده و مراکز آموزش عالی نیز همچون پلی در این میان واسط همکاریها و تبادلات آموزشی می‌باشند. از جمله مهمترین تبادلات آموزشی کشور چین با سایر کشورها می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- چهارمین اجلاس وزرای آموزش و پرورش ۹ کشور

طی چهارمین اجلاس وزرای آموزش و پرورش ۹ کشور عضو سازمان یونسکو که طی سال ۲۰۰۲ در شهر پکن تشکیل گردید، هیئت‌هایی از کشورهای بنگلادش، برزیل، مصر، هندوستان، اندونزی، مکزیک، نیجریه، پاکستان و چین و مقامات سازمان یونسکو و متخصصین مربوطه در این اجلاس حضور یافتند. مطلب مهم این اجلاس " پیشرفت آموزش و پرورش عمومی " با بهره‌گیری از سیستم آموزش از راه دور، اطلاعات جدید، تکنولوژی کامپیوتری و تلویزیونی می‌باشد. شرکت کنندگان اجلاس فوق به مبادله شیوه‌ها و تجارب خود در زمینه پیشرفت آموزش و پرورش عمومی با بهره‌گیری از سیستم آموزش از راه دور، اطلاعات جدید و تکنولوژی کامپیوتری و تلویزیونی مبادرت نمودند. شرکت کنندگان اجلاس فوق بر هماهنگی با شرایط پیشرفت سریع تکنولوژی اطلاعات در جهان امروز، کاهش فاصله میان کشورهای در حال رشد و کشورهای پیشرفته در زمینه تکنولوژی اطلاعات، تسریع در آموزش کامپیوتر، پیشرفت سریع آموزش و پرورش عمومی در کشورهای پر جمعیت تاکید داشتند. در این راستا، دولت چین به الحاق طرح

پیشرفت سریع آموزش از راه دور و ارتقاء سطح آموزش و پرورش با استفاده از تکنولوژی اطلاعاتی مدرن در دهمین برنامه ۵ ساله اقتصادی و اجتماعی ملی مبادرت نموده است.

۲- احداث مدرسه عالی چین- آمریکا

در سپتامبر سال ۲۰۰۲، نخستین مدرسه (آموزشگاه عالی) مشترک چین- آمریکا در شهر شانگهای گشایش یافت. بنا به گفته مقامات کمیسیون تعلیم و تربیت شهر شانگهای در شرق چین، از چندی پیش، پروژه احداث مدرسه عالی جیان پینگ فیلاڈلفیا با گنجایش ۲۵۰ تا ۳۰۰ دانش آموز رده سنی ۱۵ سال آغاز گردیده است. پیش بینی می گردد که اجرای طرح فوق ۱۰۰ میلیون یوان هزینه در بر داشته باشد. این مدرسه در منطقه "تانگ جن" (Tang zhen) در پودونگ (Pudong) مرکزی واقع شده و سیستم آموزشی آن بر سیستم مدارس عالی آمریکا استوار گردیده است. در مدرسه عالی جیان پینگ، بیش از هر چیز بر آموزش زبان انگلیسی، مهارت های فنی، رایانه و علوم طبیعی تاکید شده و برنامه های رادیویی و اقتصادی نیز جز دروس انتخابی می باشد. شهریه سرانه سالیانه این آموزشگاه بر ۱۲۰۵ دلار بالغ می گردد که این رقم ۳ تا ۴ برابر هزینه یک مدرسه دولتی می باشد.

۳- گرد همایی بین المللی همگانی سازی آموزش

گرد همایی بین المللی توسعه علوم چین طی نوامبر ۲۰۰۱ در شهر پکن افتتاح یافت. گفتنی است که گرد همایی فوق برای محافل علمی جهان در آستانه قرن جدید سمینار مهمی محسوب می گردد. ۴۰ دانشمند متخصص و معروف جهان من جمله پروفیسور لائیان لایدمان برنده جایزه نوبل و بالغ بر ۳۰۰ دانشمند و استاد چینی در این گرد همایی حضور داشتند تا به مبادله آخرین دستاوردها و تجارب کشورهای مختلف در جهت گسترش دانش علمی و به بحث و تبادل نظر پیرامون پیشرفت پژوهش در توسعه علوم طی قرن ۲۱ بپردازند. از جمله مطالب عمده مورد بحث در این گرد همایی می توان به ارتقاء سطح علمی جامعه، ساختمان تاسیسات و مراکز علمی، سازمانهای مروج علوم، چاپ و انتشار کتب

علمی، فیلم سازی علمی، آموزش و پرورش علمی، روش گسترش علوم، مبارزه با علوم جعلی و خرافات، ارتباط پژوهشهای علمی و گسترش علوم و... اشاره نمود. بیش از صد مقاله به کمیته ارسال گردید که از آن میان ۱۰ مقاله برجسته انتخاب شد. لازم به ذکر است که همزمان با برگزاری این گرد همائی فعالیت‌هایی از قبیل نشست دانشمندان چینی و خارجی با کودکان و نوجوانان چینی، نمایش برنامه علیه علوم جعلی، نمایشگاه کتب علمی و تجارب بدست آمده در زمینه حق چاپ کتب علمی و پخش قیلم‌های علمی ترتیب داده شد.

۴- سمینار بین المللی سواد آموزی روستائیان چینی

سمینار بین المللی سواد آموزی روستائیان با شرکت ۱۵۰ نفر از کارشناسان و متخصصین آموزشی ۳۱ کشور جهان در شهر باؤدینگ برگزار شد. در این سمینار ۴ روزه که با عنوان "آموزش در خدمت توسعه روستا" برگزار گردید، شرکت کنندگان پیرامون مسائل مختلفی چون آموزش روستائیان و نقش آن در توسعه اقتصادی مناطق روستایی به بحث و گفتگو پرداختند. در حال حاضر توسعه مناطق روستایی چالش بزرگ پیش روی کشورهای در حال توسعه‌ای محسوب می‌گردد که روند نوگرایی را طی می‌نمایند. چرا که اغلب افراد فقیر و بی سواد در مناطق روستایی به سر می‌برند. از این روی، وزارت آموزش چین اهمیت زیادی برای اجرای سیاست آموزش در مناطق روستایی قائل گردیده است، چرا که بالغ بر ۶۰ درصد جمعیت کشور ساکن مناطق روستایی می‌باشند. در این راستا، تاکنون ۹۸ درصد کودکان واجد شرایط مقطع سنی آموزش، تحت پوشش برنامه‌های آموزشی قرار گرفته و نرخ بی سوادی در این کشور به کمتر از ۵ درصد کاهش یافته است.

۵- ورود دانشجویان خارجی به چین جهت فراگیری زبان چینی

طبق گزارش اجلاس کار آموزش زبان چینی ویژه خارجیان، ظرف ۱۱ سال اخیر، بیش از ۲۵۰ هزار دانشجوی خارجی جهت فراگیری زبان چینی به این کشور مهاجرت نموده‌اند. گفتنی است که این رقم

۴/۵ برابر دهه ۸۰ است. در حال حاضر، آموزشگاههای پذیرای دانشجویان خارجی، به بیش از ۳۰۰ باب بالغ می‌گردد. از سال ۱۹۹۰، آزمونهایی در جهت ارزیابی سطح زبان چینی در ۱۹ کشور خارجی صورت گرفته و بیش از ۱۴۰ هزار نفر در این آزمونها شرکت کرده اند. بنا بر اظهارات چن جی لی وزیر آموزش و پرورش چین، تاکید عمده دولت چین در خصوص آموزش زبان چینی به خارجیان، بر تحریر و تالیف کتب درسی مناسب، تقویت سطح معلمان زبان چینی، افزایش شمار معلمان اعزامی به خارج از کشور، کمک به کشورهای خارجی در جهت احداث مراکز آموزش زبان چینی و تاسیس مراکز تدریس زبان چینی برای خارجیان در کشور، استوار گردیده است.

۶- طرح آموزش زبان چینی به خارجیان

ظرف ۲۰ سال اخیر (از سال ۱۹۷۸ تا کنون)، با به اجرا در آمدن سیاست درهای باز و تاکید عمده بر معرفی زبان و فرهنگ چینی به جهانیان، بالغ بر ۲۰ هزار خارجی، به فراگیری زبان چینی در این کشور، مبادرت نموده اند. از جمله مراکزی که در شهرهای مختلف برای این منظور دائر گردیده است، می‌توان به مراکز آموزش زبان چینی در شهرهای پکن و شانگهای که از موفقیت بیشتری برخوردار بوده اند، اشاره نمود.

۷- سومین گردهمایی مبارزه با بیسوادی در آسیا

سومین گرد همایی مبارزه با بیسوادی توسط کمیته ملی سازمان یونسکو مستقر در چین و انستیتوی مبارزه با بیسوادی چین طی ۱۷ اکتبر ۲۰۰۲ در شهر پکن آغاز به فعالیت نمود. این سمینار به مدت ۵ روز به طول انجامیده و بیش از ۲ هزار دانشمند و استاد از ۲۱ کشور و مناطق مختلف کشور در آن حضور یافتند. طی این گردهمایی، اوضاع نظام آموزشی و نحوه مبارزه با بیسوادی و نتایج پژوهشهای کشورهای مختلف در این زمینه به اطلاع حضار رسیده و موضوعاتی پیرامون بیسوادی و نظام آموزشی به بحث و تبادل نظر گذارده شد.

۸- نخستین فستیوال آموزشی چین- انگلستان

نخستین فستیوال آموزش دراز مدت با مشارکت کشورهای چین و انگلستان ۲۴ اکتبر ۲۰۰۲، تحت حمایت وزارت آموزش و پرورش و انجمن تعلیم و تربیت و تبادلات بین المللی چین در شهر پکن آغاز به فعالیت نمود. محور کار این فستیوال یک هفته ای بر تقویت آموزش، تعلیم و تربیت حرفه ای و آموزش اینترنت و توسعه آموزشهای دراز مدت در کشورهای انگلستان و چین قرار داشت. ضمن آنکه گردهماییهای متنوعی در زمان برگزاری این فستیوال برپا گردید. طی این اجلاس، کارشناسانی از کشورهای چین و انگلستان، پیرامون موضوعات مرتبط با ره یافتههای آموزشی و کاهش زمان مطالعه به بحث و تبادل نظر پرداختند. بنا به اعتقاد مسئولین، آموزش دراز مدت مفهومی جدید در کشور چین به حساب آمده و این فستیوال نیز گامی بزرگ در راستای آشنایی بهینه با این مفهوم محسوب می گردد. رهیافت آموزش دراز مدت از جمله مفاهیمی است که طی قرن بیست و یکم، در نظام آموزشی بسیاری از کشورهای جهان مد نظر قرار گرفته است.

۹- اجلاس همکاریهای آموزشی چین- آمریکا

نخستین نشست همکاریهای آموزشی میان کشورهای چین و آمریکا طی سپتامبر سال ۲۰۰۲ به عنوان بخشی از فعالیت های فرهنگی و آموزشی دو کشور در قالب هفته همکاریهای بین المللی آموزشی در پکن افتتاح شد. در این نشست بیش از ۳۰۰ کارشناس و محقق و مقام دولتی به بحث و تبادل نظر درخصوص موضوعات مختلف من جمله راهبرد توسعه آموزش عالی پس از ورود کشور چین به سازمان تجارت جهانی پرداختند. سازمان دهندگان همایش فوق بر بهره گیری از توانایی های موجود در زمینه های فنی و علمی در جهت ارتقای مبادلات آموزشی و تقویت آموزش عالی، با اتکا به نیروی انسانی تاکید نمودند. کارشناسان چینی معتقدند که این کشور طی سالهای اخیر در زمینه توسعه نظام آموزش عالی به دستاوردهای شایانی نائل آمده و این امر بنیان خوبی جهت برقراری همکاریهای آموزشی با سایر کشورهای

محسوب می‌گردد. آمار موجود نشان می‌دهد که همزمان با تأسیس چین نو طی سال ۱۹۴۹ تنها تعداد ۲۰۵ دانشگاه با ۱۱۳ هزار دانشجو در سراسر کشور فعالیت داشت. و این در حالیست که در حال حاضر شمار مؤسسات آموزش عالی دولتی و دانشگاه‌های خصوصی به ترتیب بر ۲۰۰۰ و ۱۴۰۰ مورد بالغ می‌گردد. در حال حاضر کشور چین از بیشترین شمار فارغ التحصیلان در جهان برخوردار می‌باشد. علاوه بر مجمع فوق، گرد همایی دیگری نیز طی سال ۲۰۰۲ در هفته همکاریهای آموزشی بین‌المللی در شهر چوفو از استان شاندونگ در شرق چین با حضور شماری از پژوهشگران کشورهای مالزی، سنگاپور، ژاپن و چین برگزار گردید. گفتنی است که این شهر زادگاه کنفوسیوس بنیانگذار مکتب علمی و آموزشی و فلسفه کنفوسیوس در تاریخ چین است. در جریان این همایش محققان شرکت کننده به فرهنگ کنفوسیوس به عنوان بخش مهمی از سنت فرهنگ آموزشی چین که تأثیر شگرفی بر کل آسیا و به ویژه آسیای شرقی داشته است، ارج نهادند.

۱۰- انتخاب کشور سنگاپور جهت ادامه تحصیل

طی سالهای اخیر، کشور سنگاپور به قطب جدیدی جهت جذب دانشجویان چینی مبدل گردیده است. به عبارت دیگر بنا بر گزارش سازمان یونسکو، هر ساله بالغ بر ۲۵ هزار دانشجوی چینی جهت ادامه تحصیل به خارج از کشور مهاجرت می‌نمایند. در حقیقت کشور چین بزرگترین کشور صادر کننده دانشجو در جهان است. تنها در کشور سنگاپور بالغ بر ۱۳ تا ۱۵ هزار دانشجوی چینی وجود دارد که یک سوم تعداد کل دانشجویان خارجی این کشور را تشکیل می‌دهند. علاوه بر وجود تشابهاتی در زمینه‌های فرهنگی و هزینه‌های نسبتاً پائین ثبت نام، موقعیت جغرافیایی مطلوب کشور سنگاپور به عنوان تلاقی گاه فرهنگ غرب و شرق دلایل اصلی برقراری چنین روابطی به شمار می‌آید. علاوه بر این هر ساله بالغ بر ۲ هزار نفر از مقامات چینی، توسط دولتهای محلی و یا حکومت مرکزی جهت گذراندن دوره‌های تکمیلی آموزشی به

کشور سنگاپور اعزام می‌گردند. درحقیقت کشور سنگاپور به بزرگترین مرکز آموزش شهروندان چینی در خارج مبدل گردیده است.

مدیریت آموزشی

نهادهای مدیریتی

شورای کشوری و دولتهای محلی که اولی در سطح کشور و دومی در سطح استانها و شهرها فعالیت می‌نمایند، عهده دار مسئولیت اداره آموزش را در کشور چین می‌باشند. شورای کشوری و هم دولتهای محلی هر یک از بخشهای اجرایی تابعه ای برخوردار می‌باشند. وظایف و مسئولیت‌های مختلفی را بر عهده دارند. بخشهای اداری آموزش و پرورش که تحت نظارت شورای کشوری فعالیت دارند. نقش برنامه ریزی، هماهنگی و نظارت بر فعالیتهای آموزشی را بر عهده دارند. بخشهای اجرایی نیز که تحت نظارت دولتهای محلی فعالیت دارند. عهده دار مسئولیت اجرای فعالیتهای در حوزه‌های آموزشی خود می‌باشند.

کمیسیون آموزش کشور (S E C) مهمترین نهادی است که بر نظام آموزشی کشور چین نظارت دارد. نهاد مذکور به تدوین اصول و قوانین آموزشی و اجرای آنها مبادرت نموده و همچنین با نمایندگان مدارس خصوصی همکاری می‌نماید. با وجودیکه S E C تاثیر قابل ملاحظه‌ای بر مؤسسات آموزش عالی می‌گذارد مسوولیت نظارت و اداره مدارس ابتدایی و مقدماتی و تکمیلی متوسطه به مقامات محلی واگذار شده و مدیریت مؤسسات آموزش عالی نیز بسیار پیچیده است. مدیریت مؤسسات آموزشی به چهار دسته به شرح ذیل تقسیم می‌گردد:

۱- مؤسساتی که مستقیماً تحت نظارت S E C قرار دارند.

۳۶ دانشکده و دانشگاه مستقیماً توسط S E C مورد نظارت واقع می‌گردند. از این تعداد ۲۵ دانشکده و دانشگاه وابسته به مؤسسات اصلی بوده و کادر اداری برخی از سازمان‌ها در این مؤسسات تخصصی آموزش می‌بینند.

۲- مؤسساتی که توسط مقامات محلی اداره می‌گردند.

تعداد زیادی از دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها در این مجموعه قرار می‌گیرند که از آن جمله می‌توان به مراکز تربیت معلم و دانشکده‌های تخصصی که تحت نظارت مستقیم استان‌ها، شهرها و مناطق مستقل فعالیت می‌نمایند اشاره نمود.

۳- مؤسساتی که تحت نظارت شهرهای بزرگ اداره می‌گردند.

این مراکز عمدتاً به ارائه برنامه‌های آموزشی فنی حرفه‌ای کوتاه مدت (طی مدت دو تا سه سال) مبادرت می‌نمایند.

هزینه‌های آموزشی

هزینه‌های عمومی بر اساس سطوح آموزش و پرورش طی سال ۱۹۹۶

پیش دبستانی: ۱/۳ درصد

اولین سطح: ۳۶/۱ درصد

دومین سطح: ۳۲/۲ درصد

سومین سطح: ۱۵/۶ درصد

افزایش سطح درآمد شهروندان چینی، از یک سو، بر سرمایه‌گذاری بی‌سابقه شهرنشینان در حوزه آموزش فرزندان خود منجر گردیده است. آخرین آمارگیری به عمل آمده نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری آموزشی در میان هزینه‌های روزمره شهروندان ۱۰ شهر بزرگ چین در ردیف دوم پس از هزینه خورد

و خوراک قرار گرفته است. بر اساس این آمارگیری که از سوی مرکز آمار پکن در میان ۴۷۱۶ نفر صورت گرفته، هزینه‌های آموزشی ۱۵ درصد از کل هزینه خانوارهای شهری را تشکیل داده و از نظر جایگاه در ردیف دوم هزینه‌ها پس از هزینه‌های خوراکی (۳۸٪) قرار دارد. در مقابل، ۷۰۰ خانوار ساکن شهرهای پکن، شانگهای و گونگجو که در این زمینه، مورد سوال پرسشگران مرکز نظارت بر اقتصاد چین قرار گرفته‌اند، از دیدگاههای مختلفی در این خصوص برخوردار می‌باشند. ۵۴ درصد از خانواده‌ها معتقدند که هزینه‌های آموزشی مدارس مختلف به سرعت افزایش می‌یابد. به اعتقاد ۲۷ درصد از شهروندان چینی، این گونه هزینه‌ها قابل قبول بوده و سایر شهروندان نیز معتقدند که هزینه‌ها خیلی بالا نیست. ۵۴ درصد از شهروندان نیز، بر این اعتقادند که کشورهای پیشرفته نیز از سیستم دریافت کمک هزینه تحصیلی در حوزه آموزش عالی بهره‌برداری می‌نمایند، اما این هزینه‌ها اغلب از سوی خود دانشجویان (اشتغال در ضمن تحصیل) و نه توسط والدین تأمین می‌گردد. در کشور چین قبل از اینکه راهی در جهت تأمین کمک هزینه‌های تحصیلی پیش پای دانشجویان گذارده شود، سیستم دریافت کمک هزینه تحصیلی به مورد اجرا گذارده شده است. قبل از سال ۱۹۹۴، نحوه دریافت کمک هزینه تحصیلی کاملاً با وضعیت فعلی تفاوت می‌نمود. اکثر دانشگاه‌ها، در پذیرش دانشجویان خود، بر دریافت شهریه تحصیلی به عوض موفقیت در آزمون ورودی، تأکید می‌نمودند. در نتیجه، این گونه دانشگاه‌ها به موسسات پولساز با کیفیت نامناسب مبدل گردیده بودند. با آغاز سال ۱۹۹۵، کلیه دانشگاه‌های کشور چین به اجرای سیستم دریافت کمک هزینه تحصیلی از دانشجویان مبادرت نمودند. در این اثنا، دانشگاه‌ها، به اخذ شهریه سرانه سالیانه معادل ۵ الی ۶ هزار یوان مبادرت می‌نمودند.

علاوه بر این، دانشگاه‌ها با استفاده از یارانه، اشتغال در کنار تحصیل و پرداخت وام به حمایت از دانشجویان کم درآمد مبادرت می‌نمایند. در نظر سنجی‌های به عمل آمده از ۷۰۰ خانوار، ۴۲٪ شکایت داشته‌اند که این امر به اولویت‌سازی در آمد بر آموزش در دانشگاه‌ها منجر می‌گردد. ۳۱٪ نیز بر این

اعتقادند که درآمد زایی و آموزش هر دو برای دانشگاهها مهم بوده و سایر افراد نیز معتقدند که مراکز آموزشی ملزم به اولویت دهی بر امور آموزشی به عوض توجه بر عوامل درآمد زای می‌باشند. طبق چنین نظر سنجی‌هایی، ۳۴ درصد افراد به توجه بر امر آموزش فرزندان از طریق اجرای سیستم پس انداز، ۳۱ درصد به بهره‌گیری از بیمه‌های آموزشی، ۲۰ درصد به اخذ وام تحصیلی و ۱۵ درصد نیز به ابزار نظریات گوناگون تاکید داشته‌اند. طبق آمار موجود، طی سال ۱۹۹۸، بالغ بر ۲۹۴/۹ میلیارد یوان از سوی آموزش و پرورش چین هزینه گردیده که در مقایسه با ۲۵۳/۱۷ میلیارد یوان سال ۱۹۹۷، ۱۶/۴۸ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این اثنا، بودجه دولت مرکزی و دولتهای محلی نیز بر ۱۵۶/۵ میلیارد یوان بالغ گردید که در مقایسه با سال ۱۹۹۷ از افزایش ۱۳۵/۷ میلیارد یوان (۱۵/۳۱ درصد) برخوردار بوده است. در همان اثنا، درآمد مالی کشور چین بر ۹۸۵/۳ میلیارد یوان بالغ می‌گردید که نسبت به سال قبل از افزایش ۱۳/۹ درصدی برخوردار بود. این آمار نشان می‌دهد که مخارج آموزش و پرورش کشور چین از درآمد آن پیشی گرفته و بر ۱/۴ درصد بالغ گردیده است. در این حال، هزینه سرانه آموزش و پرورش دولتی در مدارس و آموزشگاههای عالی کشور طی سال ۱۹۹۸ در مقایسه با سال ۹۷ کمی افزایش داشته و این در حالیست که این قبیل هزینه‌ها در مراکز آموزش متوسطه عادی و حرفه‌ای کمی کاهش داشته است. همچنین طی سال ۱۹۹۸، میزان هزینه‌های آموزشی در پرداختهای مالی بر ۱۵/۳۶ درصد بالغ می‌گردد که نسبت به ۱۵/۶۷ درصد سال ۱۹۹۷ با کاهش ۰/۳۱ درصدی مواجه بوده است.

افزایش هزینه‌های سرانه آموزشی

بر اساس آمار بدست آمده از هزینه‌های مختلف شهروندان چینی طی سال ۲۰۰۰ هزینه‌های سرانه آموزشی ساکنین این کشور از ۱۰۰۰ یوان طی سال ۱۹۹۹ بر ۱۲۰۳ یوان طی سال ۲۰۰۰ بالغ گردید که پس از هزینه سرانه مواد غذایی در جایگاه دوم هزینه‌ها قرار گرفته است. بر اساس آمار و ارقام بدست آمده از بازدید کنندگان نمایشگاه فن آوری پیشرفته پکن، خانواده‌های پکنی به صرف ۱۶/۸ درصد درآمد سرانه

خانوادگی جهت هزینه‌های آموزشی کودکان مبادرت می‌نمایند. افزایش هزینه‌های آموزشی خانواده‌ها حاکی از ارتقاء سطح زندگی و درآمد مردم و پیشرفت و توسعه بازار فرهنگی - آموزشی کشور چین طی سالهای اخیر است. طبق تحقیقات انجام شده توسط مرکز تحقیقات علمی - آموزشی شهر پکن، از هر سه خانواده ساکن پکن یک نفر از کامپیوتر شخصی برخوردار می‌باشد که نسبت به مدت مشابه طی سال قبل ۳۲/۸ درصد افزایش داشته است. طی سال ۲۰۰۱، در مقایسه با سال‌های قبل، شهروندان چینی به صرف هزینه‌های بیشتری در حوزه آموزش مبادرت نمودند. بر اساس آمار به دست آمده از دخل و خرج شهروندان چینی طی سال ۲۰۰۲، هزینه‌های سرانه ساکنین این کشور در زمینه‌های آموزشی بر ۱۲۰۳ یوان در ماه بالغ می‌گردد که پس از هزینه سرانه مواد غذایی در جایگاه دوم از هزینه‌ها قرار می‌گیرد. بر اساس آمار به دست آمده از بازدید کنندگان نمایشگاه فن‌آوری پیشرفته پکن، خانواده‌های چینی ۱۶/۸ درصد درآمد خانواده را صرف هزینه‌های آموزشی کودکان می‌نمایند. افزایش هزینه‌های آموزشی خانواده‌ها حکایت از ارتقاء سطح زندگی و درآمد مردم و پیشرفت و توسعه بازار فرهنگی آموزشی کشور دارد. طبق تحقیقات انجام گرفته از سوی مرکز تحقیقات علمی آموزشی شهر پکن، از هر ۳ خانواده ساکن پکن یک نفر از کامپیوتر شخصی برخوردار می‌باشد که نسبت به مدت مشابه طی سال ۲۰۰۱ از ۳۲/۸ درصد افزایش برخوردار بوده است. افزایش نرخ درآمد شهروندان چینی و رقابت فشرده جهت دستیابی به شغل بهتر و درآمد بیشتر، سبب گردیده است که شهروندان چینی علاوه بر پرداختن به آموزش‌های رسمی ابتدایی، متوسطه و دانشگاهی، به آموزش‌های جنبی از قبیل آموزش زبان، آموزش کامپیوتر، آموزش ضمن خدمت، کلاس‌های هنری، موسیقی و... روی آورده و حضور در این‌گونه کلاس‌ها را مایه تشخیص و سرمایه‌گذاری برای آتیه خود و فرزندان‌شان تلقی نمایند. مضافاً این که مشارکت در برنامه‌های هنری از قبیل اجرای موسیقی داخلی و خارجی، تماشای نمایش‌های هنری داخلی و خارجی، حضور در سمینارهای مختلف ملی و بین‌المللی که بلیط ورودیه آن با قیمت‌های گزاف تهیه می‌شود نیز جز برنامه‌های عادی

شهروندان چینی قرار گرفته و بلیط ورودی این گونه برنامه‌ها از ۵۰۰ یوان تا دوهزار یوان متفاوت می‌باشد. لازم به ذکر است که هر یوان معادل ۱۲/۰ دلار آمریکا است.

کمک‌های مالی دولت به اساتید دانشگاهی

دولت چین به منظور پیشتیبانی و تقویت آموزش و پژوهش، به تخصیص کمک‌های مالی به اساتید دانشگاهها مبادرت نموده است. در این راستا، از سال ۲۰۰۰ تا کنون بالغ بر ۳۲۵۹ استاد از ۳۳۲ دانشگاه از اینگونه کمک‌های مالی بهره مند گردیده و بیش از ۲۰۰۰ طرح پژوهشی را به اجرا در آورده اند.

گفتنی است که دولت چین به انتخاب اساتید منتخب دانشگاهها از طریق برقراری رقابتهای علمی در میان آنها مبادرت نموده و به اختصاص کمک‌های مالی بیشتری جهت انجام پژوهشهای زیر بنایی و تحقیقات علمی و فنی پیشرفته که به رشد اقتصادی و توسعه اجتماعی و امنیت کشور منتهی می‌گردد، مبادرت می‌نماید. از میان ۲۶۹۹ استاد که به دریافت نخستین بخش از اینگونه کمکها نائل آمده اند، ۹۷ نفر از اساتید وابسته به ادارات مرکزی و ۷۲۸ استاد از اساتید وابسته به دپارتمانهای محلی می‌باشند.

گفتنی است که بنا بر طرح مذکور هر استاد کمک مالی بالغ بر ۲۰ هزار یوان (معادل ۵ هزار دلار) دریافت مینماید. طبق ارزیابی‌های به عمل آمده، اجرای این طرح در جهت تقویت آموزش دانشگاهی، تقویت قدرت نو آوری و ابداعات علمی و فنی در مراکز علمی، تربیت افراد مستعد و توانا و تشویق اساتید دانشگاهی در پرداختن به فعالتهای پژوهشی، بسیار مؤثر است.

سرمایه گذاری کلان چین در بخش آموزش

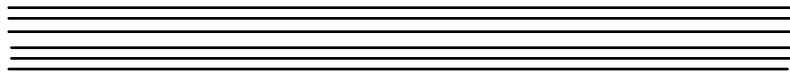
کشور چین در صدد سرمایه گذاری کلان ۷۳۱ میلیون دلاری در بخش آموزش عالی و تحقیقات علمی در جریان دهمین برنامه پنجساله کشور طی سالهای (۲۰۰۵ - ۲۰۰۱) می‌باشد. گفتنی است که این سرمایه گذاری در قالب طرح آموزشی ۲۱۱ به مورد اجراء گذارده می‌شود. با اجرای «طرح آموزشی ۲۱۱» در واقع ۱۰۰ دانشگاه و دانشکده کشور چین جهت تحقیق در خصوص مسائل و مشکلات اقتصادی،

فنی و اجتماعی کشور به پایگاه‌های پژوهشی مبدل گردیدند که ای مسأله خود به تقویت رشته‌های علمی جدید و پژوهش زیربنایی در کشور منجر گردیده است. علاوه بر این، در قالب طرح فوق، بر ایجاد سیستم خدمات اطلاع رسانی مرکب از شبکه جهانی اینترنت، بانک‌های اطلاعاتی و کتابخانه‌های دیجیتالی در دانشکده‌ها و دانشگاههای کشور تاکید گردیده است. گفتنی است که این برنامه از سال ۱۹۹۶ در کشور چین به اجراء گذارده شده و بزرگترین طرح آموزشی و پرورشی کشور محسوب می‌گردد. با اختصاص بودجه ۲۲۰۰ میلیون دلاری جهت اجرای طرح مذکور، وضعیت پژوهش و تعلیم و تربیت در بسیاری از دانشگاههای کشور بهبود یافته است. آمار رسمی پایان سال ۲۰۰۰ نشانگر آن است که شمار دانشجویان ثبت نامی جهت مشارکت در طرح مذکور در سطوح کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری و نرخ مبادلات دانشجویی به ترتیب ۶۱، ۱۰۸، ۱۰۱ و ۴۵ درصد رشد داشته است. علاوه بر این نرخ افراد برخوردار از مدرک علمی دکتری در میان اساتید دانشگاهها و شمار دانشجویان چینی که از خارج به کشور بازگشته اند به ترتیب ۱۰۹ و ۳۸ درصد افزایش داشته است. در همین حال دانشگاههایی مانند پکن و «چینگ هوا» که از جمله معروفترین دانشگاههای کشور چین به شمار می‌آیند، بر افزایش نرخ ثبت نام دانشجویان تا چند سال آتی تاکید دارند. گرچه دانشگاهها از افزایش نرخ ثبت نام دانشجویان سخنی به میان نیاورده اند، اما سعی دارند تا کیفیت علمی دانشگاه را نیز به منظور رقابت با برترین دانشگاههای جهان ارتقاء بخشند. آنچه در اینجا با اهمیت می‌نماید اینکه اگر دانشگاهها به سمت کیفی شدن روی آورند، خواه ناخواه از کمیت آنها کاسته خواهد شد. بدین معنا که بتدریج از نرخ ثبت نام دانشجویان کاسته می‌شود. این اتفاق اکنون در برخی از دانشگاههای کشور رخ داده است به نحوی که در برخی از دانشگاههای کشور نسبت به سه سال گذشته از دانشجویان کمتری ثبت نام به عمل آمده است. طی سال ۲۰۰۲ از بالغ بر ۲ میلیون و ۷۵۰ هزار دانش آموز فارغ التحصیل مدراس متوسطه در مؤسسات آموزش عالی ثبت نام به عمل آمد که در مقایسه با نرخ ۲ میلیون و ۶۰۰ هزار نفری سال ۲۰۰۱ از کمتر از ۱۰ درصد رشد برخوردار بوده

است. گفتنی است که نرخ رشد مذکور از رشد ۴۷/۴ درصدی طی سال ۱۹۹۹، نرخ ۲۵ درصدی طی سال ۲۰۰۰ و نرخ ۱۷ درصدی طی سال ۲۰۰۱ کمتر بوده است. از سال ۱۹۹۹ کشور چین به اتخاذ سیاست افزایش نرخ دانشجویان روی آورده و در همین سال به ثبت نام از تعداد یک میلیون و ۶۰۰ هزار دانشجوی در دانشگاهها و دانشکده های کشور مبادرت نمود که این میزان طی سال ۲۰۰۰ بر ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار نفر و طی سال ۲۰۰۱ بر ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار نفر بالغ گردید. به عبارت دیگر ظرف مدت زمان ۳ سال نرخ ثبت نامی دانشجویان به ۲ برابر افزایش یافت. این روند موجب شد که جوانان بیشتری نتوانند از دانشگاهها مدرک بگیرند، اما اکنون وقت آن رسیده است که به کیفیت آموزشی نیز توجه شده و این موضوع در اولویت قرار گیرد. طی سه سال اخیر، کشور چین به انتشار ۸۴۳ میلیون دلار اوراق قرضه دولتی در حمایت از افزایش نرخ ثبت نامی دانشجویان مبادرت نموده است، و این در حالی است که امکان خوابگاهی ویژه اساتید و آزمایشگاههای کافی در دانشگاهها برای آموزش دانشجویان وجود نداشته و این مسئله بر کیفیت تحصیلی آنان تأثیر منفی گذارده است. علاوه بر این، نرخ دانشجویان فارغ التحصیل دانشگاههای کشور از تعداد فرصت های شغلی موجود در کشور بیشتر می باشد که این خود می تواند مشکلات اجتماعی عدیده ای را ببار آورد. طبق آمار بدست آمده طی سال ۲۰۰۱ یک میلیون و ۱۵۰ هزار دانشجو از مراکز آموزش عالی کشور فارغ التحصیل شدند که از این تعداد ۵۰ هزار نفر قادر به یافتن شغل مناسب نبوده اند. گفتنی است که نرخ فوق تا سال ۲۰۰۴ بر ۶۹۰ هزار نفر بالغ می گردد. در همین راستا طی سال ۲۰۰۱ از بررسی های به عمل آمده ۵۰ مرکز آموزش عالی فعال در پکن نشان می دهد اغلب این مراکز با افزایش کمی دانشجویان و کاهش کیفیت آموزشی و عدم رشد امکانات و تسهیلات و ابزار آموزشی مواجه بوده اند. تراکم تعداد زیاد دانشجویان در کلاس های آموزشی موجب بازدهی پائین سیستم آموزشی کشور شده است. از سوی دیگر، سیستم فعلی آموزشی کشور که بر کسب نمرات تحصیلی بالا استوار می

باشد نیز خود از جمله دلایل افت آموزشی و عدم پاسخگویی لازم بخش آموزش کشور به نیازهای اجتماعی کشور است.